KURENAI : Kyoto University Research Information Repository

Title	Royal Orders of Burma in Burmese(pp.313-563)
Author(s)	
Citation	THE ROYAL ORDERS OF BURMA, A.D. 1598-1885 (1988), 8: 313-1066
Issue Date	1988
URL	http://hdl.handle.net/2433/173892
Right	
Type	Departmental Bulletin Paper
Textversion	publisher

Kyoto University

တိုင်း သူပြည်သား ဆင်း ရဲသား ကျွန် တော်များ အပေါင်း တို့လည်း ငြိမ်ဝပ်ချမ်း သာစွာ ရှောက်နိုင်ရန် တော်မြတ်ကို ခုံလှဲကြရသည်၊ လက်နက်နှိုင်ငံ တော်သည်လည်း အလွန် ကြီး ကျယ်များ ပြား လှလေသည်၊ ငါအသျှင်ကဲ့သို့ မင်း မြတ် ရွှေထီး ရွှေနန်း တက်သိမ်း စံပယ် တော်မူသည်ကို နေ့ရက်မရွှေ့မကြာ သေး ဖြစ်၍ နိုင်ငံ တော်အ ထွင်း မြို့ပြ ကျေး ရွာ စော်ကွား မြို့စား တပ် ပေါင်း စား မြို့ဝန် စစ်ကဲ မြို့သူကြီး ရွာသူကြီး တို့မကြား မသိ လေ သေး ဖြစ်သည်၊ အင်း အလံ စော်ကွား မြို့စား တပ် ပေါင်း စား မြို့ဝန် စစ်ကဲတို့သို့သတိုဂတိနှင့်အကျိုး အပြစ်သိမြင်သူတို့ကို စေလွှတ်၍ နေ့ ညည့်အလျှင် ရောက် အောင် မှတ်စာမှာစာ ပေး အပ်ခန့်ထား သွား စေ၊ မြို့ဝန် စော်ကွား မြို့စား တပ် ပေါင်း စား တို့မငြင်း မကျန် စေရ၊ သွေး သောက်စု မြင်း တော်သည်ခန့်၍ထုံး စံ ရှိသည့်အတိုင်း သစ္စာ တော် ပေး စေ၊ ရွှေဘဝါး တော် အောက် ခေါ်၍သစ္စာ တော် ပေး သင့်သူကိုလည်း ပေး ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၈၁ခုနှစ်လပြည့် ကြော်ငြာရက် နေ့။ 8 June 1819

(တက်ဗဟို ၄၅၂၁ရ)

ပြည်စား ၊ တောင်ငူစား ငယ်တို့သည်တိုင်း နိုင်ငံမငြိမ်မဝပ် အောင်မကြဲအပ်
မကြံရာ၊ ကျေး ငှေး သစ္စာ တော်မြတ်နှစ်ပါး ကိုမ စောင့်၊ ဆိုး သွမ်း ကျင့်ကြသည်၊
တောင်ငူစား ငယ်မှာဃခုတကြိမ်သာ မထုတ်၊ ဘိုး တော်ဘုရား ထင်ရှား ဗို
တော်မူစဉ် တောင်ငူမြို့တွင်နှစ်ကြိမ်ကျင့်ကြဆိုး သွမ်း သည်၊ ရွှေဘဝါး တော် အောက်
တွင်လည်း ဆိုး သွမ်း သူဖြစ်၍ထုံး စံဗို့ရာစီရင် တော်မူသည်၊ ပြည်စား ငယ်မှာအ
ပြစ်ကို ထောက်၍ဆုံး ဖျဲး အောင်စီရင်သင့် သော်လည်း ထောက်ထား ရန် (အမှား)
ဗို့ လေသည်၊ ဝန်အတွင်း ဝန်ပြုလုပ်သူတို့နှင့်ဘက္ခ ခေါင်း အကြီး ပြုလုပ်သူတို့ကဲ့သ စေ့
ငှေ့နှစ်ခြင် အောင်စစ် ကြောဘမ်း ဆီး ၍အပြစ် (အ လျောက်) စီရင် တော်မူသည်၊
ပြည်စား ငယ်မှာသနား ပြုစု တော်မူသည့်စား ကျေး ဖြိုးသင်း ပင်း ကျေး ကျွန်
ဘဏ္ဍာအရာမှား ကိုနှုတ်သိမ်း ပြီး လျှင်အထိမ်း အသိမ်း အ စောင့်အ နေအ တော်အ
သင့်နှင့်သင့် ရာ နေ စေ။

(သက္ကရာဇ်၁၀၈၁ခုနှစ်လပြည့် ကျော်၃ရက် နေ့) 10 June 1819

(တက်ဗတို ၄၅၂၁ရ)

18 June 1819

ပြည်စား ငယ်သည် ကျေး ဇူး သစ္စာ တော်မြတ်နှစ်ပါး ကို မ စောင့်မကျင့်မကြဲတန်
သည်ကိုကျင့်ကြံသူဖြစ်လျက်ဘုရား ဆုကိုပန်ဆင် တော်မူ၍အသက်ကို ချမ်း သာ ပေး
တော်မူ သော်လည်း အပြစ်ဝန်ကြီး မား လှ သော ကြောင့် ဖွေဘုန်း တော်ပွင့်နှင်ကို
မနှိမ်လှဲထိုက်၊ ပြည် စောင့်နတ်တို့လက်မခံ၊ အကျည်း ကမလွတ်မီ (သင်္ကရာဇ်၁၁၈၀
18 June 1819
ခုနှယ်နှ) လပြည့် ကျော် ၁၁ ရက် နေ့နံနက် သေသည်နှင့်အသက်ကို ချမ်း သာ ပေး တော်
မူပြီး မှ သေသည်ဖြစ်သည်၊ ပျည်တလား အ တော်အသင့်နှင့်သင်္ဂြိုဟ် ခဲ့။
18 June 1819
သင်္ကရာဇ်၁၁၈၀ခုနှယ်နှ်လပြည့် ကျော် ၁၁ ရက် နေ့ ။

(တက်ဗတို ၄၅၂၁ ရ)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ် တော်မူလှ သော ရေ မြေအာဿင်ဆန္ဒန်ဆင်မင်း သခင်
ဆင်ဖြူများ ဂွင်လက်နက်စကြာသခင်အာဿင်ဘဝဂွင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား
သဂ္ဂရာဇ်ာဘဝခုပါ ခေါင်လဆန်း ၃ ရက် နေ့ ဂွင်က လေး ကိုအဝမြို့ မြေတိုင်
သူကြီး ခန့် တော်မူသည်၊ အသည်ငယ်သား တို့၏အမှု တော်ကိုထမ်း ကုန်ချိလုပ်စား
ဆောင်စား စီး ပွါး ဖြစ် အောင်မစစီရင်။
(စာချုန် တော်)

9 July 1819

အဝမြို့စီရင်စု ကျေး ရွာသုကြီး ခေါင်း အကြီး တို့အဝမြို့မှာ ငရှင်ဘုရား လေး ကို ရေမြေတိုင်
9 July 1819
သုကြီး ခန့် (သင်္ကရာဇ်) ၁၁၈၁ ခုတိ ခေါင်း လဆန်း ၃ ရက် နေ့ဘုရား အမိန့် တော်
မြတ်ကို ဦး ထိပ်ရွက်ဆင်ရသည့်အတိုင်း ရွှေလွှတ် တော်ကအမိန့် တော်အရ စာချုပ် တော်
ပေး အပ်ခန့်ထား သည်ဖြစ်သည်၊ အဝမြို့စီရင်စု နယ်အတွင်း အသည်သုကြီး ကြွေးထမ်း
ကြီး ငယ်တစုတို့တွင်မင်း မှ မင်း ခင်း ခန့်ထား ကျ ရောက်သည် များ ကုမ္ပဏီသုကြီး ငရှင်က လေး ဆင့်ဆို ရာနာခံ ဆောင်ရွက်ကြရမည်၊ ငရှင်က လေး လည်း မြို့စီရင်စု
ကျေး ရွာနယ်အတွင်း အသည်အလာဝင် နေတပါး ကြွေး ထမ်း ကြီး ငယ်တစုတို့မှာ
သာနာညီမျှခွဲခန့် ကောက်ခံ၍ မင်း မှ တော်ရှိရာ ပြေကုန် ဆောင် ဆောင်ရွက်ရ
မည်။ အသည်ဝန်မဟာမင်း လွှာ နော်ရထာစ်။
(စာချုပ် တော်)

အဝဖြိုအဝင်အပါ၊မြေတိုင်သူကြီး ခေါင်း အကြီး တို့ငယ် တော်မူစဉ်တအသုံး ကံကျွေး တော်ခံရတနာပူရမည် သော်အဝဖြိုသည် ငွေး ကား လောင်း တော်တို့ လောင်း တော်မင်း အဆက်ဆက်ထီး နန်း ကဒုတ် ဆောက်စိုက်စိုး စံတော်မူသည့် ဌာဝရဖြိုကြီး ဖြစ်သည်၊ စေသုံး တော်မူသမျှမင်း မှာတော်လည်း ပြေတုန်သည်၊ ငွေသို့လည်း အကျိုး တော်ဖြစ်ထွန်း များ ပြား မည်ကိုရည် တော်မူ၍အထက်ဘို့ရင်း ဖြိုနယ်ထွင်တို့ ပွဲ၊ ကြီး ကျယ် အောင်ပုံစံနှင့်မှတ်သား ပိုင်း ခြား တော်မူသည့်နယ် မြေသည်အ ငွေအ လား ဒုဌာဝတီမြစ်လယ် ကြော၊ အငွေ တောင်အလား ပင်း ယဖြိုနယ် မြေကိုခြံလှဝိ ၍ ပေါက်ဖြိုင်ဖြိုနယ် မြေနှင့်အစဝိ၊ တောင်အလား တောင်ချမ်း သာငွေ တောင် ထီပြင်စည်ဖြိုနယ်နှင့်အစဝိ၊ အနောက် တောင်အလား မိုး စဝိ တောင် ကျောက်ဘီ လူး သမ္မတိပင် နွေပင်လက်ပံပင်ထီတလုပ်ဖြိုနယ် မြေနှင့်အစဝိ၊ အနောက်အလား ငမြောကြီး ဂွာနယ်ပါဒေါ်ဝတီမြစ်လယ် ကြော၊ မြောက်အလား ဒေါ်ဝတီမြစ်လယ် ကြော၊ အငွေ မြောက်အလား ဒေါ်ဝတီမြစ်လယ် ကြောနယ် ၁လး ရပ်ရွာစဉ်ရပ်သတ်မှတ် ပိုင်း ခြား တော်မူသည့်အတိုင်း ရတနာပူရဖြိုနယ် မြေဖြစ် စေ၊ သမ္မတ်ပြဋ္ဌာန်း တော်မူသည့်ပယ်နယ်အပိုင်း အခြား ကိုလည်း ပုံစံအတိုင်း မှန်ကန် အောင်ပြုတည် လုပ် စေ၊ သဘ္ဘရာဇ်ဝဝဝခုဝါ၊ ခေါင်လဆန်း ဂရက် နေ့ဘုရား၊ အမိန့် တော်မြတ် ကိုဦး ထိပ်ထက်ဆင်ရွက်ရသည့်အတိုင်း အဝဖြိုအထက်ဘို့ရင်း နယ်ထွင်တို့ ပွဲ၊ ကြီး ကျယ် အောင်ပုံစံနှင့်မှတ်သား၍ နယ် လေး ရပ်ရွာစဉ်ရပ်သတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်း ပိုင်း ခြား တော်မူသည့်နယ် မြေကိုအမိန့် တော်မြတ်ရင်း နှင့်အညီဖြိုသူကြီး ကပြတည်လုပ်အုပ်ထိန်း စီရင် စေ။

12 July 1819

ဝန်မင်း များ စီ။

(စာချုပ် တော်)

မကွဂျာမြို့စား အာမ သေလွန်သည် မှာမြို့လုလင်မြို့စား သေလွန် ဂျာသကြိုဟ်သည့် နည်း သကြိုဟ် ၈စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၀၈၁ခု ဝါခေါင်လပြည့် ကြာ ၃ ရက် နေ့ထွက် တော် မူ၍ သကြိုဟ် သည်။

(တက်ဗတို ၄၅၂၁ရ)

24 July 1819

အသည်ဝန်ရွှေတောင်စည်သူနော်ရထာမယား ကို(ထမ်း စင်)လည်ပေါ်ယည်
အကာကထိုပါကမွတ်တဆင့်သတစီး ၈စီး။ (သက္ကရာဇ်) ၁၁၈၁ခုပါခေါင်လပြည့်
ကျော်ဒျုက်နေ့အမိန့်တော်၊ အတွင်း ဝန်မင်း နေမျိုး ဒေယသူရခံ၊ သံတော်
ဆင့်သီဂိုရုန်သူမှတ်။

(သက္ကရာဇ်၁၁၈၁ခုပါခေါင်လပြည့် ကျော်ဒျုက်) 17 August 1819 နေ့အနောက်ဝန်စာ
ရေး သိတဝေသော်ပြန်။

(တက်ဗတိုင္ဂျာဝရ)

တောင်သမန်အဝင်မြစ် ပေါက်ထွင်တံတား မှား ကိုသမ္မန် တော် လေ တော်ဝင်
ထွက်သော အောင် ဘောင် ကြောင်း ကိုဘွင့်၍အသစ်လုပ် စေ၊ ခနဖြူမြို့စား အကြီး
သီဟနရာသူအဘ သေလွန်ရာပျည် ခုံချင်ပုအဘုံး ကမ္မတ် ရွှေထည့်နှင့်သင်္ကြိတ် စေ၊
ပန်း ဘဝန်ဇလပညာ ကျော်အဓိအသက် ၉၀ ကျော်ရှယ်သူ သေလွန်သည်မှာ ပျည် ခုံ
ချင်ပုအဘုံး ကမ္မတ် ရွှေထည့်နှင့်သင်္ကြိတ် စေ၊ ငနောက်၊ ဝဲ ခေါင် ကျော်ထင်၊ အော
ကာ ကျော်ထင်၊ နရာ ကျော်ထင်၊ ငမှိုင်း ၊ သီဟ ကျော်စွာတို့ကို ၅၀ တော် ကော
တာရန်သူ သွေး သောက်မှာစာရင်း သွင်း ၍ဘဲ့၊ သား မယား အသက် နှုန်စာ
ရင်း ကျယ်ကိုလည်း သွင်း ၊ သဣရာဇာဝဂဝခု တော်သလင်း လဆန်း ၁၁ ရက် နှု 30 August 1819
ရေသဘင်နန်း တော်သို့အကြည့်အရှုထွက် တော်မူမည်၊ ဘောင်ပန်း လှေတက်ဝင်း
ခင်း နောက် တော်လှုက်အ စောင့်အ နေခန့်ထား စီရင်ရန်ရှိသည်မှား ကိုပြီး
ပြေ အောင်စီရင်၊ ပုဏ္ဏား ရာဇပရောဟိတဗြဟ္မာကို မြောက်ဘက်မြင်း အဝင်
လှေကြီး ငါး ရွာ၊ ဝံသဗြဟ္မာကိုတပယင်း မြို့ကျေး ဆင်အင်း ရွာကိုရွာစား
သနား တော်ခံ စေ၊ ငဖြွက်ကိုယ်စာထိုး တနင်္သာရီလိုက်ကိုချမ်း သာ ပေး တော်
မူသည်၊ စာမထိုး မလိုက် စေနှင့်၊ အကျည်း ကလွတ်၊ မဏီပုရကလာ ရောက်သည့်က
သည်း ယောကျာ်း မိန်း မတို့ကိုသင့်ရာချထား နေထိုင် စေ၊ ဝန် ထောက် နေ မှူး
ရွှေ တောင် နော်ရထာကို ၅၀ တော်လက်ဝဲဘီနန် သူ သွေး သောက်ကနှုတ်၍ ၄၀
တော် ရွှေ တောင် ကျော်ထင်သီဟသူ သွေး သောက်မှာစာရင်း သွင်း ၍ဘဲ့၊ သား
မယား အသက် နှုန်စာရင်း ကျယ်ကိုလည်း သွင်း ၊ ငသောဖြူ၊ ငအောင်ပန်း ၊
သိန်ပုံချီ၊ ငရန်နိုင်တို့ကို ၅၀ တော် ကောတာရန်သူ သွေး သောက်မှာစာရင်း
သွင်း ၍ဘဲ့၊ သား မယား အသက် နှုန်စာရင်း ကျယ်ကိုလည်း သွင်း ။

(သဣရာဇာ) ဝဝဂဝခု တော်သလင်း လဆန်း ၉ ရက် နှုန်း (ခံ) ပြေ့ 28 August 1819
ကြီး မှူး သီရိ ဇေယ (နော်ရ) ထာဘွင်ပြန်။

(တောင်လေး လုံး ပုရပိုက်)

ရဲလ္ ရွေ တောင် ကျော်၊ ရွေ တောင် ငယ်၊ ရာဇ ရွေ တောင် (ကျော်) ထင်၊
စည်သူလ္ ရွေ တောင်၊ ကျော်သူ ရွေ တောင် ကျော်၊ သီဟ ကျော်ထင်၊ ရွေ တောင်
ငယ်ထင်၊ ဇေယ ရွေ တောင်၊ ရွေ တောင် ရဲလ္ ကျော်၊ ရာဇသူရ ရွေ ဆောင်၊
တို့ကို ဒူး နေရာတို့နည်း ဝတ်ဆင်စီး နင်း ဆောင်ရွက် စေ၊ ဆင်မင်း ကိုခည ဝ
တီမြို့ကိုမြို့စား သနား တော်မူသည်၊ စလင်း မြို့မှာ ရွေ တောင် ကျော်ထင်ကိုမြို့စား
သနား တော်ခံ စေ၊ စောင်း တီး ဂ ရွေအိုအာစ်ကိုင ပိုက်ကိုယ်စာ မယိုး စေနှင့်၊
နှုတ်၍ ဂ ရွေအိုကိုအပ်၊ လွှဲ ပြ ပါ သေနတ် ၁၀၀၊ မီး စက် ၂၊ နှင်းဆည် စက် ၂၊ ကုလား
ဝတ်သကွလပ်အင်္ကျီ ၁၀၀၀၊ သမ္မန် ဝမ်း ဝတ်၊ ကြိုး ရွက်တန်ဆာ စုံမှာ းကုထံသာ ဝတီ
မြို့ဝန်က လွှေလှုခန့်၍အလှည် ရောက် အောင် ပို့လာ စေ၊ ကျား မနီဂအစ်ကိုင ဦး က
ကျား မနီဂကိုအထက်သနား တော်မူရင်း သုံး ဆယ်မြို့နေ ဆွေသား မျိုး သား ဂ
ထွန်း မှတ်၊ ဂ ကြောင်၊ ဂ ဝင်း ၊ ဂ သာ အေး ၊ ဂ ကျော်တို့နှင့် ဂ ရွှန်း ၊ ဂ တုတ်
ဖြူ၊ ဂ ဖြိုး ၊ ဂ ရွှေ ထွေး ၊ ဂ ရွှေထီး တို့ကိုအလို တော်ရှိ ဆေး မြစ်အဋ္ဌာအယုအတုထမ်း
ရွက်ပါရမည့်အ ကြောင်း နှင့်ရှိနိုး သံ တော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း ဆွေသား မျိုး သား
ထွန်း မှတ်၊ ဂ ကြောင်၊ ဂ ဝင်း ၊ ဂ သာ အေး ၊ ဂ ကျော်၊ ဂ ရွှန်း ၊ ဂ တုတ်ဖြူ၊
ဂ ဖြိုး ၊ ဂ ရွှေ ထွေး ၊ ဂ ရွှေထီး တို့ကို ဂ ဦး နှင့်အတူထမ်း ရွက် စေ၊ ပုဏ္ဏား ဇေယ
ဗြဟ္မာကို ပန်း ကိုတိုက်အဝင် ဂလည် ငေါက်ရွာကို ရွာ စား သနား တော်ခံ စေ၊ စိန်
ပန်း လွှေ တော်ပွဲ နင်း ဦး နေတက်စွဲတို့က ရေစီး ရေလာထုံး အင်း အိုင်မှာ းကို
အင်း ပိုင်အင်း တိုင်မင်္ဂီ စေနှင့်အဓိန် တော်ရင်း အတိုင်း ရေစီး ရေလာထုံးအင်း
အိုင်မှာ း နှင့်စိန်ပန်း ရှောင်း ၊ မြစ်စွတ်၊ စာထွင်း ၊ ဃင်္ဂာ၊ ကျည်း ပင်
ရှောင်း ၊ ငါး မတ်ဆင်း ၊ ခန္ဓဒိုး ဆူး ပန်တန်မှာ းကိုသနား တော်မြတ်ခံ၍
စဂိတ် ကြေး ရွှေအမှာ း စိုက်ထုတ်သယ်ပိုး လုပ် ဆောင် ပါသည်ကိုတလုပ်မြို့စား ဟောင်း
ကတူမဓိမင်း လုပ်ပိုင်သည်ကျွန်း တုံး အင်း ဖြစ်ဟန်သနား တော်ခံပြန် ခဲ့သည်၊ အ
ထက်သနား တော်မူရင်း အတိုင်း သနား တော်ခံ ပါရမည့်အ ကြောင်း နှင့်ရှိနိုး
သံ တော်ဦး တင်သည့်တလုပ်မြို့စား ဟောင်း မှာတူမဓိမင်း ထိုက်သည်လဘက်စား
ချက်ဖြတ်စာ ဝင်ကျွန်း ကိုင်း အင်း မြေမှာ းကိုသာယူ စေ၊ ဖြတ်စာပြင်ကျွန်သည့်
အင်း အိုင် မြေမှာ းကိုစိန်ပန်း လွှေ တော်ပွဲ နင်း ဦး နေတက်စွဲတို့ကိုသနား တော်

မူသည်၊ နေ မျိုးသီဂိသကြီ နှင်ကို စကိုင်း ဇေယပူဂုမြို့သ မှတ်ပိုင်းခြား တော်မူသည့်ပယ်
နှင့်တကွထပ်၍ မြို့ဝန်ခန့် တော်မူသည်၊ ပွဲတိုင်း ကျော် လော်ကားကို ရွှေ တောင်ငယ်
ကို လေ့မှားခန့်၊ဆိုင်း အတီး ငတူကို ၅ဝ တော် ကောင်တာဂုန်သူ သွေး သောက်မှာစာ
ရင်းသွင်း၍ ဘဲ့၊သား မယား အသက် နေ့နံကိုလည်းသွင်း၊ မြင်းစုကြီး ဝန်က မွေးရင်း
မြို့ပါ စော်ဘွားအမတ်သား မြေး ဆွေသား မျိုးသား ၅ဝလူကိုဆင် တော်သည်ဗညား
ကုမ်း တော သွေး သောက်နှင့်ဂုည်တူငွေယိကယ်ကို သွေး သောက်ကြီးအာဂုာနှင့်ဘဲ့ တော်
မူပါသည်၊ ငွေယိကယ် မတ္တိလွှင်အစုပျက်ပြား၍ ကုန်(ဘ)ရန်အမှု တော်ကို စော်ဘွား မြေး
ဂုာဇစန္ဒဝန်ကဆက်လက်အုပ်ထိန်း ဆောင်ရွက်ပါ စေသည်၊က လေးမြို့စား ဟောင်း
မှာဘ၂၊ဇဂုံမြို့စား ဟောင်းမှာဘဂ၊ထန်းတပင်မြို့စား ဟောင်းမှာဖ၊လူ ပေါင်း
ဘုဖကိုအစုမပျက်ဆင် တော်သည်မှာတဝတည်းထမ်း ရွက်ပါရ အောင်ဂုာဇစန္ဒကို သွေး
သောက်ကြီးခန့် တော်မူပါမည့်အ ကြောင်းနှင့်ဗွိုနိုး သံ တော်ဦးတင်ချက်အတိုင်း မွေး
ရင်း မြို့ပါ စော်ဘွားအမတ်သား မြေးတို့ကိုအထက်ဘဲ့ရင်း ဆင် တော်သည်အစုမှာထမ်း
ရွက်မြဲထမ်း ရွက် စေ၊ ဂုာဇစန္ဒကိုဆင် တော်သည် သွေး သောက်ကြီး ခန့်၊ မိမင်း
မြကမီဘဗွိစည် တောင်ဘက်မြင်း ခုံတိုင်နယ်ငမွေကုန်း ရွာဗွိပြည်စား ကဲ့ရဂုပါ
ဆို၍သိမ်း ယူသည့်လယ် ၂ ဝဲ၊ မြို့သာရွာဗွိဥယည်၊ ကျော်စည်တိုက် ရေလောင်း ရွာဗွို
အကိုး အိမ် ရွှေဝန်တိထွင်လုပ်စား သည့်လယ်၄ဝဲမှား ကိုဆက်ခံလုပ်စား ပါရမည့်အ
ကြောင်း နှင့်ဗွိုနိုး သံ တော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း ဆက်ခံလုပ်စား စေ၊ ညောင်
မင်း ဂျန် တော်မျိုး ကျော်စွာပုံဆိုသူ၊ စန္ဒသိခံ ကျော်၊ ငငြိမ်း ၊ ငခဲ၊ ငနှင်း ၊
ငတော်ဦး တို့ကဲ့သုံး ယွယ် နေရာ နေတို့နည်း ဝတ်ဆင်စီး နင်း ဆောင်ရွက် စေ၊
စကိုင်း မြို့ဝန်ဗွိုနိုး သံ တော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း ငကလေး ၊ ရန် အောင် ကျော်
စွာ၊ သီဟ ကျော်စွာ၊ နန္ဒသိခံ၊ ကျော်ထင်ရဲ ခေါင်၊ ဇေယပုံဆို၊ ဂဝ သော်နန္ဒ၊
ငဝန်၊ ငစံသူ၊ ငသာဥို၊ ငညိတို့ကို ၅ဝ တော်နန္ဒ ဇေယ ကျော်ထင် သွေး သောက်
မှာစာရင်း သွင်း ၍ဘဲ့၊ သား မယား အသက် နေ့နံစာရင်း ကွယ်ကိုလည်း သွင်း ၊
သက္ကရာဇ်ဂဝဂဝခု တော်သလင်း လဆန်း ၁၁ရက် နေ့မြစ်နား သို့ထွက် တော်မူရာ
30 August 1819
လှေ တော်များ ကို ရေဝက် အောင် ခေါ် စေ၊ လွန်း ကြင်ငှက်ရုပ် လှေကို ကောင်း
မွန် အောင်သ စွေး ရွှေချယ်လုပ် ဆောင်၍ ငအေး အုပ်စုရခိုင်ကုလား ပုံ၊ ငဆု

တောင်း ၊ ငနံ တောင်း ၊ ငချည်ပုဂ်တို့ကို ပေး အပ်စီး နင်း ထမ်း ရွက် စေ၊
ဆိုင်း အတီး ငသည်း အုကအတီး မြောက်ရပ်တွင်ငတက်ဖြိုး မြေး ငရွှေသား အိမ်
လွတ်လပ်ရှိသည်ကိုသနား တော်မြတ်ခံရပါမည့်အ ကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံ တော်ဦး
တင်ချက်အတိုင်း ငတက်ဖြိုး မြေး ငရွှေသား အိမ်ကိုသနား တော်ခံ စေ၊ ကျောက်
မော်မြို့စား ဟောင်း ကမင်း တုံး မြို၊ ကျောက် မော်မြို၊ မြစ်သား မြို့ရွာတွက်
ဝန်အကြီး အရာရှိတစု ခေး ယူသုံး သည့် ငွေကိုမြို့ရွာမှာခွဲခန့်ဆပ် ပေး သည်မှာ
ကိုမင်း တုံး စား ဟောင်း စိတ် ဘောက်ပြန်သည့် ဝေဒနာကပ် ရောက်သည်တွင်မှ
အရာရှိ ဟောင်း တစုတို့ကမင်း တုံး စား ဟောင်း အတွက်ယူသုံး သည်ဆို၍ အပူတ
ပြင်း တောင်း သော ကြောင့်အစုစု ငွေ ၃၀၀ ကျော်သုံး ဆောင်သည့်အထည်အလိပ်
များ ကိုထုခွဲဆပ် ပေး ပါရသည်ကို မငြိမ်း ပါရ၊ မပြေကုန် ငွေ ၁၀၀ ကျော်ရှိ သေး
သည် ပေး ဆပ်ရဦး မည် တောင်း ပြန်ခဲ့သည်၊ မြို့မှရွာတာထွက် ခေး ယူ ဆောင်
ရွက်သုံး ကုန်သည်များ ကိုအရာရှိ ဟောင်း မြို့ရွာသူတို့ရှိ ကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံ တော်
ဦး တင်သည်၊ မြို့မှမြို့တာထွက် ခေး ယူသည့် ငွေများ ကိုမြို့ရွာမှာအရာရှိတို့ကခွဲခန့်
ရသည်မှန်လျှင်အရာရှိတို့ကဆပ် စေ၊ မြို့ရွာမှာမခွဲမခန့်ရလျှင်မြို့ရွာကဆပ် စေ၊
မင်း တုံး မြို့စား ဟောင်း ၊ ကျောက် မော်မြို့စား ဟောင်း တို့မှာမတောင်း
စေနှင့်၊ မြကုန်း လွှဲဦး နေတက်ခွဲတို့ကသဂက်တပင်နယ် မြေအထွဋ်း ကျောက် မော်
မြို့စား ဟောင်း စား သည်ယင်ပျည်အင်းသယ် မြေနှင့် တောင်ပြိုး ကြီး နယ်ထွင်ကျည်း
အင်း အစွတ်အ ခြောက်များ ကိုချတင်လုပ်စား ပါရမည့်အ ကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံ
တော်ဦး တင်လျှင်လွှတ်ကစစ်၍သွင်း အမိန့် တော်အတိုင်း မြေတိုင်တို့ကိုစစ် ကြော၍
စာဆက်သွင်း မည်ရှိသည့်အထွဋ်း မိန်း မစိုး ရွှေ တောင်လှ၊ တင်း တိမ်ရံမှုး ၊ အ
ဝေး ကိုဝန်တို့ကအာမိန့် တော်နှင့်ဆို၍ နှောက်ယှက် ကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံ တော်ဦး
တင်သည်၊ ကျောက် မော်မြို့စား ဟောင်း စား သည် မြေသဂက်တပင်နယ်အထွဋ်း
ယင်ပျည်အင်း တောင်ပြိုး ကြီး နယ်ကျည်း အင်း များ ကိုမြကုန်း လွှဲဝဲနင်း ဦး
နေတက်ခွဲတို့ကသနား တော်ခံ စေ၊ ယင်ပျည်အင်း ကိုမိန်း မစိုး ရွှေ တောင်လှ
ကိုသနား တော်မူသည့်အမိန့် တော်ကိုသိမ်း ၊ တင်း နီမ်ရံမှုး နှစ် ကျော်သူမှာကျည်း
အင်း နယ်ထွင်း မုယင်း လယ်ကိုင်း မြေများ ကိုသနား တော်ခံ စေ၊ ငပွါး ကပြည်

စား တောင်း သမီး တူငြီး ခေတ္တထမ်း ဂွက်ဘူး သည့်အမှုနှင့်အရပ် သွေး ကြီး တို့ ကဘမ်း ပို့လွှင်အကျည်း ခံ နေရ၍ တနသံာရီမြို့မှာ စောင့်စေအမိန့် တော်ကိုဦးထိပ် ထက်ဂွက်ရသည့်အတိုင်း တနသံာရီဝန်သို့အပ်မည့်ရှိ ပါသည်သနားဘဲ မ တော်မူပါမည့် အကြောင်း နှင့်ရှိနိုး သံ တော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း ငြီးကိုအကျည်း ကလွတ်၊ တနသံာ ရီမြို့ စောင့်စာရင်း ကိုသမ်း ၍ ငပွါး သို့အပ်၊ စီး တော်မြင်း ဝန်ရှိနိုး သံ တော် ဦး တင်ချက်အတိုင်း ပြည် (မင်း) သား လူငသာည့်၊ ဝရေး ၊ ငကြင်ဦး တို့ကို ချမ်း သာ ပေး တော်မူသည်၊ စာမထိုး မမှတ်နှင့်၊ အကျည်း ကလွတ်၍ စီး တော် မြင်း ဝန်ကိုအပ်။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၈၁ခု တော်သလင်း လဆန်း ၁၀ရက် နေ့နံ့ ခံစ

မြောင်မှူး ထွင်ပြန်။

(တောင်သမန်ပုရပုတ်)

ညောင်ဂုမ်း မင်း စာရေး ကြီး သီဂီ ကျော် ခေါင်၊ လက်ယာ ကျော်သူ ကျော်၊ နဂါလသူတို့ကိုမြင်း ကကိုင်း ညောင်ရွက်၅၊ သံပရာခွံ ဂုက် ဘောက်၊ ကထောင်ခွဲ၊ ဆက် ပါး ကာ ရွှေဇာပိန်း ၊ နင်း နှင်း သိပ် အိမ် မြောင် ဂုင်ပတ်ကွင်း ငွေဇာပါ၊ က တောင် ရွှေရေး စာမဂီဂုပ်ပန်း ခက်ကိုက် အနာ း သံ ရွှေပန်း ၊ ဥက္ခက် ထိပ် ဆောင်း မြီး ဖြန်း ဂုင်ပတ် သက္ကလပ်ကြီး ရွှေကြယ်တစ်၊ စီး နှီး သဏ္ဌာန်၊ ထီး နီ ဆင်စွယ်ထွတ်ခ၊ ဗောင်း ပန်း ဖဲ တမာရွက် ထောင်ဖြ၊ ရွှေစလွယ် ဖြွယ်၊ မိုင်း လုံ ဝတ်လုံ၊ ရွှေနား တောင်း ကြက်ဂုင်ဆူး ၂ထပ် သနား တော်မူသည်၊ စာချွန်ရေး မြဲရေး ရှိသွင်း ၊ မြောက်ဒဝယ်အမှုထမ်းလက်ဝဲဇေယျ၊ လက်ယာဗလ၊ ဂုန်ကျော်၊ ငမြတ်ထွန်း ၊ ငရွှေလေး ၊ ငမွှာ၊ ငသာတုတ်၊ ငကြာ ပွင့်၊ ငစို၊ ငပြောင်၊ ငရွှေရု၊ ငကြာအုပ်၊ ငနော၊ ငနန်း မောင်၊ ငကြာဘူး ၊ ငနန်း အိပ်၊ ငရွှေ့၊ ငရွှေပို၊ ငသာလပ်၊ ငရွှေမောင်၊ ငရန်အောင်၊ ငအေး ၊ ငရေး ၊ ငရွှေလိန်၊ ငခွာ်၊ ငစံလွှာ်၊ ငရွှေသွယ်၊ ငသာနေ၊ ငရွှေကူ၊ ငရွှေရောင်၊ ငရွှေစို၊ ငပေါ်ထွန်း ၊ ငမြတ်ပေ၊ ငသာရုန်၊ ငသာနွယ်၊ ငစံမင်း ၊ ငရွှေဘွဲ့၊ ငမြတ်တို၊ ငဂွမ်း ဖြူ၊ ငစို၊ ငပုလွေ၊ ငသာရု၊ ငကြောင်၊ ငရွှေစုံ၊ ငပြော့၊ လက်ဝဲရုန်၊ ငစံရု၊ ငရွှေနု၊ ငမြတ်ဘူး ၊ ငသာလွေ၊ ငရွှေပင်၊ ငသာဘူး ၊ ငရွှေလေး ၊ ငချို၊ ငမြတ်သင်း၊ ဗလသာ၊ နန္ဒသာ၊ ရုန်ထင်၊ ငပြေ၊ ငခဲ၊ ငစံမြတ်ငြိမ်၊ ငစံခွဲ၊ ငရွှေစ၊ ငမင်း ၊ ငရွှေဘူး ၊ ငဝင်း ၊ ငရွှေလုံး ၊ ငရွှေဦး ၊ ငကျိုင်၊ ငသာရွင်၊ နန္ဒသူ၊ ငချစ်၊ ငဝင်း ၊ နန္ဒကော်၊ ဗလဝေ၊ နန္ဒပေါ်၊ ငကြော၊ ဗလထင်၊ သူဂိန်ပုံချီ၊ ငသာချင်း ၊ နရာပုံချီ၊ ငသာပေး ၊ ငရွှေရုန်၊ ငမိုး ၊ ငသာလွှ၊ ငညိတုတ်၊ ငစံခွဲ၊ ငရွှေရောက်၊ ငသာလွှောက်၊ ငစိန်၊ လက်ဝဲပုံထင်၊ ငအို၊ ငသာအော၊ ငရွှေစို၊ ငရွှေစံ၊ ငခွာ်ငင်း ၊ ငစံ၊ ငရွှေဦး ၊ ငပျော့၊ ငပန်း ငုံ၊ ငရွှေညွှန့်၊ ငခွဲ၊ ငခွာ်ငင်း ၊ ငရွှေစ၊ ငရွှေဂါ၊ ငမြတ်ရော၊ ငဆက်၊ ငသာစို၊ ငရေး ၊ ငရွှေပေါ်၊ ငခွဲ၊ နန္ဒထင်၊ ငလိပ်၊ ငပန်း တော၊ ငရွှေမွှန်း ၊ ငသာအေး ၊ ငစို၊ ငရွှေလောက်၊ ငပိုက်၊ ငမြတ်သဦး ၊ ငသာမောင်၊ ငရုန်၊ ငရွှေရု၊ ငသာမင်း ၊ ငရွှေလေး ၊ ငပေါသာ၊ ငရွှေတုတ်၊ ငစို၊ ငပို၊ ငမွှာ၊ ငရွှေအော၊ ငစို း ၊ ငနန်း ရော၊ ငရွှေ

မွေစံ၊ ငပြေ၊ ငမျိုး ၊ ငရွေပေါက်၊ ငရွေမွန်၊ ငချစ်၊ ငစံမြတ်ထွန်း ၊ လက်
ဖသူ၊ ငစံရွှဲဟိုအရည်ကုလားတူလူ၁၄၂တွင်လက်ဝဲဇေယကို သွေး သောက်ကြီး ခန့်၍၄၀
တော်လက်ဝဲဇေယ သွေး သောက်ဆဲ၊ သား မယား အသက် နှေန်စာရင်း ကွယ်ကို
လည်း သွင်း ၊ တောင်ဒဝယ်အမှုထမ်း ရဲ ခေါင် စန္ဒကျော်သူ၊ ငစိုး၊ ငပုံ၊ ငတိ၊
ငမာ၊ ငကြော်၊ ငရွှေလွန်၊ ငရွဲ၊ ငဆီပေါ၊ ငသာ၊ ငတင်၊ ငလောက်၊ ငရွှေ
မင်း ၊ ငရွှင်၊ ငရွှေနီ၊ ငလှော်၊ ငဦး ၊ ငကြာနေ၊ ငအောင်ရာ၊ ငလှိုး ၊ ငရွှေကြော်၊ ငရန်၊ ငကြပ်၊ ငသာရွှင်၊ ငသာကူ၊ ငကြာရေ၊ ငမှား ၊ ငပဲ၊ ငဝန်၊ ငရဲ၊ ငသာပြေ၊ ငရွှေဂိန်၊ ငစံတုတ်၊ ငဝန်၊ ငရွဲ၊ ငပု၊ ငမှဲ၊ ငတို၊ ငရွဲ၊ ငရွှေဘူး ၊ လက်ဝဲပုံချီ၊ ဗလကျော်၊ လက်ဝဲသူဂိန်၊ လက်ဝဲကျော်ထင်၊ လက်ဝဲသီခိုး၊ လက်ဝဲသီဒွီ၊ လက်ဝဲပုံစ၊ လက်ဝဲရဲထင်၊ လက်ဝဲရဲပျာ၊ လက်ဝဲရဲထွတ်၊ လက်ဝဲမကီ၊ လက်ဝဲကျော်ခေါင်၊ လက်ဝဲရဲသူ၊ လက်ဝဲစိန်၊ လက်ဝဲသူရ၊ လက်ဝဲဝသာ၊ ငပံ၊ လက်ဝဲဒိပ၊ လက်ဝဲကျော်သူ၊ လက်ဝဲရဲ ပေါ်၊ လက်ဝဲဗန္ဓု၊ ငရန်၊ လက်ဝဲဂူ ကြီး၊ လက်ဝဲဝသူ၊ ငကြာအေး ၊ လက်ဝဲရန်နိုင်၊ လက်ဝဲတေဇ၊ လက်ဝဲတုရင်၊ လက်ဝဲန
ရာ၊ လက်ဝဲအိန္ဒ၊ လက်ဝဲကျော်စွာ၊ လက်ဝဲပုံကျော်၊ လက်ဝဲသိန်၊ ငအောင်ရာ၊ စ
န္ဒကျော်၊ ငရွှေအော၊ စန္ဒသူ၊ ရဇာပေါ်၊ လက်ဝဲဝဇရ၊ လက်ဝဲစန္ဒ၊ လက်ဝဲရဲ
နိုင်၊ ငပေ၊ ငခို၊ ငဝက်၊ ငမှိုင်း ၊ ငနက်၊ ငကြာရွှဲ၊ ငညင်း ၊ ငလောက်၊
ငအုံး ၊ ငကြာရစ်၊ ငကံသာ၊ ငအောင်ကောင်း ၊ ငသာပုံ၊ မနေဝံသူ၊ ရဇာသိ၊
စန္ဒထင်၊ လက်ဝဲရန်နိုင်၊ လက်ဝဲသီဟ၊ လက်ဝဲဇေယ၊ တုရင်ပုံကျော်၊ တုရင်ပုံချီ၊
ငရွှေချို၊ ငရွှေက်၊ ငစံပေ၊ ငရွှေပေ၊ ငရွှေအိုင်၊ ငက်ပေး ၊ ငရွှန်း ၊ ငစို၊
ငမှိုင်း ၊ ငစိန်၊ ငစို၊ ငမြတ်ရာ၊ ငမင်း အို၊ ငရန်၊ ငဝန်၊ ငမြတ်လှ၊ ငအင်း ၊
ငရွှေဇုပ်၊ ငစို၊ ငငယ်၊ ငနံကြော၊ ငမြတ်ရွှင်၊ ငအောင်နီ၊ ငကလေး ၊ ငရွှေအုပ်၊ ငသာဖြူ၊ ငရွှေစ၊ ငရဲ၊ ငဦးမိ၊ ငမှိုင်း ၊ ငရွှေပန်း ၊ ငအုံး ၊ ငရွှေရစ်၊ ငရွှေမှိုင်း ၊ ငရွှေဝက်၊ ငရွှေရ၊ ငရွှေဆွဲ၊ ငရွှေလပ်၊ ငရွှေဝို၊ ငဝန်တို့အရည်ကုလားပေါင်း ၁၄၂တွင်ရဲ ခေါင်စန္ဒကျော်သူကို သွေး သောက်ကြီး ခန့်၍
၄၀တော်ရဲ ခေါင်စန္ဒကျော်သူ သွေး သောက်ဆဲ၊ သား မယား အသက် နှေန်စာ
ရင်း ကွယ်ကိုလည်း သွင်း ၊ ဒလမြို့စား ဟောင်း က တောင်ပြိုး ကြီး ရွှီလယ် မြေရပ်

ကိုဘိုး တော်ဘုရား သနား တော်မူ၍လုပ်စား ထမ်း ရွက်ပါရသည်၊ အထက်သနား တော်မူရင်း အတိုင်း အသနား တော်မြတ်ခံရပါမည့်အကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း အထက်သနား တော်မူရင်း ထွင်နောက်ဝင်း မှား ဟောင်း သား ငွေခွန်ဝန် ရွှေတောင်လှ ကျော်စွာကိုလယ မြေကိုချန်၍သနား တော်ခံစေ၊ နေမျိုး ရာဇာကို တော်နေရာ နေတိုန်း စီး နင်း ဝတ်ဆင် ဆောင်ရွက်စေ၊ ဇော်တသိန္ဓကို မြောက်ဘက်တိုက်အဝင်ပင်တင်ရွာကုန်ရွာစား သနား တော်မူသည်၊ ရွှေတုံး လွှ တော်ပဲ့နင်း နရာသီတ ကျော် ခေါင်အမှုထမ်း တို့ရှိခိုး သံတော်ဦး ထင်ချက်အတိုင်း လုကိုအကွဲအပြား မရှိစေနှင့်၊ အထက်အပ် တော်မူရင်း တိုင်း ရွှေတုံး လွှ တော်မှာတဝတည်း ထမ်း ရွက်စေ၊ မင်း ထမ်း အလယ်ပုံလက်ပဲ့လှ ကျေး ရွာ မှား မှာလည်း ရွာစား အခြား မရှိစေနှင့်၊ ရွှေတုံး လွှ တော်ပဲ့နင်း ငယ်သား တို့ကိုရွာစား သနား တော်မူသည်၊ ပဲ့နင်း ငယ်သား တို့ကစစ် ကြောစီရင်စာယူစေ၊ သာယာဝတီမင်း ကိုပြည်စား သိမ်း စုသမ္ဘန်နက်ကိုသနား တော်မူသည်၊ မိုး မိတ်မြို့စား ဟောင်း ယွန်း ဆက် ဘောင်ကိုဝန်သို့မြို့စား ကိုသနား တော်မူသည်၊ အလုံမြို့ဝန် နေမျိုး သုဂုဏ် ခေါင်ကို နေမျိုး ရာဇာစည်သူမှာရှိသည့် လွှ်ကား ကိုသနား တော်ခံစေ၊ ဟံသာဝတီ၊ သံလျင်၊ ဒလမြို့ရွာမှား ထွင်ရှိ နေသည့်နတ်ရှင်ရွေး ၊ ယွန်း ဇလင်အစုသား တို့ကိုဝန်း သိုမြို့စား ကိုသနား တော်မူသည်၊ မဏ္ဍရာမြို့စား ဟောင်း သိမ်း စုကရဲမွန် ဘောင်မှာအပ်သည့် လွှ်ကား ကိုစကိုင်း မြို့ဝန် နေမျိုး သီဂုသကြိန်ကုသနား တော်မူသည်၊ မိုး မိတ်မြို့စား တောင်း သိမ်း စုကတမကော်လုပ်ရန်အပ်သည့် လွှ်ကား ကိုသူရဲဝန် ရွှေတောင်ရာဇာသူကို သနား တော်မူသည်၊ ကမကော်သား တို့မှာသင့်ရာ လွှ်ကား ကိုပေး အပ်စိန်း နင်း စေ၊ ပုခန်း ကြီး မြို့ဝန် နေမျိုး ရဲ ခေါင် ကျော်ကိုသင့်ရာ လွှ်ကား ကိုသနား တော်ခံစေ၊ အညာသို့ထွက် တော်မူရာအမှုထမ်း တို့ကို ပေး အပ်သည့် လွှ် လွှ မှား ကိုသိမ်း ယူ၍ ဒလမြို့သား၊သုံး ခွသား တို့ကိုအပ်၊ တောင်လုံး ကျော်သား တို့စီး နင်း ရန်အထက်လုပ်သည့် မဂ်လာ လောင်း လွှ် လွှ နှင့်စား တော်ဝန်လူတို့ကိုအပ်သည့် ငမြတ်သာလုပ် လွှ် လွှ၊ ဒလမြို့သူကြီး ငချိတ်ဆက် လွှ် လွှ မှား ကို တောင်လုံး ကျော်သား တို့ကိုအပ်၊ ပြည်လုံး ကျော် လွှ်ကား ကိုအ နောက်ဘက်တိုက်ဝန် ရွှေ

တောင်သီဟိုကျော်ထင်ကို လွှမ်းခန့်ပြီးစီး သိမ်းပိုက်လျက် သားသမီး ဇနီးမယား ဆွေမျိုးစာရင်း ပါလူမှန်သမျှကိုအခြားအစုသို့အဖြည့်အပေး အနုတ်အယူမရှိစေနှင့်၊ ပြည်လုံးကျော်လွှတ်ကာနှင့် ပေါင်း၍ လွှမ်းပိုက်သော တောင်သီဟိုကျော်ထင်အားဆုပ်ကိုင်၍ထမ်း ရွက်စေ၊ မကျရဘဲမြို့စား ဟောင်းမှာသိမ်းထုသည့်ဘိုးခေါင်တော်လွှတ်ကို မကျရဘဲမြို့စား ဟောင်းကိုပြန်၍အပ်၊ စလေမြို့မှာငလူညီသည်ဘိုး ဂုဏ်နှင့်မဆိုင်သူဖြစ်သည်၊ သူကြီး ငယ်တစုကလည်း သဘောမတူ၊ ဘိုး ဂုဏ်မှန်သူဘား ကိုမြို့သူကြီး ခန့်တော်မူပါမည့်အကြောင်း နှင့်သူကြီး ငယ်တစုတို့ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း ဘိုး ဘက်ဂုဏ်မှန်သူဘား ကိုစလေမြို့မြေတိုင်သူကြီး ခန့်၊ ငလူညီကိုစလေမြို့မြေတိုင်သူကြီး အရာကနှုတ်၊ ငလူညီတွင်ရှိသည့်တံဆိပ်စာချွန်ကုသိမ်း ၊ (သက္ကရာဇ် ၁၁၄၅) ၄၅ခုစနှစ်တိမ်း စာရင်း ကိုလည်း လဲပြောင်း ဆက်သွင်း စေ။ 1783

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၈၁ခု တော်သလင်း လဆန်း ၁၁ရက် နေ့နံ့ဒိုး ခံကျော်စွာရဇာမိတ်တွင်ပြန်။ 30 August 1819

(တောင်လေး လုံး ပုရပိုက်)

ငရွေမင်း သည်သိမ်း စုဘဏ္ဍာ တော်များ ကိုထိမ်ချန်စား သုဖြစ်သည်၊ ဝန် ထောက် အရာကနှုတ်၊ ဘွဲ့အမည်အစီး အနင်း အဆောင်အရွက်များ ကိုသိမ်း ၍သွင်း ၊ ပြည် စား ဟောင်းအိမ်ကပင့် ဆောင်ခဲ့သည်သကဲ့သို့ရာဇဝင်ကို စွယ် တော်စင်မှသွင်း ထား စေ၊ ကုန်ပြည်စား ဟောင်း အိမ်ရှိဘုရား များ ကိုလည်း ကုန်စင် အောင် ပင့်၍ စွယ် တော်စင်မှသွင်း ထား စေ၊ ပုံသ်ိုရာဇာ ကျော်ကိုဆင် ကျေး တိုက်အဝင် ငခုံရွာမြစ်ကိုင်း ရွာကိုရွာစား သနား တော်မူသည်၊ နှမ တော် တောင်ထွင်း ကြီး မြို့စား မင်း သမီး ကဲ့ မေဃဝတီမြို့ကိုအာကောက်နှင့်တကွမြို့စား သနား တော် မူသည်၊ စာချုန် ရေး မြဲ ရေး ၍သွင်း၊ ကျော်ထင် ဇေယကို မေဃ ဝတီမြို့ဝန်ခန့်၊ မြို့ စား စား စုစ်း ပွါး ဘဏ္ဍာများ ကိုစစ်ကြောစစ်ရင်း၍ဆိုင်ရာဆက်သွင်း စေ၊ ဂ ဖျော်၊ ငရေး ၊ ဝန်စာရေး သိုရိဝေသူ၊ ဝေသော်ပုံထင်၊ နရာဇေယကျော်၊ ရွှေတောင်ထင်၊ အာဂာဇေယတို့ကိုကွမ်း ခွက်၊ လဘက်အိုး ၊ တကောင်း ပိတ်အ ဝန်း ၊ ထား အဆောက်ကတ္တီပါစိမ်း မွမ်း ၊ ရင်း ဖျာ ခွေး မ၊ ခွေး ငယ်၅ တန့်၊ ရွှေသား ကျောက်အိမ်ပါ၊ အိမ်ကတ္တီပါစိမ်း မွမ်း ၊ ရင်း ဖျာ ခွေး မယ် ပတ်၅တန့်၊ ရွှေသား ကျောက်အိမ်ပါ၊ မြင်း ကကိုင်း ၊ ညောင်ရွက်၅၊ သံပရာခွံ ရက် ဘောက်၊ က တောင်ဆွဲ၊ ဆက်၊ ပါး ကာ၊ ရွှေဇလုံ ၊ နှင်း နှင်း သီဝါ၊ အိမ် မြောင်ရင်ပတ်ထွင်း ငွေဇလုံ၊ က တောင်၊ ရွှေရေး ၊ စာမရိုရွပ်ပန်း ခက်ကုက် အနား သံ၌၊ ရွှေဇ်န်း ၊ ဥက္ခက်၊ ထီဝါ ဆောင်း ၊ မြှေး ဖြန်း ၊ ရင်ပတ်၊ သပ္ပာလဝါ ကြိုး ၊ ငွေကြယ်တဝါ၊ စ်း နှီး ၊ သမ္မာဒါန်၊ သပ္ပာလဝါ၊ တင်ရန်း ၊ စက်ွန်း ၊ ဒုဆင့်၊ ထီး နီ၊ ဆင်စွယ်ထွတ်ဝ၊ ကျိုင်း ဆင်စွယ်ချက်ဝှံခံ၊ ဗောင်း ပန်း ဖ၊ တမာရွက် ထောင်ဖ၊ မိုင်း လုံး ၊ ဝတ်လုံ၊ ရွှေနား တောင်း ကြက်ရင်ဆူး ၂ထပ်၊ စလွယ် ဖဲသွယ်၊ မောက်တို၊ ရွှေထိပ်၊ ရွှေထွတ်၊ အုံ ရွှေဝိန်း ၊ အရပ်အနား သံဉာ်ရွှေ၊ ရွှေ ကုန်း ၊ ရွှေထွတ်ရ၊ မောက်ရှု၊ ပါလည်ကွေး ၊ ပါး ကာ၊ နား ကာ၊ ရွှေကာ၊ နောက်ကာ၊ ကတ္တီပါစိမ်း ၊ ဘဲကွပ်၊ မျည်း တု၊ ကတ္တီပါပြာ၊ ဘဲကွပ်၊ မျည်း ရွှည်၊ မိုင်လုံး နီ၊ ဘဲကွပ်သနား တော်မူသည်၊ စာချုန် ရေး မြဲ ရေး ၍သွင်း ၊ ဂ ကျောက် ခဲကိုချမ်း သာ ပေး တော်မူသည်၊ အကျည်း ကလွတ်၊ ကြေး ငွေအကုန်အကျမတ် စေနှင့်။

(သပ္ပာရာဇာ) ၁၁၈၁ခု တော်သလင်း လဆန်း ၁၂ ရက် နေ့နံ ၁း ခံ ကျော်ခွာ

31 August 1819

ရန်ဖိတ်ထွင်ပြန်။
(တောင်လေး လုံး ပုရပိုက်)

စည်သူသီရိ ကျော်ထင်ကဆက်သည့်သမ္ဗန်ကို ရွေ ရေး စေ၊ သိတ တောမှာလုပ် ဆောင်
သည့်သမ္ဗန်ကိုလည်း ဆေး ချယ် စေ၊ ရွေ ရေး ဆေး ချယ်လုမှာ ဒေဝ ရွေ တောင်
အုပ်စုပန်း သမား စုကလုပ် ဆောင်ခြယ်လှယ် စေ၊ နှမ တော် တောင်ထွင်း ကြီး မြို
စား မင်း သမီး ကမယ် တော်သွဲ့ပါ ရွှေလွန်း လွေထမ်း လူတို့မှာ ပေါက် တောရွာ
(သင်္ကရာဇ်၁၁၄၅) ၄၅ခုစစ်တမ်း ပါဝင်သည့်နယ်အထွင်း ကန် တော်နန်း တော်
ဥယျဉ် တော် ဆောက်လုပ်ပြုစု တော်မူပါသည်၊ ပေါက် တောရွာနယ် မြေနှင့်လက်ပံ 1783
အရွှေဘကီစကား များ ဖျန်း မြေအစွတ်အ ချောက်ရှိသည့်များ ကိုထပ်မံသနား
တော်မြတ်ခံပါ စေရမည့်အ ကြောင်း နှင့်ရှိနိုး သံ တော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း မြေ
စား ဖျန်း စား မရှိ၊ လွတ်လပ်လွင်နှမ တော် တောင်ထွင်း ကြီး မြို့စား မင်း သ
မီး ထမ်း ရွှေလွန်း လွေပဲ့နင်း ငယ်သား တို့ကိုသနား တော်မူသည်၊ ရွှေ တောင်
ငယ်ကို တောင်ဒုမြို့အဝင်တပျည်း၊ ဘုံမတီး ၊ မည်ပလံ၊ ကင်း ငယ်မြို့ကြီး မြို့များ ကိုမြို
စား သနား တော်မူသည်၊ ပုခန်း ကြီး မြို့ဝန် နေမျိုး ရဲခေါင် ကျော်ရှိနိုး သံ တော်
ဦး တင်ချက်အတိုင်း ရွှေတိုး လွေထမ်း လုဂဝန်ဒုအမည်ရလုဝဒါကို ညောင်ရမ်းမင်း
မှာထမ်း ရွက် စေ၊ နန်း မတော်ထမ်း တ သွေး သောက်ကိုလည်း ထမ်း ရွက်မြဲထမ်း
ရွက် စေ၊ ကုန်လုတို့ကိုအခြား သစ္စာခံ ပျော်ထမ်း မရှိ စေနှင့်၊ လွတ်ကစာရင်းသွင်း
ရာဝါပုခန်း ကြီး မြို့ငစံနီ သွေး သောက်၊ ငမြတ်လှ သွေး သောက်၊ အာကာ ကျော်
သူ သွေး သောက်၊ ငစင် သွေး သောက်၊ ငက်ပေး သွေး သောက်၊ ငဝါ သွေး သောက်၊
ငမြတ်လေ သွေး သောက်၊[ရ] သွေး သောက်စာရင်း ပါသည်ကိုသိမ်း ၊ ပုခန်း ကြီး
မြို့ဝန် နေမျိုး ရဲခေါင် ကျော်ကတဝတည်း အမှုထမ်း ပြုစုစည်း ကြပ်ထမ်း ရွက် စေ၊
ပုခန်း ကြီး မြို့မှာငရွှေမြိတ်သား မြို့သူကြီး ငလုံး ငယ်ရွယ်သည်ဖြစ်သည်၊ ပုခန်း ကြီး
မြို့ဝန် နေမျိုး ရဲခေါင် ကျော်ကပိုက်မဆန်း သိမ်း ၍မြို့မှမြို့တာ ဆောင်ရွက်ရန်ရှိသည်
များ ကိုတဝတည်း အုပ်ထိန်း ဆောင်ရွက် စေ၊ ဟံသာဝတီမြို့မှာငကွန်အစား စည်
သူ ရွှေ တောင် ကျော်ကိုစစ်ကဲ၊ ငရွှေ လွှဲအစား ငသာဝတီဟံသာဝတီမြို့စာ ရေး
ခန့်၊ အရာကနှုတ်သူငတွန်၊ ငရွှေ လွှဲတို့ကို ရွှေဘဝါး တော် အောက်လာ စေ၊ က
နောင်မြို့စား ကရှိနိုး သံ တော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း ငဆား မရန်၊ ငမြူး တို့ ဆွေ
ဆား မျိုး သား ကသည်း လူ၂၀ ကျော်ကုန်က နောင်မြို့စား ကိုသနား တော်မူရင်း

တိုင်းကနောင်မြို့စား မှာထမဲ့ ဂွက်စေ၊ ခဲ တူး ဆို့ ၍ တဂျပ်ဝန်ကမသိမ်း မခေါ် စေနှင့်၊ ဒို့ငိုင်း တော်သွေး သောက်ကြီး တမန်လှ ကျော်ငယ်သား တစုတို့က ဂွေး မင်း တို့လက်ထက်အထွင်း တော်မှာတန်း နှင့်အထွင်း ဝန်တို့အာဆင့်အဆို့ကို ခံ ၍ထမဲ့ ဂွက်မြဲထုံး စံဂျီသည့်အတိုင်း ဒို့ငိုင်း တော်၂ သွေး သောကလူတို့ကုမကွဲမပြား စေရ၊ အထွင်း ဝန်နေမျိုး ဇေယသူရအာဇာဝိကုံခံ ၍ထမဲ့ ဂွက်ပါရမည့်အ ကြောင်း နှင့်ဂျီခိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း ဒို့ငိုင်း တော်အစုအမှုထမဲ့ လူတို့ကိုအထွင်း ဝန်နေမျိုး ဇေယသူရကဇာဝိချဝ်ထမဲ့ ဂွက်စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၈၁ခု တော်သလင်း လဆန်း ၁၃ရက် နေ့နံ့ ခံ ကျော်ကျော်စွာစည်သူတွင်ပြန်။

(တောင်လေး လုံး ပုရပိုက်)

1 September 1819

ရွှေတိုင် ကျော်ထင်အာဇာဝံကိုခံ၍ ရေတော်ပန်း တော်မှား ကိုသူကြီး နှင့်တဝတည်း
စောင့်ထိန်း ဆက်သထမိုး ရွက် စေ၊ စား ထော်ကနရာစနှစ် ကျော်၊ လတ်ယာ ဇေ
ယ ကျော်တို့ကိုဆင် ခြေင်း ကင်း နှင့်ပြင်သာတမာကြစ်ကင်း ဝန်တင်ဦး အကောက်
ကိုသနား တော်မူသည်၊ ရွှေမြို့တော်ပြတ်ခါး လုပ် ဆောင်ရန်မှာ၍တတခါး လေး
ရပ်ကိုသုံး ထပ်၊ ကုန်တ်ခါး မှား မှာနှစ်ထပ်လည် ပေါ်လုပ် ဆောင်မြဲလုပ် ဆောင်
စေ၊ ထောင့်ပြကြီး လေး မှာငါး ထပ် ပြဿဒ်ထွင် ထောင့်ချီး ယွန်း ဆက်လုပ် ဆောင်
စေ၊ ပြင်ယဲစုမှာသုံး ထပ်ပြဿဒ်လုပ် ဆောင် စေ၊ ပြည်စား တောင်ဒူစား တို့
ဥစ္စာပစ္စည်း ကျေး ကျွန်ပြည်စား တောင်း တောင်ဒူစား တို့အဝင်အပါလူတို့ဥစ္စာ
ပစ္စည်း သား မယား ကျေး ကျွန်သိမ်စုစီး ပွါး ဘဏ္ဍာအရာစစ် ကြောရန်ဂျီသည်ကို
လွှတ် တော်ကစစ် ကြော၍သွင်း စေ၊ (သက္ကရာဇ်) ၁၁၈၁ခု ဆော်သလင်း လပြည့် 4 September 1819
ကျော်ဝရက် နေ့ ရေကြည့်ဂုရက် နေ့ လွှဲသဘင်ထွက်စံ တော်မူမည်မှာဝင်း ခင်း 8 September 1819
နောက် နေ နောက်လုံးကမ္ဘစ၍ခန့်ထား စီရင်ရန်ဂျီသည်များ ကိုပြီး ပြေ အောင်
စီရင်၊ ပုဂံမြို့မှာငည်ိသား ငပိုး ကို မြေကိုင်သူကြီး အရာကနှုတ်၊ ဂျုံး ဆက်ရာခံ
မှန်သူငသာထွန်း သား ငရန်ကင်း ကိုပုဂံမြို့ဝန် မြေကိုင်သူကြီး ခန့်၊ ငပိုး ထွင်ဂျီ
သည်တံဆိပ်စာခွန်ကိုသိမ်း ၊ (သက္ကရာဇ်၁၁) ၄၅ခုစစ်တမ်း စာရင်း ကိုလည်း 1783
ငရန်တင်း ကလဲ ပြောင်း ဆက်သွင်း စေ၊ ကျိုက်စာရေး ရန်ကုန်သူ၊ ငမြတ်
ညို၊ နရာပုံထင်တို့ကိုခူး နေရာနေတို့နည်း စီး နင်း ဝတ်ဆင် ဆောင်ရွက် စေ၊
တောင်ပြူး ကြီး မြေကိုင်မဓိရမ်း တိုင်နက်ပုသိန်စား ဟောင်း ထွပ်ရွာစား
ဟောင်း မိုး ကောင်း စား ဟောင်း တို့ကိုအထက်သနား တော်မူသည်လယ်ပယ်
ရွာဝဲအနက်ဆင်း ရဲသား တို့လုပ်ပိုး စွဲမင်္ဂျီ၊ လယ်ဖဝဲလွှတ်လပ် ကြောင်း နှင့်မိ
ချမ်း သမက်ငမြတ်လှအစစ်ခံချက်ကိုစာဆက်သွင်း သည့်အတိုင်း လွှတ်လပ်သည့်လယ်ပယ်
ဖဝဲကိုအစခံ ရွှေခဲ လွှသား တို့ကိုသနား တော်ခံ စေ၊ ဇေယနန္ဒရာဇာကို
တောင်ထွင်း ကြီး မြို့ မြေကိုင်သူကြီး အရာကနှုတ်၊ ငအိုး ကို တောင်ထွင်း ကြီး မြို့ မြေ
ကိုင်သူကြီး ခန့်၊ (သက္ကရာဇ်၁၁) ၄၅ခုစစ်တမ်း စာရင်း ကိုလည်း ငအိုး ကလဲ 1783
ပြောင်း ဆက်သွင်း စေ၊ ဇေယနန္ဒရာဇာမှာဂျီသည့်တံဆိပ်စာခွန်ကိုသိမ်း ၊
မဏ္ဍရာဆည်ဝန် ဟောင်း ငဝေး ကိုအကျည်း ယူ စေ၊ ငရေး ကို မြေခူး မြို့ဝန်အ

ရာကနျတ၊ ငမှံကိုအ သေသတ်သည်ဆိုသည့်အမှုကိုအကျဉ်း ထား၍ စစ်၊ ဗညား ရဲထင်သူရ၊ ကျော်အောင်ဇေယ၊ ငမြတ်ထွန်း အောင်၊ ငစံမာတို့ကို ကျောက်ဆည်စာရေး ခန့်၊ ငဟန်၊ ငအောင်မင်း ၊ ငထွေး ၊ ငမှံ၊ ငသာဝတို့ကိုဆည်စာရေး အရာကနျတ်၊ ဒွေဘဝါး တော်အောက်လာစေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၈၁ခု တော်သလင်း လဆန်း ၁၄ရက် 2 September 1819 နေ့နံ့ ခံပြဋ္ဌာန်းမှု သီဇေယနော်ရထာထွင်ပြန်။

(တောင်းလုံးပုရပိုက်)

မကိုပုရမဟာဋ္ဌိမရာဇာကိုဥကင် တော်သွင့်ပွဲ တော်မီ အောင် ရွှေဘဝါး တော်
အောက် ခေါ် စေ၊ ဝန် ထောက် နေမျိုး စည်သို့ နော်ရထာကိုလွှတ် တော်မှာအထက
နေရာရင်း အတိုင်း ချထား နေထိုင် စေ၊ နှစ်စဉ်စီရင်မြဲသတင်း ကျွတ်လပါကျွတ်
က် တေ့ဆီမီးမြင်းမိုဆင်ယဉ်၊ မြင်း ယဉ်၊ လေ့ယဉ်သော် တိုက်ကျိုက္ခ ရွှေဆင်အလှူ
တော်များ ကိုဆင့်ဆိုမြဲဆင့်ဆိုရန် ဟူသည်၊ ပါကျွတ်က် တော့ပွဲတက်မှာထိုး ဆောင်း
မဂိလာဥကင် တော်ဖွင့်ပွဲသဘင် တော်နှင့် နေ့ရက်နီး သည်ဖြစ်သည်၊ ဥကင် တော်
ဖွင့်ပွဲ တော်နှင့် ပါကျွတ်က် တော့ပွဲတက်တချက်တည်း ဆင့်ဆိုမည်၊ ဆင်ယဉ်မြင်း ယဉ်
လေ့ယဉ် ရွှေဆင်သ ော်အလှူတော်များ ကို (သက္ကရာဇ်၁၁၈၁ခု) သတင်း 3 October 1819 ကျွတ်လ
ပြည့် နေ့အထွင်း တော်သို့သွင်း ပြလျှာ်ခါန်း စေမည်၊ ဆီ မီးမြင်းဓိုဝုံအလှူတော်မှာလုပ်
ဆောင်မြဲလုပ် ဆောင် စေ၍ (သက္ကရာဇ်၁၁၈၁ခု) သတင်း 4 October 1891 ကျွတ်လပြည့် ကျော်၁
ရက် နေ့ကယဉ် (သက္ကရာဇ်၁၁၈၁ခု) သတင်း 6 October 1819 ကျွတ်လပြည့် ကျော်၃ရက် နေ့တိုင်ပွဲ
သဘင်စည်ပင်သာယာ အောင်တီး မှတ်တခုံ စေ၍ထွန်း ညှိပူ ဇော် စေမည်စာဆက်
သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်မြို၊ တောင်ငူမြို့အဝင်တပျည်း ၊ သုံမတီး ၊ မည်ပလံ၊ ကင်း
ငယ်၊ မြို့ကြီး မြို့ကျေး ရွာများ ကဆက်သွင်း မြက်မိ်း သီး ထော်များ ကိုမြို့စား က
တောင်း ခံ၍ဆက်သွင်း မြဲဆက်သွင်း စေ၊ ဘုတ်သက်ငယ်ကျင်းရွာသူကြီးငယ်သူကြီးက
ဘုတ်သက်ငယ်ကျင်း ရွာကို ရွှေထီး ရွှေနန်း အဆက်ဆက်ရွာစား အခြား မင်္ဂို၊ပန်း
တော်၊ ရေတော်၊ အသောတဆေး ပင်၊ ပျား ရည်၊ ဘယောင်း များ ကိုဆက်
သွင်း ထမိ်း ရွက်ပါရသည်အ ရွှေအ နောက် တောင် မြောက်တတိုင်အထွင်း ရတန်း
ပုဏ္ဏား အခြား လူသူမဝင်မ ရောက် စေရ၊ ထား လွဲ သေနတ်နှင့်ရာဇဝတ် ရေး
ပြေကုန် အောင် စောင့်ထိန်း ပါရသည်၊ စီရင်စုနယ်ထွင်း ကျေး ရွာ နေလူတို့ကို
မင်း မှူး အ ဆေး အဖွဲ့အခန့်အထား မင်္ဂို ပန်း တော်ရေ တော်အာ သောက ဆေး
တော်များ ကိုသာ စောင့်ထိန်း ဆက်သထမိ်း ရွက်ပါရသည့်အုပ်စုငယ်သား လူတို့အ
ခြား တပါး အကပ်အခိုအနှုတ်အယူမင်္ဂို စေရ၊ စလင်း မြို့စား ရွှေ တောင်ကြော်
ထင်အာအုပ်ကို ခံ၍ထမိ်း ရွက်ပါရမည့်အ ကြောင်း နှင့်ဂို့နိုး သံ တော်ဦး ထင်ချက်အ
တိုင်း ဆေး ပင် တော်ရေ တော်စောင့်ပန်း တော်ဆက်လူတို့ကိုအကပ်အခိုအနှုတ်
အယူမင်း မှူမင်း ခင်း အ သေး အဖွဲ့အခန့်အထား မင်္ဂို စေနှင့်၊ စလင်း မြို့စား

ပုဂံမြို့ဝန် ဝေရ ကျော်စွာ သေလွန်သည်ကို ဒုး နေရာတို့ သေလွန်ရာသရဖြင်သည်နည်း သရဖြင် စေ၊ စား တော်ဝန် ရွှေ တောင်ရာဇ ကျော်သူကအထက်စား တော်ကဲတို့ အုပ်ထိန်း စုအ လေး တောင်း တင်း ဆွဲရာဇမူများ နှင့်ဆိပ်တည်ပွဲတင်း ကူး တို့အ သုံး ဝန်တင်ဦး ဈေး မှား ကိုအနှံ့အပြား ကူး သန်း ပြတ်ဆိုတိုက်ခိုက် ရောင်း ဝယ် ကြပါသည်၊ စား တော်ကဲတို့ထိန်း အုပ်စုမှန်သမျှကို ငွေးအင်ိုး အစည်ရှိသည့်အတိုင်း အ မိန့် တော်ရင်း နှင့်အညီသုံး နှစ်အတွင်း အခွန်အတုတ်မရှိ စေရ၊ တဝတည်း အုပ် ထိန်း ပါရမည့်အ ကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံ တော်ဦး တင်သည်၊ ရွှေ တောင် (ရာဇ ကျော်သူ) အုပ်ထိန်း သည် ရွှေမြို့ တော် မြောက်ပြင်စား ကော်ကဲ ရွှေပြည်စိုး တို့ထိန်း အုပ်စုပွဲဆွဲအသုံး ဝန်တင်ဦး ငှက် ပျော တောကူး တို့ပြင်အထက်စား တော်ကဲတို့အုပ် ထိန်း စုဆိပ်တည်ပွဲကူး တို့ဝန်တင်ဦး အ လေး တောင်း တင်း ဆွဲရာဇမူများ ကိုအ မိန့် တော်ရင်း နှင့်အညီသုံး နှစ်အတွင်း အ ကောက်အစား မရှိ စေရ၊ စား တော် ဝန် ရွှေ တောင်ရာဇ ကျော်သူက ဝန်စုမပျက်တဝတည်း အုပ်ထိန်း စေ၊ မြေတိုင်အ မတ်နရာသီရစည်သူက ရွှေမြို့ ကော် နောက်အတွင်း အောင်ခြား ရပ်ပုံ တော်ပါ ဝင်စည်ကိုတရုပ် မော်မြို့စား ဟောင်း ကထမင်း ချက်အိမ် ဆောက်ထား ၍လွတ် လပ်ရှိ ပါသည်၊ သနား တော်ခံ ပါရမည့်အ ကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံ တော်ဦး တင်ချက် အတိုင်း ဝင်း ရာ မြေလွတ်လပ်သည်ကို မြေတိုင်အမတ်နရာသီရစည်သူကသနား တော် ခံ စေ၊ မြောက်ဘက်တိုက်အဝင်မြင်း မူရွာသူကြီး ငလွေ၊ လွေး သောက်ကြီး၊ ငပို၊ ငရွှေ မောင်တို့နှင့်ရွာ နေလူတို့ကိုလက်ယာဝင်း မှား ကျော်သူ နော်ရထာနှင့်တဝတည်း ထမ်း ရွက် စေ၊ မကိုပူရဖြို့ စော်ဘွား မတာရှိန်ရာဇာသို့ပေး မှာရန်စာဆက် သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ၊ စာ ရေး ကြီး တောင်း လက်ဝဲသိတ နော်ရထာဝင်း ကာရံသည်၊ အထက်စ မြောင်မှား အိမ် ဆောက်လုပ် နေထိုင်သည့်ဝင်း ရာ မြေကိုကု လား ဝန်ရုံ ရွှေ တောင်ကိုသနား တော်မူသည်၊ ရွှေအတွင်း သား မိုး ရပ်တန် လမ်း တွင်ငအိပ်ကိုအိမ်ရှိသည်ကိုမီ ရွှေပွင့်၊ မိရွက်တို့ကိုသနား တော်မူသည်၊ သီ ပေါ မြို့စား ဟောင်း ကိုအထက်လွမ်း ကိုင် ရေကိုင် ပေး ဘဲသနား တော်မူသည့်ငသာ၊ ငသာသို့၊ ငသာ အော၊ ငရွှေစို့၊ ငရွှေခဲ၊ ငသာတို့တို့နှင့်လူ ပေါင်း ၄၀ ကျော်ကို ရမ္မာဝတီမြို့စား ကိုသနား တော်မူသည်၊ ရဲ ကျော်ရန်နှင့်ကိုသီရိသူရ ကျော်၊ သီဟ

သူ၀ ကျော်၊ သီဟဝဲ ခေါင်တို့နှင့် မဏိပူ၀မြို့သို့လိုက်ထမ်း စေ၊ သီဝိသူ၀ ကျော်၊ သီဟ ဝဲ ခေါင်၊ ဝဲ ကျော်၀နှင့် တို့ကို ဒုး နေ၀ာ နေတို့နည်း စီး နင်း ဝတ်ဆင် ဆော င် ရွက် စေ။

(သင်္ကာ၀ာဇ်)၁၁၀၁၃ခု တော်သလင်း လဆန်း ၁၅ရက် နေ့နံ၁း ခစမြောင်

မှူး ကျော်စွာ နော်ရထာတွင်ပြန်။

(တောင်လေး လုံး ပုဂံကို)

4 September 1819

5 September 1819

သဏ္ဌရာဇ်ာ ၁၁၈၁ခု တော်သလင်း လပြည့် ကျော် ၂ ရက် ၁ နေ့ နေ့သို့အာဝင်ညည့်ခု
နက်ဦး ကျော်နာရီပြည့်ခု ပါတိဂ္ဂဇီဇနာဝင့်ပြန် ဂုဓရာကရုကတ်လက်မိန်စန်း ခု
ဥာဉ်း ၅နဝင်း နက္ခတ်ရလုံး ၁ပါတ်တက်လက်စီး လွှက်အာဃဝကြီနက္ခတ် ၂ ပါတ်တည့်အ
ချိန်ထွင်တံဆိပ်နာမံ တော်ထုလုပ်ရန်သံ ထွေမည့်တန် ဆောင်း ဆောက်လုပ်သင့်
ကြောင်း နှင့်ပညာရှိတို့ကရှိနှိုး သံ တော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း သံ ထွေရန်ထန် ဆေါင်း
ကိုအထွင်း တော်မှာ ဆောက်လုပ်စေ။

4 September 1819

(သဏ္ဌရာဇ်) ၁၁၈၁ခု တော်သလင်း လပြည့် ကျော် ၁ ရက် နေ့နာ်း ခံ ပြော့
ကြီး မှူး သီရိ ဇေယ နော်ရ (ထာ) ထွင်ပြန်။
(တောင်လေး လုံး ပုရပိုက်)

ပြည်လုံး အုံလက်သစ် လွှတ်တော် ဟောင်း မှား ကိုသဘင် ဆောင်လုပ် စေ၊ နောက် ဝန်း ကျင်ဝန်၊ နတ်စုလက်ဝဲဗိုလ်၊ နတ်စုလက်ယာ သေနတ်စာရေး သွေး သောက် ကြီး တို့က ရွေး အစုတ္ထဲရာ နောက်ဝန်း ကျင် သေနတ်အစုကလုဂ၊ နတ်စုလက်ဝဲအစုက လုဂဖ၊ သွေး သောက် သေနတ်အစုကလုဂဂ၊ ဘွဲ့ပါဆင် ခြေဘုံး သေနတ်အစုကလုဂဝ၊ ပေး ဆက်ဖြစ်ထမ်း ရွက်ရှိ နေပါသည်ကိုကျွန် တော်တို့အစုအမှုတမ်း လုတို့သစ္စာခံရင်း တပ် ဘွဲ့ထွဲရာပါလုဖ၊ သွေးက် သေနတ်ကလုဂဝကျော်၊ နတ်စုလက်ဝဲကလုဂ၊ ဘွဲ့ပါ ဆင် ခြေဘုံး ကလုဂ၊ နောက်ဝန်း ကျင်ကဉဝ၊ လူပေါင်း ၅၀ ကျော်ကိုစား ပုံ မြေ နှင့်တကွနတ်ရွာ ရွေး ဗိုလ် သွေး သောက်ကြီး တို့တလက္ခဏာမ်း ထား ကြောင်း နှင့်ရှိ ခိုး သံ တော်ဦး တင်သည်၊ နတ်ရွာ ရွေး အစုမှာဘွဲ့ရင်း အတိုင်း သာထမ်း ရွက်စေ၊ အခြား အစုကလူကိုလက်မခံ စေနှင့်၊ အစုဆိုင်ရာထမ်း ရွက်စေ၊ သီဟစည်သူကိုပန်း ကိုတိုက်ခြွေကြီး ပြန်လွှတ်ရွာကိုရွာစား သနား တော်မူသည်၊ လက် ကောင်း သစ် သေ နတ် သွေး သောက်ကြီး ငယာကြွယ်အကြင်ဝငယ်သား တစုတို့ကအစုသား တို့ကို ပေး ချရာ မပါမဖွရာမြို့စား ဟောင်း သိမ်း ယူသည့် မြေ တောင်ပြိုး ငယ်ရွာကုန်ဘဲ၊ မြေ စမရွာကုန် မြေပယ်၂ဝ၊ ကင်မွန်း ခြံရွာကုန် မြေပယ်၂ဝ၊ မိုး ချွင်း စား ဟေါင်း သစ္စာခံလူတို့သိမ်း ယူသည့် မြေပယ်ာဝဝ ကျော် မြေရပ်ကိုအစုအမှုထမ်း တို့နည်း ထမ်း ရွက်နိုင် အောင်လွှတ် တော်ကစာချွန် ပေး အပ်၍လုပ်စား ရှိသည့်နယ် မြေကိုသူရဲအစုသား တို့ကကြိုး ပတ်စိုက်ရာပါသည်ဆို၍ နှောက်ရှက်ခဲ့သည်၊ သူရဲ ရွှေပန်း အစုသား တို့မှာပယ်အများ ပိုမို ကြောင်း နှင့်ရှိ ခိုး သံ တော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း သူရဲ ရွှေပန်း အစုသား တို့မှာလူရှိနှင့်တိုင်း ၍ မြေပိုသည်မှန်လျှင်လက် ကောင်း သစ် သေနတ်အစု သား တို့ကို တော်သင့်အောင် ပေး ချလုပ်စား စေ၊ နှမ တော် ရွှေ တောင်မြို့စား မင်း သမီး ရှိခိုး သံ တော်ဦး တင်ချက်ဃတိုင်း ရွှေ တောင်မြို့ကိုသမုတ်ပိုင်း ခြား တော်မူသည်မြို့ကျေး ရွာ ပယ်နယ်နှင့်တကွထပ်၍သနား တော်မူသည်၊ ခေါင်း ရွှေခဲ၊ ရွှေခဲပုံ၊ စိကောက်ဟသီာ လွှဲသုံး စင်း ကိုလည်း တပ်၍သနား တော်မူသည်၊ နေ မျိုး သိဒ္ဓိ ကျော်ထင်ကိုအထက်သနား တော်မူရင်း တိုင်း စီး နင်း ဝတ်ဆင် ဆောင် ရွက်စေ၊ ကျော်စည်တိုက်ဝန်သိန်ရာဇသူကိုဘွဲ့ရင်း ၅၀ ထော်လက်ဝဲဘိန်သူ သွေး သောက်ကဉဝ တော်ဗလရာဇာ သွေး သောက်မှာစာရင်း သွင်း ၍ဘွဲ့၊ သား မ

ယား အသက် နှေ့နံ့ စာရင်း ကျယ်ကိုလည်း သွင်း ၊ ကျော်သူ နရာကိုအရွတ်ဝန်အရာ
ကနှုတ်၊ သင့်ရာသနား တော်ခံစေ၊ ဂုဏ်ပုဏ္ဍယကွအင်္ဂဝကက ဝေကိုအရွတ်ဝန်ခန့်၊
၅ဝ ကော်လက်ဝဲဘိနန်သူ သွေး သောက်မှာစာရင်း သွင်း ၍ဘဲ၊ သား မယား အ
သက် နှေ့နံ့ စာရင်း ကျယ်ကိုလည်း သွင်း ၊ မိကြီး တော်ကံနီမြို့စား ကံနီမြို့မှာ မြေ
တိုင်သူကြီး ခန့် တော်မူသူ ဝွေဦး မင်း မှ တော်ကိုမထမ်း မြို့မှမြို့တာမင်း မှ
တော်များ ကို ပြေကုန် အောင်မ ဆောင်သူမြစ်ပါသည်၊ မြို့မှမြို့တာမင်း မှ တော်
များ ကို ပြေကုန် အောင် ဆောင်ရွက်သူ ဇေယနရာကို မြေတိုင်သူကြီး ခန့် တော်မူပါ
မည့်အကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း ဝ ဝွေဦး ကိုကံနီမြို့ မြေတိုင်
သူကြီး အရာကနှုတ်၊ ဇေယနရာကိုကံနီမြို့ မြေတိုင်သူကြီး ခန့်၊ ဝ ဝွေဦး ၊ ငသာလှ
တို့ထွင်ရှိသည့်တံဆိပ်စာချုပ်ကိုသိမ်း၊ (သက္ကရာဇ်၁၁) ၄၅ခုစစ်တမ်း စာရင်း ကို 1783
လည်း ဇေယနရာကလဲ ပြောင်း ဆက်သွင်းစေ၊နားခံ ပြောကြား မှားသိရှိ ဇေယနော်ရ
ထာ၊စ မြောင်မှား ကျော်စွာနေ ပြည်သို့မှ နော်ရထာတို့ကို ၅ဝ တော်လက်ဝဲဘိနန်သူ သွေးကနှုတ်၍
၄ဝ တော်ဗလရာဇာ သွေး သောက်မှာစာရင်း သွင်း ၍ဘဲ၊ သား မယား အသက်
နှေ့နံ့ စာရင်း ကျယ်ကိုလည်း သွင်း ၊ တရား သူကြီး ကျော်ထင်သိခံစည်သူကိုကွမ်းခွက်၊
လဘက်အိုး ၊ တကောင်း ပိတ်၊ အဝန်း ၊ ငွေ ထွေး အင်၊ ကား အ ဆောက်၊ ကတ္တီပါ
နက်မွမ်း ၊ ဂုံး ဖျား ခွေး မ၊ သမ္ဗတ်ဂုတန့်၊ ဝွေသား ကျောက်အိမ်ပါ၊ အိမ်က
တ္တီပါနက်မွမ်း ၊ ဂုံး ဖျား ၊ ခွေး မ၊ သမ္ဗတ်ဂုတန့်၊ ဝွေသား ကျောက်အိမ်ပါ၊
ထမ်း စင်သံလွင်း တလဲ ၉ဝန်း ၊ ဘိနပ်ကုလား ပန်း ၊ အိမ် ညောင်ရွက်အထွင်း ၊
ကုလား ပန်း ၊ ဘောင်ထိပ်၊ ဘယောင်း ပွင့်၊ ခါး ပန်း ကမွတ်ကြာနုတမြို့ခြွေး ၊
ကမွတ်၊ အထွင်း ပြင် ပွတ်ခြမ်း ၊ စက်ဘီလူး ခေါင်း ၊ အထွင်း ကြယ်နား ၊ ကု
လား ပန်း ၊ ညောင်ရွက်တမြို့ခြွေး ၊ ကြက်ဂုံ ကုလား ပန်း ၊ အိမ် ညောင်ရွက်၊
အထွင်း ကုလား ပန်း ၊ ထောင့်ကြေး စေတိုင်၊ အ ဖြေမြင်း နား လျောက်၅ဝန်း
ထုပ်ဝဝန်း ၊ ထု ပြောက်အနီသုတ်၊ ခါး ပန်း စက်မှာလက်ဝဲလ်ယာဝဝန်း စီ၊
နောက်ထုပ်ဝဝန်း ၊ စက်အထွင်း ဆင်စွယ်၊ ကြယ်၊ စက်နား ၊ ညောင်ရွက်၊ ဆင်
စွယ်ကြက်ဂုံ၊ ကုလား ပန်း ၊ အိမ်၊ ဆင်စွယ် ၂တန့်၊ လည်သီး ၊ ဆင်စွယ်၊ မော်
သေး ၊ ကျေး စေတိုင်၊ ဆင်စွယ်တပ်၊ ဘောင်ထိပ်၊ ဘယောင်း ပွင့်၊ ချက်၊ ဆင်

စွယ်၊ ထီး နီ၊ ညောင်ရွက်၊ တဆင့်၊ ရွှေဖွတ်၁၊ ညောင်ရွက်ရေ၄၊ ကျိုင်း ဆင်
စွယ်ထွတ်၁၊ ဗေဒင်း ပန်း ၉၊ တမာရွက် ထောင်၉၊ စလွယ်၉ဆွယ်၊ ကတ္တီပါ၊ ဝတ်
လုံ၊ နား ထောင်း ရွှေသား ကြက်ဂုဏ်ဆူး ၂ထပ်၊ မောက်တို ရွှေဝိန်း ၊ ရွှေကုန်း ၊
စိန် တောင်ဂု၊ ရွှေထိပ်၊ ရွှေထွတ်၊ ငွက်မနား ၊ စိန်ပွင့်၉၊ ပါး ကာ၊ နား:ကာ၊
မောက်ဂူ၊ ပါလည် ကွေး ၊ ရွှေကာ၊ နောက်ကာ၊ ကတ္တီပါနီ၊ ဝဲကွပ်၊ ဝိုး စုံသတ်၊
မျည်း တို၊ ကတီပါပြာ၊ ဘဲကွပ်၊ ဝိုး စုံသတ်၊ မြင်း ကကိုင်း ၊ ညောင်ရွက်ဂု၊ သံပ
ဂုဒ္ဒဲ၊ ဂုက် တောက်၊,က တောင်ခွဲ၊ ဆက်၊ ပါး ကာ၊ ရွှေဇဝါဝိန်း ၊ နင်း နှင်း
သီဝိ၊ အိမ် မြွှောင် ဂုင်ဘတ်ကွင်း ၊ ငွေဇဝါ၊ က တောင် ရွှေရေး ၊ စဘမဂိုဂုပ်
ပန်း ခက်ကိုက်၊ အနား သံ၌၊ ရွှေဝိန်း ၊ ဥက္ခက်၊ ထိပ်ဆောင်း ၊ မြီး ဖြန်း ၊
ဂုင်ပတ်၊ သက္ကလပ်ကြိုး ၊ ရွှေကြယ်တပ်၊ စီး နှီး ၊ သအိဒါန်၊ သက္ကလပ်၊ တင်ဂုန်း ၊
စက်ရွှန်း ခုဆင့်သနား တော်မူသည်၊ စဘချွန် ရေး မြဲ ရေး ၍သွင်း ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၈၁ခု တော်သလင်း လပြည့် ကြော် ၂ ရက် နေ့နား ခံ ကြော်
စွာဂုန်အဓိတ်ထွင်ပြန်။

(တောင်လေး လုံး ပုဂုံကို)

နန်း ကံ ကျွေး ဝန်ပညာရာဇ ကျော်ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း ပန်း ကို
တိုက် မြေကြက်ဆူရွာ နေပန်း ပုအာတက်ကိုတက်သူငယ်၊ ငကွယ်၊ ငအုန်း တို့လူ ပေါင်း
၅၀ကိုနန်း တံ ကျွေး အစုမှာဖြည့်သွင်း ထမ်း ရွက် စေ၊ စာရင်း ကျယ်ကိုလည်း သွင်း ၊
တိုက် တော်စောင့်ငအောင်ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း ကွပ်ရွာစား
ဟောင်း ဝေပုံပါငပို၀၊ ငတန်စိုး ၊ ငခိုက်ပ၊ ငစံတရော်ရှမ်း ၊ ငကော်ရုရှမ်း ၊
ငမော်နီဆိုင်၊ ငဆေပါ၊ ဓနုဖြူမြို့စား ဟောင်း ဝေပုံပါငခွေလိန်၊ ငမြက်ဦး
တို့ကို ရွှေလွန်း လှော်နင်း ငရွှေဦး ၊ ငမြတ်ဘုံး တို့ကအနှောက်အရှက်မရှိ စေနှင့်၊
တိုက်တော်မှာငအောင်နှင့်စောင့်နေထမ်း ရွက် စေ၊ ထနောင်ကိုင်း ရွာသူကြီး
ငရည်၊ သွေး သောက်ကြီး သီဟ ကျော်စွာတို့ကယည် တော်မှာထမ်း ရွက်သည့်ငမောင်၊
ငမွှတ်၊ ငရု၊ ငခွဲ၊ ငလွမ်း ရု၊ ငလှောက်၊ ငနို၊ ငတင်၊ ငပေါအိ၊ ငပါဝါ၊ ငကြာ၊ ငမွေး သို၊ ငရွှေရု၊ ငသာဖြူ၊ ငအုန်း ၊ ငဝဲ၊ ငသာအောင်၊ ငရွှေခဲ၊ ငဖွန်၊ ငဦး ၊ ငမင်း ၊ အပါတေ၊ ငသာအေး တို့နှင့်ရှင်ထွေး သွေး သောက်စာရင်း ပါလူတို့ကိုမြို့ရွာသူကြီး တို့ကအနှောက်အရှက်အနှုတ်အယှက်မရှိ စေရယည် တော်မှာထမ်း ရွက်ပါစေရမည့်အကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း ရှင်ထွေး သွေး သောက်စာရင်း ပါလူတို့ကိုမြို့ရွာ မြေတိုင်သူကြီး တို့ကအနှောက်အရှက်အနှုတ်အယှက်မရှိ စေနှင့်၊ ယည် တော်မှာတဝတည်း ထမ်း ရွက် စေ၊ ငရဲ ကော်ကခည၀ တီမြို့ရှိအမိ ဆွေသား မျိုး သား ကျေး ကျွန်၊ ကျွန်း ချောင်း ဥယျာလယ်ယာများ ကို အမိရှိစဉ်ကိုး တော်ဘုရား သနား တော်မူပါသည်၊ အမိမရှိလျှင် ကျောက် မော်မြို့စား ဟောင်း ကိုသနား တော်မူသည်၊ ဆွေသား မျိုး သား ကျေး ကျွန်း လယ်ယာဥယျာကျွန်း ချောင်း များ ကိုသနား တော်မြတ်ခံရပါမည့်အကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း ကျောက် မော်မြို့စား ဟောင်း ကိုအထက်သနား တော်မူရင်း ငရဲ တော်အမိ၊ ငရဲ တော်တို့ဆွေသား မျိုး သား ကျေး ကျွန်ကျွန်း ချောင်း ဥယျာလယ်ယာများ ကို ကျောက် မော်မြို့စား ဟောင်း သနား တော်ခံသည့်နည်း ငရဲ တော်ကိုသနား တော်မူသည်၊ စီး တော်မြင်း ဝန် ရွေ တောင်တုရင်သူရှိခိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း ငတုတ်ကြီး ၊ ငကြီ၊ ငညွန့်တို့နှင့် သွေး သောက်စာရင်း ပါလူတို့ကိုစီး တော်မြင်း ဝန် ရွေ တောင်တုရင်သူကသိမ်း ဂုံး ၍မြင်း မွေး မြင်း

ကိုင်ထမ်း ရွက် စေ၊ ပေါင်း တည်ဆရာဝင် ရွေမင်း ကို၅ဝ တော် ရွှေ တောင်သူရ
ပုံချီ သွေး သောက်မှာ စာရင်း သွင်း ၍ဘဲ့၊ သား မယား အသက် နှေ့နံ စာရင်း
ကျယ်ကိုလည်း သွင်း ၊ မဟာဒါန်တိုက်ဝန်လက်ယာ ရွှေ တောင်ကိုယွမ်း ခွက် လဘက်
အိုး တကောင်း ပိတ်ဖွစ် ထောင့်၊ ငွေ ထွေး အင်၊ ထား အ ဆောက် ကတ္တီပါ
နက်မွှမ်း ၊ ရင်း ဖျား ခွေး မ ခွေး ငယ်ရတန့်၊ ရွှေသား ကျောက်အိမ်ပါ၊
အိမ်ကတ္တီပါနက်မွှမ်း ၊ ရင်း ဖျား ခွေး မ၊ သမ္မတ်ရတန့်၊ ရွှေသား ကျောက်အိမ်
ပါ၊ ထမ်း စင် သံလွင်း တလဲ့ဝန်း ၊ ဘိန်ပိကုလား ပန်း ၊ အိမ် ညောင်ရွက်၊
အတွင်း ကုလား ပန်း ၊ တောင်ထိပ် ဘ ဃောင်း ပွင့်၊ ခါး ပန်း ကမွတ်
ကြာနု၊ တမြို့ခြား ၊ ကမွတ် အတွင်း ပြင် မွတ်ခြမ်း ၊ စက်ဘီးလူး ခေါင်း ၊ အထွင်း
ကြယ်နား ၊ ကုလား ပန်း ၊ ညောင်ရွက်၊ တမြို့ခြား ၊ ကြက်ရင်၊ ကုလား ပန်း ၊
အိမ် ညောင်ရွက်၊ အတွင်း ကုလား ပန်း ၊ ထောင့်ကျား စေတိုင်၊ အ ဖြေမြင်း
နား ၊ လျောက်၅ဝန်း ၊ ထုပ်ခဝန်း ၊ ထု ပြောက် အနီသုတ်၊ ခါး ပန်း စက်
မှာလက်ဝဲလက်ယာခဝန်း စီ၊ နောက်ထုပ်ခဝန်း ၊ စက်၊ အတွင်း ၊ ဆင်စွယ်ကြယ်၊
စက်နား ညောင်ရွက်၊ ဆင်စွယ်၊ ကြက်ရင်း ၊ ကုလား ပန်း ၊ အိမ် ဆင်စွယ်၂
တန့်၊ လည်သီး ဆင်စွယ် မော်ဆေး ၊ ကျား စေတိုင် ဆင်စွယ်တပ်၊ ဘောင်
ထိပ်ဘ ဃောင်း ပွင့်၊ ချက်ဆင်စွယ်၊ ထီး နီ ညောင်ရွက်၂ဆင့် ရွှေထွတ်ဘ၊
ညောင်ရွက်ရေ၁၂၊ ကျိုင်း ဆင်စွယ်ထွတ်ဘ၊ ဗောင်း ပန်း ၉၊ တမာရွက် ထောင်
၉၊ ရွှေစလွယ်၉သွယ်၊ ကတီပါဝတ်လုံ၊ နား တောင်း ရွှေသား ကြက်ရင် ဆူး
၂ထပ်၊ မောက်တိုရွှေဝိန်း ၊ ရွှေကုန်း ၊ စိန် တောင်ရ၊ ရွှေထိပ်၊ ရွှေထွတ်၊
ငွက်မနား ၊ စိန်ပွင့်၉၊ ပါး ကဘ၊ နား ကဘ၊ မောက်ဂ္ဂ၊ ပါလည် ကွေး ၊ ရွှေကြိ
နောက်ကဘ၊ ကတ္တီပါနီ ဘဲကွပ် ပိုး ခုံသပ်၊ မျည်း တို ကတီပါနက် ဘဲကွပ် ပိုး ခုံ
သပ်၊ မျည်း ဂွည် တတီပါပြာ ဘဲကွပ် ပိုး ခုံသတ်၊ မြင်း ကကိုင်း ညောင်ရွက်ရ၊
သံပရာခွံရက် ဘောက်၊ က တောင်ဆွဲ၊ ဆက်၊ ပါး ကဘ၊ ရွှေဇဝါဝိန်း ၊ နင်း နှင်း
သိပ် အိမ် မြွှောင် (ရင်)ပတ်ကွင်း ငွေဇဝါ၊ က တောင် ရွှေရေး စာမ
ရီရွပ် ပန်း ခက်ကိုက် အနား သံ့ ရွှေဝိန်း ၊ ဥက္ခက် ထိပ် ဆောင်း မြီးဖြန်း
ရင်ပတ် သက္ကလပ်ကြိုး ရွှေကြယ်တပ်၊ စီး နှီး သက္ကဒါန်၊ သက္ကလပ် တင်ရန်း

စက်ရွန်း ၃ဆင့် သနား တော်မူသည်၊ စာချုန် ရေး မြေ ရေး ၍သွင်း ၊ သာဃာ ဝတီမင်း ထမ်း ပုံချီ ကျော်သူ၊ တုရင်သာလွှ၊ ငစဉ်ထွန်း တိုကိုကွမ်း ခွက် လာက်အိုး တကောင်း ပိန်အဝန်း ၊ ဆား အဆောက် ကတ္တီပါ စိမ်း မွမ်း ၊ ရင်း ဖျား ခွေး မ ခွေး ငယ် ၅တန့်၊ ရွှေသား ကျောက်အိမ်ပါ၊ အိမ်ကတ္တီပါ စိမ်း မွမ်း ၊ ရင်း ဖျား ခွေး မ သမွှတ်၅တန့်၊ ရွှေသား ကျောက်အိမ်ပါ၊ မြင်း ကကိုင်း ညောင်ရက်၅၊ သံပရာခွံ၊ ဂုက် ဘောက်၊ က တောင်ဆွဲ၊ ဆက်၊ ပါး ကာ၊ ရွှေ ဝါပိန်း ၊ နင်း နွင်း သိပ် အိမ် မြွောင် ရင်ပတ်ထွင်း ငွေဇာ၊ က တောင် ရွှေ ရေး စာမရိုရုပ် ပန်း ခက်ကိုက် အနား သံငုံ ရွှေပိန်း ၊ ဥဇွက် ထိပ် ဆောင်း မြီး ဖြန်း ရင်ပတ် သက္ကလပ်ကြိုး ရွှေကြယ်တပ်၊ စီး နှီး သက္ကဒါန် သက္ကလပ်၊ တင်ရန်း စက်ရွန်း ၃ဆင့်၊ ထီး နီ ဆင်စွယ်ထွတ်ဝ၊ ကျိုင်း ဆင်စွယ် ချက်ငုံခံ၊ ဗောင်း ပန်း ဖြ၊ တမာရွက် ထောင်ဖြ၊ မိုင်လုံး ဝတ်လုံ၊ ရွှေနား တောင်း ကြက်ရင်အနား ဆူး ၂ထပ်၊ မောက်တို ရွှေထိပ် ရွှေထွတ် အုံ ရွှေ ပိန်း ၊ အရပ်အနား သံငုံ ရွှေ၊ ရွှေကုန်း ၊ ရွှေပွင့်ရု၊ မောက်ရွှ၊ ပါလည် ကွေး ၊ ရွှေကာ၊ နောက်ကဝ၊ ကတ္တီပါစိမ်း ဘဲကွပ်၊ မျည်း တို ကတီပါပြာ ဘဲ ကွပ်၊ မျည်း ဂွမ်းမိုင်း လုံနီ ဘဲကွပ်သနား တော်မူသည်၊ စာချုန် ရေး မြေ ရေး ၍ သွင်း ၊ ခွါရာဝတီမြို့စား မင်း ရဲမင်း ငယ်၊ ရမ္မာဝတီမြို့စား မင်း ရဲသီရိ ကျော်၊ ဝန်း သိုမြို့စား မင်း ရဲညွှန့်၊ က လေး မြို့စား မင်း ရဲဇေယျ၊ သီရိမင်း သား သတိုး မင်း လွင်ယိတို့ကို တော်သင့်သည့် လွှဲကား တစင်း စီ ပေး အပ်စီး နင်း စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၈၁ခု တော်သလင်း ဆယ်ရည် ကျော်ခုနစ်ကို နေ့နား ခ ကျော် ၆ စာစည်သူထွင်ပြန်။ 6 September . 1819

(တောင်လေး လုံး ပုရပိုက်)

ဝန်း သိုဖြိုစား မင်း ရဲသွန်ကိုးမိုး မိတ်စားဟောင်း ယွန်း ဆက် ဘောင်ကိုသနား
တော်မူသည်၊ လက် ရွေး ကြီး လွှတ်ကား တော်သိမ်း အခန်း အနား များ ကိုစာ
ရင်း ရုံတား ဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ၊ လွှတ်ကား တော်မှာ ရွှေစက် တော်
တင်လွှင်သာရတာ၊ သာရဖိန် လွှတ်ကား တော်နှစ်စင်း နှင့်စိန်ပန်း ၊ မိုဇာ၊
စံ ရွှေ၊ မြတုန်း လွှတ် လွှေ၊ ထီး ဖြူ တော်စိုက်ခတ် လွှေ လေး စင်း ကို ရွှေ တော်က
လိုက် စေ၊ ဘုန် လွှတ်ကား တော် လွှေ တော်မှစ၍ မင်း ညီမင်း သား မှူး တော်
မတ် တော်တို့ လွှတ်ကား လွှေ မှား ကို နောက် တော်ကသာလိုက် စေ၊ သဏ္ဍာရာဇ်
ဘာဂဝခု တော်သလင်း လပြည့် ကျော်ဂုဏ် နေ့ထွက် တော်မူ၍ 8 September 1819
ရောက် တော်မူလွှင်အ မြောက်သံ ပေး မြဲပေး စေ၊ မင်း ညီမင်း သား မှူး
တော်မတ် တော်တို့ လွှတ်ကား ပြိုင် လွှတ်သည်မှား မှာ လောင်း လွှေဃိမလိုက်
မပါစေနှင့်၊ လွှတက်အတိုင်း သာဂွင်း လင်း အောင် လွှတ်ပြိုင် စေ၊ လက် ရွေး
ကြီး လွှတ်ကား ၊ ပြည်လုံး အံ့ လွှတ်ကား တော်မှား မှာတင်မြဲအ မြောက်ကိုတင်
စေ၊ သဏ္ဍာရာဇ်ဘာဂဝခု တော်သလင်း လပြည့် ကျော်ဂုဏ် နေ့ 9 September 1819 လွှတ်ပွဲသဘင် တော်
ထွင်လက် ရွေး ကြီး လွှတ်တား တော်ကိုသိမ်း တော်မူမည်၊ လွှတ်ကား တော်မှာ
လုပ် ဆောင်ရန်မှစ၍ခန့်ထား စီရင်ရန်ရှိသည်မှား ကိုပြီး ပြေ အောင်စီရင်။

(သဏ္ဍာရာဇ်) ဘာဂဝခု တော်သလင်း လပြည့် ကျော်ဂုဏ် နေ့နား ခံ 7 September 1819 ပြော့
ကြီး မှူး ထွင်ပြန်။

(တောင်းလုံး ပုဂုံကို)

ရွှေတောင်သူဂိုန်ကိုအကျည်း ကလွတ်၍အမိန့်တော်ရုင်း အတိုင်း စစ်၊ စစ်ချက်ကို
လည်း သွင်း ။

8 September 1819

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၈၁ခု တော်သလင်း လပြည့်ကျော်၅ရက် နေ့နာ၁း ခံပြေ့
ကြီး မှူး သီဂိုဇေယ နော်ရထာတွင်ပြန် ။

(တောင်လေး လုံး ပုရိုက်)

၁၃၀၀ ကျော် သေနတ်အုပ် ရွှေ တောင်သီဟစည်သူမယား သေလွန်သည်မှာ ဒူး နေ
ရာ နေတို့ သေလွန်ရာသကြိုဟ်သည့်နည်း လုပ် ဆောင်သကြိုဟ် စေ၊ ငရွှေ အောင်အမိ
အသက်ဂဝဏ္ဍယိ သေလွန်ရာ ပျည်ခုံ ချင်ပုအဘုံး တမ္ပတိ ရွှေထည့်နှင့်သကြိုဟ် စေ၊ မိ ရွှေ
မဟာအာမင်း ရဲစက္ကာ ကျော်ဇိုစဉ် ဘေး မဟာအတုလ ဒေဝီကဆင်း သက်ဆက်ခံရသည့်
ကျေး ကျွန်လယ်လုပ်သား ငဖြူ၊ ငခွေး ၊ ငသာ၊ ငရွှေပု၊ ငပိန့်၊ ငသာ အောင်၊
ငရွှေထွန်း ၊ ငတုပ်ဖြူး ၊ ငကံ၊ ငစံမင်း ၊ ငဘွန်း ၊ ငချမ်း သာ၊ ငရွှေအေး ၊
ငမြတ်ဖြူ၊ ငအောင်မင်း တို့ ၁၅အိမ် ထောင်သား ကိုရာစုဘွဲ့ရာ ပါသည်ဆိုး၍ နှောက်
ယှက် သော ကြောင့်ဇိုနိုး သံ တော်ဦး တင်လွှင်ရာစုကနှုတ်၍သနား တော်မြတ်ခံရ
ပါသည်ကိုယခုဘုန်း တော်နိုင်ငံ လွှဲသင်း ဘွဲ့ရာ ပါသည်ဆိုး၍အခေါ်အချုပ်ပြန် ကြောင်း
နှင့်ဇိုနိုး သံ တော်ဦး တင်သည်၊ ငဖြူ၊ ငခွေး တို့နှင့် ၁၅အိမ် ထောင်သား လူတို့ကို
လွှဲသင်း ဘွဲ့အစုဘွဲ့ရာ ပါသည်ဆိုး၍ မနှောက် မယှက် စေနှင့်၊ မိ ရွှေ မကဿနား တော်
ခံ စေ၊ ရွှေ တောင်စိမ့် ကျော်မယား သေလွန်ရာ ပျည်ခုံ ချင်ပု ပျည်အဘုံး ကမ္ပတိ
ရွှေထည့်နှင့်သကြိုဟ် စေ၊ ထွက် အော်မူရာ ဆောင်ယူသည့်မင်္ဂလာအမြောက်များ သည်
ကျည်ဝကျည်ဝင်ငယ်သည်၊ ပုံလွှား လွှ တော်မှာတင်သည့်အမြောက်နှင့်ရည်တူအ
မြောက်ကိုလဲ၍အမြောက် လေး ဆောင် စေ၊ အမြောက်အိမ်လည်း ရတား များ ကို
လည်း တောင်း မွန် အောင်ပြင်ဆင်လုပ် ဆောင် စေ၊ ဟံသာဝတီမြို့ဝန်သို့လည်း အ
လှာ း ဘဝလံဇိုသည့်သမ္ဘန်ကို ကောင်း မွန် အောင်လုပ် ဆောင်၍ ရွှေဘဝါး တော်
အောက်ဆက်သရမည့်အ ကြောင်း နှင့်မှာ၊ ငနတ် ပေး ကိုဟသံဘတမြို့သူကြီး အရာက
နှုတ်၊ သီဟပုံခရီ ကျော်ကိုဟသံဘတမြို့သူကြီး ခန့်၊ စစ်တမံး စာရင်း ကိုလည်း လဲ ပြောင်း
ဆက်သွင်း စေ၊ ငနတ် ပေး ထွင်ဇိုသည့်တံဆိပ်စာချွန်ကိုသိမ်း ၊ ဟသံဘတမြို့ ကျေးလွှဲသူ
ဆိပ်ရွာသူကြီး ငကြွက်၊ အုတ်ကိုင်ရွာသူကြီး ငမြတ်သာထွန်း တို့ဇိုနိုး သံ တော်ဦး တင်ချက်
အတိုင်း မွန်မမွန်ငနတ် ပေး နှင့် လျောက်ချက်ဝင်လူတို့ကိုစစ်၊ စစ်ရာကုန်သူကြီး
ငယ်တို့ကိုမြို့သူကြီး သီဟပုံခရီ ကျော်က ရွှေဆဝါး တော် အောက် ခေါ် စေ၊ သူကြီး ငယ်တ
စုအစစ်ခံချက်ငနတ် ပေး နှင့် လျောက်ဝန်လူတို့စစ် မေး ထွက်ဆိုချက်များ ကိုသိ တော်
မူသာ အောင်သွင်း ။

11 September 1819

(သတ္တရာဇ်) ၁၁၈၁ခု တော်သလင်း လပြည့် ကျော်ဂရက် နေ့နား ခံ
ကျော်စွာစည်သူတွင်ပြန်။
(တောင်လေး လုံး ပုဂိုက်)

ရွှေပန်း တန် လွှ တော်လုပ်ရုန်ငနတ်ပေး ဆက်သည့် လွှတုံး ကို ဘောင် တော်
ဆိပ်ကုန်း တွင်တင်၍ ရွှေပန်း တန် လွှ တော်လုပ် ဆောင် စေ၊ အလုံမြို့ဝန်ကသိမ်း
ဂုံစစ် ကြောစောရုင်း ဆက်သွင်း ရာမပါသည့်ဝတက်ဖျိုး နှင့်ဝတက်ဖျိုး အစ်ကိုညီ
သား ဆွေမျိုး ကျေး ဘွန်တို့ပစ္စည်း ဥစ္စာအဝတ်အစား အိမ် ထောင်ပရိုက်လှည်း ကွဲ
နွား မြင်း လယ်ယာကုန်း ကျင်း အိမ်ကိုကုစပါး သစ်ပင်း ရွှေငွေအခြေး အင်္ဂါး ကျောက်
အထည်အလိပ်ထား လွှဲ သေနတ်မှား ကိုအလုံမြို့ဝန်ကိုသနား တော်မူသည်၊ ငသာ၊ ဝ
နော့်တို့ကိုဟသံဘ လွှအုပ်ပဲ့နင်း ထုံး မှုး ထုံး ခေါင်း တို့က မခေါ်မသိမ်း မ
နှောက်မဂ္ဂက် စေနှင့်၊ ရွှေတုံး လွှ တော်မှာထမ်း ဂွက် စေ၊ ပြည်စား ထမ်း
ဟောင်း ငခေါ်လိမ်၊ ငရွှေရောက်၊ ငရွှေခဲတို့ကိုလည်း ရွှေတုံး လွှ တော်မှာ
ထမ်း ဂွက်ရှိသည့်အတိုင်း ထမ်း ဂွက် စေ၊ တောင်ငူစား သိမ်း စု ဘောင်အစုဖြည့်
ရာပါဒိဝဲသား ငယ်၊ ညီငဘော်၊ ညီငအိပ်တို့ကိုစား တော်ဝန် ရွှေ တောင်ရာဇ
ကျော်သူကိုသနား တော်မူသည်၊ ဘောင်အစုမှာစောရုင်း ပါသည်ကိုသိမ်း ၍ ရွှေ
တောင်ရာဇ ကျော်သူနှင့်ထမ်း ဂွက် စေ၊ လက်ဝဲရာဇာကို၄ဝ တော်သူရ ရွှေ တောင်
ကျော်သွေး သောက်မှာစောရုင်း သွင်း ၍ဘဲ့၊ သား မယား အသက် နှေ့နံ့စောရုင်း
ကျယ်ကိုလည်း သွင်း ၊ ရွှေတိုက်ကြော်သီရီဇေယ ကျော်ကိုထွမ်း ခွက် လဘက်အိုး တ
ကောင်း ဝိတ်အဝန်း ၊ ထား အဆောက် ကတ္တိပါစိမ်း မွှမ်း ၊ ရုင်း ဖျား ခွေး
မ ခွေး ငယ် ရတန့်၊ ရွှေသား ကျောက်အိမ်ပါ၊ အိမ် ကတိပါစိမ်း မွှမ်း ၊
ရုင်း ဖျား ခွေး မ သမ္ဘတ်ဂတန့်၊ ရွှေသား ကျောက်အိမ်ပါ၊ မြင်း ကကိုင်း
ညောင်ဂွက်ဂ၊ သံပရာခွံရုက် ဘောက်က တောင်ဆွဲ၊ ဆက် ပါး ကာ ရွှေဇဝါစိန်း ၊
နင်း နှင်း သိဝိ အိမ် မြွောင် ရုင်ပတ်ကွင်း ရွှေဇဝါ၊ က တောင် ရွှေ ရောင်း
စာမရိုဂုပ် ပန်း ခက်ကိုက် အနား သံ့ဝံ့ ရွှေပိန်း ၊ ဥက္ခက် ထိပ် ဆောင်း
မြီး ဖြန်း ရုင်ပတ် သက္ကလပ်ကြိုး ရွှေကြယ်တပ်၊ စီး နှီး သက္ကဒါန် သက္ကလပ်၊
တင်ရုန်း စက်ရွန်း ဒုဆင့်၊ ထီး နီ ဆင်စွယ်ထွတ်ဝ၊ ကျိုင်း ဆင်စွယ်ချက်ဝံ့ခံ၊
ဗောင်း ပန်း ဖ၊ တမာဂွက် ထောင်ဖ၊ မိုင်း လုံ ဝတ်လုံ၊ ရွှေနား တောင်း
ကြက်ရုင်ဆူး ၂ထပ်၊ စလွယ်ဖဿယ်၊ ဓမောက်တို ရွှေထိပ် ရွှေထွတ် အုံ ရွှေပိန်း
အရုပ်အနား သံ့ဝံ့ ရွှေ၊ ရွှေကုန်း ရွှေထွတ်ရ၊ မောက်ရွ ပါလည် ကွေး ပါး ကာ

နား ကာ ရွေကာ နောက်ကာ ကတိပါစိမ်း ဘကွပ်၊ မျည်း တို ကဟိုပါပြော ဘကွပ်၊ မျည်း ရှည် ရှိုင်း လုံနီ ဘကွပ် သနား တော်မူသည်၊ စာချုန် ရေး မြဲ ရေး ၍သွင်း ၊ ပင်း တလဲမြို့စား ကအာထက်သနား တော်မူရင်း လူတို့နှင့်ဆုံးထုံး ထုံး ထပက်ဝတ်ထွင်လက်ဘဲ့ တော်မူသည်ထမ်း ဟောင်း ငဖွေပါနှင့်ကသည်း လူဖြဝ၊ လွမ်တော်၊ ငသာ အား တို့နှင့်လျှော်၊ ငညီနှင့်လျောင့်၊ ပုဂံမင်း အမွေရကသည်း ငဖြူနှင့်ရ၊ ငချမ်း သာ နှင့်ဂ၊ ငလှဲနှင့်၂၊ ငလုံနှင့်ငှ၊ ပသီကုလား ငဆောလိန် ကွန်နှင့်ငှ၊ ငပုတ်စည်နှင့်၂၊ ငမြတ်ညီနှင့်ငှ၊ လက်ဝှီထမ်း ရွက်သူကသည်း ငရွှေလွှဲနှင့်၂၀၊ ငရွှေပွင့်နှင့်ဖြ၊ ငမြတ်ထုတ်၊ ငမြဲ၊ ငခွဲ၊ ငမြတ်ကောင်း ၊ ငညီထင်း တို့နှင့်၅၀၊ ငစိုနှင့်၅၀၊ ငပေါ်ထင်နှင့်၅၀၊ ငရွှေမောင်နှင့်၅၀၊ ငရန်ကင်း နှင့်၅၀၊ ငရွှေရနှင့်၅၀၊ စုစုလူပေါင်း ၅၀၁ကိုစုရွင်ငန်း ရွင်တို့ ကအာနောက်အရွက်အနှုတ်အယူမဂ္ဂိပါစေရထမ်း ရွက်မြဲထမ်း ရွက်ပါစေရမည်အာ ကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း ငထွေး ပါနှင့်ဖြဝ၊ လွမ်း တော်၊ ငသား အား တို့နှင့်၅၀၊ ငညီနှင့်ငှ၊ ငဖြူနှင့်ရ၊ ငချမ်း သာနှင့်ဂ၊ ငလှဲနှင့်၂၊ ငလုံနှင့်ငှ၊ ငဆောလိန်ကွန်နှင့်ငှ၊ ငပုတ်စည်နှင့်၂၊ ငမြတ်ညီနှင့်ငှ၊ ငရွှေလွှဲနှင့်၂၀၊ ငရွှေပွင့်နှင့်ဖြ၊ ငမြတ်တုတ်၊ ငမြဲ၊ ငခွဲ၊ ငမြတ်ကောင်း ၊ ငညီတင်း တို့နှင့်၅၀၊ ငစိုနှင့်၅၀၊ ငပေါ်ထင်နှင့်၅၀၊ ငရွှေမောင်နှင့်၅၀၊ ငရန်ကင်း နှင့်၅၀၊ ငရွှေရနှင့်၅၀(စုစုလူပေါင်း ၅၀၁)တို့ကိုပင်း တလဲမြို့စား ကိုထင်၍သနား တော်မူသည်၊ အနောက်အရွက်အနှုတ်အယူမဂ္ဂိစေနှင့်၊ ပင်း တလဲမြို့စား မှာထမ်း ရွက်မြဲထမ်း ရွက်စေ၊ ထမ်း ရွက်သည်လူတို့စာရင်း ကွယ်ကိုလည်း သွင်း ၊ ကျော်ခေါင်သီဟအိန္ဒ ကျော်သူ၊ သီဟဓဲထင်၊ ပုံနီသီထ၊ သီဟ ကျော်ထင်၊ ပုံနီကျော်ခေါင်၊ စည်သူဇေယ၊ ဇေယကျော်ခေါင်၊ ငစံတိုး ၊ ငပိုက်၊ ငစံကောင်း ၊ ငရွှင်၊ ငစိန်၊ ငအောင်ကြီး ၊ ငပို၊ ငမင်း ၊ ငမြတ်သာတို့ကို၅၀ တော်ကောတာ ရန်သူ သွေး သောက်မှာစာရင်း သွင်း ၍ဘဲ့၊ သား မယား အသက် နှေ့နံ့စာရင်း ကွယ်ကိုလည်း သွင်း ။

(သင်္ကရာဇ်) ၁၁၈၁ခု တော်သလင်း လပြည့် ကျော်၉ရက် နေ့နံ့၁း ခံ ပြော့ 12 September 1819 ကြီး မှား ထွင်ပြန်။

(တောင်လေး လုံး ပုဂုံကိုက်)

ဒဝယ်မြို့ဝန်က ရွှေစက် တော်ခုံကိုဦး ခိုက်ဆန်တက်လိပါရမည့်အကြောင်း နှင့်ရှိခိုး
သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း မြို့ရွာထွင်ရာဇဝတ် တော်ရေး လုံခြုံအောင်အရာရှိ
အမှုထမ်း တို့ကိုခန့်ထား စောင့်နေရစ် စေ၍မြို့ဝန်ကိုယ် ရွှေဘဝါးတော် အောက်လိ
စေ၊ နေမျိုး မင်း တင်ကိုဆာထက်ဘိုး တော်ဘုရား သနား တော်မူရင်း တိုင်း စီး
နင်း ဝတ်ဆင် ဆောင်ရွက် စေ၊ လက် ဆောင်စာ ရေး နရာ ကော်၊ ပုံရိုသခိတို့ကို
ဥယျဉ် နေဂါ နေတို့နည်းစီး နင်း ဝတ်ဆင် ဆောင်ရွက် စေ၊ အလုံမြို့ဝန် နေမျိုး သူရ
ဂဲ ခေါင်အစီရင်ခံချက်အာဿံတိုင်း တထွက် ပြေး လာသူပဉ္စာလမြို့စီရင်စုအင်ဒုရွာ
နေဥဉီး စစ်မေး ထွက်ဆိုချက်များ ကိုဆက်သွင်း သည်မှာအာဿံတိုင်း သို့ခန့်ထား
ရှိတက် စောင့်နေ စေသူပဉ္စာလမြို့ကလုၵ်ဝ၊ မိုး မိတ်မြို့ထလူခုၵ်၊ ဝန်း သိုမြို့ကလုၵ်၊
မိုး ညွှင်း မြို့ကလူ၂၂၊ ကောလင်း မြို့ကလူခု၊ စုစုဝေဝင်းသေနတ်ငုခုများ နှင့်ထွက်
ပြေး လာသည့်အကြောင်း အရာဝဉီး စစ်ချက်ထွင်ပါသည့်အတိုင်း ထွက် ရွှေခြင်လာ
သည့်လူနှင့်စွဲကိုင်သည့် သေနတ်များ ကိုဆိုင်ရာမြို့ရွာသူကြီး တို့မှာရအောင် တောင်း၊
ကျော်ခေါင်သီဟကိုထွမ်း ခွက် လဘက်ဆိုး တကောင်း ပိတ် အဝန်း ၊ ထား အ
ဆောက်ကတ္တီပါစိမ်း မွှမ်း ၊ ရင်း ဖျား ခွေး မ ခွေး ငယ်ၵတန့်၊ ရွှေသား
ကျောက်အိမ်ပါအိမ် ကတ္တီပါစိမ်း မွှမ်း ၊ ရင်း ဖျား ခွေး မ သံပတ်ၵတန့်၊
ရွှေသား ကျောက်အိမ်ပါ၊ မြင်း ကကိုင်း ညောင်ရွက်ၵ၊ သံပရာခွံရုက် ဘောက်၊
က တောင်ခွဲ၊ ဆက် ပါး ကာ ရွှေဇဝါပိန်း ၊ နင်း နှင်း သိပ် အိမ်မြောင် ရင်
ပတ်ကွင်း ငွေဇဝါ၊ တ တောင် ရွှေ ရေး စာမရှိရွပ် ပန်း ခက်ကိုက် အ
နား သံငုံ ရွှေပိန်း ၊ ဥက္ခက် ထိပ် ဆောင်း မြီး ဖြန်း ရင်ပတ် သက္ကလတ်ကြိုး
ရွှေကြယ်တပ်၊ စီး နှီး သက္ကခါန် သက္ကလပ်၊ တင်ရန်း စက်ခွန်း ခုဆင့်၊ ထီး နီ
ဆင်စွယ်ထွတ်ဝ၊ ကျိုင်း ဆင်စွယ်ချက်ငုံခံ၊ ဗောင်း ပန်း ဖ၊ တမာရွက် ထောင်ဖ၊
မိုင်း လုံ ဝတ်လုံ၊ ရွှေနား တောင်း ကြက်ရင် အနား ဆူး ၂ထပ်၊ ရွှေစလွယ်
ဖဿယ်၊ မောက်တို ရွှေထိပ် ရွှေထွတ် ခုံ ရွှေပိန်း အရပ်အနား သံငံ့ ရွှေ
ရွှေကုန်း ရွှေပွင့်ရ၊ မောက်ရှ ပါလည် ကွေး ရွှေတာ နောက်ကာ ကတီပါ
စိမ်း ဘကွပ်၊ မျည်း တို ကတီပါပြာ ဘကွပ်၊ မျည်း ဂျည် မှိုင်း လုံ နီ ဘကွပ်
သနား တော်မူသည်၊ စာချွန် ရေး မြို ရေး ၍ယွင်း ၊ အိန္ဒ ကျော်သူ၊ သီတရဲထင်၊

ပုံနှိုသိဟ၊ သီဟကျော်ထင်၊ ပုံနှိုကျော်ခေါင်၊ စည်သူဇေယ၊ ဇေယကျော်ခေါင်၊
ငစံတိုး ၊ ငပိုက်၊ ငစံကောင်၊ ငရွှင်၊ ငစိန်၊ ငအောင်ကြီး ၊ ငပိုး ၊ ငမင်း ၊
ငမြတ်သာတို့ကိုသုံး သွယ် နေရဝ နေတို့နည်း စီနင်း ဝတ်ဆင် ဆောင်ရွက် စေ၊ နန်း စည်
လှေ ၄ စင်း ၊ အိမ် တော်ပါ လှေ ၂ များ မှာစီး ပွါး တော်ပြုန်း စည် လှေဖြစ်
သည်၊ အိမ် တော်ပါ လှေ ၂ ကိုနန်း စည် လှေ ၄ စင်း နည်း ဤမြို့ဤ စေ၊ ၁၂ လှေကို
ဒေဝရွှေ တောင်ကအုပ် ချုပ်မြအုပ် ချုပ်၍ နှိုး ဆော်ဆက်သွင်း စေ၊ ကျော်သူရာဇ
ရွှေ တောင်ဦး ဂီး အသက်ဂဝ ကျော်ရွယ်သူ သေလွန်ရာ ပျည်ခုံ ချင်ပုပျည်အဘုံးကမွတ်
ရွှေထည်နှင့်သဂြိုဟ် စေ၊ သာယာဝတီမင်း ဝန်လက်ယာ ကျော်ခေါင်၊ သူဂိန် ရွှေ
တောင်၊ အာထွင်း ဝန်ငမြတ် ဘော်တို့ကို တော် နေရာ နေတို့နည်း စီး နင်း ဝတ်
ဆင် ဆောင်ရွက် စေ၊ ရွှေပန်း တန် လှေ တော်တက်စွဲတက်ကိုင်အမှုထမ်း တစုတို့က
ဘိုး တော်ဘုရား လက်ထက် တော် လှေ တော်သား တို့လုပ် မြေ နေ မြေသမုတ်ပိုင်း
ခြား သနား တော်မူ၍လက်ရှိလက်မကွာလုပ်စား အုပ်ထိန်း စီရင်သည့်နယ် မြေ
ကျေး ရွာနှင့်အမှုထမ်း လူတို့ကိုဆိုင်ရာမြို့ဝန်မြို့သူကြီး အရာရှိတို့ကအနှုတ်အယူအ
ခေါ်အချအခန့်အထား အနှောက်အယှက်မရှိပါ စေရဟဲ့ရာပါဝင်သာစံကို လှေ တော်
ပဲ့နင်း ခန့်ထား တော်မူ၍အမှုထမ်း လူတို့ကိုစည်း ကြပ်ထမ်း ရွက်ပါရမည့်အကြောင်း
နှင့်ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း ဘိုး တော်ဘုရား ပိုင်း ခြား တော်မူ၍
လက်ရှိလက်မကွာအုပ်ထိန်း စီရင်လုပ်စား နေထိုင်သည့်နယ် မြေ ကျေး ရွာ လှေ တော်
အမှုထမ်း လူတို့ကိုဆိုင်ရာမြို့ဝန်မြို့သူကြီး အရာရှိတို့ကအနှုတ်အယူအ ခေါ်အချအခန့်အ
ထား မရှိ စေနှင့်၊ လှေ ထော်မှာထမ်း ရွက်မြဲအတိုင်း လုပ်စား နေထိုင်ထမ်း
ရွက် စေ၊ ရဟဲ့ရာပါဝင်သာစံကိုလည်း ရွှေပန်း တန် လှေ တော်ပဲ့နင်း ခန့်။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၈၁ခု တော်သလင်း လပြည့် ကျော်၁၀ရက် နေ့နာ ခံစ
13 September 1819
မြောင်မှူး ကျော်စွဝ နေဝိရထာတွင်ပြန်။

(တောင်လေး လုံး ပုရပိုက်)

ရွှေတောင်ဇေယျကျော်သူ သေလွန်သည်မှာဒုံး နေရာတို့သေလွန်ရာသကြို့ဟ်သည်
နည်း လုပ်ဆောင်သကြို့ဟ် စေ၊ နန္ဒဝန်ဥယျဉ် တော်ကန်ထွင်း မှာ ရေနှင်း တော်
ကို ကောင်း မွန် အောင် ဆောက်လုပ် စေ၊ လက်ဝဲရာဇာကိုအမိန့် တော် ရေး အရာ
ကန့်တ်၊ နရာသူကိုအမိန့် တော် ရေး ခန့်၊ တောင်ငူစား သိမ်း စုကြိုး လွှတ်မ်း
ဟောင်း ရခိုင်လူတို့ကို ရွှေ တောင်ငယ်ထင်ကသိမ်း ဂုံး အုပ်ချုပ်၍ လွှဲနှင့်ထမ်း ရွက်
စေ၊ ငတရော်ရွာငမြေတ်ညို သွေး သောက်ခွဲရင်း သစ္စာခံစာရင်း ပါလူတို့နှင့်
သွေး သောက်ခွဲရာမပါရွာ နေလူတို့မှာ ခြောက်စို့ဝင်း လေး မှက်နှာစုကြိုး သေ
နတ်သား တို့ပြင်အကွဲအပြား အနှုတ်အယူမဂ္ဂိ စေနှင့်၊ သွေး ယောက်ကြိုး ငမြေတ်ညို၊
ငတရော်ရွာသူကြိုး ငအေး တို့ကသိမ်း ဂုံး ပြီး လွှင်သံ တော်ဆင့်နန္ဒဝေ သော်အ
အုပ်ကိုခံ၍တဝတည်း ထမ်း ရွက်မြဲထမ်း ရွက် စေ၊ ရွှေ တောင် ဇေယျသူကဆင်ဖြူဂွင်
ဘုရား လက်ထက်ကျွန် တော်အဘ ကြောင်မီး အရပ်ထွင်ဆင် နေကျား အောင်း တော
ကိုခုတ်ထွင်၍လုပ်စား သည်လယ်ပယ်ရဝဲ၊ နရုကန်ရွာအ နောက် ရေဝန်မူရင်းလယ်
၂ခဲ့ ၅အတိုး ပေး ဝယ်၍လုပ်စား ပါသည်ကို (သက္ကရာဇ်၁၁) ၅ရခုနှစ်မှလမိုင်း I795
ကသိမ်း ယူရာပါ၍ မလုပ်မစား ရဂို့ပါသည်၊ လုပ်စား ရပါမည့်အကြောင်း နှင့်
ဂို့နိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း နရုကန်မူရင်း လယ်ကြောင်မီး လယ်များ ကို
အတိုး ကြေး ငွေ ပေး ဝယ်ခုတ်ထွင်လုပ်စား သည်မှန်လျှင် ရွှေ တောင် ဇေယျသူက
လုပ်စား ထမ်း ရွက် စေ၊ မိမ်ကအဘစာ ရေး ကြိုး ရွှေ တောင် နော်ရထာမစ
သိမ်း ပိုက်ထား သည့်ကသည်း ငပန်း စံ၊ ငပို၊ ငသာထွန်း၊ ငမှိုင်း၊ ငကြာမှတ်၊
ငမြေတ်သာ၊ ငအေး၊ ငမြေတ်ထွန်း၊ ငသာစံ၊ ငမောင်၊ ငစံသာ၊ ငမွေရုပ၊
ငအောင်ကျော်၊ ငခေါ်ကျည်တရော်၊ ငလိပ်ငံ၊ ငရွှေလူ၊ ငကုလား၊ ငအုပ်ထီ၊
ငရွှေထွန်း၊ ငမောင်၊ ငပို၊ ငကံပေး၊ ငတုတ်ပိုး၊ ငဝေ၊ ငပိတ်ကော်၊ ငပါဝူ၊ ငရွှေပြည့်၊ ငချမ်းသာ၊ ငဝဲတူတို့ကိုသနား တော်မြတ်ခံပါရမည့်အကြောင်း
နှင့်ဂို့နိုး သံတော်ဦး တင်ချက်တိုင်း အခြား အစုအငန်း ပေး ရာဖြည့်ရာမပါ
လွှတ်လပ်လျှင်သနား တော်ခံ စေ။

(သက္ကရာဇ်)၁၁၈၁ခု တော်သလင်း လပြည့် ကြော်၁၁ရက် နေ့နား ခံသိတ် 14 September 1819
နော်ရထာတွင်ပြန်။

(တောင်လေး လုံး ပုရပိုက်)

မကောပူရုမဟာဘွိန်ဂုဇာကို ရွှေဘဝါး တော်အောက် ခေါ် တော်မူ၍ ရှိသည်၊ က
မူး ခန်း ဝတ်ကင်း တော်မှာ ထွင်ဂုဇာဝတ် တော်ရေး လုံခြုံအောင်ခန့်ထိ
စောင့်နေထမ်း ရွက် စေမည်စာရင်း ရုံထား ဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ၊
မြေစွန်း ဝန်စည်သူ နော်ရထာကဇင် ယော်ဝန်း အရွှေ့ဖွန်း အနောက်ဖွန်း
မြေမှာ သည် ရှေး အစဉ် မြေစွန်း ဖြစ်၍ မြေစွန်း ဝန်အဆက်ဆက်ဆိုင်ဂုဇာထမ်း
ရွက်ရှိပါသည်ကို မြောင်ရွာသူကြီး ငမြောရွာသူကြီး တို့ကနယ်ပါဖွန်း မြေဖြစ်သည်နှစ်
ဦး လုဆိုအမိန့် တော်ခံကြဂုဇာနှစ်ဦး ကနယ်ပါမဆို စေနှင့်၊ အဂုဇာတော် မြေစွန်း
ဖြစ်စေကို တော်ဘုရား အမိန့် တော်နှင့်သမုတ်ပြဋ္ဌာန်း တော်မူသည့်အတိုင်း
မြေစွန်း ကျေး ရွာတကာနည်း သိမ်း ငုံး ထမ်း ရွက်ပါရမည့်အကြောင်း နှင့်
ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်သည်၊ ဇင် ယော်ဝန်အရွှေ့ဖွန်း အနောက်ဖွန်း မြေမှာ
ကိုအထက်အမိန့် တော်နှင့် မြေစွန်း ဖြစ် စေသမုတ်ပြဋ္ဌာန်း တော်မူသည့်အတိုင်း
မြေစွန်း ဝန်ကသိမ်း ငုံး ထမ်း ရွက် စေ၊ နေမျိုး နန္ဒကျော်ထင်ကိုပြည်မြို့အဝင်
သဝန်တဝိတိုက်ယုံသလင်း ကင်း ကိုသနား တော်မူသည်၊ လောင်ရှည်မြို့ကျေး ဘ
ဂိုင်ကဲရွာနယ်ထွင်ငမှဲ့ကဆင့်ဆို ခုတ်ထား သည့်အသုံး တော်ရုသစ်ကို လောင်ရှည်မြို့
နှင့်အနီး အစပ်မြို့ကျေး ရွာများ ကကျည်း လူ ဆောင်လူပေး စေ၍ ငရွှေရွက်ကို
ကြပ်မ ဆောင်ယူ စေ၊ သုံး လူပူဇော် လှေ တော်မှာအလှငဘွဲ့ နောက်ဘွဲ့လူတို့ကို မည်
သည့်အစုအငန်း မှအနှုတ်အယူအကပ်အခိုမရှိ စေနှင့်၊ ဖြည့်ဆဲရင်း အတိုင်း သုံး လူ
ပူဇော် လှေ တော်မှာတဝတည်း ထမ်း ရွက် စေ၊ အာကာ ရွှေ တောင် ကျော်ကို
သိမ်ဖြစ်နန္ဒသုအစား နတ်စုလက်ယာ သေနတ်ဗိုလ်ခန့်၊ ပုံချီရဲ ခေါင် ကျော်နည်း စီး
နင်း ဝတ်ဆင် ဆောင်ရွက် စေ၊ တရုပ်ဝန်နန္ဒမိတ် ရွှေ တောင်ကတရုပ်ဝန်ခန့်
တော်မူ၍ ရှိပါသည်တရုပ်တို့ကိုအလွဲအပြား အကပ်အခိုမရှိ စေရတရုပ်ငစစ်ဝန်နှင့်
အခွန် တော်ဆက်ရန်ရှိသည်မှား ကုအုပ်ချုပ်ခွင့်ကိုး ဆော်ဆက်သွင်း ပါရမည့်အကြောင်း
နှင့်ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း တရုပ်ဝန်ခန့် တော်မူ၍ ရှိသည်၊ အလွဲအပြား
အကပ်အခိုမရှိ စေနှင့်၊ တရုပ်ငစစ်ဝန်နှင့်အခွန် တော်ဆက်သရန်ရှိသည်မှား ကို
တရုပ်ဝန်ကအုပ်ချုပ်၍ ခွင့်ကိုး ဆော်ဆက်သ စေ၊ အရပ်ရပ်တရုပ်တို့ကဆက်သရန်ရှိသည်
မှား ကိုလည်း တရုပ်ဝန်ကခွင့်ကိုး ဆော်ဆက်သ စေ၊ ကျော် ခေါင် ပုံချီတ ဆွေသား မျိုး

သား ငနဲစွန်ဂျာ၊ ဂျာသစ်ကြီး ဂျာစာဂုင်း ပါကုလား ပျိုအစုသား ငရွှေလုံး၊
ငထွား၊ ငပတ္တ၊ ငမြတ်သာ၊ ငနေ၊ ငခဲ၊ ငအို၊ ငသာ၊ မိဂျာဘီသား ငရောက်၊ ငမြစ်၊ ငဂု၊ ငတလုပ်၊ ငအာမတ်၊ ငအိတ်၊ ငဂူပိုင်၊ ငတိုက်တာ၊ ငခေတ္တ၊ ငသာတိုဂဂအိမ်ထောင်သား ကိုကျော်ခေါင်ပုံချီနှင့်ထမ်း ဂွက်စေ၊ ခြေဝတ်မြို့နေမိန်း မစုံး ရွှေတောင်သူသား ဂုထား တော်လုပ်ငရွှေဂုကမိန်း မစုံး ရွှေတောင်သူကိုသနား တော်မူသည်ရှိပင်ငဂျက်နှီး ဂျီအိမ်ဂုင်း ငဖြသား
ကိုးမြေး ပွဲး (သတ္တဂုဇော်ဂဝ) ဖြင့်ခုနှစ်ဆက်အိမ်ဂျ၂၂၊ ၂စုအိမ်ဂုဇ၀၊ ထုံးကင်း 1802
ဥယျဉ်လယ်ယာကိုင်း ကျွန်း ရွှေဘဝါး တော်အောက်ဂျီကျေး ကျွန်လယ်ယာဥယျဉ်မှား ကိုအုပ်ထိန်း ၍ပန်း တောင်းမြို့စား ဟောင်း မှာနှစ်စဉ်ဝိတ်ဖျင် ဆက်သရုပါသည်၊ အတက်အုပ်ထိန်း မြဲတိုင်း မိန်း မစုံး ရွှေတောင်သာဂုအအုပ်ကိုခံ၍နှစ်စဉ်ဝိတ်ဖျင်ဆက်သထမ်း ဂွက်ပါဂုမည်အကြောင်း နှင့်ဂျီနိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း ထမ်း ဂွက်စေ၊ ဂန်း သိုမြို့စား အကြီး သိခံထင်၊ အဆို ငပေါက်တို့ကို၅၀တော်နေမျိုး သုဂျာသွေး သောက်မှာစာဂုင်း သွင်း ၍ထွဲ့၊ သား မယား အသက်နှံ့နံ့စာဂုင်း ကျင်ကုလည်း သွင်း၊ မုတ္တမကပြန်လာသူသမိန်ပဂုနှင့်တကွပါဂုင်း လူတို့ကိုအခေါ်ခန့်ဂုင်း တား ဂုင်း အမှုး အကြီး တို့နှင့်ဘက်ခန့်၍ ရွှေဘဝါး တော်အောက်ပို့လာစေ၊ ရွှေနန်း တော်အတွင်း တောင်ဥယျဉ်မှာမြင်း တား ယက်မလို့ကိုသိမ်း ၍အုပ်ထိုး တည်လုပ်စေ၊ ရဲခေါင်ဗန္ဓကပြည်စား လူငချင်း မြင်း ဘကြီး ကအစုံနှင့် ဓါတိနန်း ဂုပ်သွေး ကြီး ငပိုကသိမ်း ထား ပွဲသည်ကိုသနား တော်မြတ်ခံဂုပါမည်အကြောင်း နှင့်ဂျီနိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း သနား တော်ခံစေ၊ ပုခန်းကြီး မြို့ဝန်နေမျိုး ရဲကျော်ဂျီနိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း ပုခန်း ကြီး မြို့ပါဗလသူရကျော်ကိုစစ်ကဲ၊ ငတံပေး ကုမြို့စာရေး ခန့်၊ ငကုထ္ထရွှာနေသွေး သောက်ကြီး ငပွင့်ကဆက်သည်မြင်း နှင့်ငပွင့်သား ငဝမ္မာဂျီသည်မြင်း နီနက်ကုအ ဆောင်မြင်း ပေါက်ကိုခန့်ထား ၍အလှင်အမြန် ရောက် အောင်ယူစေ၊ မေဃဝတီမြို့ပန် ကျော်ထင်ဇေယျကိုကွမ်း ခွက် လတက်အိုး တကောင်း ဝိတ် အဝန်း၊ ထား အဆောက်ကတီပါနက်မှမ်း၊ ဂုင်း ဖျား ခွေး မ ခွေး ငယ်ဂုတန့်၊ ရွှေသား ကျောက်အိမ်ပါ၊ အိမ်ကတ္တီပါနက်မှမ်း၊ ဂုင်း ဖျား ခွေး မ သံပတ်ဂုတန့်၊ ရွှေသား

ကျောက်အိမ်ပါ၊ ကျိုင်း ဆင်စွယ်ထွတ်၁၊ ထီး နှင် ဆင်စွယ်ထွတ်၁၊ မြင်း ကတိုင်း
ညောင်ရွက်၅၊ သံပရာခွံရက် ဘောက်၊ တတောင်ဆွဲ၊ ဆက် ပါး ကါ ရွှေဇဝါပိန်း၊
နင်း နှင်း သိပ် အိမ် မြောင် ဂုင်ပတ် ထွင်း ရွှေဇဝါ၊ ဂ တောင် ရွှေရေး
စာမရိုရွှင် ငန်း ခက်ကိုက် ဆနား သံငုံ ရွှေပိန်း၊ ဥက္ခက် ထိပ် ဆောင်း
မြီး ဖြန်း ဂုင်ပတ် သက္ကလပ်ကြိုး ရွှေကြယ်တပ်၊ စီး နှီး သက္ကဒါန်၊ သက္ကလပ်
တင်ရန်း စက်ရွန်း ခုဆင့်၊ ထမ်း စင် သံမှင်း တလဲဝန်း၊ ဘိနပ်ကုလား
ပန်း၊ အိမ် ညောင်ရွက်အထွင်း ကုလား ပန်း၊ ဘောင်ထိပ် မော်ဆေး
ခါး ပန်း ကမ္ပတ်၊ တမြို့ခြေး၊ ကမ္ပတ် အနား အထွင်း ပြင် မွှတ်ခြမ်း၊ စက်
ဇောင်ထွင်း၊ အထွင်း ကြယ်နား၊ ကုလား ပန်း၊ ညောင်ရွက်၊ တမြို့ခြေး၊ ကြက်
ရင် ကုလား ပန်း၊ အိမ် ညောင်ရွက်၊ အထွင်း ကုလား ပန်း၊ ထောင့်ကျေး
စေတီငင်၊ အဖြေ မြင်း နား၊ လျောက်၅ဝန်း၊ ထုတ်ဝန်း၊ ထု ပြောက်အနီ
သုတ်၊ ခါး ပန်း စက်မှာ လက်ဝဲ လက်ယာ ၂ဝန်း စီ၊ နောက်ထုတ်၂ဝန်း၊
စက် အထွင်း ဆင်စွယ်ကြယ်၊ စက်နား ညောင်ရွက် ဆင်စွယ်၊ ကြက်ရင် ကုလား
ပန်း၊ အိမ် ဆင်စွယ်၂တန့်၊ လည်သီး ဆင်စွယ်မှော်၊ ကျေး စေတီငင် ဆင်စွယ်၊
ဗောင်း ပန်း ၉၊ တမာရွက် ထောင်၉၊ ကတ္တီပါဝတ်လုံ၊ ရွှေနား တောင်း ကြက်
ရင် အနား ဆူး ၂ထပ်၊ စလွယ်၉သွယ်၊ မောက်တို ရွှေပိန်း ရွှေကုံး စိန်
တောင်ရ ရွှေထိပ် ရွှေထွတ် ဌက်မနား စိန်ပွင့်၉၊ ပါး ကာ နား ကာ
မောက်ပု ပါလည်ကွေး ရွှေကာ နောက်ကာ ကတ္တီပါနီ ဘဏ္ဍာပိုး ခုံသပ်၊
မျှည်း တို ကတ္တီပါနက် ဘဏ္ဍာပိုး ခုံသပ်၊ မျှည်း ဂျည် ကတီပါပြာ ဘဏ္ဍာပိုး ခုံ
သပ်၊ ဘဲဖြူ ရွှေခြိတ် ဂံသနား တော်မူသည်းစာရွန်ရေး မြို့ရေး ရှိသွင်း၊ အ
နောက်ဝန်စာရေး သီဟိုဠ်ကျော်စွာ၊ သိင်္ဂီကျော်သူ၊ သီဟကျော်စွာ၊ သီဟကျော်သူ၊
သူရကျော်ထင်၊ သီဟဝေဿန္တိုကုံသုံး သွယ် နေရာ နေတိုနည်း စီး နင်း ဝတ်ဆင်
ဆောင်ရွက်စေ၊ သိခ်ံ ကျော်ထင်ကုံခြိတ်မြို့အစဉ်စစ်ကဲခန့်၅ဝတော် ကောတာရန်
သူ့သွေး သောက်မှာစာရင်း သွင်း၍ဘဲ၊ သား မယား အသက် နှေနှံစာရင်း ကျယ်
ကိုလည်း သွင်း၊ ခြိတ်မြို့စစ်ကဲသိခ်ံ ကျော်ထင်ကို ဒုံး နေရာ နေတိုနည်း စီး နင်း ဝတ်
ဆင် ဆောင်ရွက်စေ။

15 September 1819

15 September 1819

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၈၁ခု တော်သလင်း လပြည့် ကျော်၂၂ရက် နေ့နှင်း ခံ
ကျော်စွာရဏ မိတ်ဆွင်ပြန်။
(တောင်းလုံး ပုရိုက်)

ကျိုဝန်ကဝန်ခန့် တော်မူလျှင်အတွင်း တော်လွတ် တော်များ ကဆင့်ဆိုသည့်အသေး
အသုံး နေ့စဉ်လစဉ်မပြတ်ခန့်ထား သည်များ ကို ပြေကုန် အောင် ပေး ကမ်း
ထမ်း ရွက်ပါရသည်၊ အိမ် ရှေ့ တော်ပါဥယျည်၊ ကို တော်သိမ်း စုဥယျကျိုများ ကို
ပေး အပ်၍အသုံး တော်ခံပါရမည့်အကြောင်း နှင့်အစီရင်ခံချက်အတိုင်း အိမ်
ရှေ့ တော်ပါဥယျည်၊ ကျိ တော်သိမ်စုဥယျကျိုများ ကိုအလွဲအပြား မဖွံ့ စေရ၊ ကျိုး
ဝန်ကျိုဝန်စာ ရေး တို့ကိုအပ်၍တဝတည်း ထိန်း သိမ်း ဆက်သွင်း ထမ်း ရွက် စေမည်
စာရင်း ရံထား ဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ၊ အိမ် ရှေ့စံ တော်မူစဉ်စုကြီး သေ
နတ်မှစ၍သစ္စာခံ သွေး သောက်ဆဲပါအမှုထမ်း တို့မှာတ သွေး သောက်လျှင်တဝက်
လှ၂၅ စောင့်နေထမ်း ရွက်ရသည်ကာလထမ်း ရွက်ရသည်အိပ်ဘန်ထိုးလှဝထမ်း
ရွက်ရသည့်ကာလထမ်း ရွက်ရသည်၊ မင်္ဂလာတပ် တော်ထွင်လည်း အိမ်ဖိုလုကုန်ထမ်း
ရွက်ရသည်၊ ရွှေနန်း တက်သိမ်း စံပယ် တော်မူလျှင်လှ၂၅စီ စောင့်နေထမ်း ရွက်
ကြရသည်၊ နိုင်ငံ တော်အတွင်း မြို့ရွာများ ကလည်း ရွှေဘဝါး တော် အောက်မင်္ဂလ
တပ် တော်ကသည်ယခုတိုင် စောင့်နေထမ်း ရွက်ရသည့်မြို့ရွာလည်း ဖွင့်သည် ရွှေဘဝါး
တော် အောက်အ စောင့်အ နေမဖွင့်သည့်မြို့ရွာလည်း ဖွင့်သည်၊ ဥကင် တော်ထွင့်အ
ခမ်း အနား ထွင်ဝင်း ခင်း တပ်ခင်း အ စောင့်အ နေအများ ခင်း ကျင်း ရန်
ဖွင့်သည်၊ ဥကင် တော်ထွင့်ပွဲ တော်မှီမြို့ရွာဆင်အား ကို ဆောက်၍ ရွှေဘဝါး တော်
အောက်အ စောင့်အ နေမဖွင့်သည့်မြို့ရွာစုကို တော်သင့် အောင်ခန့်ထား စောင့်
နေ စေမည်ခန့်ထား ရန်မြို့ရွာစာရင်း ရွှေဘဝါး တော် အောက်အ စောင့်အ
နေဖွင့်သည့်မြို့ရွာစာရင်း များ ကိုဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ၊ အ နောက်ဘက်
တိုက်ဝန်ကကလေး မြို့မှာ စော်သွား ခန့် တော်မူ၍ ဖွင့်ပါသည်၊ အ နောက်ဘက်တိုက်
(သက္ကရာဇ်၁၁) ၄၅ခု စာရင်း တော်ပါစကား ရှုရှာ၊ ကြောဝဝရှာ၊ တော
မဖရှာ၊ ဖွဲ့ခုရှာ၊ မင်း ရှာ၊ ဂန့် ကောရှာများ ကိုသိမ်း ရုံထမ်း ရွက်ပါရမည့်
အကြောင်း နှင့်အစီရင်ခံသည်၊ က လေး မြို့မှာ ရွှေး အစဉ်ထုံး စံအတိုင်း စော်
သွား ခန့် တော်မူ၍ ဖွင့်သည်ဖြစ်သည်၊ ရွှေး အစဉ် စော်သွား တို့သွား စား စီရင်
မြန်ယိ ၁မြ ကျေး ရွာကိုသာသွား စား စီရင် စေမည်၊ အ နောက်ဘက်တိုက် ကျေးရွာကပါ
သည့် ကျေး ရွာများကိုတိုက်ဝန်တို့ စီ ရေးတို့ကထိန်း သိမ်း အုပ်ချုပ်ဆင့်ဆို စီရင် စေမည်

1819

စာဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ၊ သိခ် ဗေယျကိုသွဲ့ရင်း ၅၀ တော်လစ်ဝဲဘိန်း သူ့သွေး သောက်ကန့်တိ၍ ၄၀ တော် ရွှေတောင်သိခ်သူ့သွေး သောက်မှာစာရင်း သွင်း၍သွဲ့၊ သား မတား အသက် နှေ့နံ့စာရင်း ကျယ်ကိုလည်း သွင်း ၊ လက်ယာ ကျော်စွာကိုအထက်သနား တော်မူရင်း ဝက်လယ်ရွှဲကိုထပ်၍ ရွာစား သနား တော်ခံစေ၊ ကျော်ခေါင်လှသူ၊ သာရပုံထင်၊ ငအိတ်၊ ငနု၊ ငရွှေစိုး၊ ကြောက်း ၊ ဗောတုသာရ၊ ငရွှေတုတ်၊ ရွှေတောင်ရဲသူ၊ ငကင်း ၊ ရဲကျော်ဒေဝ၊ နရာသိဒ္ဓိ သူ၊ သီရိပုံထင်၊ ငလွင်၊ ပုံချီအာဂာ၊ ငရွှေသား ၊ ဂုဏ်ဝေရ၊ ငပေ၊ ငပသော်၊ ငအိုင်၊ ဝဏ္ဏသူရ၊ သိဂုရဲကျော်၊ ငရွှေကောင်း ၊ ငသာမြတ်၊ ငပိုး ၊ ငရွှေရ၊ ငကင်း ၊ ငရွှေအေ၊ ဗောတုသာ၊ တေဇသာ၊ သိခ်သာရ၊ သိဒ္ဓိရဏ်၊ ငရွှေလောက်၊ ငပန်း တော၊ သိဒ္ဓိသာရ၊ ငရွှေဦး ၊ ငပိုး ၊ ငရွှေစီ၊ ငရွှေကရင်၊ ငပိုက်၊ ငကြင်၊ ငပိုး ၊ ငချိုး ၊ ငတေ၊ ငရွှေမောင်၊ ငကောင်း ၊ ငနှင်း ၊ ငစံမင်း ၊ ငကြာ၊ လက်ယာရဲကျော်၊ ငဥည်၊ ငထွေး ၊ ငအိတ်၊ ငဆား ၊ ငတေနောင်၊ ငဖြူကြိုး ၊ ငတူး ၊ ငပန်း ၊ ငဂိုး ၊ ရဘဇကျော်သူ၊ ငရွှေသာ၊ ငရွှေမောင်၊ ပုံချီစည်သူ၊ ငပေ၊ ငဝင်၊ ငသာရ၊ ငကြွက်၊ ငမှိုင်း၊ ငရွှန်း ဟုံအာရည်တူဖြဂုကို ကျော်ခေါင်လှသူကို သွေး သောက်ကြိုး ခန့်၍ ၅၀ တော် ကျော်ခေါင်လှသူ သွေး သောက်သွဲ့၊ သား မယား အသက် နှေ့နံ့စာရင်း ကျယ်ကိုလည်း သွင်း ၊ နရာနထင်၊ စည်သူတင်၊ ငခွေး ဖြူ၊ ငစိန်၊ သီဟစည်သူ၊ သိဂုဝေသူငရဲ၊ ငကောင်း၊ ငမူး ၊ ငရွှန်း၊ ငရွှေမိုး ၊ ငရွှေညင်၊ ကြင်၊ ငကုလား ညို၊ ငနိုး ၊ ငနု၊ ငအောင်မင်း ၊ ငရွှေညင်း ၊ ငသာလွေး ၊ ငမြတ်ထွေး ၊ ငထွယ်၊ ငပါနော၊ ငတော၊ ငကြွင်း ၊ ငကြံ၊ ငညိုထွေး ၊ ငရွှန်း ၊ ငရွှေက်၊ ငရွှေခဲ၊ ငရ၊ ငရဲ၊ ငဝေ၊ ကြောမင်း ၊ ငသာမြတ်၊ ငစံထွား ၊ ငရဲ၊ ငဝန်၊ ငဦး ၊ ငအုပ်၊ ငအောင်မင်း ၊ ငကေ၊ ငလွမ်း၊ ငလွေ၊ ငရွှေလူ၊ ငသာရဲ၊ ငမှဲ၊ ငအိတ်၊ ကြောဝင်း၊ ငစု၊ ငဆူရ၊ ပုံချီထင်၊ ငရွှေလေး၊ ငမြတ်လေး ၊ ငသိန်း ၊ ငဝန်၊ ငပိုး ၊ ငပျောက်၊ ငကျော်၊ ငမောင်၊ ငရဲ၊ ငရွှေသာ၊ ငပြေ၊ ငကျွေး ၊ ငဘော်၊ ငညွန့်၊ ငကြွက်၊ ရဘဇဝေသူ၊ ငဝိုက်၊ ငဝဲ၊ ငချင်း လွှဲ၊ ငပို၊ ငမျှား ၊ ငစု၊ ငရွှေကျော်၊ ငရန်ဂွင်း ၊ ငအောင်၊ ငဘီး ယူ၊ ငရွှေလပ်၊ ငမြို့၊ ငဗိန်တို့ကိုအရည်တူလူဂုကိုနရာရဲထင်ကို

သွေး သောက်ကြီး ခန့်၍ ၅၀ တော်နဂါဂဲထင် သွေး သောက်ဘဲ၊ သား မယား အ
သက် နှေနံစာရင်း ကွယ်ကုလည်း သွင်း ၊ ရေး မြို့မှာမြို့ဝန် မင်္ဂလွတ်လပ်သည်ကို ရဲ
စက် ကျော် ခေါင်ကို ရေး မြို့ဝန်ခန့်၊ နေမျိုး မင်း ကျော် ဆွေသား မျိုး သား ကွေး
ကျန်အမှုထမ်း တို့နှင့် ရေး မြို့နေရင်း အခြား မြို့ရွာ ပြောင်း သွား ဌိ နေသည့်လူ
တို့ကိုလည်း ရေး မြို့ဝန်ရဲစက် ကျော် ခေါင်နှင့် ရေး မြို့သို့သိမ်း ငုံး ပြုစုထမ်း ရွက် စေ၊
ရွှေတောင်အာဏာပုံချိုကအဘိုး ကြေး ငွေ ပေး၍ ခုတ်လုပ်တီထွင်လုပ်စား သည့်
လက်ကောင်း ရွာ မြောက် တောဘဲမြေရပ်ကိုလုပ်စား ပါရမည့်အကြောင်း နှင့်
ဌိခိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း ရွှေတောင်အာဏာပုံချိုကသိမ်း ယူလုပ်စား စေ၊
ငရွှေမောင်ကို ကျော်စည်တိုက်အဝင်ကင်း ဘက်ရွာကိုရွာစား သနား တော်ခံ စေ၊
အနောက်ဝန်နေမျိုး ကျဲထင်တရဖွား က တောင်မြင့်အနောက်အင်း နား မှု
ရင်း လယ်ဝဲကိုအဘိုး ပေး ဝယ်၍လုပ်စား ပါသည်ကိုလဒိုင်း ကသိမ်း ယူ သော ကြောင့်
မလုပ်မစား ရ ကြောင်း နှင့်ဌိခိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း အဘိုး ပေး၍ ဝယ်
ရသည်မှန်ကွင်းလဒိုင်း က မ နှောက်မရွက် စေနှင့်၊ လုပ်စား မြဲလုပ်စား စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၈၁ခု တော်သလင်း လပြည့် ကျော်၁၃ရက် ဧနွေနေ့ ခံ ကျော်
စွာစည်သူတွင်ပြန်။

(တောင်လေး လုံး ပုရပိုက်)

16 September 1819

မီး လောင် ဆင်လွှတ် အုတ် အော်သောင်း သဲတိုက်အတွင်း မြေမြှုပ်ကြီး ပြင်နေလှုတ်ကိုတ်ခါး မှာစရင်း ချမြဲအတိုင်း ချစေ၊ မြို့ထွင်း နေမှုး တော်မတ် တော်အတွင်း မြတို့မှာအတွင်း တော်မှာဝင်၍စာရင်း ချစေ။

19 September 1819

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၈၁ခုသတင်း ကျတ်လဆန်း ၁ရက် နေ့ လေသာ ဆောင် တော်တွင်အတွင်း ဝန် ဗြဲတိုင် မင်း နှင့်မင်း နေမှုး ဇေယျရအစုံအညီခံသည့်အမိန့် တော်သံဆင့် တော် မောင် အေး မှတ်။

(တက်ဗတိုင္ဂ်၂၁၇)

1 October 1819

1 October 1819

(သင္ဘာရာဇာ) ၁၁၈၁ခုသတင်း ကျော်လဆန်း ၁၃ရက် ဖြူ၁ နေ့ ၈နေ့၂ချက်တီး ကျော်
ရန၁ဂီဖွင်တံဆိပ်နာမံ တော်ထုလုပ် ရေး သား သည်။
(တက်ဗဟို၄၅၂၁ရ)

4 October 1819

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၈၁ခုတန် ဆောင်မုန်း လပြည့် ကျော်၂ရက် ၄ဟူး နေ့ နေ့၂ချက်တီး ကျော်နာရီပြည့်အချိန်တွင်ထီး ဆောင်း မင်္ဂလာမဟာဥကင်သွင့် တော်မူသည်။

(တက်ဗတိုင္ဂ်၂၁ရ)

ရွှေပန်း (တန်) မင်း ခံ လွှေတော်နှစ်စင်း ကို ရွှေတိုက်စိုး လက်ယာ ရွှေတောင်
ကုထိန်း သိမ်း အုပ်ချုပ် စေမည်သွင်း ချက်အာတိုင်း သင့်ပြီ။

14 October 1819

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၈၁ ခုသတင်း ဖျတ်လပြည့် ကျော် ၁၁ ရက် နေ့ နား ခံစ
မြောင်မှား ထွင်ပြန်။

(တက်ဗဟိုင္ဂ၅၂၁၉)

ဇင် ယော်ဝန်ကျန်း မြေမှာ မြောင်ရွာ၊ ငမြာရွာများ က (သက္ကရာဇ် ၁၁) 1783
၄၅ခုစစ်တမ်း စာရင်း မပါမဝင်ဖြစ်သည်၊ နှစ်ဦး ကမလုမဆိုက္ခ စေနှင့်၊ အ
ရာ တော် မြေစွန်းကျန်း မြေဖြစ်ဆေးထိုက်သမုတ်ပြဋ္ဌာန်း တော်မူ၍အ သေအခြာ
ရှိသည်ဖြစ်သည်၊ အထက်အဓိန့် တော်ရင်း အတိုင်း ဇင် ယော်ဝန်အ ရွှေကျန်း ၊ အ
နောက်ကျန်း မြေများ ကို မြေစွန်း ဖြစ် စေ၊ ငမြာရွာ၊ မြောင်ရွာများ က
နယ်ဝင်နယ်ပါဆို၍ မ နှောက်မရှက် စေနှင့်။

သက္ကရာဇ်၁၁၈၁ခုတန် ဆောင်မုန်း လဆန်း ၁၅ရက် နေ့နေ့ 1 November 1819 ခဲသီဟ
နော်ရထာ (တွင်) ပြန်။

(ရွှေး ဟောင်း သုတေသန)

7 November 1819

9 November 1819

သင်္ကရာဇ်၁၁၈၁ခုတန် ဆောင်မုန်း လပြည့် ကြာသပတေးနေ့နံနက်တချက်တီး

ကြာဖြန်ရီ ပါဒဲခုဇီဇနာ ပြန်ဇခရာမတာရလက်ဂြဋ္ဌစန်း ထွင်လွတ်သိမ်း

18 November 1819

ထွက်ရာသည်၊ (သင်္ကရာဇ်) ၁၁၈၁ခုနှတ် တော်လဆန်း ၂ရက် ၅ ဆတား နေ့နံက်

၁ချက်တီး ကြာဂနာရီ ပါဒဲ၁ခုဇီဇနာ၅ပြန်ဇခရာမကာရလက်ပြိဿာစန်း

ထွင်ခြင်တုံက် တော်သိမ်း ထွက်ရာသည်အခါ တော်ရ ကြောင်း နှင့်ပညာရှိတို့ရှိခိုး သံ

တော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း ထွက် တော်မူမည်၊ ဆင့်ဆိုရန်ရှိသည်မှား ကိုပြီး ပြေ

အောင်စီရင်။

7 November 1819

(သင်္ကရာဇ်) ၁၁၈၁ခုတန် ဆောင်မုန်း လပြည့် ကြာသပတေးရက် နေ့ခြင်တိုက်

တော်ထွင်အထွင်း ဝန်မင်း အာဏာအညီသ် တော်ဆင့်နေမှု ဇေယျသူမှတ်။

(တက်ဗတိုင္ဂ်ာဂရ)

27 November 1819

27 February 1820

သက္ကရာဇ်၁၁၈၁ခုတ ပေါင်းလဆန်း ၁၅ရက် နေ့စဉ်ကိုင်း အောင်မြေလောက စေတီ တော်ထွင်တည်လုပ်သည့်အုတ်ဇရပ် တော်နှစ် ဆောင်ကို ရေစက်သွန်း တော်မူမည်၊ အလှူတော်မီး တဝဲစက် တော်မှစ၍ မင်း ညီမင်း သား မှူး တော်မတ် တော်ရပ်စုကွက်စုများ ကိုဆင့်ဆိုနှိုး ဆော်ပြီး လျှင်ပွဲသဘင်စည်ပင် အောင်ခံစေ ရမည်ဖြစ်သည်၊ ခန့်ထား ဆင့်ဆိုစီရင်ရန်ရှိသည်များ ကိုပြီး ပြေအောင်စီရင်၊ မှူး တော်မတ် တော်တို့မှာ ရဲ လွှဲဝဲလဲ၁၁လဲ၊ လက်သင်ဝဲလဲ ဥလဲဝဲလဲတည်လုပ်၍ စီး ကြစေ။

27 November 1819

သက္ကရာဇ်၁၁၈၁ခုနှတ် တော်လဆန်း ၁၁ရက် နေ့အဓိန့် တော်၊ သ တော်ဆင့် နေ ဗျိုး ဇေယျသုရမှတ်။

(တက်ဗဟို၄၅၂၁၈)

ရွှေမြို့တော်ပြတံခါး လုပ်ဆောင်ရန်မှာဓါတ်တံခါး လေး ရုပ်ကိုသုံး ထပ်ကုန်တံခါး များ မှာနှစ်ထပ်လည် ပေါ်လုပ်ဆောင်မြဲလုပ်ဆောင် စေ၊ ထောင့်ပြကြိုး လေး မှာငါး ထပ်ပြဿဒ်တွင် ထောင့်ချိုး ယွန်း ဆက်လုပ်ဆောင် စေ၊ ပြငယ်သုံး မှာသုံး ထပ်ပြဿဒ်လုပ် ဆောင် စေ။

29 November 1819

(ထ ဣရာဇ) ၁၁၈၁ခုနှစ် တော်လဆန်း ၁၃ရက် နေ့ပဇိတ် တော်နာဆက် ဆောင် တော်ထွင်အဓိန့် တော်၊ အထွင်း ဝန်မင်း နေမျိုး မင်း လှမဟာ နေဝိ ရထာ၊ မင်း စည်သူ ဇေယ ရွှေ တောင်၊ မင်း စည်သူရာဇ ရွှေ တောင်အစုံအညီ သံ တော်ဆင့်နှုန်း ဝေ သော်မှတ်။

(တက်ဝဟိုင့်၅၂၁၁၈)

ားး လောင်း တော်ကိုး လောင်း တော်အဆက်ဆက်ပြုစုကိုး ကွယ်သည့်ဝိဉ္ဉာဏ်
တိုက် တော်ဂို ရွှေ ရေး မင် ရေး ကညစ် ရေး ဝိဉ္ဉာဏ်စောယိုယွင်း ဟောင်း နွမ်း
သည်ကိုသောသနာ တော်အခြေအမြစ်ဖြစ်ထွန်း စေခြင်း ငှါ ရွှေလက်ထက် တော်ထပ်
မံ ချီး မြှင့်ပြုစု တော်မူမည်၊ အရပ်ရပ်မြို့ရွာများ ထွင်ဂို နေသည့်ဝိဉ္ဉာဏ်ကမ္မဝါ
ရေး ရွှေ ရေး မင် ရေး ကညစ် ရေး ပေလုဝ်မျည်း ကိုင်အထက်ဘွဲ့ရင်း လူတို့သား
ရေမြး နှင့်တကွမိန်း နား လည်သူတို့ကိုသိမ်း ငုံး ပြီး လွှင်မင်း တိုင်ပင်အမတ်မဟာ
ဓမ္မ သက္ကိန်ကိုထပ်မံသွန်သင်ပြသစေ။

သက္ကရာဇ်၁၁၈၃ခုပြာသိုလပြည့် ကြာသပတေးနေ့နား ခံ တော်နေမျိုး သိဟ
နေဝါရထာဘွင်ပြန်၊ အမိန့်တော်အတိုင်း ပေလုဝ်မျည်ကိုင်စာ ရေး ဘွဲ့ရင်း စာ
ရင်း ကိုင်လူ တော်များ ကိုစု ကောက်၍အရင်အရစ်အမိန့်တော်များ နှင့်အစီရင်
ခံ၊ ဝန်ဂွင် တော်မင်း ကြီး မှာစာမှတ် တော်မူချက်။

(ရွှေး ဟောင်း သုတေသန)

ဗန္ဓုကြီးတို့က်သူကြီး မင်း ခေါင်ရဲထင်ကဗန္ဓုကြီးတိုက်နယ် မြေ တောင်ကိုယမား ၊ မြောက်ကိုယမား ၊ အနောက်ကိုဗန္ဓုကြီ တောင် ၊ အရှေ့ကိုမင်း သား ကုန်း သတ်မှတ်ရင်း နယ်နမိတ်အပိုင်း အခြား နှင့်ဘူပါသည် ၊ ဗန္ဓုကြီတိုက်နယ် မြေနှင့်အနီး အစပ်အ ရှေ့ကိုသလွဝတီမြစ် ကောက် ကောက်စင်း စင်း ပိုင်း ခြား သတ်မှတ် တော်မူ၍ ပျော်ပိုက်ဝင် ရောက်လိုသူတို့ကိုသိမ်း သွင်း ပြုစုထမ်း ရွက်ပါရမည့်အ ကြောင်း နှင့် ရှိနိုး သံ တော်ဦး တင်သည် ၊ (သက္ကရာဇ်၁၁) ဖေဖုခေါ်သွင်း သည့်အမြင့်မြို့နယ် 1802
ပုံထွင်ဆား ခါး ရွာ ၊ ခွန်သာရွာ ၊ သရက်ကုံင်ရွာ ၊ မြစ်ကုံင်ရွာ ၊ ဆင် ခြေတိုက် ငါး ခုံရွာများ သည်လည်း ဗန္ဓုကြီတိုက်နယ် မြေ ကျေး ရွာနှင့်အနီး အစပ်ဖြစ်၍ ဗန္ဓုကြီတိုက်နယ် မြေဖြစ် စေကြီး တော်ဘုရား ပြဌာန်း ပိုင်း ခြား တော်မူသည့် အဓိန့် တော်ရင်း အတိုင်း ဆား ခါး ရွာ ၊ ခွန်သာရွာ ၊ သရက်ကုံင်ရွာ ၊ မြစ်ကုံင် ရွာ ၊ ငါး ခုံရွာများ ကိုဗန္ဓုကြီတိုက်နယ် မြေဖြစ် စေ ။

သက္ကရာဇ်၁၁၀၂ခုနှယုန်လပြည့် ကြာ၅ရက် နေ့နား 31 May ခံ ပြောကြီး မှား 1820 နေ မျိုး မဟာသီရိသင်္ကြန်တွင်ပြန် ။

(ဆင်တဲ ဝ၄)

အထွင်း ကိုယ်ရံ တော်စုကြီး ဗကြောင်း မှစ၍ သေနတ်အစုအမှုထမ်း လူတို့ကိုမြ တောင်
မြို့စား မင်း ကြီး သတိုး မင်း ကြီး မဟာမင်း လွ ကျော်သူကအုပ်ထိန်း ဆင့်ဆို စေ၊
အာသံတိုင်း ပြည်သည်ရာဇဒွေခန်တိုင်း ကြီး ပြည်ကြီး ဖြစ်လျက် သူပျက်သူ လောင်တို့
နှောက်ယှက် သော ကြောင့် မငြိမ်မဝပ်ဖွယ်ရှိသည်ကို ရွေ့ဘဝါး တော် အောက်ကဗိုလ်ပါ
ခန့်ထား နှိမ်နှံ စေ၍တိုင်း ပြည်မြို့ရွာသားယာငြိမ်ဝပ်သဖြင့် ရွှေဘုန်း တော်မြတ်
ကိုခိုလှုံရသည့် ကျေး ဇူး တော်မြတ်ကို ထောက်၍တိုင်း ပြည်နှင့်တကွဆင်ကြီး မြင်း ကြီး
သား သမီး လက် ဆောင်လက်နက်ဆက်သကျွန် တော်ခံသည်စနှစ်ရာနှစ်ဆိုက်မင်း
မြောက်တန်ဆာဘိုး ပါး နှင့်တကွသွဲ့အမည် ရွှေဘဝါး တော် အောက် ရောက်သည်မှူး
မတ်အရာရှိတို့ကိုသွဲ့အမည်သနား တော်ခံ စေမည်စာဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း ဘုံး
တော်တုရား လက်ထက်တရုပ်ဥတည်ဘွား ကိုသနား တော် မူသည့်နည်း အာသံတိုင်းမန္တ
ရာနှစ်ဆိုက်မင်း ကုသွဲ့အမည်မင်း မြောက်တန်ဆာသနား တော်ခံ စေ၊ ရွှေတဝါး
တော် အောက် ရောက်သည့်မှူး မတ်အရာရှိတို့ကိုလည်း သင့်ရာသွဲ့သနား တော်ခံ စေ၊
ဗိုလ်မှူး စစ်ကဲမြို့ စောင့်မြို့ နေခန့်ထား ပေး အပ်ရန်စာရင်း အာသံမင်း စနှစ်ရာ
နှစ်ဆိုက်မှူး မတ်တို့သို့ ပေး မှာရန်စာများ ကိုလည်း ဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ၊
ပေး အပ်စောင့် နေထမ်း ရွက် စေ။

သက္ကရာဇ်၁၁၈၂ခုသတင်း ကျွတ်လဆန်း ၉ရက် နေ့နား ခံ ပြေ့ကြီး မှူး
15 September 1820
ထွင်ပြန်။

(တောင်ခွင်စာစု)

29 November 1820

8 December 1820

သတ္တရာဇာဝဝဂျခုပြာသိုလဆန်း ၅ရက် နေ့နံနက်၄ချက်တီး ကျော်ဖြန်ရာ
၃ပါဒ်ဝဇီဇနာဝပြန်၂ခရာမကာရလင်္ကာရစန်း ထွင်မြင်း ခင်း သဘင်
အခါတော်ရ ကြောင်း နှင့်ပညာဒီပိုကဒီနိုသံ တော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း မြင်း ခင်း
သဘင်ဆင့်ဆိုစီရင်ရန်ဒီသည်များ ကိုပြီး ပြေ အောင်စီရင်။

29 November 1820

သတ္တရာဇာဝဝဂျခုနက် တော်လပြည့် ကျော်ဝဝရက် နေ့နာ: ခဲ ပြောကြီး
များ ထွင်ပြန်။

(တောင်ခွင်စာစု)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ် တော်မူလှ သော သာသနာ့ အဃတာ ရေ မြေအာဂုံဆန္ဒန်
ဆင်မင်း သခင်ဆင်ဖြူမှာ း ဂုဏ်လက်နက်စကြာသခင်အဂုဝ်ဘဝဂုဏ်မင်း တရား
ကြီး ဘုရား မုနိန္ဒာဘိသီဂီသဒ္ဓမ္မဓဇမဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဇဂုရုဆရာ တော်
ကို ရွှေပြည် တော်မှစ၍ နိုင်ငံ တော်အတွင်း သတင်း သုံး နေသည်သဃ်ာတို့တွင်စီရင်
ဆုံး မရှိသမျှသာသနာ ရေး ကိုဝိနည်း ဓမ္မဂန္ထာင့်အညီစီရင်ဆုံး မစီမံ့မည်
သာသနာပိုဝ်အပ် တော်မူသည်၊ မုနိန္ဒာဘိသီဂီသဒ္ဓမ္မဓဇမဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဇ
ဂုရုဆရာ တော်ကသာသနာ ရေး သာသနာမှာ့ငံစဝ်သမျှဆုံး မစီရင်ရန်ဂွ်
သည်မှာ း ကိုထီန်း သိမ်း ဆုဝ်ချဝ်စီရင်ဆုံး ဖြတ် စေ၊ အရဝ်ရဝ်ပင့် ခေါ်ရန်ဂွ်
သည်မှာ း ကုလား ဝတ် မြေဝန်ကိုဆရာ တော်ကဆင့်ဆို၍ ဝတ် မြေဝန်ကလွှတ် တော်
မှာစာရင်း တင်ပြီး လွှင်မြို့စုကုက်စုမြို့စာ း ရွာစာ း ဆိုင်ရာဆင့်ဆို၍ ပင့် ခေါ်
စေ။

သက္ကရာဇ်၁၁၈၂ခု (နှောင်း)တကူး လဆန်း ၁ရက် 3 March နေ့နံ့ း ခံ ပြေ့ 1821
ကြီး မှာ း နေမိုး မဟာသီဂီသကြိန်တွင်ပြန်။
(ဆင်တဲ၁၄)

9 September 1821

11 September 1821

သင်္ကရာဇ် ၁၁၈၃ ခု တော်သလင်း လဆန်း (၁၅) ရက် နေ့အဝင်မြို့ တော်သို့အကြည့်
အလွှတ်က တော်မူမည်၊ သမ္မန် တော် လွှ တော်မှစ၍ ဝင်း ခင်း နောက် တော်
လိုက်အစောင့်အနေနှင့်ထား စီရင်ရန်ရှိသည်မှား ကိုပြီး ပြေ အောင်စီရင်၊
စာရင်း ကိုလည်း သွင်း ။

9 September 1821

(သင်္ကရာဇ်) ၁၁၈၃ ခု တော်သလင်း လဆန်း ၁၃ ရက် နေ့မှန်နှင့် တော်
ထွင်ဆဲ တော်ဆင့်မင်း ကျော်သီဇိမှတ်။

(တက်ဗဟိုင္ဂ်၂၁၇)

ပုဏ္ဏား သူဒေဝ၊ ဟရိဂုဝမ်၊ လက္ခဏ၊ ပဿုရဝမ်၊ သောမြေပါရဝဏ၊ ဂင်္ဂါရဝမ်၊ ရာမဒေဝ၊ ဟသီရဝမ်၊ ရာမကစ္စန၊ ရာမစန္ဒရတို့ကိုအထက်ပူဇော်မြဲအတိုင်း စနှီပူဇော်အစုဖွဲ့၍ ဂင်္ဂါရဝမ်ကို ခေါင်း ခန့်ထား ပြီး လျှင်ရခိုင်ပုဏ္ဏား သာသနာပိုင်မဟာရာဇာန္တအဂ္ဂမဟာဓမ္မရာဇဂုရုဆင့်ဆိုရာကိုနာခံထမ်း ရွက် စေ။

သင်္ကရာဇ်၁၁၈၃ခုနှစ်ပြာသိုလဆန်း ၁၁ရက် နေ့နား ခံနေမှု ကျော်စွာ စည်သူထွင်ပြန်။

(အောင်ကြမ်း စာစု)

(3 January 1822)

အတွင်း ဝန်အုပ်သည်ပုဏ္ဏား ဝန်ကရုဋ်မင်း သား ကိုမေး မြန် သော်ရုဋ်မင်း အဆက်ဆက်ကပုဏ္ဏား ရဟန် (ကို)ဘုရား ဖြန်ဖြစ် စေမတ်၊ ကျောက်စိမ်းမျည်း စ်ရာဇဝင်ကိုမှာမကြား မ ဆွေရပါဟုအစစ်ခံသည်။

(3 January 1822)

(သက္ကရာဇ် ၁၁၈၃ ခုခုနှစ်သိုလဆန်း ၁၁ ရက် နေ့)

(အောင်ဇြိမ်း စိုး)

(၁) အမြင့်သဘင်တိုဂုဝ်သေး ဟု ခေါ်ထွင်ရမည်။

(၂) ဂုဝ်သေးကပြုလုမည့်ပညာသည်များ မှာ ယောကျ်ား ပညာသည်များ သာ ကပြုရမည်၊ မည်သည့်မိန်း မမျှမပါဝင်ရ။

(၃) ဂုဝ်သေး မှာ ၅၅ဝန်ပါတ်၊ ရာဇဝင်၊ မဟာဝင်၊ ဇင်း မယ်ပဏ္ဏာသ စသောဇာတ်များ ၊ သိုက်ခွင်ဝတ္ထုများ ၊ ဘုရား သမိုင်း များ ကိုခင်း ကျင်း ပြသနိုင်သည်။

(၄) ဂုဝ်သေး ထွင်အဂုဝ်ပေါင်း သုံး ဆယ် ခြောက်ဂုဝ်ပါစေရမည်။

(၅) ကပြမည့်နေရာဒေသနတွင်ဘုရား ပူဇော်ဇာတ်ပွဲဖြစ်လျှင်သုံး ထောင် ကိုး ခန်း ဘို့ သောစင်မြင့်မျက်နှာသာထွင်တဆယ့်ဂုစ် တောင်မှ သောအိုင်းအ ဂျည်ဖြင့်နှစ်ဆယ့်တမိုက်မှမြင့် သောလက်ဝုံး တန်း ပါဘို့ စေရမည်၊ ၄င်းတန်း ရွေ့ထွင်ငါး မိုက်မှဂိုင်ခင်း ထား ရမည်၊ မျက်နှာသာအလယ်ထိုင်မှ နောက် သို့သုံ တောင် လေး ခန်း ယှဉ်သုံခန်း နှစ်ခန်း တခန်း အဝန်း ညီမှ စေရ မည်၊ တစင်လုံး ၏အခန်း မှာတဆယ့်ဂုစ်ခန်း ဂျိုရမည်။

(၆) ထိုး သက်ငယ်မှတပါး ဂုဝ်သေး စင်မလုပ်ရ။

(၇) ပွဲမှာ တောင် မြောက်စသောအရပ်လေး မျက်နှာထွင်တည့်မတ်စွာမလွှဲရ။

(၈)ကြသောင်း ၊ ကြခတ်ထိုး များ ကိုမသုံး ရ။

(၉) ထိုး များ ကျိုး သက်ငယ်ထိပ်ဆက်မိုး ကာခြင်း မပြုရ။

(၁၀) ဂိုင်ဖျာကုလားကျိဘက်မှချွတ်ခဲဖက်သို့ခင်း ရမည်။

(၁၁) ပွဲဂျင်ကအုန်း ငှက ပျောဖီး ဆိုင် ဘေဝတမတ်ကိုကပြ စေလိုသည့်ဇာတ်လမ်း ကိုထုတ်ကာတင်သရမည်။

(၁၂) ရွေ့တပွဲ နောက်တပွဲ ပေး ရမည်၊ နောက်ဆိုသည့်မှာဆိုင်း ကိုဆိုလိုသည်။

(၁၃) ပွဲမှာသုံး ညည့်ကပြုရမည်။

(၁၄)အစည်ညွှတ်ထွင် ရွေး ဦး စွာဆိုင်း မှ လေမီး မိုး ဟုသုံး ကြိမ်တီး ပြီး မှနတ်မိန်း မစ၍ထွက်ရမည်။

(၁၅)ဇမ္ဗူဒီပံကျန်း လကျိာထွန်း သော ကြောင့်လကျိာဖက်မှစ၍ထွက်ရမည်။

(၁၆) ပဌမစင်တိုင်၊ ဒုတိယနယ်ဂျင်ထိုင်၊ တတိယပွဲကြည့်ပရိတ်သတ်ကိုတိုင်တည်ရမည်။

(၁၇)သို့တိုင်တည်ရာထွင်မင်း သား လုပ်သူမင်း သမီး လုပ်သူနှစ်ဦး မှတပါး အခြား လူသီဆိုခြင်း မပြုရ။

(၁၈)ဆိုင်း ဆရာများ ကိုး ခွင့်ရှိ သောခုရချင်း သံချပ်ကြိုး များ တီး မှတ်၍ ဆုံး လျှင်လက်ဝုံး တန်း အထက်သို့အထိအခိုက်မရှိ အောင်မမှီတင်ရမည်။

(၁၉)ငှင်း နောက်တောသုံး တောင်ရှိသည်ကိုရည်ရွယ်၍ တောပင်သုံး ပင်စိုက်ရမည်။

(၂၀)တောပင်မှာ ဓါတ်နံ ကောင်း သောသစ်ပင်မှယူရမည်၊ နွယ်စသည်တို့ကိုမယူရ။

(၂၁)တောပင်ကုစကြာဝဠာတံတိုင်း ကိုရည်ရွယ်၍ကာရံထား သောလက်တန်း အဝတ် အောက်မှအထက်သို့ထူစိုက်ရမည်။

(၂၂)ထို နောက်နဂါး ဂဠုန်ထွက်ရမည်၊ နဂါး မှာ အောက်မှအထက်သို့ဂဠုန်မှာ အထက်မှ အောက်သို့ထွက်ပြုရမည်၊ ဘေး မှမထွက်ရ။

(၂၃)ထို့နောက်ယက္ခဂုမ္ဘာန်ကိုပြုရမည်၊ ယက္ခမှာလက္ခဏာ၊ ဂုမ္ဘာန်မှာလက်ဝဲထွက်ရမည်။

(၂၄)မျောက်ထွက်လျှင် တောပင်ထိပ်မှ ကြောက်လန့်သည့်ပုံပြုရမည်။

(၂၅)ထို နောက်ဆင်၊ ကျား ၊ ဆင်မှာလက်ဝဲ၊ ကျား ခွဲလက္ခဏာထွက်ရမည်။

(၂၆)ထို နောက်မြင်း ထွက်ရမည်၊ မြင်း မှာနန်း တည်ရာဖက်သို့မျက်နှာမူ၍ ပဌမလေး ဖက်၊ ဒုတိယဆင်ရုံ၊ တတိယခုံး ဟုသုံး မြှီး ကရမည်၊ ငှင်း နောက်နန်း ဗိရာဘက်သို့ဝင်ရမည်။

(၂၇)ထို နောက်ဝိဇ္ဇာဇော်ဂီဟူ သော ဇော်ဂီကိုပြုရမည်၊ ဆေး ကြိတ်တန်၊ ဆေးကြူး ဟန်ပြ၍လှပ သောကတ္တက်များ ဖြင့်သာပြုရမည်၊ ဇော်ဂီမှာလယ်ပင်း ပေါက်က သော်ငှင်း လက်ဇန်း ပေါက သော်ငှင်း ထွက်ဝင်တပြုခွင့်ရှိသည်။

(၂၈)ငှင်း နောက်ကပြမည့်ဇာတ်အ လျောက်ထီး နန်း ကိုလက္ခဏာဖက်ထွင်ချရမည်၊ နန်း ပြိုဝ်ဖြစ်မှုလက္ခဏာဖက်ကအလျင်ချရမည်။

(၂၉)ရသေ့ကျောင်း ပါမူထိုနန်း နှင့်အတူတူချရမည်။

(၃၀)ငှင်း နောက် နန်း ဂင်း ဝန် ၊ တရား ဝန် ၊ ဝန်ထောက်တော်

မင်း ၊ မြို့ဝန်မင်း ဟူ သော အစဉ်အတိုင်း လက်ဝဲမှ လက်ယာ သို့ သိမ်မွေ့စွာ ညီလိုက်ရမည်။

(၃၁) ညီလိုခံမစမီ ခမ္မသတ်၊ ရာဇသတ်၊ ဖြတ်ထုံး များ ကို တည်ကြည် လေး နက် သော အသံဖြင့် ဆွေး နွေး ပြောဆို ရမည်။

(၃၂) ထို နောက် စမုတ်ခံ ကို တီး ၊ ထွက် စည်ရွှမ်း ပြီး သည် နှင့် တပြိုင်နက် ဘုရင် နန်း ထိုင် ပြီး ဖြစ် ရမည်။

(၃၃) ၄င်း နောက် ညီလာခံ ပြီး လျှင် ဇာတ် ပန်းတိုင် ကို ဆွဲ ရမည်။

(၃၄) မည်သည့် ဇာတ် ကို ကပြ သည် ဖြစ် စေ နန်း ပေါ် မှ ဂျင်္ဂုရင် ဒို ခြင်း မပြုရ၊ ရာဇအိ ဇန္ဒြ နှင့် သာ ပြောဆို ရမည်။

(၃၅) ၄င်း နောက် ဇာတ် ကြောင်း ကို အသင့်ဖြစ် အောင် သွန်း၍ လေ ပြေ ချ။

(၃၆) လေ ပြေ မှာ သို့ က ပေါင်စ သောလက်ဝ များ ပဌမ ညည့်ထွင်ရွတ်ဆို ခြင်း မပြုရ၊ နောက်ညည့် မှသာ ရွတ်ဆို ရမည်။

(၃၇) အဘယ် ကြောင့် ဆို သော် ဇာတ်လမ်း အ လျောက် ကပြ မည့် ပွဲ မှာ မည်သည့် အခါမ ဆို သုံး ညည့် ကပြ ရမည် (ဖြစ် သော ကြောင့်တည်း)။

ဖြည့်စွက်မှတ်သား ချက်။

၁၊ နတ်သိကြား ဗြဟ္မာ ဝိဇ္ဇာ ဇော်ဂျီ စ သော အရုဝ်များ မှာ လက်တန်း မ ကျော်၍ ပြ ရမည်၊ မင်း ပေါက်ဝဲယာ မှ မထွက် မပြ ရ၊ ရှိင်များ နှင့် မည်သည့် အခါမှ ခြေ နှင့် မထိ စေ ရ။

၂၊ ရေ နေသတ္တဝါငါး လိပ်မီ ကျောင်း တို့ မှာ ရှိင်များ မှ အဏ္ဏက်သို့ ခြေလွှတ်သည်တိုင် အောင် မပြု ရ။

၃၊ နဂါး ဂဠုန်ခြေ သို့ စ သော တော နေများ ကို လက်ဝဲဖက် မှသာ စ၍ ထွက် စေ ရမည်။

၄၊ အရုဝ်များ မှာ လှုပ်ခြင်း နတ်ရုပ်မှာ ယမ နေသား သစ်မဏ္ဍပ်သား များ ကို ထုလုပ် ရမည်၊ ကျန် အရုဝ်များ လက်ပံသံလွင်ပင်များ သာ ထုလုပ်အပ်သည်၊ မည်သည့် အရုဝ်မဆို အင်္ကျီမုံပါ စေ ရမည်။

၅၊ ပြသ ပြောဆိုသီကုံး ရာထွင်သာသနာ၊ ရာဇာ၊ ဘာသာများ ကို မထိပါး စေ ရ၊ ရဟန်း ပုဏ္ဏား ကြား မ ကောင်း သော ပုက်ရွဲ့မှု မပြု ရ၊ လွန်ကြူး ခဲ့ သော

သူအား ကိုယ်ကို သေဝံ့ငင်း ၊ လက်ကို သေဝံ့ငင်း ၊ လျှာကို သေဝံ့ငင်း လှီး ဖြတ်စေရမည်။

၆၊ ဆိုင်း မှာဆုံင်း တော်ကြီး မှတပါး မှန်စီခြင်း ၊ ရွှေချခြင်း များ မလုပ်ရ၊ ဆိုင်း ဆရာမင်း သား စင်အုပ်တို့ကလက် အောက်ငယ်သား များ အံး ဝိုက်ပို့ခင် ခွင့် ၊ ထောင်း ထုပို့ခင် ခွင့်ရှိသည်၊ အသက်ကြီး သူမှာ ပညာငယ်လျှင်ငယ်သည့်အလျှောက်ဆုံး မခံကြရမည်။

ရ၊ ပြည့်ရှင်မင်း ၊ မိဘုရား ၊ အိမ်ရှေ့မင်း မှလွဲလျှင် ပွဲကသည့်အတွက်အခကြေး ငွေကို ပေး ချေကြရမည်၊ သဘင်ဆရာတို့က ကျေနပ်မှသာအဖို့ အခမရှိဘဲက ပြနိုင်သည်၊ ဘုရား ပူဇော်ပွဲ ၊ နတ်ပွဲမှတပါး မြို့ဝန်အမိန့်မရှိဘဲ ပြခြင်း မပြုရ။

သဘင်ဝန်ကြီး သည်သခါသို့ရင်း အကျိုးနဖူး ရွှေပြား တပ်သို့ငင်း နှာချက်ထား လွတ်ငွေအိမ်ဆင်ယင်ဝတ်စား ရမည်၊ သဘင်အကဟူသမျှကို စို့ ပို့ခင် ခွင့်ရှိသည်၊ ရိက္ခာ တော်တလဲဝဝရိကျပ် ထောက်ပံ့ တော်မူသည်၊ သဘင်ပန်းဆိုသည်မှာ ဗေဒင်အတတ်၊ ဓါတ်ဂိုက်ခါတ်ဆင်အတတ်၊ ဆေး ကျမ်း အတတ်၊ ပန်း ပုအတတ်၊ ပို့ကဗျာအတတ်၊ တရား ဓမ္မသတ်အတတ်၊ ဝိဥ္ဇာတ်အတတ် များ ကိုတတ် မြောက်ကျမ်း ကြင်မှသာသဘင်ဝန်အဖြစ်ခန့်ထား သူဖြစ်သည်။

သက္ကရာဇ်၁၀၀၃ခုနှစ် ပေါင်း လဆန်း ၉ရက် နေ့သဘင်ဝန် ရွှေတောင်မြို့ 1 March 1822 စား ထွက်ဆိုသည်ကို မှတ်သား ချက်။

(ယဉ် ကျေး မှု၊ ပွဲ ခု၊ မှတ်၅၊ အောက်တိုဘာ၁၉၅၉၊ စာရင်း-ရ၊ ၂၁ချုန်နဝါရီ ၁၆၆၀အမိန့်တော်နှင့်တွဲတွေ့ပါ)

(၁)သဘင်မှာတိုင်း ပြည်၏အလို၊ မင်း၏အလိုမှာ၊ ကို ပြောဆိုတတ် သော ကြောင့် ၄င်း ၊ သဘသနာ ရေး နှင့်ဘာသာ ရေး တွင်အား ပေး ကူညီတတ် သော ကြောင့် ၄င်း ၊ သဘင်စည်း ကမ်း များ ကိုထား ရမြဲဖြစ်သည့်အတွက်သဘင်စည်း ကမ်း ကို အား လုံး လိုက်နာကြရမည်။

(၂)သဘင်တွင် ၁၊ အနီမဲ့သတင် ၂၊ အမြင့်သဘင် ၃၊ အတီး သဘင် ၄၊ အဆိုသဘင်တို့၌ လေး မျိုး ရှိရမည်။

(၃)အနီမဲ့သဘင်တွင် ယောကျ်ား ပညာသည်မိန်း မပညာသည်နှစ်မျိုး စလုံး ပါဝင်ကပြနိုင်ကြသည်။

(၄) မြေ ပေါ်မှာသာကပြတီး မှုတ်သီဆို စေရမည်၊ ခုံခုတင်နှင့်မကပြရ။

(၅)ကပြသည့်ဇာတ်မှာ မှာအိန္ဒာဝုဓ၊ သျှကုန္ဒလ၊ ရာမယန စသည်ပြဇာတ်ကြီး မှာ ၊ ဝိဇယစသည့်မဟာဝင်မှာ ကိုသာကပြရမည်၊ ထိုး ဇာတ်လုပ်ဇာတ်မှာ ကိုမကပြရ။ကပြခဲ့သော်ဆိုင်ရာသဘင်ဝန်ကတာ း ဒဏ် ကာကွယ်ရမည်။

(၆)သီချင်း များ မှာ တော တောင်ရေ မြေ၊ ရာသီဥတုစ သော တေး ဘွဲ့ များ ၊ သံ ဝေဂနှင့်ဆိုင် သောကဗျာ များ ဆာဆိုငိုတပြရမည်။

(၇)ကပြသူများ မှာရပ်ပြစ်ရှစ်ပါး ကင်း လွတ်မှသာကပြခွင့်ပြုရမည်။

(၈)ကဗျာလင်္ကာစီကုံး ရာတွင်အအုပ်အခံကာရန် ပါကုမည်မဟုတ်ခြင်း ၊ ဂိုဏ်း မလွတ်ခြင်း ၊ ဘာသာသာသနာကိုထိခိုက်ခြင်း များ အား သီဆိုခွင့်မရှိသည်ကိုကျူး လွန်ကဲ့ သော် ရေး သူအား လက်ကိုအပြစ် ပေး၍ဆိုသူအား လျှာကိုအပြစ် ပေး ရမည်။

(၉)သဘင်တွင်ကပြသူတဆယ့်ခုနှစ် ယောက်တီး သူဆယ် ယောက်ရှိရမည်၊ အပိုအလို မရှိရ။

(၁၀)ညည့်သို့မဟုတ် နေ့ကပြလျှင်တစ်ချက်တီး မှ လေး ချက်တီး အထိကပြကြရမည်။

(၁၁)မင်း ဂဟန်း အသွင်ဝတ်စား ရာထွင်အသွင်တူ အောင်မဝတ်ရ၊ စိုး စဉ်း မျှသာတူ စေရမည်။

(၁၂)ကပြပုံမှာနာမည်ပညတ် ကောင်း သောအနှစ်ပါသောသစ်ပင်၏လက်ာ ကိုင်း ကိုအိုး လယ်မှစိုက် ထောင်ကာ တော တောင်စသည်တို့ကို ပြောပြကာကပြကြရမည်။

(၁၃)ဆိုင်ရာပိုင်ရာများ ကိုနတ်နာရုကာမတင်ဘဲမကပြရ။

(၁၄)နတ်ပွဲမအာဝိမီကပြမည့် နေရာတွင်မည်သူမျှဖိနပ်မစီး ရ၊ ပွဲအာဝါပြီး သော်စီး နိုင်၏။

(၁၅)၄င်း ဇာတ်သား များ ကိုချီး မြှောက်ရာတွင်စား တော်ကုန်မ နေ ဖက်နှစ်ထူပ်အပ် သောစား ဖွယ်ကိုစီး စေခြင်းဖြင့်ချီး မြှောက်ရာ၏။

(၁၆)မြို့ရွာများ ကိုလည်း ကံ ကွေး ပေး၍ မြှောက်စား ထိုက်၏။

(၁၇)အပြစ်ရှိလျှင်သဘင်ဝန်ကြီး ကိုယ်တိုင်စစ်မေး၍ထိုက် လျောက်သည့်အပြစ် ကို ပေး ရာ၏၊ မည်သည့်ရာဇဝတ်ဂုံး နှင့်မှုမသက်ဆိုင်။

(၁၈)သဘင်ဝန်ကြီး သည်၁၊ ရိုက်ပိုင်ခွင့် ၂၊ ဖြုတ်ပိုင်ခွင့် ၃၊ ထိုးပိုင်ခွင့် အာဏာများ ကိုရရှိသည်။

သက္ကရာဇ်၁၁၃၉ခုနှစ်တို့တွဲလဆန်း ၁၄ရက် သောကြာ နေ့ဘုန်း တော်အ 21 January 1777
လွန်ကြီး မြတ် တော်မှုလ် သောရတနာပုရအင်း ဝပြည်ကြီး သခင်ဘုရင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား၏အမိန့်တော်အရ မြေနန်း တော် မြောက် ဆောင်တွင်သဘင်တို့၏နည်း လမ်း စည်း ကမ်း များ ကိုတိကျမှန်ကန်စွာမှတ်သား ထား နိုင်ရန်သဘင်ဝန်မင်း လှည့်စွနာနှင့်ဒုတိယသဘင်ဝန်ပန်း ခုနစ်ရွာစီးပညာ ကျော်တို့ထွက်ဆိုသည်ကိုမှတ် သား ချက်။

(ယင်းလေး ဦး ဘွဲ့ ၃၊ မှတ်၅၊ အောက်တိုဘာ ၁၉၉၉၊ စာရင်း၊ ၁မတ် ၁၀၂၂အာ မိန့်တော်နှင့်တွဲကြည့်ပါ)။

25 April I822

IO April I822

သဖြင့်ဘုရားဝတ္ထု(နွေဘင်း)တန်ခူး လပြည့်ကျော်၄ရက် နေ့တောင်သမန်တဲ တော်ထွင်
အကောက်ဝန်တောင်း (နေမျိုး)သီဂိုလ်ရုံနော်ရထာ၊ ဘယင်ခြီ စကား မြန် ငတုတ်ကြီး
ထိုကိုစကား မြန်ဆိုစေခြင်း လွှင့်ယွန်းကြီး သံ ကာတွေလ် ကိုထပ်ရှိ မေး သော်ကွန်တော်ဘိုကို
ယွန်းကြီး မင်း ကတိုင်း တော်မြည် တော်ကို စေလွှတ်၍လာရောက်ရသည်မှာအထက်ယွန်းကြီး
မင်း မသေဖိယွန်းကြီး မြည်သို့သံ စေတော်မှ ကြောင်း နွှဲကြား သည်သံ တော်တိုယွန်းကြီး သို့
မပေါက်မင်္ဂလာက်၊ အတတ်အရာမသိရှိသည်၊ သံ စေသည်မှန်မမှန်၊ မှန်လွှင်လည်း မည်သည်
ကိုအလို တော်ရှိ၍ စေလွှတ် တော်မူသည့်အကြောင်း ၊ ယိုး ဒလား နွှဲအင့်အတင့်ရှိသည် မရှိသည်
အကြောင်း ၊ နေထွက်ဘုရင်အလွှင်ကွန်ဘုန်း ကိုနိုလုံ၍အလို တော်ရှိသမျှအမှု တော်ကိုထမ်း ရွက်လို
သည့်အကြောင်း ၊ ယခုမင်း မြသူယွန်း မင်း ကြီး အဘကလည်း ထိမရှိ နော်ကိုင်း မြည်မြို့ရွာကို
ဆုပ်ထိမ်း သည့်ကာလအလွှင်ကိုင်း မြည် တော်သို့ စေလွှတ်ပြီး လွှင်ကွန် တော်ခံထမ်း ရွက်ရမည်အ
ကြောင်း မှား နွှဲမှာထား ခဲ့သည့်အတိုင်း ယွန်း မင်း ကြီး သေဆုံး သည့် နောက်သား အသက်
သုံး ဆယ် ကျော်ရွယ်အဘအရာကိုဆုပ်ထိန်း မင်း မြရဲတန်စ ကျော်ရှိလွှင်မှု မတ်အရာရှိတို့ကအဘ
မှာထား ရင်း ရှိသည်နွှဲအညီ ပေါက် ရောက် အောင်ယွား မည်သူတို့ ရွေး သည်ထွင်ကွန် တော်
ဘယင်ခြီ စကား ကိုနားလည်သဖြစ်သည်၊ ပလောဝိန်၊ ရန်ကုန်ဆိပ်ကမ်း များ ထွင်လည်း ကု
လား ဘထင်ခြီ လူမျိုး ခုံအများ ဖေါက်ကား ရောင်း ဝယ်လာရောက်သည်၊ အရှင် ရွှေစက်
တော်ထွင်း ဝယ် မရောက် သေလည်း ပလောဝိန်၊ ရန်ကုန်ဆိပ်ကမ်း ကတော်သို့ ရောက်သွား
၍ ထောက်ခွမ်း ခုံစမ်း ရမည်၊ တင်စာ ကျောက်စာများ မှာစု စမ်း သိသာ သေချာရှိသည့်
ကာလမှအထိုက်အလျောက်ရှိခိုး လက် ဆောင်တော်များ နွှဲထပ်၍ စေလွှတ်မည်၊ ယွန်း ကြီး မင်း
နွှဲမှား မတ်တိုတိုင်ပင်ပြီး လွှင်ကွန် တော်တိုသ ကဲ့ဘစင်ကြည်း လွှဲပဝကျော်ပေး အပ်၍(သဖြင့်)
ဘဘဂျခုပြဿိလဆန်း ရုရက် နေထွက်လာခဲ့သည်၊ နွှဲမြို့နွှဲခုံနွှဲမြို့ တလခုရိုး ကွာသည်ကို
နေ့သည်မရပ်မနိုင်း အလွှင်အမြန်လာသည်ဖြစ်၍ ဘဂြရက်နွှဲခုံနွှဲမြို့သို့ ရောက်ပါသည်၊ နွှဲနွှဲမြို့
ထွင်ရက်ငါပင်း ဂဝရပ်နေရာ နွှဲနွှဲမြို့ဝန်ကုန်သည်အမှတ်သွား မှလမ်း ခရီး အနှောက်
အယှက်မရှိ လိုရာရောက်မည်ဟု သဘော်ခင်း ထွင်ရောင်း ရွှန်ကုန်သင့်ကား ၊ ရှိတ်တွင်ပြီး
လွှင်ကွန် တော်နွှဲအတွ စာရင်း ခုဟတ်ပြီန်ကိုထည့်၍ နွှဲနွှဲမြို့က(သဖြင့်ဘဂျခုနှစ်)တ
ပေါင်း လမည့် ကျော်ဂုရက် နေထွက်လာခဲ့သည်၊ ဂုရက်နွှဲ့ ကျောက်ဖြူတောင်ကွန်း သို့ ရောက်သည်၊
ငင်း ကငရက်နွှဲ့ဒဂိလိပ်တို့ နေသည့်မြို့သစ်သို့ ရောက်သည်၊ ငင်း ထွင်ဂုရက် နေ့ထွက်ခဲ့လွှင်
ဂုရက်နွှဲ့မဟလ္လကာကွန်း သို့ ရောက်သည်၊ ငင်း ကွန်း ထွင်ဝရက် နေ့ထွက်လာခဲ့လွှင်ဘဂုရက်
နွှဲ့ပလောဝိန်သို့ ရောက်သည်၊ ပလောဝိန်ထွင်ကုန်သည်အမှတ်ခုံစမ်း ရာ ဒဝယ်မြို့ကအ
ရောင်း အဝယ်လာရောက်သည့်တရုတ်တို့ကို ကွေ့အကြောင်း အရာများ ကိုမေး မြန်း သည်
ထွင် နေထွက်ဘုရင်အလွှင်က ဒဝယ်မြို့ထွင်ငှက်ကွန်း ငှက် ကောင်များ ကိုအနုပ်အရွယ်ခန့်ထား
သုဖြစ်ကြောင်း သူ ကောင်း မြကတော်မူသည်၊ အဆောင်အလွှက်နွှဲ့ သံဝကျော်ခွာနော်ရထာ
ခဲ့သနား ကတော်မြတ်ခံရသည်၊ ဘဲ့အဆောင်အရောင်များ ကိုပြလွှင်ယုံကြည်ရှိကိုင်း ကတော်မြည် တော်
သို့ ရောက်လို့ကြောင်း ကိုကွန် တော်ပြောဆိုသည်ထွင် သံဝကျော်ခွာနော်ရထာက ရေကြောင်း
သိ တက်မကိုင် မာလိန်ဘွား ရုမ်း နေသည့်အထွင်း ပလောဝိန်မြို့ထွင်၂၀ရက်ရပ် နေရပါသည်၊
ခုံနိုင်မြို့ဝန်ကထည့်အစိုလိုက်သည့်စင်း သဘော်မှာလည်း ပါသည့်ကုန်များ ကိုရောင်း ချပြီး လွှင်

ရောင်း ဂုအကိုး ငွေနှင့်ယွန်း ကြီး မင်း ခုံနိုင်မြို့ဝန်ကမ္ဘာထား သည်သဘုလင် သေနတ်
မှန်ကြီး များ ကိုဝယ်ရမ်း တင်ဆောင်ခဲ့ခုံနိုင်မြို့သို့ပြန်စေကြောင်း စာရေး ဒုဟတ်ပြို့
နှင့်ကျွန်တော်မှာပေလောဝီနံမြို့က ဒဝယ်မြို့ကိုလိုက်သွား ရကြောင်း များ နှင့်ခုံနိုင်မြို့ဝန်ထံ
စာပေး အပ်ပြန်သွား ပါစေသည်၊ သင်္ဘောတစင်း နှင့်ကျွန်တော်တို့မှာပေလောဝီနံမြို့ကထွက်
ခဲ့ရက်ပေါင်း ၂၀နှင့်ဒဝယ်မြို့ဆိပ်ကမ်းတော်သို့ဆိုက် ရောက်ပါသည်၊ ဒဝယ်မြို့တွင်ဂွက်တိုင်ဂွက်လက်
ပုက်စီး သည်များ ကိုလုပ်ဆောင်ရသုံး (ဆယ့်ကိုး) ရက် နေရသည်တွင်မုဏ္ဍမဇပ်တော်သို့လာ
စေ ဗိုလ်ချုပ်မင်း ကြီး ကဆင့်ဆိုသည့်အတိုင်း ဒဝယ်မြို့အရာ ရှိတို့နှင့်သင်္ဘော ကုမ္ပဏီ လွှဲ လူ
အများ တက်လာခဲ့သည်၊ ဂလေရမသင့်သောကြောင့်လမ်း ခရီး ရက်ပေါင်း ၁၇ရက်မှမုဏ္ဍမ
တပ်တော်သို့ ရောက်ပါသည်၊ ယွန်း ကြီး ပြည်က(သဏ္ဌရာဇ်)၁၁၀၂ခုနှစ်သိုလ်(ဆန်း ရက်) (IO) December I820
ထွက်လာခဲ့ကြ၍(သဏ္ဌရာဇ်)၁၁၀၃ခုနှစ်ကဆုတ်ဖရက်(၂၀) July I82I
နှင့်၁၀ရက်ရှိပါသည်၊ မုဏ္ဍမတပ်တော်တွင်ဗိုလ်ခုနစ်ဖစ်အနုအသိစစ်မေးရာလာရောက်သည့်အ
ကြောင်း အရာ ယွန်း မင်း ကြီး အဆက်အနွယ်မြို့ရွာနယ်ပယ်အဆုံးအခြား ၊ အဖွားအဝေး အသုံး
အဆောင်အကျင့်များ ကိုအစစ်ခံ၍ ၄၃ မြို့ပုံစံများ ကိုရေး သား ရှိပါသည်၊ ယွန်း ကြီး မင်း
နှင့်ယိုး ဒယား တို့အကြောင်း အရာများ မှာအထက်ယွန်း ကြီး မင်း နှင့်ကော်ပုံကံတုံးကို နှိုက်ကြ
ရာထွင်ယွန်း ကြီး စိုရင်စုအနောက်မှက်နှာ ခမြင့်မြို့ကိုယိုး ဒယား တို့ကခဲခေါင်မြစ်ကြီး အဝင်
ဖြစ်သည်သိမ်း ယူ၍ခမြင့်မြို့နေလူတို့သည်ယိုး ဒယား မြို့သို့လိုက်ပြီး လွှင်အမှုထမ်း ရွက်သည်ကိုမငြိမ်း
ပါရ ခမြင့်မြို့ထွင်ကုန်သည်လူတို့ကို ကျောက်မှင် ကျောက်ပျဉ်အများ ပေး ရမည် တောင်း သည်
ထွင်ယိုး ဒယား မြို့မှာလူအများ အမှုထမ်း လုက်ဖြစ်သည်၊ မပေး မပို့နိုင်ကြောင်း နှင့်ပြော
ဆိုလွှင်ယိုး ဒယား မြို့ရှိခမြင့်မြို့သား တို့ကိုလွှတ်လိုက်၍ပြန်လည်လာ ရောက်ကြသည်နှင့် ကျောက်တို့ I8I0
လည်း မပေး ၊ ယိုး ဒယား အဆင့်အဆိုကိုလည်း မခံ၊ (သဏ္ဌရာဇ်၁၁) ရ၂ခုနှစ်ခုခံ နေပြီး
လွှင်ခုံနိုင်မြို့ကူး သန်း ဝင်နေကြ၍ယိုး ဒယား တို့က ခမြင့်မြို့နေတို့ကိုသိမ်း ခေါ်လာရာ
ခုံနိုင်မြို့ဝန်က ခမြင့်မြို့သည်ယွန်း ကြီး စိုရင်စုဖြစ်သည်၊ တလင်တလွှား မြို့ပေါ်ပုန်ကြွင်သည့်အတွင်း
ယိုး ဒယား သို့ခန ခေတ္တ ရောက်နှင့်ရသည်၊ မသိမ်း မခေါ်ရ တာ းဆီး ဂယောကြောင့်ယိုး ဒ
ယား တို့ကတင်တောင်တာအများ ခရီတက်လာသည်၊ ခုံနိုင်မြို့ကလူ၅၀၀၀စည်း ကြပ်၍ယိုး ဒယား
တို့ကိုခုခံတိုက်နိုက်မည်ရှိသည် ယိုး ဒယား တို့သိ၍ မခရီမတက်ဆုတ်ခွါသွား ပါသည်၊ ခမြင့်မြို့မင်း ကို
လည်း ခမြင့်မြို့ထွင်အုပ်ချုပ်မြို့အုပ်ချုပ်စေ ယိုး ဒယား တို့ကလာလွှင်နိုင်နင်း အောင်ခုံနိုင်မြို့
ကလက်နက်ကိုင်လူအများ စောင့်နေစေ ယွန်း မင်း ကြီး ကဆင့်ဆိုသည့်အတိုင်း ခုံနိုင်မြို့ဝန်က
ခမြင့်မြို့နှင့်ယိုး ဒယား တို့နယ်စပ် ဗံတင်ပွန် ကင်း ဂပ်မှာ ယောထိန်း ဆင်နှင့်လူတော်ခေါင်
ခန့်ထား စောင့်နေပါစေသည်၊ အထက်ယွန်း မင်း ကြီး မသေဓိလည်း ယိုး ဒယား သို့ကူး သန်း
ရောက် ပေါက်လွယ် အောင် ခဲခေါင်မြစ်နှင့် ဟတ်ဒရင်ရောင်း ကိုယွန်း သား ပု၂၀၀၀၊ ခမြင့်
မြို့သား လူ၄၀၀၀၊ ၂စု(လူ)၆၀၀၀နှင့်မြောင်း တူး ပေါက်သည်၊ လေး နှစ်မှပြီး ပါသည်၊
ခမြင့်မြို့ကလည်း လူအများ စည်း ကြပ်၍ဗန်တင်ပွန်ကင်း တပ်ထွင်ယွန်း သား လူ၁၀၀၀နှင့်
အတူခန့်ထား စောင့်နေကြပါစေသည်၊ ယိုး ဒယား ကလည်း ငှင်း တပ်အနီး တောင်ကြီး အ
နောက် မြောက်ဘွင်ကင်း တပ်ထား ပါသည်၊ ယခုယွန်း ကြီး မင်း နှင့်မူး မတ်တို့တိုင်ပင်ကြသည်
မှာယိုး ဒယား သို့ခိုလွှင် ၄၃မြို့အနောက် ဂတောင်ခုံနိုင်မြို့ကလည်း ဗန်တင်ပွန်ကင်း လွှောက်

ရွှေထီး ဒယား မြို့ရေဝက် ငဆောက်လှမ်း ၍ ဒွေမြို့တစ်မှာ ထားဆွင်မြို့ကလည်း လဝ တောင်ကို
ကျော်၍ မြောက်လမ်း ခရီးစမည်၊ ချောင်း ပင်လယ်လမ်း ဖြစ်လျှင်ဆိုး ဒယား တို့ကသင်္ဘော
ဆိပ်နီး သောကြောင့်အနိုင်အလုံခံလွှတ်လုပ်ရေး ကြိုရေး များ မည်ဖြစ်သည်၊ ခမြင့်မြို့ကသည်
ရေကျော်ဝန်ချိန်တွေး လုပ်ပြင်ဆင်ထား သည့် ဟတ်တရင် ချောင်း ကပိန်း ကောခေါသည့်
လွှဝမ်း ပြား များ နှင့်ခိုင်တောင် ရေကျော်ပင်လယ်ဝ ရေဝက်ချိုပြီး လျှင်ပို ၊ ဒယား မြို့
အနောက်မှက်နှာကဘဝ ဇစမည်၊ ခိုင်း တောင်(ရေ) ကျော်သည် ဂုတိမ်၍ ရေကြောင်း လ
နိုင်မည်၊ ယိုး ဒယား ထိုကအထင်ရှိသည်နှင့်အမှတ်ခဲ့အဆီး အဆိုမရှိအလွယ်တကူ ပေါက် ရောက်လွယ်မည်၊
အဘရှိစဉ်လုပ် ငဆောင်ထား သည့် လွှပိန်း ကောလည်း အများ ရှိသည်၊ ခရီး အတွေအဝေး မှာ
ခုံနိုင်မြို့ကဇနှတင်ထွန်ကင်းတပ် ရော် ကဲ ၁၅ စခန်း၊ ၎င်း တယိုး ဒယား မြို့ရေဝက် ၅ စခန်း ၊
တလမ်း မှာထွေးဆင်မြို့ကယိုး ဒယား မြို့ ၎ရေဝက်စခန်း ၄၀၊ ရေကြောင်း လမ်း မှာဟတ်တရင်
ချောင်း ကခိုင်း ၎တောင် ဂုရေကျော်ပင်လယ်ဝ ရေဝက်ဘဝစခန်း ၊ ၎င်း ယိုး ဒယား မြို့ ၎ရေဝက်
၅စခန်း ထွေပါသည်၊ ၎ရေကြောင်း ချိန်ခိုင်း တောင် ၎ရေကျော်ဝကဝင်သည့်ကာလအဆီး သီး မရှိ
ရအောင်ပင်လယ်ကသဘော်ဒေနှင့်စစ်ဂိုဝ်ပြုရမည်ကိုင်ပင်ကြသည်၊ ကြည်း ကြောင်း မြောက်လမ်း
ကိုလည်း အထက်ယွန်း ကြီး မင်း ပွဲစဉ်ခုတ်ထွင်ပြင်ဆင်တား ပါသည်၊ ကွန်ဂေါ်တို့လာကာလယွန်း
ကြီးမင်းနှင့်မှာ မတ်ကို ပြောဆိုကြသည်မှာခမြင့်မြို့ ကြောင့်ယိုး ဒယားနှင့်ယွန်းတို့မသင့်မတင့်၍လက်နက်လူသူ
စဉ်းကြပ်ရှိသည် ယိုး ဒယားမြို့ကို နေထွက်ဘုဂုင်အလို တော်ရှိလွှက်ယိုး ဒယားမြို့ မြောက်မှက်နာကကျော်ပုဂံမြို့ ဒွေ
မြို့ထားဆွင်မြို့များနှင့်တဝတ်ပေါင်မှက်ခဲ့ခုံနိုင်မြို့ခမြင့်မြို့နှင့်တဝ၊ဗိုလ်လုံးတပ်လုံးအမျိုး ချီတက်၍ နေထွက်
ဘုဂုင်အရှင်တခန့်ထား တော်မူသည်တပ် တော်များ နှင့်စစ်နှစ်မှက်နာတိုက်ခိုက်လုပ်ကြဂုလျှင်
ယိုး ဒယား မြို့အလွယ်တကူပုက်စီး ၍ ရွှေလက် တော်သို့ ရောက်မည့်အဂုသများ ကို ပြောကြသည်ထွက်
ဆိုသည်ဘုဂုား ။

ယွန်း ကြီး သံ ကာတွေလံတို့ကိုအကြီး အကြပ်အစောင့်အနေနှင့် သောက်လှမ်း ခုံစမ်း
မေး မြန်း ဇစသည်၊ ထွက်ဆိုသည့်အဂုပဂုမျာား ကို ထောက်လျှင်ယွန်း ကြီး ပြည်မှာယခုမင်း မြ
သူယွန်း မင်း အဘရှိစဉ်ကပင် နေထွက်ဘုဂုင်အရှင် ရွှေဘုန်း တော်သည်တက်သစ် ထောနေမင်း
ကဲ့သို့ တောက်ထွန်း ကြောင်း ၊ မြေပြင်နှံ့မှုကြား သီဂုသည်ဖြစ်၍ ရွှေဘုန်း တော်သို့ ခိုလှုံပါဂု အောင်
အကြံအစည်ရှိသည်နှင့်ဘိုး တော်ဘုဂုား ရွှေလက်ထက် တော် ရွှေဘဝါး တော်မြတ် အောက်တော ဇေလွှတ်သည့်)
သံတိုကိုထမ်း ခရီး လေ ရေမသင့်အနောက်အပ္ပာက်နှင့်မ ရောက်မပေါက်ပွဲသည့်အကြောင်း အဂုာ
များ ကိုကြား သိ၍ ဇစလွှတ် လွှောက်ထား မည်ရှိသည့်အထွင်း အဘယွန်း ကြီး မင်း သေပွန်သည်၊
မသေလွန်မီမှာထား ခဲ့သည့်စတား မှာမြန်မာမင်း ဘုန်း တန်ခိုး တောက်ထွန်း ဂုာ နေထွက်
ဘုဂုင်အရှင် ရွှေဘုန်း တော်ကို ခိုလှုံ၍အလို တော်ရှိသမျှကိုထမ်း ရွက်ဂုမည်မှာတား ခဲ့ထည့်အကိုင်း
သား မင်း ပြုသည့်တနှစ် ကျော်ရှိလွန်အထွင်း တော်မြတ် ကာတွေလံကို ၎စလွှတ်၍ ရွှေဘဝါး တော်
အောက်လာဂုသည်မှာမင်း အဆက်ဆက်မ ပေါက် ရောက်စဖူး သမူဒ္ဒရာပင်လယ်မြောင်း ဂုာ ဝေး
သောအဂုဝတိုင်း ပြည်က ရွှေဘုန်း တော် ကြောင့် ရောက် ပေါက်သည်အဂုာဖြစ်ပါသည်၊ ရွှေး ဂုာ
ဇဝင်စာ တောင်း များ ထွင်ယွန်း ကြီး ပြည်မထွက်မရှိ၊ ဟံသာဝတီဆင်ဖြူများ ရွှင်လက်ထက်
ဘကိုဖိန်တုမင်း ပုန်ကန် ထောင်း တန်ဆက်သည်၊ တလက္ခန်း စာကြည်မင်း လက်တက်ကလည်း နေ

ဖွက်သကဲ့သို့သဘောရှိ ၎သဘပုဆိုး ကောင်း တစုံဆက်သည်၊ ရာဇဝင် ကဗျာင်း ဖွက်သည့်ဘဂါဟိန်
ဂုဏ်သတ်မှာဘင်္ဂလား မြို့ထွင်ဟိန္ဒူလူမျိုး ရှိသည်ဆို ၎သဘ ကြောင့်ဘင်္ဂလား ဟူ၍သိရသည်၊ တေလင်္ဂန်း
တဘက်သို့သည်မှာမသိသာ ၎သဘ ကြောင့် ကာတွေလ်နှင့်ဖွဲ့ နှောစုံစမ်း မေး မြန်း လျှင်
ဘာဖွင်း တုံး ကျည်ဖြစ်ပါသည်၊ တဘက်ဝင်း ဆိုသည်မှာမင်း မည်၊ တုံကျည်ဆိုသည်မှာမြို့မည်၊ ၎း
မြို့မတသိမီတုံကျည်မြို့တည်ရင်း တုံကျသိမြို့က မှ ၎း မြို့တည် ထောင်သည်၊ တုံကျည်မြို့ ဟောင်း ကိုယခု
ကျောက်ကယ်ဟူ၍ ခေါ်ကြပါသည်၊ ၎း မင်း တို့လက်ထက်မြန်မာတိုင်း ပြည်သို့လက် ဆောင် တော်
ဆက်ဘူး ကြောင်း မှာ းကိုလူကြီး လူ ဟောင်း တို့ပြောဆိုခဲ့ကြား ဘူး ပါသည်ဖွက်ဆို ချက်စကား လည်း
ရာဇဝင်စာစောင်ထွက်မှာ း နှင့်မတွဲမပြား ညီညွတ်မည်ဟူ၍ရှိသည်ပင်ဖြစ်သည်၊ ယွန်း ကြီး
မင်း တအရေး အကြောင်း နှင့်တကွ ရွှေဘဲ ကြီး တော်မြတ် အောက်ဆက်သည့်လက် ဆောင် တော်ထည်
မျိုး များ နှင့်ရွှေဘုန်း တော်မြတ်ကိုခိုလှုံလာရောက်သည့်အရာဖြစ်သည်၊ ဆက်သရန်ပါသည့်လက်
ဆောင်လက်နက်များ ကိုရွှေနန်း တော်သို့သွင်း ရွှေစက် တော်နှံဦး နိုက်ဆက် စေသည်မှာမ
ရောက်ဘူး (သည်) ကိုင်း ဝေး ပြည် ဝေး ကဖြစ်သည်နှင့်အညီနှစ်သစ်ထက်ကန် တော့ထွင်တံခါး
ဖွင်း အခင်း အကျင်း နှင့်ဝင်စေပြီး လျှင်ရွှေဘုန်း တော်အင်အား ကိုင်း တော်ပြည် တော်
ဆင်အား အကြောင်း များ နှင့်တကွမှာထား ရှိသိရှိသူ (ရ) နော်ရထာအထွင်း တော်မြဲအရည်
အချင်း ရှိသည့်သူတို့ကို ရွေး ချယ်ဘက်ခန့်ပြီး လျှင်ခရီး လမ်း မ နှောက်မလွှတ် စေရလုံခြုံ အောင်
ဟံသာဝတီမြို့ကသင်္ဘောနှစ်စင်း အမြောက် သေနတ်ခဲယမ်း မျိုး ငှက်ဘဲအလုံအခြေ ပေး အပ်ဘက်ခန့်
မှာ း စေမည်မှာအဓိန့် တော်မြတ်ကိုခံရမည်၊ အထွင်း ဝန်မင်း တို့ယွန်း ကြီး မင်း က ရွှေဘုန်း
တော်မြတ်ကိုခုံလှုံရှိ ရှိခိုး လက် ဆောင် ၎တော်များ နှင့်အဆက်အသွယ်ရွှေဘဲ ကြီး တော်မြတ် အောက် ၎စ
ပွတ်လာရောက်ရသည်ဟူ၍ ကြီး သံတို့ကိုနှစ်သစ်ကန် တော့ပွဲ တော်ထွင် ရွှေနန်း တော်သို့ဝင်ရှိ
ဆက်သဘူး မြော်စေပြီး လျှင် (နေမျိုး) သီဟိုသူရ နော်ရထာနှင့်အထွင်း တော်မြဲအရည်အချင်း
ရှိသူတို့ကို ရွေး ချယ်ဘက်ခန့်ရှိလမ်း ခရီး မ နှောက်မလွှတ် ၎စရ လုံခြုံ အောင်ဟံသာဝတီမြို့က
သင်္ဘောနှစ်စင်း အမြောက် သေနတ်ခဲယမ်း မျိုး ငှက်ဘဲအလုံအခြေ ပေး အပ်ခန့်ထား သွား စေ
သည်၊ စာဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ။

သည်ရာဇဝင်သဘင်ဂုဏ်ကုန်လဆန်း ၅ရက် ၎နေ့သခံ တော်စေ့ပြောင်မှာ 25 April I822 နေမျိုး မင်း ကွယ်လွန်
ကျောင်း ပြန်

ယွန်း ကြီး မင်း က ရွှေဘုန်း တော်မြတ်ကိုခိုလှုံရှိ ရှိခိုး လက် ဆောင် တော်များ နှင့်
အဆက်အသွယ်ရွှေဘဲ ကြီး တော်မြတ် အောက် စေလွှတ်လာရောက်သည့်ယွန်း ကြီး သံတို့ကိုနှစ်သစ်ကန် တော့
မွဲထွင် ရွှေနန်း တော်သို့ဝင်ရှိဆက်သဘူး မြော်စေပြီး လျှင် (နေမျိုး) သီဟိုသူရ နော်ရထာနှင့်
အထွင်း တော်မြဲအရည်အချင်း ရှိသူတို့ကို ရွေး ခြယ်ဘက်ခန့်ရှိ ခရီး လမ်း မ နှောက်မလွှတ် ၎စရ
လုံခြုံ အောင်ဟံသာဝတီမြို့ကသင်္ဘောနှစ်စင်း အမြောက် သေနတ် ၎း ခဲယမ်း မျိုး ငှက်ဘဲအလုံအခြေ
ပေး အပ်ခန့်ထား စေမည် စာဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ ဘုရား အဓိန့် တော်မြတ်ကို
ဦး ထိပ်ဆင်ခွက်ရသည်အတိုင်း (နေမျိုး) သီဟိုသူရ နော်ရထာ အထွင်း တော်မြဲတို့ထွင်ယွန်း
ကြီး မင်း မှာ း မတ်တိုကို ၎ပေး ရန်မှာစေဘုရား ။

ဘုရား သခင်သဘာ နော်တော်ဆိတ်သရဘုရားအမြတ်ရတနာတို့၏ စွမ်း ၎း ရာဖြစ်သော
အာဓာရပူရ ရွှေပြည် ကတော်ကြီး နှင့်တကွထီး ဆောင်း နန်း ၎နေမင်း အင်ပါင်း တို့ကိုအစိုး ရတော်

မူသောနိဗ္ဗာနပဗ္ဗယနာဝဂ္ဂသောအမည်ရှိ သောဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း နှင့်တကွဆင်ဖြူများ သခင်
လက်နက်စကြာဂုတနာတို့၏သခင် ရေမြေကိုအစိုး ဂုဏ်မူသောသသနာဒါယကာမဟာဝမ္ဗ
ဂုဏ်မင်း တရား ကြီး ဘုရား ၏ ဌေစက်တော်အနုံကိုအခြံဉီး ထိပ်ထက်ဆင်ဂွက်၍တိုင်း ရေး
ပြည်မှကိုစီရင်ရသောအဋ္ဌမဟာသေနာပတိဝန်ရွင် တော်စစ်သူကြီး မင်း များ ကြား လိုက်
သည် ယွန်း ကြီး မင်း အမှာ အမတ်တို့၊ ဂန္ဓာဝတည်စ နေလနက္ခတ်တို့၏ ပေါ်ထွန်း အခါ၌စမ္ဗူဒီ
ပါကျွန်း သူအပေါင်း တောင်း ပန်သပြင့်မင်း ကျင့်တရား ဒသ်ပါး နှင့်အညီပြည်အား စိုး ဆုပ်
သော နေနတ်ဂုဏ်ဗဟုသုမတမင်း မှစ၍ မင်း ဂိုး မင်း စည်အလှည့်မပြတ်မြတ် သောအနွယ်
တော်ဖြစ်၍ နေထွက်ဘုရင်ဟုစမ္ဗူဒီပါကျွန်း အလုံး ၌ နေလက္ခဏာသို့ထင်ရှား သောပါတို့သခင်ဘဝရွင်
မင်း တရား ကြီး ဘုရား သည် ၎း ၎း သောအခါများ ဗွာသောဘဝတို့၌ဖြည့်ဆည်း ဆူး တော်
မူသောဒဗ္ဗသမ္ဘာဂုပါဂုမိ တော်အား လျော်ဗွာဘေး လောင်း တော်ဘိုး လောင်း ဂုတော်မင်း
ဂုတောင်း မင်း မြတ်အစည်အဆက်အတိုင်း ၎ထီး ၎နန်း သိမ်း မြန်း တော်မူသည်၊ အထွဋ်အမြတ်
ရောက် တော်မူလွန်ပြည်သူတို့အား ၎ရင် တော်နှစ်ဖြစ် သောသား ကဲ့သို့သနား တော်မူသည်
ဖြစ်၍အခွန်အတုတ်ဂင်း သင်း အကောက်အဆိုး များ ကိုလွှတ်ငြိမ်း စေလျက်စမ္ဗူသ လရောင်ဂိုဝ်
ဝယ်နေရသကဲ့သို့ချမ်း အေး ကြည်လင်စွာသသနာတော်၌အလှူပေး ခြင်း သီလဆောက်တည်
ခြင်း နတ်ဗွာနိဗ္ဗာန်အကြောင်း ကောင်း သောဂုရား ကိုအား ထုတ်လွှက်ငြိမ်သက်ချမ်း သာ
စွာအနာရောဂါမဂ္ဂိသက် တော်အတိုင်း ထက်အလွန်ရှည်မည့်အကြောင်း ဆု ကောင်း ဆုမြတ်ကို
ပန်ကြသည်၊ ထီး ဂုံနန်း ဂုံဖြစ်သောသုနာပရန္တတိုင်း ၊ တမ္ဗဒီပတိုင်း ၊ ဒုရဂတိုင်း ၊ ဂုဘမည
တိုင်း ၊ သီဂို ခေတ္တရာမတိုင်း ၊ ဇေယဝပ္ပနတိုင်း ၊ တမ္ဗောဇတိုင်း ၊ ဇောတိနဂရတိုင်း ၊
ခေမာဂုဋ္ဌတိုင်း ၊ မဟာနဝဂုတိုင်း ၊ သီဝိတိုင်း ၊ စိန္နိတိုင်း ၊ အာဋဋဝိယဂုတိုင်း ၊ ဂုဘင်
လတိုင်း ၊ လဝဂုဋ္ဌတိုင်း ၊ ဟဂိမုဠလတိုင်း ၊ နာဂသွန္တတိုင်း စသောထီး ဆောင်း နန်း နေ
ပဒေသရာဇ်ကေဂုရာဇ်ဖြစ်ကုန်သောမင်း တို့သည်လည်း သင်း ပင်း အင်အား အခိုင်အဖြိုး မြို
ကြီး ဂုဝ်မအုပ်စိုး ဂုသည်နှင့်အညီပဂဝသိနိုဏ်း စံမပျက်ဆက်သမြဲတိုင်စိုး လက် ဆောင် တော်မပြတ်
ဆက်၍ ဌေစက်တော်စုံကိုင်း စိုက်လျက်အမှာတော်ကိုထမ်း ဂွက်ကြသည်၊ မဟာမူနိဂုဝ်ဂွင် တော်
မြတ်ကိန်း ဝဝ်ဂုဖြစ်သောမတာဝိပါတံတိုင်း ၊ ဂုဏ္ဍာပဂုဓမ္မဝတီပြည်ကြီး ၊ ခွဲရာဝတီပြည်ကြီး
ဂုမ္ဗာဝတီပြည်ကြီး ၊ နာဂသွန္တတိုင်း ၊ မကိုပဂုမြည်း တဲပြည်ကြီး ၊ အသမယဘာဒေဝတိုင်း ၊ ပေါ်
ဂုဂုဂံပဂုပြည်ကြီး စသောမင်း တို့သည်လည်း ဂဋ္ဌာနုန်း ဒေဝီဂိဝ်ခိုလှုံ၍အမှာတော်ကိုထမ်း ဂွက်
ဂုသည်၊ သည်မှတပါး သမုဒ္ဒရာခြား သောကျွန်း ကြီး မြို့ပြအနီး ဂုသောမင်း တို့သည်လည်း လက်
ဆောင်လက်နက်ဆင်ကြီး မြင်း ကြီး သား သမီး ကိုဆက်၍ ဂဋ္ဌာနုန်း ဒေဝီဂိဝ်ကိုခိုလှုံကြသည်၊ အနီး
အဝေး ရောက် ပေါက်ခိုလှုံသမျှမင်း တို့အား အထိုက်အလျောက် ထောက်ပံ့ပြုစု တော်မူ၍အတိုင်း
ထက်အလွန်အင်အား ခိုင်ပြိုး ကြီး ကျယ်သည်၊ အမှာထမ်း ကျွန် ဂတော်မျိုး ဝိုလိ်ပါအပေါင်း တို့ကိုသိမ်း
ပိုက်မစေတော်မူခြင်း ၊ ဘိသိက်ခံသောမင်း တို့ကိုမစေတော်မူခြင်း ၊ ဘိသိက်မခံ သောမင်း တို့ကို
မစေတော်မူခြင်း ၊ ပုဏ္ဏား ပုဏ္ဏေး သူဋ္ဌေး သူကြွယ်တို့ကိုမစေတော်မူခြင်း ၊ နိဂဠံတော်အတွင်း
ရှိ နေတုန်သောလူအပေါင်း တို့ကိုမစေတော်မူခြင်း ၊ ဂုဟန်း သဏ်ဝသသနာရေး သာသနာ
တော်မှာ၌ခိုး ပင့်စောင့်ရှောင့်တော်မူခြင်း ၊ စကြာမင်း ကျင့်ဝတ်ဂုရား အလှူပေး ခြင်း ၊
သီလဆောက်တည်ခြင်း ၊ မြို့ခြံစွာကျင့်ဆောက်တော်မူခြင်း ၊ နှုး ညှံသိမ်မွေ့တော်မူခြင်း ၊

ဥပုသ်သုံး တော်မူခြင်း ၊ ခပ်သိမ်း သောအမှုတို့၌အမျက်မထွက်ဖြင်း ခွင်း တော်မူခြင်း ၊
ပြည်သူသဖွယ်ကိုအား ဘွဲ့ဥ ဆဲ တော်မမူခြင်း ၊ သီး ခံ လူ့ဘို့ တော်မူခြင်း ၊ ပြည်သူတို့နှင့်မဆန့်
ကျင်သဖြင့်စိုးကိုအား လျော်စွာအသင့်ကျင့် တော်မူခြင်း ဟူ သော မင်း ကျင့်တရား ၁၀ ပါး ၊
ကျေး ဇူး ဂ ပါး ၊ အပရိဟာနိယတရား ၇ ပါး ၊ သဂြိဟ်ခြင်း ၄ ပါး ၊ မဟာသမတစ သော မင်း
မြတ်မင်း တောင်း တို့ကျင့် သောတရား ကိုမယုတ်မလွန်ကျင့် တော်မူ၍တရား နှင့်အညီပြည်ထဲ
လေး မှက်နှာသာယာ အောင်ကိုသာစိုး ဆောင်ချုပ်အုပ် တော်မူသည် ၊ မင်း တို့ပြုကြတတရား
ဂုပါး နှင့်အညီပြည် ထောင်ချင်း မင်း တို့အား လည်း ဂုဏ်ဘာမဟာဓိတ်ဖြစ် စေသင့်သည်ဖြစ်၍
ဘို့ကောင်ဘုရား ဤလက်ထက် တော်ယွန်း ကြီး ပြည်သို့သိတမန် စေလွှတ် တော်မူသည် ၊ လမ်း ခရီး
လေ ရေ မသင့်မြဲ မပေါက်မ ရောက်ဘို့သည်နှင့်တို့ ကောင်ဘုရား နတ်ဘွဲ့ စံ တော်မူပြီးနောက် ပွဲ
ထား တော်မူသည့်အတိုင်း အထွဋ်အမြတ် စံ တော်မူ၍သတင်း စကား နှဲ့ခံ နေသည့်အတွင်း ယွန်း
ကြီး မင်း က စေလွှတ်သူအထွင်း တော်မြဲကာ ထွေလဲ ၊ ဒုဗ္ဘတ်ပြိန်တို့ပ လောင်နန်ဆင်ပဲသို့ ရောက်သည်
ဖွင့်ကျန် တော်မူ၏ တရုတ်ကုန်သည်ဘက်သို့က် တော်အုပ်နှင့် ဖွေကြိမ်ရုံအ ကြောင်း အရာကိုသိပြီး
ဒဝယ်မြို ရောက်ကာသား ဆောင်ခဲ့၍ မူဘ မမြို့ထွင်ရပ် နေစီရင်သည့်စစ်သူကြီး မင်း မဟာသေ
နာပတိပဲခူး တံသာဝတီဆိပ်ထွင်ရပ် နေစီရင်သည့်စစ်သူကြီး မင်း ကြီး မင်း သတိုး မင်း လွ
နော်ရထာတို့က လျောက်ပတ် ကောင်း မွန်စွာမဟာဇေယျရစ်ကိုင်း မြို ရောက် ဘောင်
ပန်း လွတက်အပြည့်အစုံနှင့် ဆောင်ယူ ရောက်သည် ၊ စစ်ကိုင်း မြို့သို့ ရောက်လျှင် ဤ လွှဲ ကား
လက်ပြည့် ၊ ခရာ ၊ နဲ့ ၊ ပြွေ ၊ ခဲ့ ဂိုဏ်ဘာမျိုး တို့ဖြင့်တီး မှတ် စေ၍ ရတနာပုရအာဝမြို့ကြီး ဝဲအာ ဤ
မြောက်ယွန်း ဤကြက်ယက်ဆီပ် တော်ထွင်ဝဲကန္ဒား ကောင်း မွန်စွာအ စောင့်အနေအ ဤ
အဝံနှင့်တကွ စောင့် နေ စေ၍ယွန်း မင်း က ရာဇာသံဃာက်စာမှား မတ်တို့က ပေး သည့်စာမ
ပါ ဆောင်လည်း ယွန်း မင်း က စေပါသည်မှန်မမှန် မေး ဆေး ရှဲ့အ မရုပုရ ဤမြို့ တော် တောင်
မဟာသီဂီနဒ္ဒဝံဥဇာဥ်ထွင် လျောက်ပတ် ကောင်း မွန်စွာရပ် နေ စေလိုး မှ က ထွေလဲ ၊
ဒုဗ္ဘတ်ပြိန်တို့ထွင်ယွန်း မင်း အမတ်တို့က ဆက်သရန် ပေး အပ်လိုက်သည်ထည်မျိုး ဒုပ်မျိုး လက် ဆောင်
လက်နက်မှား ကို ဤဘဝါး ၇ တော် မြတ် အောက်ဆက်သ စေ၍ က ထွေလဲ ၊ ဒုဗ္ဘတ်ပြိန်တို့ကို မေး ဤင်
ဖူခုယွန်း မင်း ခမည်း တော် တို့က် တောင်က် ၄ ဒေ မင်း လက်(ထက်)က ပင် နေထွက်ဆုရင်
အရှင်တိုင်း ဧတော်ပြည် ၇ တော်သို့သိ စေလွှတ် မည်ရှိသည်ကွင်ဆဝ ပြောင်း လဲ သော ကြောင့်သား
တော် မိန့်မံ ဝံ ဒေး မင်း နန်း တက်နှစ်နှစ်ရှိလျှင်သိ စေလွှတ်၍ ဤစက် တော် အောက်လိ
ရောက် ကြောင်း ၊ မြို ရေး ရွာ ရေး အ ကြောင်း အရာမှာဘံ ကောက်ပွဲ ပင်း ယိုး ဒယား တို့
မြို့ဝန်နှင့်ယွန်း ကြီး မင်း တိုင်း ပြည် ခမြဲ့ မြို့ကိုအစွဲပြု၍ မသင့်မတင့်ရှိ သော ကြောင့်နှစ်ပြည်
ထောင်အား နှင့်လုပ်ကြွင်း လင်း ဂုဏ်အလွယ်တကူယိုး ဒယား မြို့ မခံမရပ်နိုင်ပုက်စား ၍
ကိုင်း တော်ပြည် တော်သို့အဘက်အသခင်ဘိုး လမ်း ကား လောင်း တော် ဘို့ လောင်း တော်ဘုရား
ဆက်ဆက်နိုင်ငံ တော်ဖြစ်၍သဖွယ်ဂုဏ်ဝ ဝ ဝ ကျော်ကယိုး ဒယား မင်း ပြဿဒေါဂုဏ်ဘာနိုင်ငံ
ကောင်မှာအိမ်ဖြူနှင့်ခြိုး ခမြောက်ပြုစုထမ်း ရွက် နေရမည် ၊ သား ကိုနန်း အပ်၍တနှစ်ရှိလျှင် 1538
ဆင်ဂုဂ ၊ ဤဝိသာခဝ ဝ ဝ ဆက်သမြဲဖြစ်သည်ကို ဘောက်ပြန် သော ကြောင့်ထိတို့အား ကြွင်း
ရတနာပုရအဝမြို့တည်ဆင်ဖြူမှား နှင့်မင်း တရား လက်ထက်မှား မတ်ဇိုကိုခန့်ထား သိမ်း ယူ
စေသဘင်ထွင်ယိုး ဒယား စား ပြုသူ သေခဲ့း ဂါမြို့ဝါကစဉ်ကလား ပုက်စား ကြမ္ဘာရှိသည် နောက်

သူနိုး ဓါး ပြခဲ့သို့ပင်လယ် ရေလမ်း များ ထွင်သင်း တို့တ နှောင့်ယှက်သည်အ ကြောင်း ကြောင့်
ယွန်း ကြီး မင်း က စေပါသည်သံတို့ခရီး လမ်း ဖြောင့်မ ရောက်၊ ကုန်သည်အ မှတ်လ ာရ ကြောင်း
များ ကိုအတတ်သိရသည်၊ သင်တို့အ ကြောင်း ကြောင့် ရွှေစက် တော်အောက်မ ရောက်မ ပေါက်ရှိ
ရမည်မဟုတ်၊ စေလွှတ်ရင်း သူကာ ထွေလ်၊ ခုဟတ်ပြိန်တို့ထွက်ဆိုသည့်အ ရာလည်း တိုင်း ကြီး ပြည်ကြီး
ဖြစ်သည်ကို ထောက်၍ယွန်း မင်း များ မတိုထသနား ကောင်ခံရန်အလုံး စုံမျိုး ကိုမှတ်သား နိုင်
မည်သူ ခြေရင်း ထောင်မြဲ နေမျိုး သီရိ နော်ရထာ၊ သမိန် ထောရာဇာ၊ နေမျိုး တန်ဆောင်၊
နေမျိုး သီတရာဇဂုဏ်ရာဝါတို့နှင့်အတူယွန်း ကြီး မင်း သို့သနား တော်မူရန်စုံတံဆိပ်ခ၊ ပဏ္ဏမြား
တင်လက်စွမ်း ရေ၂၀၊ နီလာထင်လက်စွပ်၂၀၊ ရွှေဥဒါင်း ပဏ္ဏမြား ကျောက်အိမ်နှင့်၃၊ ဝိုး
စောင်ခ၊ ဝိုး ဘလာပုဆိုး ၁၊ ဝိုး လက်ရှိပ်ပုဆိုး ၂၊ ပယင်း ပုတီး ၁၊ ကျောက်စိမ်း ထုံး ၁၊
ဒံဝင်ယွန်း ထိုး အစ်ခ၊ ကွမ်း စား ယွမ်း ထုံး အစ်ခ၊ ယွန်း ထိုး အစ်ငယ်ခ၊ ဦဝင်ယွန်း ထုံး ခွက်
ခ၊ ဒိဝင်ယွန်း ထိုး ခွက်ခ၊ ယွန်း ထိုး ဆုပ် ခြေမြင့်ခ၊ ထမင်း စား ယွန်း ထိုး ဆုပ်၂၊ ဆုပ်နို့၂၊
ကလပ်ခ၊ လဘက်ဆုပ်ခ၊ ကန့်ကွဲနှာ၊ ရေနံဆိုး ရေဝများ နှင့်တကွသံဘက်ခန့်လာစေသည်၊
ခြေရင်း ကောင်မြဲ နေမျိုး သီရိ(သူရ) နော်ရတာ၊ သမိန် ထောရာဇာ၊ နေမျိုး တန်ဆောင်၊
နေမျိုး သီတရာဇဂုဏ်ရာဝါ၊ နေမျိုး တေဇရာဝ်ကျော်၊ ဂုဏ်သီရိ နော်ရထာ၊ သီဟိုန် နော်ရထာ၊
နေမျိုး သီရိ ကျော်စွာတို့သည်လည်း ယုံမှတ် တော်မူ၍ ခြေရင်း တော်တွင်စေသုံး တော်မူသည့်အ
တိုင်း အကျိုး အပြစ်ကိုသိသူများ ဖြစ်သည်၊ ဘန် တောက်ရှိမ်း ယိုး ဒယား တို့ကိုရှင်း လင်း ရန်လ
ရက်မကြာသံဘက်ခန့်ပြန်လာစေမည့်အ ကြောင်း ကြား လိုက်သည်။
ယွန်း ကြီး ပြည်သို့သွား စေသူတို့ကို ပေး ဆာ်သည့်မှတ်စာလက္ခံဘုရား
သဏ္ဌရာဇ်ဘဝဂဒုခု ရတနာပုရစတုဏ္ဍတည်မင်း တရား လက်ထက်ယွန်း ကြီး ပြည်သို့ ပေး မှာ I822
သည့်စာလက်ခံ။

အကောက်ဝန် နေမျိုး သီရိသူရ နော်ရထာ၊ ပုသိန်ခုမြို့ဝန်သမိန် ထောရာဇာ၊
အဆောင် ကောင်မြဲ နေမျိုး တန်ဆောင်၊ နေမျိုး သီတရာဇဂုဏ်ရာဝါ၊ နေမျိုး တေဇရာဝ်ကျော်၊
ဂုဏ်သီရိ နော်ရထာ၊ သီဟိုန် နော်ရထာ၊ နေမျိုး သီရိ ကျော်စွာတို့ကိုယွန်း ကြီး ဆမတ်တို့သို့သနား
တော်မူရန်လတ် ဆောင် ကော်ပေး မှာရန်စာများ ကို ပေး အာဝ်ရှိယွန်း ကြီး မင်း ကရှိခိုး
လက် ဆောင် တော်ဆက် စေလွှတ်လာရောက်သူကာ ထွေလ်၊ ခုဟတ်ပြိန်တို့နှင့်အတူယွန်း ကြီး ပြည်
ရောက်သွား ရမည်၊ စီး ရန်သင်္ဘောနှစ်ပင်တိုင်၂၊ ကပ္ပိတန်မာလိန်အမြောက်များ ၊ တက်
မကိုင်၊ ဆံလျင်၊ တံတစ်၊ ခလာသီ၊ ကြိုး ပွက်တန်ဆာမျိုး ဂိုဏ်ဘအမြောက် သေနတ် ဆေး ခဲယမ်း
မီး ကျောက်ထား လုံအစုံအလင် ပေး အာဝ်၍ခန့်ထား သွား စေသည်၊ သို့ခန့်ထား သွား စေ
ကြောင်း လည်း ဘေး လောင်း တော်၊ ဘိုး လောင်း တော်အဆက်ဆက် ရောက်တူး မြဲမဟုတ်၊
ဘိုး တော်တုရား ရွှေလက်ထက် တော် စေပါသည့်သတင်း စကား ကြား ရုံမျှနှင့် ရွှေတုန်း တော်
မြတ် ကြောင့် ရွှေလက်ထက် တော် ရောက် ပေါက်သည်၊ ရွှေး အစုအစဉ်ရာဇဝင်ထုံး စံများ ကိုကြည့်
ရှုလျှင် ဘေး လောင်း တော်တံသဝတီဆင်မြှေ မိုးရွာလင်္ကာထက်ပုဆိုး ကျောင်း တစုံဆက်သဘုံး ကြောင်း
ကိုထွက်ဆိုသည့်အတိုင်း ပြည်ဆိုအခြေအမြစ်အကြောင်း အရာအလုံး စုံမျိုး ကိုစူး စမ်း လျှင်တိုင်း ကြီး
ပြည်ကြီး ထီး ဆောင်း နန်း နေအခြေအမြစ်ခိုင်ခြိုး ကြီး ကျယ် ကြောင်း တိုင်း တော်ပြည် တော်
သို့ ရွှေစက် တော်စုံကိုဦး ခိုက်၍ ရွှေဘုန်း တော်ကိုပ်ကို ခိုလှုံလိုသည်၊ အဘလက်ထက်အကြိုအစည်မ မြောက်

ရုံသား မိန့်မံ ဝံ ဒေး မင်း လက်ထက် ရေဂက် ပေါက် ကြောင်း ကြစည်လေ ရေဂက် ကြောင်း
များ နှင့်ထွက်ဆိုသည်ကို ဇာတ်ကျွင်နှစ်ကိုင်း နှစ်ပြည်အကြား ထူပြန်ယွန်း ယိုး ဒေသး တို့ နှောက်
သည်အကြောင်း ကြောင့်မ ပေါက်မ ရေဂက်နှစ်လကြာကြာရှိရသည်၊ သင်တို့သူပုန်လူဆိုး ယွန်း ယိုး ဒ
ယား တို့ကိုနှစ်ကိုင်း နှစ်ပြည်အင်အား နှင့်နီပန်နှံ့ရှင်း လင်း ရမည်အမှု၊ ဤင်း တော်ပြည် ဇော်
မှသဃသနာ ရေး တောက်ထွန်း စည်ကား သကဲ့သို့ယွန်း ကြီး ကိုင်း ပြည်မှသဃသနာတော် ရေး
စည်ကား မြန့်မွား အောင်ပြသဆုဓရမည်အမှုများ ကိုအရည်အ လျောက် ပေါက် ရောက်ထွန်း တင်
မြေကုန် အောင် ဆောင်ရွက်နိုင်မည်အရည်အခြင်း ကို ရွေး ကောက်ခန့်ထား သည့်အ ကြောင်း ဖြစ်
သည်၊ ရွှေဘဲငါး တော်အောက်က ပေး အာဝသည့် ဆောင် လှေကြည်း လူ ဆောင်လူမှား နှင့်လမ်း ခ
ရီး ရာဇဝတ် တော် ရေး လုံခြုံ အောင်ဟံသာဝတီရန်ကုန်မြို့ ရောက်ကြပ် မဆောင်ယူစုန်သွား
ရမည်၊ ဟံသာဝတီရန်ကုန်မြို့သို့ ရောက်ကျွင်ဝန်ကြီး သတို့ မင်း ဖွ နော်ရထာ၊ ရေဝန်အရာ
ရှိတို့မှာစီး သွား ရန်ရွက်အခုလသဘော်ဘန်မင်ကိုင်၌၊ ကတ္တိဘန်မာလိန်အမြောက်မှား ၊ တက်
မကိုင်၊ ဆံကျွင်၊ တံတစ်၊ ခလောသီကြီး ငွက်တံဆွဲ လစာမျိုး ဂိုဏ်ဘအမြောက် သေနတ် ဆေး ခဲ
ယမ်း မီး ကျောက်ထား လုံ၊ ပင်လယ်ကူး သဘော်ဘဂိုယာမှား ကိုခုံလင်အောင် တောင်း ယူငြီး
ကျွင်ရက် ကောင်း ရက်မြတ် ငွေး ချယ်ရွက်သွား ရမည်၊ လမ်း ခရီး အ ရေး အ ကြောင်း သွား
လမ်း လာလမ်း မှာယွန်း ကြီး ပြည်ကလာရင်း သံကာ ထွေလ်၊ ခုဟတ်ပြိန်တို့နှင့် နေမျိုး သိဂိသုရ
နော်ရထာ၊ ပုသိန်ခုံမြို့ဝန်နှင့်မည်သူမည်သူတို့ ဂမ်း မြန်း ဂိုင်း ရေး စပ် ပြောဆို၍ ပုံစံ
ခရီး လမ်း စဉ်နှင့်ဘယ်သိကြရသည့်အတိုင်း ရာဇဝတ် တော် ရေး လုံခြုံ အောင်ပါသမျှလုံးကြီး လု
ပ်ယ်မ ပေါက်မ ပြား မစင်မလွှင့်ကဆင့်ကလှား မတွို့ ဇစရ၊ တိုင်း ကြီး ပြည်ကြီး သား ဖြစ်သည်
နှင့်အသိအမှတ်ပြုပ်ထိမ်း သိမ်း ယွန်း ရမည်၊ ယွန်း ကြီး ပြည်သို့ ရောက်သည့်ကာလအ ရေး အရာ
နှင့်ပြောဆို ရမည်မှာ(နေမျိုး)သိဂိသုရ နော်ရထာနှင့်မည်သူတို့ကိုယ်မှတ် တော်မူ၍အ ရေး
(နှင့်)တကွ လွှဲအပ်ခန့်ထား တော်မူ ကြောင်း ကို မှာထား ချက်ရှိသည်၊ လိုရာအ ရေး နှင့်
စပ်သမျှကိုအ ရေး တင်မဖြစ် ဇစရ၊ အ ရေး ခံထား မြဲ၍ ပြေကုန် အောင် ပြောဆို ရမည်၊ ကိုင်း
ဇော်ပြည် တော်အ ကြောင်း အရာကို မြောဆို ခန်း ထွက်လျှင်အရပ်ဘံအ စရှိ သေကိုး ပါး သေ
ဂုက် တော်၊ ဟုဿဂိယအ စရှိ သေ ခြောက်ပါး သေဘုန်း တော်၊ နိလဝိတအ စရှိ သေ ခြောက်
ပါး သေ ရောင်ခြည် တော်နှင့်ပြည့်စုံ တော်မူ သေမြတ်စွာဘုရား သဃသနာတော်တည်ထွန်း
ရာကိုင်း ပြည်ဖြစ် ကြောင်း ၊ ဘုန်း တော်ပါရမီ တော်အ ဆောက်အဦး သား တော်သမီး တော်
ငယ် တော်မျိုး တော်မှား တော်မတ် တော်တို့ကိုင်း ပြည်ခရိုင်မြို့ ကား ငွေအင်အား လျော်အောင်
မနှိမ့်ကုတ် တော်သည် တော်တို့နှင့်ယွန်း မင်း အ နေ၊ ယွန်း ပြည်ထွင်ယွန်း မင်း ညီနှင့်မှား ကြီး မတ်
ကြီး တို့နှင့်ကိုင်း တော်ပြည် ဇော်အ ငွန်အဖျား မြို့ဝန်အရာတွင်တို့အ နေ၊ ယွန်း ပြည်ထွင်မှား လတ်
မတ်လတ်အ စွန်အဖျား မြို့ဝန်တို့နှင့် နေမျိုး သိဂိသုရ ၎နော်ရထာ၊ ပြည်သူတို့အ နေ၊ ပြိုင်ဆိုင်မိ
အောင်သတိနှလုံး ထား ရှိ ပြောဆို ဆောင်ရွက်ရမည်၊ ဘုရား တော ဇာတ်မူသည့်တရား စ
ကား ပြောခန်း ထွက်လျှင်သဘသနာတော်တည်ထွန်း ရာဖြစ်ရှိပဂိုယဇီ၊ ပဋိပတ္တိ၊ ပဋိဝေဓ
သဘသနာပိဋကတ်သုံး ပုံသင်ကြား ခြင်း ၊ ကျင့်ဝတ်တရား ကျင့်ခြင်း ၊ မင်္ဂတရား ဖိုလ်တရား
ကျင့်ခြင်း ဘိမုက်မှောက်ပြခြင်း ၊ သုတ်သုံး ကျမ်း ၊ ဝိနည်း ဇား ကျမ်း ၊ အဘိဓမ္မာခုနစ်ကျမ်း ၊
အကုထိအား ဖြင့်ဓမ္မခန္ဓာဝဂ္ဂစ်သောင်း ငါး ဆောင်အ ရေအတွက်ရှိ သောကျမ်း များ ကိုတိုင်း

နေပြည်သူ့ဝင်လူရဟန်း မပြတ်သင်ကြား ပို့သပြောဆို ဆွေး နွေး တိုင်ပင်ကျင့် ဆောင်ကြသည်၊ လောကီယကာ ဗေဒင်ကျမ်း တို့ဒိုလည်း သာမ၊ ယဇု၊ ထုတ္ထစ သောဂ သွေ့ဂစ် သောင်း တို့ဟော ထား ခဲ့သည့် နေလသာ့ နေနက္ခတ် နဂိုအပိုင်း အခြား များ ကိုအစုံတတ် မြောက် အောင်မှတ်သား လေ့လာကြသည်၊ အဂ္ဂဝင် ဗေဒင်ဘုန်း တော်ဝင်တော်စကား ပြောခန်း ထွက်ဝင်နိဒ္ဒါန် မဂဂိုလ်အကောင်း ကောင်း သောနှလုံး သွင်း ခြင်း ဖြင့်တည်ထား ဆောင်လုပ်ကိုး ကွယ်ဂျာ ဒါန်း တော်မူသော ကောင်း မှုတော်မင်း ကွန်း အရပ်ဒွိပုထိုး ဂတော်ကြီး ဘုရား နှင့်အ တောင်ဝဝဂို့ သောခြေ ရှေ့ကြီး ၊ အဝဘံ၊ အရပ်ဘံ ဂိုဂို့ သော ဂခါင်း လောင်း တော်ကြီး ၊ ဂို့ဂင်ဖြူဘုရား နှင့် ကျောက်တော်၊ စက်တော်ရာဘုရား ၊ ပွေ့ပြည် တော်မြောက်မျက်နှာ မတာမြောက်မှ နီဘုရား နှင့် ဂဝယန်တုံ ကျော်ကျောင်း ဂတော်၊ မင်း ရွာကျောင်း တိုက်ခိုအသိတိ ရဟန္တာဂဂဝကျော်သတင်း သုံး နေရန်အုတ်ပြဿဒ် ကျောင်း ၁၀ကျော်နှင့်တကွဆရုံဗောဓိသံကိုယွန်း လုပ်ကိုး ကွယ် သောစန္ဒာမုနီဘုရား ၊ မြို့မြောက်အနောက်မျက်နှာသရက် တောအရပ်ခွံမတာ စည်ခုံ တော်ကြီး ဘုရား ၊ ပွေတုကြီး ဘုရား ၊ မတာဗေဒရမြို့ခွံကံသလောဒက ကျောက်ကိုတည် လုပ်ကိုး ကွယ် သောအောင်မြေ လောကဘုရား ၊ နှုတ်စရပ်တော်မှစ၍ ရေတွင်း ရေတန် ရှေး မင်း ထင်ထား ကိုး ကွယ်၍ ပုဂံခေတ်အခါ ကြောင်း ၊ ထီး ဆောင်း မင်း အပေါင်း တို့၏ထုံး နည်း မှီခိုရာဖြစ် စေ ပွေ့နှစ်လုံး ဂတော်ထား တော်မူ၍ လေး သရှိုနှင့်ကမ္ဘာတ သိန်း ပါရမီကိုဖြည့်မှတ်ရာ အဖြစ်သို့ ရောက် တော်မူ သောသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ ဂါတမဟော တော်မူ သောတရား ၊ ကောင်း ကင်ပုံခြင်း ၊ မြေလိုး ခြင်း စသောအဘိညာဃ၊ အဋ္ဌက ထိမကစသောရ သွေ့တို့ ဟောထား ခဲ့သည့်ကျမ်း များ နှင့်အညီ၊ ဘုရား အလောင်း မင်း ကောင်း မင်း မြတ်တို့ကုံထုံး ကျင့်နည်း ဘိသမ္ဘကိုမလစ်မဟင်း မယွင်း မယိုရ အောင်ကျင့် ဆောတ်တသိ ဂတော်မူသည်၊ ကျင့်ဝတ္တာတရာအစိမ်း အကျက်အနီး အ ဂေး မ ဂွေးထုံး စံဘိုတိုင်းရာဗဂ ဝတ် ပေး သောသိဂသတို့၊ အမှုခပ်သိမ်း တို့ဒို့ မဆုတ်မနစ်အား ထုတ် ဂတော်မူခြင်း ဩဃဟသတို့၊ ပညာဘိုပ ဂရာဘိတ် ဗေဒင်အတတ် ဆေး အတတ်တို့ နှင့်အမှာခွင့်အား လော်စွာတိုင်ပင်နှီးနှော သော သောမန္တသတိုတူရိသဘိသုံး ပါး ၊ ဆယ်ဘို့တဘို့အခွန်ခံခြင်း သဃဂမဂ၊ ခြောက်လတကြိမ် ဂိုကာ ပေး ခြင်း ပုဂိုသ ဂမဂ၊ သုံး နှစ်လည်မှအရင်း မူလကိုယူ၍ ကြွေး မြီခွင့်ခြင်း သမာပါသ၊ ကာကြမ်း အတမ်း မ ပြောမဆိုသာယာ ရေငံစွာ ဂေါ် ဂေါ် ပြောဆိုခြင်း ဝါစာ ပေဃဟူ၍ သင်္ကေတရား ၎ပါး ၊ တ ဂနေ့သုံး ခါညီလာခံ၍ စည်း ဂေး ကိုင်ပင်ဂလွှဲခြင်း သန္နိဋ္ဌာန၊ အမှု အရေး အရာဂို့ သောခါခွဲသိမ်းဆွတ်ခြင်း သမဂ္ဂ၊ အစည်း တစိုက်လိုက် သောထုံး တမ်း ပညတ်ကိုမ ပြစ်မဝယ်အသစ်ထုံး တမ်း မဆန်း မပွါး အစည်ဂွဲရာကျင့် ဆောင်ခြင်း ယုတ္တိပဋိပတ္တိန၊ ပညာ ဂုဏ်ကြီး မြတ် သောသူတို့ကိုဆုမွှရာဂို့ သောစွာနာခံခြင်း သုဝစ၊ သုသား သုသဗိး သုဇနီး ကိုနှိုင် ဆက်မမှုမသိမ်း မယုခြင်း အပသာသ္တ၊ အတွင်း အပမြို့ပြပြည်ရွာစောင့် သောနတ်တို့အား ပဃ ပူ ဇော်ခြင်း ဗလိ၊ လာပြိုး သောရ သွေ့ရဟန်း တို့ကို မွေ့လျော်အောင် မလာသေး သော ရ သွေ့ရဟန်း ကို့ကိုလာခရင် အောင်တရား သဖြင့်ခြိုး မှုန့် စောင့် ရွောက်ခြင်း ဂုတ္တိဟုန်အပ ဂိုတိန်ယတရား ရပါး ၊ မိတ်တို့ကိုလုပ် ကျွေး ခြင်း မာတာဝိတုဥပဋ္ဌာန်၊ ဂုဏ် ကျေး ဇူး အသက် အဖွဟ်ကြီး သောသူတို့ကိုဂို့ သေခြင်း ဂုပ္ပဋစာယန၊ သိမ် ဂမွန်း သုံ့ ခေါ် ဂေါ် ပြောဆိုခြင်း သု

ဘာသန၊ ဂုံး ကိုက် ရောပြစ်ခြင်း ဖဲခြင်း ကောခါတိတနဝဟူ၍ စကြာမင်း ကိုကျင့်ဝတ္တရား
ငပိး ၊ သိကြား မင်း ကဲ့သို့ နှိပ်ချတန်သည်ကို နှိမ့်ချ ချိုးမြှင့်ခြင်း ထဘူမဂုဏ်၊ နေကဲ့သို့ အလှိုန်အစ စေ၍
ကိုဖြစ်စေသင့် သောအခါနိန်အခါကိုဆင်ခြင်ရတန်ကိုး ပြခြင်း သူဂိယသမဂုဏ်၊ လေကဲ့သို့ မထင်မ
မှား လွှင်ကပ်တတ် သောသူလို့ကောင်း ဖြင့်သုအကြိုအစည်ကိုသိရ အောင်ခြင်း ဝါတသမဂုဏ်၊ ယမ
မင်း ကဲ့သို့ ချစ်ခင်သူမှန်း သူနီး သူဝေး သူမထောက်မညှာဂရုဝဇဒါဏ် ပေး ခြင်း ယမသမဂုဏ်၊
ပင်လယ်သမုဒ္ဒရာကဲ့သို့သုပန္နည်း ဥစ္စာကိုမ တောင့်မတဖြစ်စေခြင်း သမုဒ္ဒသမဂုဏ်၊ လကဲ့သို့
မမြင်လည်း တမြင်လည်း (တ) ဘွဲ့ကြရ အောင်ဇံခါမျက်နှာတော်ကိုဘူး မြွေ့ဝံ့စေခြင်း စန္ဒသမ
ဂုဏ်၊ မြေကြီး ကဲ့သို့ဆိုး ကောင်း မဝွေး ပြည်ရေး တိုင်း မှုကို ဆောင်ရွက်ခြင်း ပထဝီသမဂုဏ်၊
ပမ္ပါမိုး နတ်ကဲ့သို့ ဝင်လန်း ဇလွှက်အရာထမ်း အမှုထမ်း တို့အား ဆုလပ်ပေး ခြင်း ပဇ္ဇုန္နသမ
ဂုဏ်ဟူ၍ ကျေး ဇူး ဂုဏ်ဝပိး ၊ တိုင်း ရေး ပြည်မှုကုန်တွင် သောမှား ကြီး မတ်ကြီး မည် သောပြည်
ဦး ကင်း ကိုမနှိမ်ခြင်း ၊ သီလဝန္တ၊ ဂုဏဝန္တရတန်း သူ ဇာဝံ ကောင်း ဟု သောပြည်တံခွန်ကို
မလွှဲသိခြင်း ၊ အဆိုင်း အရှည်အရေး အခွင့်ဉာလိမ္မာ ဇမြဲမြင် သောတူး ရား တတ် သောပြည်
ရက် ဇစ္စကိုမ ဇဖေါက်ခြင်း ၊ သူမြို့ရွာအာ ကြောင်း အရာသိ အောင် ဇချောင်း ဇမြောင်း တတ် သော
သူလို့ကောင်း မည် သောပြည်နား ကိုမဝိတ်မပင်ခြင်း ၊ ရန်သွန်ရန်မြစ်ကိုဖြတ်နိုင် သောမင်းညီ
မင်း သား တူ သောပြည်ရွှေထီးကို မချိုး ခြင်း ၊ အရပ်အရှင့်အဆင်း နှင့်ပြည့်စုံ သောသမီး လုလင်
ဟူ သောပြည်မှက်နှာကိုမဖုံး ခြင်း ၊ ကုံတံကြွယ်ဝသူဌေး သူကြွယ်မည် သောပြည်ခမ်း ကိုမခွဲခြင်း ၊
အမှုထမ်း သူငဲ့သူခက်ဟူ သောပြည် ဇခြင်းကို မဖြတ်ခြင်း ၊ လက်နက်ကရိယာဟူ သောပြည်လက်ကိုမ ချက်
ခြင်း ဟူ၍ နဝဂုဏ်ဂုပိး ၊ တမလွန်အကျိုး ဂါဂျာအဒါန်း ခြင်း ဒါန၊ ပဋ္ဌသီ ဆောက်တည်ခြင်း သီလ
အမှုကိုစွဲလိုး ဇစေ အောင်ဇပး ကမ်း ခြင်း ပဂိုစဝဂ၊ ပဂိုဂ်ပည်မြင်မှုဂ်တည်သကဲ့သို့ ဖြောင့်
မတ်ခြင်း အင်္ဂဝ၊ ကိုယ်စိတ်နှလုံး နူး ညံ့သိမ်မွေ့ခြင်း ဒမဒ္ဒဝ၊ ဥပုဒ်ဖြင့် ဆောက်တည်ခြင်း
ဇဝ၊ အမှက်မထွက်ဘဲ ဇမကြာကို ရွှေ့ရှုခြင်း အဇောဝဝန၊ မယွင်း ဆဲဘဲကရဏကိုပွား စေခြင်း
အစိတိသီ၊ မြေကြီး နှစ်လုံး သုံး ခံသီး ခံနိုင်ခြင်း ခန္တီ၊ ပြည်သူပြည်သား တို့နှင့်တရား သဖြင့်
မဆန့်ကျင်ခြင်း အဝိရောဝဇနတူ၍ ရာဇဓမ္မတရား ၁၀ပါး ၊ မိဘတို့တရား ကိုကျင့်ခြင်း ၊
သား မယား တို့ဲ့တရား ကျင့်ခြင်း မှား မတ် ဆွေခင်ပွန်း တို့ဲ့တရား ကိုကျင့်ခြင်း ၊ စစ်သည်
ဗိုလ်ပါတို့တရား ကိုကျင့်ခြင်း ၊ ဂရား ကိုမ ဇမ္မမလျော့ကျင့်ခြင်း ဟူ၍ မင်း တို့ကျင့်တရား ၁၀ပါး
အထွင်း သား ဗိုလ်ပါတို့ကို စောင့်ရှောက်မစခြင်း ၊ မင်း ဆွေမှုံး မျိုး တို့ကို စောင့်ရှောက်မစ
ခြင်း ၊ မှား မတ်တို့ကို စောင့်ရှောက်မစခြင်း ၊ ပုဏ္ဏား သူဌေး တို့ကို စောင့်ရှောက်မစခြင်း ၊
နိဂုဏ်း ဇနပုဒ်သား တို့ကို စောင့်ရှောက်မစခြင်း ၊ ဂတန်း သူတော်တို့ကို စောင့်ရှောက်မစ
ခြင်း ၊ ငှက်တိရိစ္ဆာန်တို့ကို စောင့်ရှောက်မစခြင်း ၊ နိုင်ငံ ဇကာ်အထွင်း မတရား သောသူတို့
ကိုမြစ်တား ကောက်မှုခြင်း ၊ ဥစ္စာမဲ့သူကို ဥစ္စာနှိုး ဂုံး ပေး ကမိုး ခြင်း ၊ ဂုဟန်း သူတော်ထံ
ကျင့်အပ်မကျင့်ကပ်တရား ဇွေး ဇွန်း ခြင်း ဟူ၍ စကြာမင်း တို့ကျင့်ဝတ္တရား ၁၀ပါး ၊ ငြိမ်သက်
ခြင်း မသမ၊ ကိုယ်ကိုဆုံး မခြင်း ဒမ၊ ခြိုး ခြွေ့ကျင့်ခြင်း ဇဝ၊ စင်ကြယ်ခြင်း ရောင့်ရဲလွယ်
သောသ ဇနဝ၊ သည်း ခံခြင်း ခန္တီ၊ ဖြောင့်မတ်ခြင်း ဝဇ္ဇဝ၊ ဂုဟနာသုံး ပါး ကိုဆည်း ကပ်
ခြင်း ပမတ္တိ၊ သနား ခြင်း ဒယာ၊ တော်မှန်ခြင်း သစ္စာဟူ၍ စလွှယ်ဇင်သူတို့ကျင့်ဂုဏသည်တရား
အပေါင်း ၁၀ပါး ၊ ရွှင်မြူ့သောပညာဘွဲ့ခြင်း ၊ မယုတ်မာသောစကား ကိုဆိုခြင်း ၊ လိမ္မာ

ခြင်း ၊ သည်း ခံခြင်း ၊ ဖြောင့်မတ်ခြင်း ၊ တရား သဘောရှိခြင်း ၊ ဖြူစင်မှုရှိခြင်း ၊ လွှင့်
မြှောက်သောအကြောင်း ၊ သန့်ရှင်းစင်ကြယ်သောတရား ဖြစ်ပါး ၊ ရဟန္တာဝတ်ကိုဆောင်ခြင်း ၊ အစွဲမရှိခြင်း ၊
လုလွန်ရှိခြင်း ၊ ဂုဏ်သူကြီးစီး ခြင်း ကိုဆိုတတ်ခြင်း ၊ တည်ကြည်အောင်မှုရာရှိခြင်း ၊ စီး ပွါး ဖြစ်
အံ့သောအကြောင်း ၊ ပျက်အံ့သောအကြောင်း ကိုဆိုခြင်း ၊ ပဿဒ္ဓိဝဲခြင်း ၊ မင်း တို့ဂုဏ်
အောင်ခြင်း တရား ဝယိုး ၊ သည်တရား စုကိုမှုဒေဘဆိုက်မခံဝံ့ သောသာမည မင်း တို့မကျင့်
နိုင်ရာ။ မှုဒေဘဆိုက်ခံဝံ့သောမင်း တို့သာကျင့်နိုင်ရာသည်၊ မှုဒေဘဆိုက်ဆိုသည်အရာသည်
ထီး ဆောင်း မင်း အပေါင်း တို့၏အလယ်၌မင်း သဖွယ် ၊ ပုဏ္ဏား ၊ သူဌေး တို့ ရွှေ ချမ်းလက်ဝါ
ရစ်ခရုသင်း ၊ ငွေချမ်းလက်ဝါရစ်ခရုသင်း ၊ ဂုဏသောရပါး ချမ်းလက်ဝါရစ်ခရုသင်း တို့ဖြင့်
မင်း ဓါဠိး ထိပ်၌နှိုက်လှုက်မင်း မြိုး ၊ ပုဏ္ဏား မြိုး ၊ သူဌေး မြိုး တို့ကို စောင့်တော်မူပါ၊ မင်း
ကျင့်တရား ကိုမြဲမြံစွာအောင်ကျင့်ဆောင်တော်မူပါ၊ သဏ္ဌာန်အပေါင်း တို့အကျိုး စီး ပွါး နှင့်ပွဲရွှင်
သောမေတ္တာစိတ်ရှိ တော်မူပါဆိုရွှေသွန်း သည်၊ မင်း လည်း မင်း မြိုး ၊ ပုဏ္ဏား မြိုး ၊ သူဌေး
မြိုး တို့ လျှောက်ဆိုသည့်အတိုင်း အာမခံသည်၊ တရား ကိုကျင့်သည်သည်အကြောင်း ၊ တိုင်း ပြည်အ
ခြံအရံပြောခန်း ဖွက်လွှင်မြတ်စွာဘုရား ထင်ရှား ရှိ တော်မူစဉ် ဒေသစာရီလွှဲ့ တော်မူရာ
မဂ္ဂလေး တောင်ထိပ်၌ရပ်၍အသမုဒ်ဘီလူး မအထူး ထူး သောအလှလှသည်ကလေးပါမိန်းမခြိန်စံ
သည့် နောက် (ငတောင်) မြင့် ၊ ငတောင်သမန် ၊ ငတောင်ကျည် ၊ ငတောင်ပြုံး နတ်ဘီလူး
လေး ယောက်ဈေးဝှေ့ရောက်လှုက်အမင်း မင်း တို့ဦး ညွှတ်ရာအမဂဓပုရမြို့ကြီး နှင့်တကွဇရာ
ဝတီ၊ ခုဠာဝတီမြစ်ဆုံ၊ မင်း ဝံတောင်သွန်၌ရတနာပုရအာဝဠေပြည် တော်ကြီး ၌စံတော်
မူမျိုးအသစ်နွားခတ္တိယနေနတ်နွယ်ဂိုး မင်း မြိုး မပျက်စဉ်ဆက်ဖုံး စံကြောင်း ၊ ဝဠာန်း တော်
ဆိုအကြောင်း အရာပြောခန်း ဖွက်လွှင်သိတရာတန် ၊ တောင်စဉ်ရထစ်ခြံရံလှုက်အာလိန်ဘီး
ဆင့်နှင့်နဂါး ၊ ဂဠုန် ၊ ဂုမ္ဘန် ၊ ယက္ခ ၊ ဂန္ဓဗ္ဗတို့စောင့်သောရွှစ်သောင်း လေး ထောင်အ
မြင့်ဆောင်သောမြင့်မိုရ် တောင်ထိပ်ဝယ်မဟာသုဒဿနသိက္ခား စံရာဝေဇယန္တာပြာသာဒ်ကဲ့
သို့နဝဂုဏ်ကိုး ပါး ချမ်းလှယ်သောအရာမက ဝွေနန်း ကောင်းဆောင်တော်မှား ပြား ကြီး
ကျယ်ခြင်း ပြာသာဒ်ဆောင်ကောင်မိသတာသနခြံအရံပလ္လင် ၊ မှန်နန်း တော်ရှိဘမရာသနပ်တိုး
ခံပလ္လင် ၊ ဘနောက်ပွဲတက်ဆောင်တော်ရှိပဒုမာသနပဒုမာခံပလ္လင် ၊ ဇေတဝန်ဆောင်
ကောင်မိဟ်သာသနဟသိခံပလ္လင် ၊ စမုခ်ဆောင်တော်ရှိမိဂါသနသား မင်း ခံသောပလ္လင် ၊
ရမြောက်စမုတ် သောင်တော်ရှိမယုရာသနဥဒေါင်း ခံပလ္လင် ၊ လေသာဆောင်တော်ရှိသမိ
သနခရုသင်း ခံပလ္လင် ၊ မြိတိုက်ဆောင်တော်ရှိဂဇာသနဆင်ခံပလ္လင် ၊ ရွှေလွှတ်တော်ရှိသီဟာ
သနခြံအံ့ခံပလ္လင် ၊ ကိုး ရပ်ရှိ ကြောင်း နှင့်မြို့ ပပြောဆိုရမည့်အကြောင်း ၊ ထီး ဂုံနန်း ဂုံ
မြို့ရွာအကြောင်း ပြောခန်း ဖွက်လွှင်မြို့ဂုံဖြစ်သောသဂေခေတ္တရာမပြည် ၊ တမ္ဗဒီပတိုင်း
အဂိမဒ္ဒနာပုဂံပြည် ၊ သုနာပရန္တတိုင်း ဂုတနာသိဆံကုန်း ဘောင်ပြည် ၊ ဂုဘမည္ဇတိုင်း ဝဲကူး
ဟံသာဝတီပြည် ၊ ပုသိန်ပြည် ၊ မုဏ္ဍမပြည် ၊ ခုတရတိုင်း ဒဝယ်ပြည် ၊ လောနတိုင်း ဖြိတ်တနံဒ
ဂိုပြည် ၊ ဓမောဂိုယတိုင်း က လေး ပြည် ၊ နာဂသွန်တိုင်း မဏိဇူရပြည် ၊ အသမယက္က ဒေဝတိုင်း
ဂေါရဂဂံပူရပြည် ၊ ဂုဇဂံလတိုင်း မိုး ကောင်း ပြည် ၊ အာလဝီပူရတိုင်း မိုး ညွှန်း ပြည် ၊
စိန္ဒိတိုင်း ဗန်မော်ပြည် ၊ ဂန္ဓာလတိုင်း မိုး မိတ်ပြည် ၊ ဓမဂဂဠတိုင်း ကျိုင်း တုံပြည် ၊ မိုး
ဖြိပြည် ၊ သိန္ဓိပြည် ၊ ဆုန်း ဘောင်ပြည် ၊ ဇေယဝပ္ပနတိုင်း ကကုမတ်ပြည် ၊ မဟာဝိတိကဂဂ္ဂပူ

ရကိုင်း ရမ္မာဝတီပြည်၊ ခွဲရာဝတီပြည်၊ ဓမ္မဝတီပြည်အစဉ်သောတိုင်း ကြီး ပြည်ကြီး များ နှင့်အရာအထောင်မရေထွက်နိုင်သောကျေး လက်အရံတို့ သောမဟာဇေယျပုရစကိုင်း မြို့၊ ပင်း ယမြို့၊ မြင်ဆိုင်း မြို့၊ မဏ္ဍရာမြို့၊ ပင်း တလဲမြို့၊ ပျဉ်း မနား မြို့၊ မြင်း ခုံတိုင်မြို့၊ မြောင်လွမြို့၊ မြစ်သား မြို့၊ ဆောလွတ်မြို့၊ ရမည်း သင်း မြို့၊ ဝတ်မြို့၊ ဘဆွဲမြို့၊ မြိုလွှမြို့၊ ဘေဒ်ညောင်ကိုင်း မြို့၊ ပုပ္ပါး မြို့၊ ငသရေဘက်မြို့၊ တူရွင်း ကိုင်မြို့၊ နတ်မောက်မြို့၊ ပင်း မြို့၊ ကျောက်ပန်းတောင်း မြို့၊ ကျောက်ရင်း တောင်သာမြို့၊ ကျောက်ဆောင်သုံး မြို့၊ သောင်အုပ်မြို့၊ ရန်အောင်မြို့၊ တောင်ထွင်း ကြီး မြို့၊ သောင်ရမ်း မြို့၊ ယင်း တော်မြို့၊ အလွန်ကပ္ပမြို့၊ ကျောက်ဂစ်မြို့၊ နဘက်မြို့၊ တလုပ်မြို့၊ ပုခန်း ကြီး မြို့၊ စလေမြို့၊ စဉ့်ကူး မြို့၊ ပုခန်း ငယ်မြို့၊ စလင်း မြို့၊ သောင်း လင်း မြို့၊ ကျပင်မြို့၊ စကူမြို့၊ ရေနံချောင်း မြို့၊ ဝက်မစွက်မြို့၊ မကွေးမြို့၊ ပဒုနဒီဂုံမြို့၊ မြင်းကွန်းမြို့၊ မလွန်မြို့၊ ဇီခြောင်းဂုံမြို့၊ တောင်စင်ထိုး မြို့၊ မြေထဲမြို့၊ ဆရုက်မြို့၊ ကာမမြို့၊ မြဝတီမြို့၊ ဂွေတောင်မြို့၊ ကြခင်း မြို့၊ တလုပ်မော်မြို့၊ မြန်အောင်မြို့၊ တနောင်မြို့၊ သာယာဝတီမြို့၊ တံသာဝတီမြို့၊ ဇဂွံမြို့၊ ဝနဖြူမြို့၊ လှိုင်မြို့၊ ခရပါင်း မြို့၊ သမြင့်တုံမြို့၊ စစ်တောင်း မြို့၊ ရွှေကုင်မြို့၊ ကျောက်ကြီး မြို့၊ ကျောက်မော်မြို့၊ ပတိမ်း မြို့၊ မအဲမြို့၊ မင်း တပ်မြို့၊ တိုင်း တာမြို့၊ မြိုသစ်မြို့၊ မင်း ကုံး မြို့၊ လောင်း ဖွယ်မြို့၊ ယောမြို့၊ ဆောမြို့၊ ထီး လင်း မြို့၊ တိမ်ခြင်း မြို့၊ ခမ်း ပတ်မြို့၊ သောင်သွပ်မြို့၊ မင်း ခင်း မြို့၊ ကန်နီမြို့၊ အမြင့်မြို့၊ အလုံမြို့၊ တပယင်း မြို့၊ ဟင်း သာမြို့၊ ပင်ခိုင်မြို့၊ ပင်း သာမြို့၊ မော်တုံမြို့၊ မော်ငယ်မြို့၊ အင်ဂထာက်သာမြို့၊ ပဉ္စလထိုး မြို့၊ ကောလင်း မြို့၊ ဝန်သိုမြို့၊ ခေါင်တုံမြို့ဝဝ၊ ငရုနဲမြို့၊ ဂခါသန်မြို့၊ စည်ပုတ္တရာမြို့၊ တောင်ကုတ်မြို့၊ မဏ္ဍရာမြို့၊ ရေနံသာမြို့၊ စုန်း မြို့၊ စကျင်မြို့၊ ငစင်ကူး မြို့၊ ကျောက်မြောင်း မြို့၊ စပွယ်နဂိုမြို့၊ ကြာသွပ်မြို့၊ တင်္ဂမော်မြို့၊ တကောင်း မြို့၊ မြတောင်မြို့၊ မန်လည်မြို့၊ ဟလင်း မြို့၊ မွန်းတောင်မြို့၊ ကသာမြို့၊ မိုး တား မြို့၊ ယင်း ခဲမြို့၊ ရွှေဂူမြို့၊ တောင်း တုံမြို့ဆုံ ကျေး လက်မရေထွက်နိုင်သောတောင်ဘက်တိုက်၊ မြောက်ဘက်တိုက်၊ အနောက်ဘက်တိုက်၊ မထာဒါန်တိုက်၊ ထွင်း သင်း ကိုက်၊ ဆင်ခြေတိုက်၊ ကျော်စည်တိုက်၊ ရဲလွှတိုက်၊ ပန်ကျတိုက်အစဉ်သောတိုက်ခရိုင်နိုင်ငံမြို့ပြကျေး ရွာစသည်ပင်သာယာပြန့်ပြောဂဟိများ ဩဇာဝင်ကြောင်း ၊ အတိုင်း တိုင်း အပြည်ပြည်ကအထူး ထူး သောဂုဏ်နာဃဏီမျိုး နုပ်မျိုး တို့ဖြင့် ဘောက်ကား ရောင်း ဝယ်ရောင်းသည့်ဓလေ့ထုံးစံအတိုင်း ရာမဝတီသည်ကဲ့သို့ ခွဲရာဝတီသည်ကဲ့သို့ ဓမ္မဝတီသည်ကဲ့သို့ ပုသိန်သည်ကဲ့သို့ ဟိုင်း ကြီး သည်ကဲ့သို့ ဟံသာဝတီရန်ကုန်သည်ကဲ့သို့ သံဃ်ရွှင်သည်ကဲ့သို့ မူဘမသည်ကဲ့သို့ ခါး ဝယ်သည်ကဲ့သို့ ဖြိတ်သည်ကဲ့သို့ တနင်္သာရီသည်ကဲ့သို့ ခွဲဟင်္သည်ကဲ့သို့မူား ကိုဆိုက် ဂရာက်သည့်အကြောင်း ၊ ရွှေပြည် ဇော်အနန်း စမုန်ပန်း လောင် ဇော်ဂီအစဉ်သောမြစ်ကိုဆည် ကသာကင်း တား ဆည်၊ ငပြောင်ဆည်၊ သင်္ဘွဲ့ဆည်၊ ကျီမသီး ဆည်၊ နွား တက်ခြံ၊ ငနိုင်သင်ဆည်၊ ပြောင်း ပြာဆည်၊ မာဃဆည်၊ ကျောက်ဆည်၊ မဏ္ဍရာကိုး ငွေ့နဆည်ဟူ၍ ရွှေပြည် ဇော်ရေဘက် ရွှေဘ ရွောင်း ရမြောင်း ၊ ရွှေလောင်း ရမြောင်း ၊ မိဘိုလောဘန်၊ နန္ဒောဘန်၊ ဇေဘင်း ဘလောဘန်၊ ဥဿမရာဇာဇ်ဘန်၊ ဘန်ကော်အစဉ်သော ရွှေပြည် ဇော်ပတ်လည်ဘန် ရွောင်း ဆည် ရမြောင်း ဆမူား လုပ် ဆောင်စေသည်၏အကြောင်း ၊ ဥယျဉ်ပန်း မွန်မွာမဟာနန္ဒဝန်ဥယျဉ်၊ မဟာသိဂိုနန္ဒဥယျဉ်၊ စိတ္တလတာဥယျဉ်၊ မဟာနန္ဒဥယျဉ်အစဉ်သောမူား ဂသောဥယျဉ် ဇော်တို့ခွဲမိုး ဂနွမပြော်ထူး မြော်

သောပန်း များ သစ်သီး များ တို့ပေါများ ပြည့်ဝသောယာစည်ပင်သည်၏အကြောင်း ၊ သား
ကောင်သည် တော်ဆွေတော်များ တော်ပေါများ သည်အရာလည်း စကြာမင်း ဝယ်ရာဒေါ်သော
သား ကြီး ရတနာကဲ့သို့ခရိုင်မြို့ပြအလုံး အရင်း နှင့်တကွနှင်း အပ်စိုး အုပ်ရသောအရာအ
ထောင်မက သောသား တော်သည် တော်ဆွေ တော်များ တော်ပေါများ သည်၏အကြောင်း ၊
ကိုင်း စွန်ပြည်ဖျား အလံဦး ကင်း ဝမြေကြီး ပြကြီး တို့၌ဆင်မြင်း ဗိုလ်ခြေမ ရေတွက်နိုင်သော
သူရဲသူခက်လက်နက်ကရိယာများ ဂိုဏ်းအစုံနှင့် စောင့်နေထိန်း ပွဲက်ရသည် ၊ အရာအထောင်
မကဗိုလ်မှူး ဗိုလ်ချုပ်ဘိသည်အကြောင်း ၊ အပြည်ပြည်သား တို့ကဆက်သသည်လုံး ပတ်ဂင်း အလှ
၂၀်ဘို သောအမြောက်ကြီး နှင့်တကွမ ရေတွက်နိုင်သောအမြောက် ၊ မ ရေတွက်နိုင်သောစိန် ၊
မ ရေတွက်နိုင်သောမီး ပေါက် ၊ မ ရေတွက်နိုင်သောခါး လွဲ ၊ သုံး ဆောင်ရွက်မကုန်နိုင်သော
ခဲယမ်း မီး ကျောက် ၊ အထူး ထူး သောလက်နက်များ တို့ဖြင့် ပေါများ သည်အကြောင်း ၊ ဆင်ရ
တနာပေါများ သည်အကြောင်း ဦးလည်း ကာလဘဝကဆင်များ မွဖြစ်သောဆင် ၊ ဂဇေယျအမျိုး
မွဖြစ်သောဆင် ၊ ပဏ္ဍုရအများ မွဖြစ်သောဆင် ၊ တမွအများ မွဖြစ်သောဆင် ၊ ပိဂံလအများ မွ
ဖြစ်သောဆင် ၊ ဂန္ဓအများ မွဖြစ်သောဆင် ၊ မင်္ဂလအများ ဖြစ်သောဆင် ၊ ဟေမအများ မွဖြစ်
သောဆင် ၊ ဥပေါသထအများ မွဖြစ်သောဆင် ၊ လရောင်ငွေရောင်ကိုယ်လုံး ဖွေး ဖွေး
ဖြူသောအရောင်ခြောက်ပါး နှင့်ပြည့်စုံသောကောင်း ကင်ပုံခြင်း ၊ မြေလိုး ခြင်း တန်
ခိုး နှင့်ပြည့်စုံသောဆဋ္ဌန်ဆင်များ မွဖြစ်သောနိဗ္ဗုန်ပစ္စယနဝဂရာဇာအမည်ရှိသောဆဋ္ဌန်
ဆင်မင်း ၊ ပုလဲအများ မွဖြစ်သောဆင် ၊ စန္ဒေဝနအများ မွဖြစ်သောဆင် ၊ မဟာပတာပဟ
အများ မွဖြစ်သောဆင် ၊ မဟာပလာပဂဉ္ဇအများ မွဖြစ်သောဆင် ၊ သူဇိန္နဟအများ မွဖြစ်သော
ဆင် ၊ ပဒ္မဂံအများ မွဖြစ်သောဆင် ၊ မန္ဒအများ မွဖြစ်သောဆင် ၊ မိဝအများ မွဖြစ်သောဆင် ၊
ဗိသဝန္ဒအများ မွဖြစ်သောဆင် ၊ ကဇဂေကဒန္တအများ မွဖြစ်သောဆင် ၊ လောကရသုဇအများ မွ
ဖြစ်သောဆင် ၊ ကုံတဋ္ဌအများ မွဖြစ်သောဆင် ၊ သုရဘ်ဝပ္ပအများ မွဖြစ်သောဆင် ၊ ပဏ္ဏဂိုကအ
များ မွဖြစ်သောဆင် ၊ ဝိဇယဒီဃအများ မွဖြစ်သောဆင် ၊ ဒေဝဓဇအများ မွဖြစ်သောဆင် ၊
ဝဂုနာမဂမွအများ မွဖြစ်သောဆင် ၊ ဗဟုကမ္မရာဇအများ မွဖြစ်သောဆင် ၊ ဂန္ဓစဉ္ဇာဒအများ
မွဖြစ်သောဆင် ၊ ကမ္မဝါဝိယအများ မွဖြစ်သောဆင် ၊ ယုဇာဂိဂိုအများ မွဖြစ်သောဆင် ၊ ကံခိုး
ဥဒ္ဓိကြိုး သောစွမ်း ပကား ခွန်အား နှင့်ပြည့်စုံသောအထူး ထူး သောအများ တို့ကပြစ်သော
မ ရေတွက်နိုင်သောဆင်ရတနာပေါများ သည်၏အကြောင်း ၊ မြင်း ရတနာပေါများ သည်
၏အကြောင်း ဦးလည်း ခရိုး လှင်စွာ (များ ပွာ) သောယုဇနာ (ကို နေ့ချင်း) စွမ်း နိုင်
သောအသြာနေယျအများ မွဖြစ်သောမြင်း ၊ ဂွစ်ယုဇနာကို း ယုဇနာ (ကို နေ့ချင်း) စွမ်း
နိုင်သောအသြာမိုဂရအများ မွဖြစ်သောမြင်း ၊ ဆယ်ယုဇနာကို ငေ့ချင်း စွမ်း နိုင်သောသိန္ဓဝ
အများ မွဖြစ်သောမြင်း တို့နှင့်တကွများ စွာသောမြင်း ရတနာပေါများ သည်၏အကြောင်း ၊
နိုင်ငံတော်အထွင်း ယူငင်သုံး ဆောင်ရွက်နိုင်ထူး မြတ်သောရတနာပေါက် ရောက်သည့်၏
အရာခံပဒုမြား ထွင်း ဒွေထွင်း ဒွေတွင်း ခဲတွင်း ပဃင်း တွင်း ခဲဒွေတွင်း ကန့်ထွင်း ကျောက်
စိမ်း ထွင်း ကန့်ကုထွင်း ရေနံတွင်း ဆား ငမြှေမ်း မြေဆန့်အပြား ပေါများ ပြည့်စုံသည်၏
အကြောင်း ၊ မြို့၏အဂါခုနစ်ပါး နှင့်ပြည့်စုံခြင်း ဆကြောင်း ဦးလည်း နိုင်ခန့် သောမြို့ဖြစ်သည် ၊
ကမ္ဘာသောသူရဲ ပြေး ဂျီသည် ၊ အထူး ထူး သောလက်နက်ဂျီသည် ၊ အထူး ထူး သောရဲမက်ဗိုလ်ပါပေါ

မှား သည်၊ လိမ္မာ သော ကံ ခါး ဧ ဒေါင့် ဂွာ သည်၊ တံ ခါး တွင်း ၌ ခို ဝင် ခန့် သော ဇတ္တ ဝင်း ကို ဝင် ရှိ သည်၊ တံ ခါး ကို ဝင် ရှိ သည်၊ ဖြို ဇာ အ စာ ပေါ် မှာ း ပြည့် စုံ သည် အ ဆုံး ဖြစ် ကြောင့် နှစ် စဉ် လွှင့် လည်း ပြည့် သူ သား ဝါ တို့ နှင့် ဆင် မြင်း အ စဉ် ရှိ သ ဖြင့် သုံး စား ရှာ မ ကုန် သော မြက် ထင်း ရှာ ဆန် စ ပါး ပြော ဝင်း ပဲ လူး ဆ ဝ နှမ်း ကြွယ် ဝ ပေါ် မှာ း သည် ဇာ အ ကြောင်း ၊ စစ် အာ ဂါ လေး ပါး ဆို ရာ ဒဋ္ဌ လည်း ဆင်၊ မြင်း ၊ ဂ ထ ား ၊ ခြေ သည် စစ် သူ ကြီး တို့ က အ ဂါ ပြော ခန်း ထွက် လွှင့် စစ် သည် ကို နှစ် မြှ နှင်း ခြင်း ၊ နက် နဲ သော ပ ဉ ာ ရှိ ခြင်း ၊ အော ငြ် သော မြေ သီ တင် ခြင်း ၊ ဗိုလ် ပါ မှ ဏ် စား သော အ ခါ စွန့် ခြင်း ၊ စစ် သည် တို့ နှင့် ဆင်း ရဲ ချမ်း သာ ထ ဝ တူ ပြု ခြင်း ၊ စွမ်း ပ က ား ခွန် အား ကြီး ခြင်း ၊ သန့် ပြန့် သော အ ကျင့် ရှိ ခြင်း ၊ လက် နက် မှ ဉ် သီ လို မ္ဘ ာ ခြင်း ၊ ဆင် စီး မြင်း စီး ဒ္ဓ ပ ဉ် ပန်း မ ရှိ ခြင်း ၊ အ ပြီး ကို ဝင် တင် မြောက် ခြင်း ၊ လူ လွှ ကျေး ဇူ း နှင့် ပြည့် စုံ ခြင်း ကိုး ပါး ရှိ သည် ဟု အ ကြောင်း ၊ ကို ဝင်း နိ ဝင် ဆဲ သို့ သော အ ကြောင်း မြို့ နှင့် စ ပ် လျဉ် စ စ် ဦး က ဉ် း မည် သော စ စ် သူ ကြီး ၊ စ စ် မှ ဏ် နှ ာ မည် သော ဟူ း ဂ ား တ ဂ် ၊ စ စ် နား မည် သော သူ လို့ ၊ စ စ် အား မည် သော ဗိုလ် ပါ၊ စ စ် ဆိ ခံ ဖွင့် မည် သော တ မန်၊ စ စ် ဆီ အ စွယ် မည် သော သူ ရဲ ကောင်း ၊ စ စ် ခြေ မည် သော ဆင် မြင်း ၊ စ စ် ဆီ လက် မည် သော လက် နက်၊ ရှ စ် ပါ း ရှိ သည် ဟု အ ကြောင်း ၊ စ စ် သူ ကြီး တို့ လ ဋ္ဌ ာ အ မှ ထ မ်း ဆ ဂ ာ ဒ္ဓ ပြော ခန်း ထွက် လွှင့် အ ကြား အ မြင် မှ ား ခြင်း ၊

သီ တင်း သီ လ ရှိ ခြင်း ၊ ဂုဏ် တည် ကြည် ခြင်း ၊ အ မှ ကို ဩ အော ငြ် မြ လေ့ ရှိ ခြင်း ၊ လူ လွှ ရှိ ခြင်း ၊ ဥ နာ ကို အ လို မ ရှိ က ဉ် း ခြင်း ၊ ဇ ရာ မော ဂ ပြေ မြ စ် သော အ ဆ ဉ် း အ ဂါ နှင့် ပြည့် စုံ ခြင်း ၊ ရှ စ် ပါ း ရှိ သည့် ဇာ အ ကြောင်း မှ ား မှ စ ရ် အ ရှ ဉ် ရေး ကို ဝင်း ရေး ပြည် ရေး ၊ အ ကျိုး တော် စီး ပွါ း ကော် ဖြ စ် ထွ နှ် း ပြော ကု နှ် အော ငြ် ပြော ဆို ဆော ငြ် ရွ က် ရ မည် ၊ မှ တ် ဗု က် မှ တ် စ ဇာ အ သေ အ ချာ ပေ း အ ဝ ခန့် ထ ား သည် ဇာ အ ကြောင်း အ လုံး စုံ မြို့ ကို ဧ စ့် ဂ စ့် နှံ့ နှံ့ လှ ဆွ ဉ် း ရ တ မန် တို့ အ ဂါ နှင့် အ သိ ကြား လွယ် သို လွယ် အော ငြ် ဆို တ ဂ် ခြင်း ၊ အ ား ထု တ် ရှ် မှ တ် သ ား ခြင်း ၊ ကြား သည် ကို အ လေး ပြု ခြင်း ၊ နာ း လည် ခြင်း ၊ သု အ ဂို ဝ် အ ခြေ ကို ကြည့် ရှု သိ မြင် နို ဝ် ခြင်း ၊ မိ မိ အ ဂို ဝ် အ ခြေ သု အ ား သိ မြင် စေ ခြင်း ၊ စီး ပွါ း ရှိ မဲ့ ဒဲ့ လို မ္ဘ ာ ခြင်း ၊ ငြင်း ခုံ ခြင်း ဂ ဉ် း ခြင်း အ ဂါ ရှ စ် ပါ း ၊ အ မြို့ အ မ သိ ထ ဝ် ရှ ား ခြင်း ၊ အ ဆ ဉ် း ဆ ဂါ လ ဋ္ဌ ာ နှ ဉ် ပြည့် စုံ ခြင်း ၊ ဗု ဇ္ဈ ဝ လ နှ ဉ် ပြည့် စုံ ခြင်း ၊ ခဲ ယ ဉ်း သော အ မေ း ပု ဒ္ဓ ာ ကို မေ း နို ဝ် ခြင်း ၊ သု မေ း သော ပြ ဿ နာ ကို ဖြေ နို ဝ် ခြင်း ၊ တ သ ဂြ ာ ခြင်း ဆ ဂါ ဖ ပါ း ၊ ပ သာ ဒ ထ က် မြ နှ် ခြင်း ၊ စ က ား တ က် ခြင်း ၊ ပွဲ မှ ော က် ရဲ ဂ ဉ် ခြင်း ၊ သု စ ဂို က် ကို လို က် ရဲ့ ကျ ဉ် ခြင်း ၊ ကို ယ် ရှ က် နှ စ် လုံ း ဧ ဒေါင့် သုံ း ယ ဉ် ကျေ း ခြင်း ၊ မှ ာ ထ ား ပ္ပ ဉ် မ ပ္ပ ဉ် း မ ဂ္ဂ နှ် ပြ နှ် ဆို နို ဝ် ခြင်း ၊ အ ဂါ ဖ ပါ း မှ ား ကို အ သ ဉ် နှ လုံ း မွ ဉ် း ရ် ပြော ရေး ဆော ဉ် ရေး ရော က် သ မှ မ နှ် မ် မ ချ မ ဉ် း အ် တု နှ် း ပ သာ အ ဉ် အာ း ကို ပြော ရ ဉ် ဒ္ဓ အ ရှ ဉ် ကို မ စ ဝ် စ ရ ၊ ယွ နှ် း မ ဉ် း နှ ဉ် သ း တော် ဦ တော် ယွ နှ် း မ ဉ် း သ း နှ ဉ် မူ း ကြီး မ တ် ကြီး နှ ဉ် မှ း လ တ် မ တ် လ တ် တို့ နှ ဉ် သံ တို့ အ နေ ပြို ဉ် မိ အော ငြ် ကို ပြော ဆော ဉ် ပွ က် ရ မည် အ ရေး အ မှ မှ ာ နို ဝ် ဆံ ကော် အ ထွ ဉ် း သ သ နာ တော် တော် က် ထွ နှ် း ပြ နှ် ပွါ း သ ကဲ့ သို့ ယွ နှ် း ကြီး တို့ ဝင်း ပြည် မှ ာ သ ာ သ နာ တော် တော် က် ထွ နှ် း ပြ နှ် ပွါ း ရံ သ း ဧ မြေ း အ စ ဉ် အ ခ က် ထွ နှ် း လ ဉ် း ဧ ဒေါင့် ၊ လ က် နက် နို ဝ် ဆံ တော် ဖြ စ် ဘ နှ် တော် က် ရှ မ် း ယို း ဒ ယ း တို့ ကို ပြည် အ ဉ် အ ား နှို ဝ် နှံ့ ရှ ဉ် း လ ဉ် း သ သ် ၊ သ သ် း ခံ ဂ ော် မ္ဘ ဏ် ဂို ဂ နေ သ သ့် အ ထွ ဉ် း သ ဉ် း တို့ ခွေ ဝ် ရှ က် သ သ် အ ကြောင်း ကြောင့် မ ပေါ် က် မ ရော က် ရှိ ရ မည့် အ ကြောင်း မ ဟု က် ၊ နှ စ် တို့ ဝင်း နှ စ် ပြည် အ ကြား ဂ ရ လ မ်း ကြည်း လ မ်း အ နှ ော က်

အရှက်မရှိသင်းတို့ရှိမ်းယိုး ဒယား တို့ကိုသုတ်သင်ရှင်းလင်း ရန်အမှုများ ကြောင်အရေး နှင့်တထွေအပ စေပါကောင်မူသည်၊ ဖြစ်သည်အရေး ကိုအရေး ထင်ပြုမှု မပြောမဆိုအရေး ခံပြုမှုသာလိုရာအရေး ရောက် အောင်ပြောရမည်၊ ဘွဲ့ဘုန်း တော်မြတ် ကြောင့်လိုရာ အရေး အမှုပြီး ပေပြည့်စုံလျှင်ယွန်း မင်း ငနေသည်ဖြူပြည်ရွာ (မှတိုင်း တော်ပြည် ဂတော် သို့အမြန်ပြန်ရ စေကြောင်း မှာစာပေး ဆပ်လိုက်သည်) နိုင်ငံအခြား ယွန်း မျိုး တို့။

(သုတေသီ စိစစ်)

မဇ္ဈိမဒေသသောဥဿာဆယ့်ခြောက်ပြည်အိန္ဒိယတိုင်းအနောက်ဘုလားပြည်အကြောင်း
(အထောက်တော်)ဘုရားကျွန်ကော်မြေနန်းဝန်ဟောင်း၊ မဟာမင်းလွန်သဝဏ္ဏ၊
သီအဆောင်တော်မြေ၌တောင်သဝဏ္ဏဘုရားတိုးတော်မြတ်အောက်ရှိခိုး သံတော်ဦးတင်
ပါသည်ဘုရား၊ အနောက်ဘုလားပြည်သို့အကြိမ်ကြိမ်အခေါက်ခေါက်ဘုံးသွားသည်ထွင်မဇ္ဈိမဒေသ၊
သောဥဿာဆယ့်ခြောက်ပြည်အဖြစ်အပျက်အကြောင်းအရာများကိုကြား သိသမျှ
မှတ်သားမိသည်မှာဘုရား ပထိန်ဗွာန်စံလွန်တော်မူပြီး နောက်အဂ္ဂင်မဟာမောဂ္ဂလီ
ပုတ္တတိဿမထေရ်နှင့်ရဟန္တာ ၁၀၀၀(တို့နှင့်)တတိယသင်္ဂါယနာတင်သီရိဓမ္မာသောကမင်း
လက်ထက်ဇမ္ဗုဒီပကျွန်းအလုံးကိုတန်ခိုးအာဏာပြန့်(လွှမ်း)သောကြောင့်တုလားတိုင်းကွယ်
သည့်ပလိုတိုက်အဖွင်း ဂေါတမဘုရား ဂုဏ်တော်ကိုအသီးအသီးသွင်းထားကိုးကွယ်စေ၍သာ
သနာတော်ကိုခြီးမြှင့်တော်မူပြီး လွှင်သီရိဓမ္မာသောတမင်းသည်ဘုရား မွှင့်တော်မူသော
မဟာဗောဓိပင်ကိုတံတိုင်းမီးတားမှစရွှံထပ်မံပြင်ဆင်လှုပ်ဆောင်ကိုးကွယ်တော်မူသည်၊
မဟာဗောဓိပင်၏အရွှေနေရာ၌ရာဇဂြိုဟ်ဆောင်းနား သုပ္ပတိဋ္ဌိတရေဆိပ်ခံရေချိုးတော်မူ
သောနေရာဖွင့်တည်သောသုပ္ပတိဋ္ဌိတစေတီ၊ ဥဂ္ဂ၀ေဋ္ဌကဿပ၊ နဒီကဿပ၊ ဂယာဂဿပတို့
နှင့်အတူတထာဂတ၀ေ၀၀၀ကိုခွဲတော်သောနေရာတွင်တည်သောဥဂ္ဂ၀ေဋ္ဌစေတီ၊ သုဇီယဝေဋ္ဌ
မြက်ဖွစ်ဆုပ်ကိုအလှူခံတော်မူသောနေရာတွင်တည်သောသုဇီယစေတီ၊ အာလာရ၊ ဥဒကတို့
ကိုတရားဟုံးမတော်မူသောနေရာတွင်တည်သောအာလာရဥဒကစေတီ၊ ဥပက၊ ဇီ၀တ
နှင့်မြတ်စွာဘုရားသမိုးရွာပျာန်၏အကြောင်းအရာကိုပြောဟောတော်မူရာအရပ်တွင်
တည်သောဥပကဇီ၀တစေတီ၊ သုဇာတာလှူသောဂဏာတိုင်းမိန်းကိုဆီတော်ကျောင်းညောင်အောက်
အလှူခံသောနေရာတွင်တည်သောဂဏာတဏ္ဍစေတီ၊ မဟာဗောဓိပင်၏အနောက်တောင်
ထောင့်ကိုးဂါဝုတ်ခရီးကွာပထဝီသိဟမန္တမင်း၏နေရာဖြစ်သောတူမရာပြည်၏အနီး၀က်
ပါတောင်၌ဝေဿန္တရာ၊ ဂဗ္ဘာ၊ ဇာလီ၊ မဒ္ဒီဓိဘုရား တို့နေရာတွင်တည်သောစေတီသုံးဆူ၊
မဟာဗောဓိပင်၏အနောက်မြောက်ထောင့်ခုနစ်ဂါဝုတ်ခရီးကွာတန္တလပြည်သူဝဏ္ဏသွဲ့ဇာတိဘ
ဖြစ်သောဒုကူလ၊ ပါဂိတရဿတို့၏နေရာဌ်တည်သောစေတီနှစ်ဆူ၊ မဟာဗောဓိပင်၏အ
ရွှေတောင်ထောင့်ဂါဝုတ်ခုနစ်ဆယ်ကွာစိဇ္ဈကပြည်ဝဂ္ဂုပါမည်သောကျောက်သို့ပေါ်ခဲ့ရွှင်
မဟာကဿပဂိုဏ်ဗွာန်ပြုတော်မူသောအလောင်းတော်သဂ္ဂဗွာနနှင့်တကွစေတီမုဆိုးတံ
တိုင်းမီးတားမှစ၍ကိုးမျှသောတမင်းတည်လှုပ်တော်မူပြီး လွှင်မဟာဗောဓိပင်သို့မ
ပြတ်ကွက်တော်မူလှုပ်ခဲ့ကိုးကွယ်တော်မူသည့်အတွင်းမိဘုရားကြီးနတ်ဂျာစံလေသော
ကြောင့်(မိန္ဒဒေဝီဌ)ကုလားအမျိုးဖြစ်သောမိဘုရား ငယ်ကိုမိဘုရားကြီးမြောက်ပြီး လွှင်
မဟာဗောဓိပင်သို့အစဉ်မပြတ်ကွက်သွားကိုးကွယ်တော်မူသည်ကိုမိဘုရားနှလုံးမသာမြစ်သ
မိမိအမျိုးဖြစ်သောကုလားတို့ကိုခေါ်ဆောင်မင်းကြီးသည်ငါထက်ဗောဓိပင်ကိုချစ်မြတ်နိုးသည်
(ဖြစ်ရှိ)အစဉ်မပြတ်(အဖူးအမြဲ)ကွက်သွားသည်၊ ညည့်အခါတိတ်တဆိတ်သွားရဲမဟာဗော
ဓိပင်ကိုသောကြောင့်ပြုရမည်ဆိုလေသောကြောင့်ကုလားအမျိုးတို့သည်ညည့်အခါသွားရှိဗော
ဓိပင်စသည်ကိုဘောက်ထွင်းပြီးလွှင်မြင်းလားစွယ်တို့ဖြင့်ဂိုက်နှက်လေသောကြောင့်မဟာဗော
ဓိပင်သို့းနွမ်းလေသည်၊ ဓမ္မာသောကမင်းကြီးလည်းနံနက်ခါထွက်ဘောက်ထွင်း
ဂိုက်နှက်ရာနှင့်တကွသို့းနွမ်းသည်ကိုမြင်တော်မူလွှင်မိန္ဒဒေဝီဌတို့ဖျက်ဆီး ခဲ့သည်ဆိုရှိအလွန်ကြေ

ကွဲ တော်မူသည်နှင့်နှလုံး မသာရှိသည်နှင့်နန်းသို့ပြန်လည် နေတော်မူသည်အတွင်း ညည်အခါမိုး ကြီး လေကြီး ပြင်း ပြန်ဝင်ရှိ မိုးကြီး အကြိမ်များ စွာပစ်သည်၊ နံနက်အခါမင်း ကြီး ထွက် တော်မူ ပြန်လျှင်မဟာ ဗေဒင်ပင်သည် ဘောက်ထွင်း ဝိုက်နှက်ရာ ငပျောက်ပျက်ရှိ ပကတိလျှင်လန်း စည် ပင်သည်၊ ဗေဒင်ပင်ငယ်လည်း ဗေဒင်ပင်ကြီး နှင့်ပြိုင်ရှိသည်ချင်း တပင်ငပါက်ပြန်သည်ကို မြင် တော်မူသည်နှင့်အလွန်နှစ်သက် တော်မူသည်၊ နောင်မိဆွာဒါဋ္ဌိတို့မဖျက်ဆီး နှိုင်ဖိုမှ သော ဤဗေဒင်နှစ်ပင်ကိုအမြစ်ခြေကစ၍ ခွ(ဆုံ) ရောက်(အောင်) ကျောက်ပလ္လင်ဝန်း ရံတည် လုပ် တော်မူပြီး လျှင်အစဉ်မပြတ်ပူဇော်ကိုး ကွယ် တော်မူသည့်အတွင်း ဓမ္မသောကမင်း ကြီး နန်း စံခုနှစ်(တွင်) နတ်ပြည်စံ တော်မူ၍ မိဘုရား သည်မိမိအမျိုး ဖြစ်သော အောင်ဝ လီယာကိုနန်း တင်ရာ အောင်ဝလီယာသည်သာသနာတော်ကိုအကို အကွယ်နှင့်တကွဖျက်ဆီး လေ သော ကြောင့်ဓမ္မသောကမင်း ဆီသား တော်ရှင်မဟိန္ဒမသေရှိနှင့်တကွရဟန္တာအပေါင်း တို့သိုက်ဖြိုဖျိုကူး သွား ရလေသည်၊ အောင်ဝလီယာမင်း လည်း ဝါနီဝင်ခံ့မဟာ ဗေဒင်ပင်ရှိ သော ကြောင့်အရပ်ရပ်တိုင်း မြည်မြဲရွာများ ကအဆွား အမြော်အရောက်အငပါက်ထူတပ်များ ပြား လှသည်၊ တိုင်း ရေး ပြည်(မှအာရှလပ်အထွေး)ရှိရာ ရွေသည်တို့မှာ သောအယူရှိ သော အောင် ဝလီယာမင်း သည် ဗေဒင်ပင်ကို ခုတ်ဖြတ်ခဲ့ပါသင်မြင်း ဗိုလ် ခြေအလုံး အရင်း နှင့် မဟာ ဗေဒင်ပင်ဖြိုထွက်ခဲ့ပြီး လျှင်သပ္ပတိဋ္ဌိတ စေတီ၊ ဥဂုဝေဋ္ဌ စေတီ၊သုဇ္ဇိယ စေတီ၊ဂဏိဘတ္တ စေတီ၊ ဥပကဇိဝ စေတီအစရှိ သော သဿဿ္ဌာဒန စေတီပုထိုး ဘုံတိုင်း မီး တာ း များ နှင့်တကွ ဗေဒင်ပင် အမြစ်ခြေဝန်း ရံတည်ထား သော ကျောက်ပလ္လင်ကိုဖျက်ဆီး ၎စလျှ ဗေဒင်ပင်ကို ခုတ်ဖြတ်မည်ရှိ ရာဓမ္မာသောကမင်း ဆီမှူး မတ်တို့တအာရှင်မင်း ကြီး ဤ ဗေဒင်ပင်ကိုမင်း စဉ်မင်း ဆက်ပု ဇော်သကဲ့သို့ရပြုကြပါသည်၊ ခုတ် တော်မူရှိ မဆင့် ကြောင်း နှင့် လျှောက်ထား ကြသည့်ကာလနှင်းတို့ ဗေဒင်ပင်တန်ခိုး ရှိမင်္ဂလိကိုဆီရ မည်ဖြစ်သည်ဆိုရာတွင် ၎ဗေဒင်ပင်ကြီး ကိုရှိလင့် စေဦး ၊ ဗေ ဒင်ပင်ငယ်ကိုအလျှင်ခုတ်ကြရ မည်၊ ဂန်ခိုး မပြုရှိလျှင် ဗေဒင်ပင်ကြီး ကိုလည်း ခုတ်ဖြတ်မည်ဆိုရှိ ဗေ ဒင်ပင်ငယ်ကိုခုတ်ဖြတ် စေရာပကတိလျှင်လန်း စည်ပင်လျက်အကြိမ်ကြိမ်ခုတ်ဖြတ်မနိုင်ရှိသည်နှင့် အောင်ဝလီယာမင်း ကဆီဆုံရှိတိုက်ရ မည်ထင်မဲ့ဆင့်ဆိုပြန်ရှိ ဗိုလ် ခြေဝဲမက်တို့ထင်း စုပုံမီး တိုက် ကာရာမလောင်မည်ကို မနှမ်း မီး ပုံမီး ကြီး စုအထွင်း ပကတိလျှင်လန်း သည်ကိုမြင်မှ ဗေဒင် ပင်ငယ်ပင်သေလိမ့်မည်း အလွန်တန်ခိုး ရှိ ၎ပဿည်၊ ဗေဒင်ပင်ကြီး ဖြစ်လျှင်ဆိုဘွယ်ရာမရှိပြီ ဆိုရှင်မင်း နှင့်တကွဗိုလ် ခြေအလုံး အလွန်ဖိတ်လန့် ကြောက်ရွံ့သဖြင့်ပြည်သို့ပြန်သွား ကြရာလမ်း ခရီး ခဲ့ဝံ့သင်း ခန့်ရှိ သော မှာ ပီခုံး တို့ကောင်း (ကင်)အလုံး ပြည့်မှလိုက်ရှာတွေ့သတ် လေ သျှင်မင်း နှင့်တကွဗိုလ် ခြေအလုံး ပြည်သို့မ ရောက်တ ယောက်မကျန် သေကြေပျက်စီး လေတုန်သည်၊ ထို ဗေဒင်ပင်ငယ်သည်ဒီး တိုက်ရှိ မ လောင်မည်ကို မနှမ်း သည်ကိုအစွဲပြုရှိယခုတိုင်အဝံ့ရ ဗေဒင် ဟုထွင် လေသည်၊ အောင်ဝလီယာမင်း မရှိ နောက်သာသနာတော်ကိုကြည်ညို သောစန္ဒဒေဝ မင်း ပြုသည်နှင့်အထက်ဓမ္မာသောကမင်း တည်ထား သော စေတီပုထိုး ဘုံတိုင်း မီး တာ း မှ စ၍ အောင်ဝလီယာမင်း ဖျက်ဆီး သမျှတို့ကိုထပ်မံပြင်ဆင်လုပ် ဆောင်ပြီး လျှင်သာသနာတော် ကိုအစဉ်မပြတ်ပူဇော်ကိုး ကွယ်ခြင်း မြင့် တော်မူသည်၊ စန္ဒာဒေဝမင်း မရှိလျှင်တုလာ အ ဖျိုး မင်း (ခြောက်)ဆက်ပြုလုပ် နေသည်အတွင်း ၎နရဇ္ဇရာဇာခေါင်း အလွှောက်ဟတ္ထိသာလက အာမတ်ရှိ သောဂွာခ်ီသီဂျီယာဌသာဓိပုဏ္ဏား သည်မဟာ ဗေဒင်ပင်ကိုဆက်ခံပြင်ဆင်လုပ် ဆောင်

ပြီး လွှင်ဗေဒဓိပင်မြစ်ဂန္ဓကုဋိတိုက်ကိုတည်ထား ကိုး ကွယ်၍ နေရွှေရာချောင်း သို့တနေ့မပြတ်
ကူး သွား သည့်ကာလသဲပြင်ကွဲရိုင်း တကောင်မပြတ်ဝင်လာက်နေသည်ကိုပုဏ္ဏား ကဗျာကွဲရိုင်း သည်
သဲပြင်ထွင်နေတိုင်း ဝင်လာက်နေသည်၊ အကြောင်း အသို့တုံနည်း ဟုကွဲကို ချောက်မောင်း ၍ နေ
ရာသဲပြင်ထွင်တူး ကာလသရက္ခန်တုံး ကိုရသော ကြောင့်အိမ်သို့ယူသွား သည်၊ ညဥ့်အခါအိမ်မက်
မြင်သည်မှာသင်ပုဏ္ဏား ဌသရက္ခန်တုံး ကိုအသုံး အစွဲမပြုလင့်ဘုရား ရွှတုတုလုပ်၍ ဗေဒဓိပင်
ဂန္ဓကုဋိတိုက်ထွင်သွင်း ထား ကိုး ကွယ်ရမည်မြင်မက်သည့်အတိုင်း ဘုရား ရွှတုတုလုပ်ကိုး ကွယ်ပူ
ဇော်၍ပုဏ္ဏား အသက်၉၉နှစ်ထွင်ကွယ်လွန်သည်၊ နောက် ဂေါတမမြတ်စွာဘုရား သာသနာ
ကာလနှစ်အနှစ်၆၀၀ကျော်ထွင်ပွဲပြည်ကြီး ဖြစ်၍ကုလား တို့ဘသာမိဟန်မက်ဆုရား ပွင့်သည်
ထွင်အရပ်ရပ်မြို့ဝ နေလူတို့ကိုခင်ခင်သို့ဝင်ကြရမည်တိုက်ခိုက်လိုက်သွင်း ပြီး လွှင်အဆက်ဆက်မင်း
ပြုလုပ်နေကြသည်၊ နမဋ္ဌတ်မင်း လက်ထက်ပြည်ဝွာထွင်စည်း ဂမ်း ဥပဒေမတွိစိရင်ကြ သော
ကြောင့်တိုင်း ပြည်မြို့ဝွာမှက်ပြား သော ကြောင့်အမတ်ကြီး သည်မင်း ကိုတင်လွှောက်ပါသော်
လည်း မနာမယူပြုလိုက ဘုကဲ့သည်နှင့်ပြည်ဝွာမငြိမ်မသက်သူနှိုး တနှမှာ းသည်၊ မိုး ရေ
ခေါင်း ပါး အစာဆန် ရေရွှား ပါး ငတ်မွတ်သည်ဟုခံ့အမတ်ကြီး သည်နှလုံး မသာတွိ နေသည့်
အဖွင်း သူနှိုး တယောက်ကိုသတ်မည်တွိ သော ကြောင့်နှိုး သူကဆွန် တော်အသက်ကိုကယ် တော်မူပါ
အမတ်ကြီး ကိုအစိုရင်ခံရာအမတ်ကြီး ကဟယ်သူနှိုး နှင့်ကို ပါနှတ်ခြင်း ဘိမတတ်နိုင်၊ သို့ရာထွင်
ငါ့စကား ကိုနား ထောင်လွှင်ချမ်း သာစိမ့်မည်သို့သည့်အကိုင်း သူမှုး ကနား ထောင်ပါ
မည်ဆို သော ကြောင့်ဟယ်သူနှိုး နှင့်ကိုယခုထုတ်သွား ရဲသူဩန်သို့ ရောက်ကာလမသတ်မီဆိုရမည့်
စကား မှာအချင်း ဟူသတ်တို့ယခုကုန်ပ်အသက် သေရမည်ကိုနှိုး ဂိုမ်ခြင်း မတွိ၊ ကုန်ပ်ထွင်ထူး
သော အတတ်ကိုသာနှမြောနှစ်သက်လှသည်၊ ပေး ရမည်သူကိုလည်း ကြည့်၍ မမြင်ဆိုကာလ၊ မည်
သည့်အတတ်ကိုတတ်သနည်း သူသတ်တို့က ငမး လွှင်ဂွက်တိုဂိန္ဓာခန်တို့၏ဘသာကိုထက်သိနား လည်ပါ
သည် ပြောဆို လေ၊ ထိုကာလသူသတ်တို့ကလဲသူနှိုး ကိုသတ်၍ မတော်သေး ဖြစ်သည်၊ မင်း ကြီး ထံပြန်
ရောက်လာလျှင်မည်သလာကာလမင်း ပါး ကနေ၍ (ငါ) တင် လွှောက်မည်၊ ငါမှာသည့်အ
တိုင်း ပြောဆို တော့ချမ်း သာလျှင်မည်ဆို၍ မင်း ပါး ကနေလင့်၏၊ သူနှိုး ကိုထုတ်သွား ရဲသူဩန်
သို့ ရောက်ကာလအမတ်ကြီး မှာတိုင်း ပြောဆို သော ကြောင့်သူသတ်တို့ကမင်း ကြီး ထံပြန်ရောက်
လွှောက်လာရာနမဋ္ဌတ်မင်း ကသင်အမတ်ကြီး ၊ ကဲသူနှိုး သင်းထူး သောအတတ်ကိုတတ်သင့်မှန်
လွှင်ချမ်း သာစေသဖြင့်အမတ်ကြီး ကသိမ်း ထား ရဲအတတ်ကိုသင်ရမည်တုသူနှိုး ကိုအမတ်ကြီး သို့
အပ်လေ၏၊ အိမ်သို့ ရောက်ကာလအမတ်ကြီး ကတယ်သူနှိုး နှင့်သင် ငါ့စကား ကိုနား ထောင်
သော ကြောင့်အသက်မှချမ်း သာရသည်ဖြစ်သည်၊ ယ ခုမှစ၍အသက်ထက်ဆုံး သည်တိုင်း သည်ပြည်
သို့မလာမရောက်လင့်သွား လေတော့နှိုးရဲထွက်သွား စေ၏၊ တနေ့သ်ွမင်း ကြီး ကသင်အမတ်
ကြီး ၊ သူနှိုး ထွင်ထူး သောအတတ်ကိုသင်သည်တတ်ပြီ လော မေး ရာသူနှိုး မှာပြောက်မှက်ထွက်
သွား ပါသည်၊ အတတ်မူတား တတ်လိုက်ပါ၏တင် လွှောက်ရှဲ့မင်း ကြီး လည်း အမှတ်ခဲ့နော်၊ အခါ
တပါး နမဋ္ဌတ်မင်း လည်း တောကစား ထွက်လေသော် တောအရပ်ထွင်ရဲမက်ဗိုလ် ခြေနှင့်ကွဲ
မိမင်း အမတ်မြင်း ခံသုံး ယောက်တစုနေရာဆည်း ဆာအချိန်မိုး ကြီး လေကြီး ပြင်း ပြစွာလို
သည်နှင့်တခုသောဝှက်ထွင်း သို့ဝင်ရှဲ့ အောင်း နေရာလပြည့်နေ့ဖြစ်သော ကြောင့်မိုး စဲ၍ နေ
ဝင်လွှင်လပေါ်လာ၏၊ ငင်း ဂူဝထွင်လည်း လက်ဝဲလက်ယာသစ်ပင်ကြီး နှစ်ပင်ရှိသည်၊ ငင်း

သစ်ပင်ထွင်ဇီး ထွက်နှစ် ကောင်ထပင်စနား ၎နရဲမြည်ကြ သောအသံကိုမင်း ကြား ကြား လွှင်
သင်အမတ်ကြီး ၊ အထက်ကသူ ခိုး တွင်တိုရိ ၊ ဘတို့ဘသာကိုသင်လိုက်သည်ဖြစ်၍ယခုဇီး ထွက်နှစ်
ကောင်ပြောဆိုကြသည်ကိုနား ထောင်လေ့ဆိုသည်အတိုင်း နား ထောင်ကြား သော်အမတ်
ကြီး ကဘိသို့ လျှောက်၏ ၊ ယခုဇီး ထွက်နှစ်ကောင်နား ၎ပြောဆိုကြသည်မှာတောင်သစ်ပင်
ကအမ ၊ မြေဝက်သစ်ပင်ကအစိုဖြစ်ပါသည် ၊ အမကအမောင်ဇီး ထွက် ၊ မောင်မင်း သဗီး နှင့်
ငါသား ကိုထိမ်း မြား ပါရစေဆိုလွှင်ဇီး ထွက်ဖိုက ၊ ဆသင်ဇီး ထွက်မ ၊ သင့်သား နှင့်ငါသဗီး ကို
ထိမ်း မြား ပါရစေသည်မှာငွေဘဆိုး ငွေပုက်ဆယ်ငွေလက်ဖွဲနှင်ပါမည် လေမေး သည်တွင်
အမောင်ဇီး ထွက်သည်မင်း လက်ထက်ဖြစ်လွှင်ငွေဘဆိုး ငွေပုက်ဆယ်ငွေသာမကငွေပေါင်း၁၀၀
ပင်လက်ဖွဲပါမည်ဇီး ထွက်မက ပြောဆို သော ကြောင့်သို့ဖြစ်လွှင်ထိမ်း မြား မည်ဆို ပါသည် လျှောက်
ထား ၎သင်အမတ်ကြီး သင့်း တို့ဦးငွေဘဆိုး ငွေပုက်သည်အဘဘိအကျိုး ရှိသနည်း မင်း ကြီး က မေး
သည်ထွင်ငွေဘဆိုး ငွေပုက်သည်ဇီး ထွက်တို့မှာငှိုး မှာ း တိရိစ္ဆာန်တို့ကိုစားကျက်ဖြစ်ပါသည် လျှောက်
ထား သည့်တာဝထသင်အမတ်ကြီး ဇီး ထွက်မစကား ကို ထောက်လွှင်ငါတို့ငှိုင်း ငှဲပြည်တွင်ငွေဘဆိုး ငွေ
ပုက် ပေါများ သလော မေး ၎ဘဏ်ထေဒါမှာ ခြေရင်း တော်ထွင်မြဲခွဲရပါသည် ၊ ဇီး ထွက်တို့
မှာသည့်နှက်ဖြစ်၍ငွေဘဆိုး ငွေပုက်များ မှာလွှဲလည်ကျက်စား ပါသည် လျှောက်ထား လေလွှင်
နမဒတ်မင်း ကသင်အမတ်ကြီး တိုင်း ပြည်ထွင်စည်း ကမ်း ဥပ ဒေမတွိစိရင်ကြ သော ကြောင့်
ပြည်ငွေပုက်စီး ရုံကုန် ရေလှေဖြစ်သည် ၊ နန်း သို့ ရောက်လွှင်အမတ်ကြီး နှင့် ငါသည်စိရင်တမ်း
ဥပ ဒေကမ်း ပြု၍ စိရင် စေမှသင့်မည်ဆိုလျှင် လွှင်ပြည်သို့ ရောက်ကလကမ်း ပြုသည်မှာပြည်ငွေ
ထွင်ကြီး ငှိုး ၊ စိုး ငှိုး ၊ မှား ငှိုး ၊ ကဲငှိုး အစဉ်မပျက်အမိန့် အလျောက်သား စဉ် မြေး ဆက်
ဆင်း သက်ဖွဲ့ငှိုး ဂုဏမပျက် စေရ ၊ အရပ်ရပ်ရောင်း ဝယ်ကြသည့်ကုန်စုမှာဆား ကုန် ၊ ဘိန်း
ကုန် ၊ ဥတုပ်ကုန်သုံး ရပ်ကိုပြည်သူဆင်း ရဲသား တို့မ ရောင်း မဝယ် စေရ ၊ အရပ်ရပ်ဖြို့ကျေး
ရွာများ မှာဆား ဘိန်း ဥတုပ်ဂုဏ်အနီခန့်ငြိုး လွှင်မင်း ကတဝတည်း ရောင်း စေသည် ၊ အ
ရပ်ရပ်မြက်သမျှကိုမင်း သို့ဆက်သွင်း ဂုဏသည် ၊ မင်း မှာလည်း ထိုကုန်သုံး ဂုပ်ကမြက်သမျှကိုစား
သောက်ဂျာအိန်း သုံး ဆောင်သည် ၊ သုံး ရပ်ကုန်ပြင်အရပ်ရပ်ကုန်သမျှကုန်စုမှာမျှား မတ်
သူ ဒွေး ကုန်သည်ဆင်း ရဲသား တို့အသီး အသီး လိုရာစွဲလမ်း ရှာအစဉ်မပျက် ရောင်း ဝယ်ကြ
ဂုဏသည် ၊ ထိုင်း နိုင်ငံနေဆင်း ရဲသား ကုန်သည်ထိုမှာမင်း တို့သည် ရေမြေကိုအစိုး ရ လေသော
ကြောင့် ရေ ပေါ် မြေ ပေါ် နေလယ်ယာလုပ်ကိုင်သူတို့မှာတန်စွမ်းလင်ဒဲကိုဒဂိုး တပြား ကုန်
ယူသည် ၊ လယ်ယာမတွိသူတို့မှာ နေအိမ်ယာဝယ်လွှင်ဒဂိုး ၁ပြား ကုန်ယူသည့်ဖြင့်မှာခင်း မတွိပြီမ်
ဝင်စွာလုပ်စား ၎နထိုင်ကြ ရသည် ၊ ကုန်သည်တို့မှာလည်း ဒဂိုး ၁၀၀ကို ကုန် ရောင်း လွှင်
ဖြား က ၊ ၁၀၀၀ကို ရောင်း ဝယ်လွှင်ဖြ၀ကကို ခံယူသည့်ပြင်မှာခင်း မတွိ ၊ အရပ်ရပ်တိုင်း
နိုင်ငံဖြို့ကျေး ငွေပုများ ထွင် စေဝ်ထွား ဘရာသက် ၊ ထာနာတို့အသီး သီး ဖြို့ ၎နဆင်း ရဲသား
တို့မှာဆုံး စံတွိသည့်အတိုင်း ခံယူ၍ ငွဲမင်း သို့ဆက်သွင်း ရသည် ၊ ငွဲမင်း မှာလည်း ရေခွန်မြေ
ခွန်ဥစွာရပ်မှား ကိုစား သောက်ဂျာအိန်း သုံး စွဲခြင်း ကိုမပြု ၊ တိုက်အခြား ထား ငြိုး လွှင်
မှား မထိုဗိတ်ပါရဲမက်စစ်ပါဇိုအမှာထမ်း စာ ၎ရး အရပ်ရပ်ဌိသည်များ ကိုဆုံး စံတွိရာစား
ငှိုး ပေး ငှိုး အစဉ်အတိုင်း လခဂိုက္ခာ ပေး ဝေပါသည် ၊ ပြည်သူပြည်သား တို့တဦး ကိုတဦး နှိပ်
စက်ကြသည့်အမှုများ မှာဆဲလွှင်ဆဲစား ၊ ဂိုက်လွှင်ဂိုက်စား ၊ ထောင်း လွှင်ထောင်း စား ၊

သေလွှင့်သေစေဘး ၊ သူ့ခိုး ကိုမိလွှင့်ခိုး ဘေဒိခိုး ဘက်ကိုင်ကိုက်နှက်ရံ မစစ်မကြောခိုး ထုတ်နှင့်မိသူတိုသဘုံး နှစ်တန်သည် လေး နှစ်တန်သည် ချင့်ချိန်ရံလွှတ်ပါသည်၊ မြို့ပွဲငှင်မင်း နှင့်တကွ မှာ၊ မတ်သူ့ငွေး ကုန်သည်ဆင်း ရဲသား တို့မှာမှာခင်း ရွှံလွှင်ကျမ်း ကိုးဖွဲ့ရံ စာဖွက်သည့်အတိုင်း ဇာနီး ပန္နာကိုမငဲ့မင်း စဉ်မင်း ဆက်ဆင်း သက်စိုရင်ကြပါသည်။

1822 ဘုရား ဖူန်တော်(သက္ကရာဇ်)၁၁၀၄ခုနှစ် ၈မခေတ်မြို့ကအနောက်ကုလား ပြည်သို့ကူး သွား ရာဇဂေယျပုရမြို့ဝွံလကန်တောင် ထောင့်ဖွင့်နေပါလတိုင်း ပဉ္စာလဟုမြို့သား ပသိလူမျိုး မည်း ဂဟန်း ဇာနှင့် ဂဏ္ဍကြရဟုလား ပြည်၏အကြောင်း အရာများ ကို ၈မ်း မြန်း သည်ကာလရံပြသိကြီး သည်အခွေမှက်နှာကို နေပါလတိုင်း ၊ ပဉ္စာလဟိုမြို့၊ တောင်မှက်နှာကိုထွန်ဖြိုယတိုင်း သယံပတ်မြို့၊ အနောက်မှက်နှာကိုမဂဓတိုင်း မဂဓရာဇ်မြို့၊ ရမြောက်မှက်နှာကိုဟန်ဗဿိတိုင်း ဟိုရံမြို့ အသီး အသီး သား စဉ်မြေး ဆက်ငှိး ရာမမှက်အုပ်ထိမ်း စီရင်ကြပါသည်၊ တောင်မှက်နှာထွန်ဖြိုယတိုင်း သယံပတ်မြို့ထွင်ပသိလူမျိုး စေဝ်ဘွား မည်း ရဇာအလိခံနှုပ်ချပ်စီရင်သည့်အ 1774 ထွင်း (သက္ကရာဇ်)၁၁၃၆ခုနှစ်ပင်လယ်နား တလျောက်နေဆိုး ဆောင်း အင်္ဂလိပ်လူမျိုး တို့တကိလပ်အာရုပ်ထွင်အခွန် ပေး ဆက်ရံမြို့တည်လုပ် နေထိုင်ပါရမည့်အကြောင်း နှင့်သယံပတ် စေဝ်ဘွား မည်း ရဇာအလိခံကို လျှောက်ထား သော ကြောင့်ဘိလပ်အာရုပ်ထွင်မြို့တည်လုပ် နေထိုင်စေသည်၊ ဗိနပ္ပတ်ထိုးမြို့၊ ဘင်္ကလား မြို့၊ ဟိုင်ဒရုပတ်မြို့၊ ဘုံဝိုင်သူရုပ်မြို့၊ မဆလိပံဒပ်မြို့၊ နာဂူ၊ နဂပတံ၊ ကိုရံခြို့၊ နရဂုတ္တိ၊ ဒါကာ၊ ၈မောက်သုဇာ၊ ပဃနာ၊ မုံဂရာဇ်၊ ဘနာရတ်၊ လက္ခကော်ငး ၊ စစ်တကောင်း ၊ ဂုဇ္ဇရာ၊ နသူဒါပတ်၊ ဘိလပ်မြို့မှစ၍ဘုန်ဖြိုယတိုင်း အဝင်အရပ်ရပ်မြို့ကျေး ငွာများ ကရသည့်အခွန်များ ကိုလည်း မြို့စား ဘရာသတ်နာတိတို့ကမြို့စောင့် စစ်ပါဂို၊ ဗိုလ်မှူး ၊ တပ်မှူး ၊ အမှုထမ်း ၊ စာရေး လုင်တိုထုံး စံဘိုရာဇား မြေ ပေး မြေလခ များ ကိုအသီး အသီး ၈ပး ကုန်ရံကုန်သမ္မာအခွန်မှာသယံပတ်မြို့စစ်ဘုရင်မည်း ရဇာအလိခံသို့ ဆက်သွင်း ပါရသည်၊ မည်း ရဇာအလိခံမှာလည်း အရပ်ရပ်မြို့ငွေများ ကရသမ္မာအခွန်ကိုသယံ ပတ်မြို့ထွင်မြို့စောင့်စစ်ပါဂို၊ ဗိုလ်မှူး ၊ တပ်မှူး တို့စား ဂိုး ၈ပး ဂိုး ဘိသမ္မာကို ၈ပး ရံမကုန် ကုန်အခွန်များ ကိုရံမင်း သို့ဆက်သွင်း ပါရသည်၊ ဆိုး ဆောင်း အင်္ဂလိပ်လူမျိုး တို့ဘိလပ်မြို့ကိုပြစု တည်လုပ် နေထိုင်လိုး လွှင်ငါး နှစ်ကျော်အခွန် ပေး ဆက် နေသည့်အတွင်း သယံပတ်မြို့ စေဝ်ဘွား မည်း ရဇာအလိခံသေသုံး ရံသား တိပူဆက်ခံနှုပ်ဆိမ်း စီရင်သည့် နောက်အင်္ဂလိပ်တို့အခွန်မ ပေး နေသော ကြောင့်တိပူမင်း သည်ရံမင်း ထံသွား ရံကွန် တော်တို့ထွန်ဖြိုယတိုင်း အဝင်ဘိလပ် နေသိုး ဆောင်း အင်္ဂလိပ်လူမျိုး တို့ကိုကွန် တော်အဘမည်း ရဇာအလိခံမြို့တည်လုပ် နေထိုင် စေရွ ကွန် တော်လက်ထက်တိုင်အစဉ်မပြတ်အခွန် ပေး ဆက် နေပါသည်ကိုယခုမ ပေး မဆက်ပါ၊ တိုက်ပါရ မည့်အကြောင်း နှင့် လျှောက်ထား လွှင်မင်း တို့အဘမင်း တို့ မြေ ပေး သော ကြောင့်ဖြစ်သည်၊ ဝါကစဂိတ် မ ပေး သင့်၊ တိုက်လိုလွှင်မင်း တို့စဂိတ်နှင့်တိုက် ၈လ တေဒု(ဝွံ)မင်း ကဆိုရှိတိပူမင်း သည်ရဲမက်ဗိုလ် ခြေအလုံး အရင်း ဘိုး ရမ်း စည်း ကြပ်ရှိတက်တိုက်နိုက်ရဘဘိလပ်မြို့ နေသိုး ဆောင်း အင်္ဂလိပ်လူမျိုး တို့ ၈သ ကြေရ မရပ်မခံနိုင်ဘို့ သော ကြောင့်ကုန်ပ်တို့မှာခဲယမ်း မီး ကျောက်ကုန် ပါသည်၊ သုံး နှစ်ငုံဆိုင်း ပါ၊ ကုန်သမ္မာစဂိတ်ကို ၈ပး ပါမည်ဆိုရံ ဒဂိး ပြား ရေ ၂သန်း ကျော်ပြန် ပေး လွှင်ကိုပူမင်း သည်သယံပတ်မြို့ကိုပြန်ရံသုံး နှစ်ငုံဆိုင်း သည်၊ သုံး နှစ် ၄စုကာလတိပူမင်း သည်ရဲမက်ဗိုလ် ခြေအလုံး အရင်း နှင့် ရှိတက်ဂိုက်နိုက်ပြန်ရဘဘိလပ် နေအင်္ဂလိပ်လူမျိုး တို့ သေကြရှိ

ပုက်စီး မည်ထွင်ကိပ္ပမင်း သည် ကြေဘွင်အနာဝပဆုပ် ပေါက်ရှဲ့ သေဆုံး သည်နှင့်ရဲမက်ဗိုလ်ပါတို့
ပုက်ပြား လေသော ကြောင့်ဘိလပ် နေအာဂ်လိပ်တို့လိုက်ထပ်တိုက်ယံ ရာသဖယ်ပတ်မြို့သူ ရေဝက်ရှဲ့
ငင်း ထွင်ကိပ္ပမင်း သား ဂနေဘအလီသည်ဆယ်နှစ်ရွယ်ငယ် (သေကြောင့်မ) စည်း မရပ်
မခံနိုင်သဖြင့်ထွက်ပြေး ပြီး လွှင်မရာထာအရပ်က နေရှဲ့ ခွံမင်း ထံတင် လျှောက်သည်မှာဘွန်
တော်အဘကိပ္ပဘိလပ် နေအာဂ်လိပ်လူမျိုး တို့နှင့်တိုက်ခိုက်ကြရာအဘကိပ္ပသည် စစ်မြေအရပ်ထွင်
ကျောထွင်အနာဝပဆုပ် ပေါက်ရှဲ့ သေဆုံး သော ကြောင့်ဗိုလ် ခြေပုက်ပြား ဌိသည်နှင့်အာဂ်လိပ်တို့
လိုက်လံတိုက်ခိုက်ရှဲ့သဖယ်ပတိမြို့မှား ကိုရ ချေသော ကြောင့်ဘွန်တော်ထွက် ပြေး ခဲ့ရပါသည်၊ တိုက်
ပါရမည့်အကြောင်း နှင့် လျှောက်ထား လွှင်မင်း တို့ဘိုး တ မြေ ပေး သော ကြောင့်ဖြစ်သည်၊
ခိုက်လွှင်သုဘွန်ဖြစ်မည်၊ ထိုကစရိတ်မ ပေး သင့်၊ တိုက်လိုလွှင်မင်း တို့စဗိတ်နှင့်တိုက် လေတဲ့
ဆို၍ ကိပ္ပမင်း သား နေဇာအလီသည်ခွံပြည်ကြီး ခံအာ ရွှေမှက်နှာ နေပါလတိုင်း ပဉ္စာလဟုမင်း
ထသွား ၍ မှီခိုကပ်ရပ် နေပြီး လွှင်ဘွန် တော်တို့ထုဖြိုယတိုင်း နှင့်တကွသယ်ပတ်မြို့မှား ကိုဘိလပ်
နေအာဂ်လိပ်သိုး ဆောင်း လူမျိုး တို့ဖုက်ဆီး တိုက်ယူပါသည်၊ အဘကိပ္ပလည်း သေဆုံး ဌိပါသည်၊ ဘွန်
တော့်ကိုစရိတ် ကြေး ငွေနှင့်ထဘွမစတော်မူပါ၊ လက်နက်လူသွင်း ဂုဒ်း စည်း ကြပ်တိုက်ခိုက်ပါ
ဂုဒေ၊ ထုဖြိုယတိုင်း မှား ကိုရကာလကျေး ဇူး နှင့်တကွကုန်သမ္ဘစရိတ် ကြေး ငွေမှား ကိုဆပ်
ပေး ပါမည် ပြောဆိုခဲ့ပဉ္စာလတိုမင်း ကစရိတ် ကြေး ငွေပေး မ၌ား ဂုဒ်း တိုက်စေသည်၊ နေ
ဇာအလီထွင်နှစ်လဘွဆိုခဲ့ ကြေး ငွေစရိတ်အတပ်ထပ်ဌိ သော ကြောင့်ပဉ္စာလတိုမင်း သည်ကိုယ်မှ
ဖြစ်ခဲ့နှစ်စဉ်မပြတ်တိုက်ပါသည်၊ ဘိုး တော်ဘုရား လက်ထက် တော်ထွင်လည်း ဘိလပ်ဆင်လား နေ
သိုး ဆောင်း အာဂ်လိပ်လူမျိုး တို့သည်မရပ်မခံနိုင်ရှဲ့ ပုက်ပြား ဌိလွှင်ခိုဂုရ အောင်လက် ဆောင်
ကော်မား နှင့်ဇင်ကနီတို့သံစေလွှတ်ရှဲ့ ပုဆိန်မြို့နယ်၊ ဘိုင်း ကြီး ဘွန်း ကို တောင်း ငစသည်ထွင်
ပေး တော်မမူ၊ ဘုနပ်တို့ နေပါလတိုင်း ဘသိရှဲ့သံထပ်မံ စေလွှတ်ပြီး လွှင်အ ရွှေ နေထွက်ဘုရင်
ဘိုး တော်ဘုရား တံတင် လျှောက်သည်မှာသင်း တို့ပင်လယ်နား တ လျှောက် နေသိုး ဆောင်း
အာဂ်လိပ်လူမျိုး တို့သမိမင်း မြား မဟုတ်ပါ၊ ဘိလပ်ဘဂ်လား ဌုဖြိုယတိုင်း အလုံး ကိုဖုက်ဆီး လုယူ
သော ကြောင့်သား စဉ် မြေး ဆက်ဖြစ်မည်ကိုစိုး ရှဲ့တိုက်သည့်အတွင်း သင်း တို့အ ရေး မသာလွှင်
မှီခိုရ အောင်ဘိုင်း ကြီး ဘွန်း ကို တောင်း သည်မှာ ပေး တော်မမူပါမည့်အ ကြောင်း ၊ ပေး
တော်မူလွှင်အာဂ်လိပ်လူမျိုး တို့သည်အခိုအဓိကို ဖုက်ရှဲ့ သောင်ပင်ကဲ့သို့ကျင့်တတ်သည့်လူမျိုး ဖြစ်ပါသည်၊
တ ကြောင်း လည်း ယိုး ဒဏား နယ်ပ လောဝီခံဘွန်း ကိုအခွန် ပေး မည်ဆို၍ တောင်း ဂုဒ်း နေ
ပြီး လွှင်တန်ခိုးအခွန် ပေး ရှဲ့ နောက်အခွန် တောင်း ပါသည်ကိုအခွန်ကို မ ပေး ပြေ၊ လို ချင်လွှင်
အ ရမြောက် စေ့၊ သေနတ် စေ့ဌိ၍ဆို၍ နေလွှင်ယိုး ဒဃား စား သည် ဒဂုတက်လုပ်ကြတိုက် ခိုက်မရဌိ
သော ကြောင့်ယခုတိုင် နေရပါသည်၊ သင်တို့အာဂ်လိပ်လူမျိုး တို့သည်အခိုအဓိကို သောင်ပင်ကဲ့သို့ကျင့်
တတ်သည့်လူမျိုး ဖြစ်၍ ခွံပြည်၊ ဟန်ပဌိပြည်၊ တ ရုတ်ပြည်၊ မဂဓရာဇ်တိုင်း ၊ နေပါလတိုင်း မှား
သို့ကုန် တောက်ကား ရောင်း စယ်သွား လ သည်မှာ ခြောက်လသော ရောင်း ဝယ် နေထိုင်ပါရ
သည်၊ ခြောက်ယကလွန်လွှင်ကျရာကုန်သည်သ ဘော်ဘွင်အကျည်း ထည့်အာ်လိုက်ပါသည်၊ လိမ်တတ်ဖွဲ့ဆို
တတ်အခိုအဓိဖုက်တတ်သည့်လူမျိုး ဖြစ်၍ပုဆိန်မြို့နယ်တိုင်း ကြီး ဘွန်း ကို ပေး တော်မမူပါမည့်အ
ကြောင်း ကိုကုန်ပိတို့တတကြိမ် လျှောက်ထား ဘူး ပါသည်၊ ယခုလည်း အာဂ်လိပ်လူမျိုး တို့တစတစခွန်
အား ကြီး ဂ ချလွှင်အရပ်ရပ်တိုင်း နိုင်ငံမှား ကို ဧမွေ နှောက်မည့်လူမျိုး ဖြစ်၍ကုန်ပိတို့ နေပါလ

ကိုင်း ၊ ပဉ္စလကိုမြို့ကလည်း ကိုက်ဆဲဖြစ်ပါသည် ၊ အင်အား ရှိသမျှ သောင်းကြောင့်အလျင်အမြန် မရ
ထည့်ပါ၊ နောင်အခေါ်း အကြောင်း ကို ဖြေရှင်းရှင်းကျနော်တို့ နေပါလတိုင်း ၊ ပဉ္စသကိုမြို့နှင့်
ဘက်စပ်ပြီး လွှင်သင်း တို့သို့ ဆောင်း အင်္ဂလိပ်လူမျိုး တို့ကိုတိုက်ဖျက်ရန်အမျိုး နှင့်တလွဲပခက်ထွင်း
မကွန်သက်သွစ်ပါရှင်အရပ်ရပ်တိုင်း နိုင်ငံများ သည်စည်ပင်သာယာရောင်း ဝယ်ဘောက်
ကား မဟာဓိတ်ဆွေဖြစ်ကြပါမည် ၊ ပဉ္စသကိုမြို့သား မည်း ရတန်း ဇာပြောဆိုသည့်စကား ရပ်
များ ကိုမှတ်သား ကြား သိခဲ့ရပါကြောင်း ကို ဝန်ခံပါ တော်မြတ်အောက်ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်
ပါသည်ဘုရား ။

(သုတသီ စာစု)

လက်နက်နိုင်ငံ တော်ဖြစ်သော မြောက်မှက်နှာအာသံတိုင်း ပြည်သည် ရွှေပြည် တော်ကြီး အရံအကာတိုင်း ကြီးပြည်ကြီး ဖြစ်သည်၊ ဆင်း ရဲသား ကျန် တော်များ တို့ငြိမ်ဝပ် ချမ်း သာ၍ မြို့ကျေး ရွာသာယာဖြစ်ပျိုး အောင်ထိန်း အုပ်နိုင်သူကို ခန့်အပ်ထိန်း သိမ်း စေမှအာရှည်မြဲစွာအကျိုး တော်ဖြစ်ထွန်း မည်၊ အာသံမင်း နှင့်အာသံမှူး မတ်တို့အသနား တော်ခံချက်ကို ထောက်၍ မင်း ကြီး မဟာသီလဝန္တ စစ်ကနား ခံ အာဂါရိတို့ကို နှုတ်၊ ရွှေဘဝါး တော် အောက်လိစေ၊ မင်း ကြီး မတာန္တ ကျော်တင် ကိုဗိုလ်မှူး ခန့်၊ နေမျိုး သူရ ကျော်တင်၊ ဝဂရွှေ တောင်နော်ရထာ၊ ရဲ ခေါင် စည်သူ ကျော်၊ တုရင်ပုံချီ နော်ရထာတို့ကို စစ်ကဲ၊ နတ်ရှင်ဗလ ကျော်သူ၊ လက်ဝဲရဲ ထင် ကျော်၊ နေမျိုး သိန္ဒိ ကျော်၊ နော်ရထာ ကျော် ခေါင် ကျော်တို့ကို နား ခံ၊ သီဟ ဇေယ ကျော်စွာ၊ သာလွန်ရဲတင်၊ သာလွန်ရဲသူ၊ ရွှေ တောင်နရာ ကျော်တို့ကို ဗိုလ်တပ် ရေး ခန့်။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၈၄ခုတ ပေါင်း လဆန်း ၁၃ရက် နေ့နား ခံ ပြေးကြီး မှူး တွင်ပြန်။

(တောင်ခွင်စာစု)

22 February 1823

သည်ရာဇဝင်ဝေါဟာရများတွင် ကျော်ဘွဲ့ရကို နေ့အမြင့်မြို့သူကြီး ရာဇဝင်တွဲ 19 July 1802
(မွေး)နှင့်ပတ်သက်၍ရှေးဟောင်းကျမ်းဂန်များ၌ ထွက်ဆိုခဲ့ကြောင်း အမြင့်မြို့ကိုကွန်တော်ကား ဝ
မှန်ကြီး စီရင်တိုင်ဆော်သည်၊ မင်္ဂလာဘုံ ဝဠုကြီး စီရင်တိုင်ဆော်သည်၊
မင်္ဂလာဇာတ်ဖေယျာဘွဲ့ရာဇာကြီး စီရင်တိုင်ဆော်သည်၊ မင်္ဂလာဝသာ ကွန်တော်
ကြီး စီရင်တိုင်ဆော်သည်၊ ကွန်တော်ကား ဘုံ ဘတ်ကြီး စီရင်တိုင်ဆော်သည်
နယ်မြေသည်အရွှေကို(လား သော်)ဝံသရွာကုကြီး ဘုရား တံတိုင်း တဘက်ဝမ်း ပြေ
ရွာ မြေနှင့်ကျောခိုင်း ၊ အရွှေတောင်ကိုလား သော်ဇရပ်ဝတီမြစ်ထန်း ဧပင်
စည်၊ တောင်ကိုလား သော်မြစ်ဆုံသံလွှဲဘီး ၊ အနောက်တောင်ကိုလား သော်
ယမား အနောက်၊ အနောက်ကိုလား သော်သစ်စည်ကွန်း ဖိုပင်တောင်ထိပ်
ကျောက်ရေထွက်အချား ၊ အနောက်မြောက်ကိုလား သော်နွား ချေး တောင်
ရင်း ယုံတလင်း လွှင်အချား ၊ မြောက်ကိုလား သော် ညောင်ကိုင်း ဇရပ်ဖြူအ
ချား လွှေကူး ရွာ မြေနှင့်ကျောခိုင်း ၊ အရွှေမြောက်ကိုလား သော်အလုံ တောင်
ငုံး ကျောက်ပုထိုး ရွှေမြင်တင်ဘုရား (သည်နယ်လား ရပ်)ရွာစုရပ်(ပိုင်းခြား)
သည့်အထက်(စံရင်း ပါ)နယ်ဖြစ်ပါသည်၊ ယခုအခါ၌ တော်မြတ်နှင့်ပြတ်ထန်း တော်
မူသည်မှာအရွှေအလား ဒန့်တိုင် ချောင်း တဘက်ရွာပုကြီး ရွာနှင့်အစပ်ဝင်း က
သည် တောင်ကိုဆင် ခေါင်း တောင်တဘက် မြောင်ရွာ မြေနှင့်အစပ်ဝင်း ကသည်
အနောက်တောင်ကိုမန်း ကျည်း ပြတိရွာ မြေ ရွှေပန်း ရွာအရွှေနယ် တောင်နယ်
ကို လွှောက်၍ ပုဂံတန်း ညောင်ပင်ဝင်း ကသည် မြောက်ကိုသလွန်ဝတီမြစ်ကို လွှောက်
၍ တောင်ယမား နှင့်အတည့်ဝင်း ကသည်အနောက်ဘက်ကိုကူး ပြီး လွှင်ယမား ကို
လွှောက်၍ စည်သွဲကံဆိုး ဝင်း က မြောက်ကိုတင်း တောင်ဝင်း က မြောက်ကိုရွှင်မဏ္ဍ
တောင်ဝင်း က မြောက်ကိုမင်း သား ကုန်း ဝင်း က မြောက်ကို အောင်ပတာ
ညောင်ပင်ဝင်း က မြောက်ကို ကျောင်း ကြီး ရွာအနောက်ကို လွှောက်၍ မြောက်
ယမား ထိဝင်း ကအရွှေကိုယမား ချောင်း ကို လွှောက်ပြီး လွှင်သလွန်ဝတီမြစ်ကိုကူး
၍အရွှေမြစ်နား ဗဒုံ မြေနှင့်အစပ်ဝင်း က တောင်ကို လွှောက်၍သစ်ဆိမ့်ရွာ တောင်
ရောင် ချောင်း ထိဝင်း ကအရွှေကိုကိုကုန်း ပြိုင် ခြေရာ တောင်ပဒုံ မြေစပ်ကို
လွှောက်၍နယ် ခွေ တောင် ရွှေမြင်တင်ဘုရား ဝင်း ကကိုသတိုရင်း ဒန့်တိုင် ချောင်း

ထိသတ်ဆိုသည့်အတွင်း ကိုအမြင့်မြို့နယ် မြေဖြစ် စေပြတ်ထမ်း တော်မူသည့်နယ် မြေဖြစ်
ပါသည်၊ မြို့မဉ္ဇပဇာအတွင်း မြို့စား အဆက်ဆက် သိမ်း၍လုပ်သား တို့ကိုကျွန် တော်
မြို့သူကြီး ကချထမ်း သည်ဥက်ဆည်လယ်ဝဲ၌ လွှဲကား လယ်စစ်သား လယ်သမန်း
ကွေလယ်ကန်သင်း ဥဆုံလယ်မီ ဇောကြီး လယ် မောင်း မက တော်လယ်ကျွန်နှီး မြေစ
လယ်ခွဲစပါး ၁၄၀၀ကျွန် တော်ကချတင်၍ ပေး ဆက်ဦး၊အခွန် ရေး မှတ်လွှင်ကံ
ပေါက် ဆောက်ဝန်း ပယ်၅၀၄င်း တောင်ဘက် မြောက်ဘက်ပယ်၄၀၊ ဘရဲက်၄၀၊
မုရင်း သံမြစ်လယ်ပယ်၄၀၊ ညောင်ကိုက်ဝဲ၌၊ နှောရင်း ကန်ဘဲများ မှာကျွန်
တော်မြို့သူကြီး ကအခွန်ကိုစား ဦး လုပ် မြေမှာခုခဲ့၌လုပ်စား ရသည်၊ မြို့ထွင်း ဆီ
ဆုံပွတ်လုပ်သူတို့မှာတနှစ်လွှင်ဆီ ၁၂ကောက်စား ဦး လဘက်မှာဝဲလွှင် ဝဲလက်ဘက် ၂၅
စီကောက်စား ဦး ကျေး နှင့် မြေအခွန်အပယ်၀၀၊ အခွန်စား ဦး ကျွန်း သေ
လွှင်ဆင်ကုန်း ကို ကောက်စား ဦး ကျွဲဝင်နွား ဝင်မြင်းပင်မှာတနှစ်လယ်၍အ ဂွင်မ
ပေါ်လွှင်တဝက်အရာ တော်ဆက်ဦး မြို့စား သနား တော်မူလွှင်တကျွန်း ပုဆိုး ၁
အကျီ၁ဇော်ငး ထုပ်ဝကျွန် တော်မြို့သူကြီး သို့ပေး ဦး ဆိုင်ရာမြို့စား ကမြို့ကိုင်ခန့်
လွှင်ကျွန် တော်မြို့သူကြီး နှင့်ဂုံး ထွင်တား ခုတ်ဖွန်ထိုးခို့ သေး မီး ပွါး တရား စ
ကား ကိုစီရင်ရသည်မြို့ကိုင်အလိုအ လျောက်စီရင်လွှင်ရသည်ကွမ်း ဘိုး တော်ကိုမင်း
ရာတဝက်ကျန်တဝက်မှာမြို့ကိုင်နှစ်စုကျွန် တော်တစုစား ယူရသည်၊ ဘုရား မြေ
ကျောင်း မြေမင်း မြေကာ မြေမြင်း မြေအခွန် ရေး မှတ်လွှင်ကျွန် တော်မြို့သူကြီး
ကနှီး ဆော်၍ ချင် ပေး ရသည်၊ ကျွန် တော်မြို့သူကြီး မိဘမယား သေလွန်လွှင်လည်း
မြင်ခုံချင်ပုအဖုံး ကမွတ် ရွှေမြုတာ ရွှေဝိတန် ခြေဖြ ရွှေ ညောင်ရွက်ဆွဲခန်တား
ယမား ဝိတုံး ရွှေ၁မြင်တိုင်အထွတ် ရွှေဂုက် ပျောပင် ဒေါင့်ကွဲမှ လောင်တိုက်ဂုင်း
နှင့်သကြာရသည်ထွက်ဆိုသည်၊ အမြင့်မြို့စား မင်း သမီး ကအမြင့်မြို့(သက္ကရာဇ်၁၁)
၄၅ခုစစ်တမ်း စာရင်း ပါကျေး ရွာများ ကိုအလုံမြို့နယ်သတ်မှတ်ဖြည့် ပေး ရာပါ 1783
ဝင် သော ကြောင့်အမြင့်မြို့လည်ဒွာဝရမြို့ဖြစ်သည်၊ နယ်နိမိတ်အဝိုင်း အခြား မပျက်
စေသင့်(သက္ကရာဇ်၁၁) ဖဂုခုနှစ်စစ်တမ်း ထွက်အတိုင်း ပုံ ရေး သား ဆက်သွင်း 1802
စေအာမိန့် တော်မြတ်နှင့်ပုံ ရေး သား ဆက်သွင်း ပါဝင်ဂို့သည့် ကျေး ရွာများ ကိုအ
ထွဲအပြား မတ္တပါစေရအာသနား တော်မြတ်ခံပါရမည့်အ ကြောင်း နှင့်ဂို့ခိုး သံ တော်

1802
ဦး တင်သည်၊ အမြင့်မြို့(သက္ကရာဇ်၁၁)၌ခုနှစ်နယ်ပုံစစ်တမ်း များ ကိုထုတ်
ကြည့်လျှင်လည်း အလွန်အလိုး ဝံသဂူကြီး ဘုရား တံတိုင်း တဖက်ဝမ်း မြည့်ဂူ၁ မြေ
နှင့် ကြေခိုင်း ၊ အလွန်တောင်အလိုး ဇရာဝတီမြစ်ထန်း ဧပင်စဉ်၊ တောင်အ
လိုး မြစ်ဆုံသံလွှက်ဦး ၊ အနောက်တောင်အလိုး ယမား အနောက်နား ၊ အနောက်
အလိုး သစ်စဉ်လွန်း ဖိုပင် တောင်ထိပ် ကျောက် ရေထွက်အချား ၊ အနောက် မြောက်
အလိုး နွား ချေး တောင်ရင်း ယုံတလင်း အချား ၊ မြောက်အလိုး သျောင်ကိုင်း
ဇရပ်ဖြူအချား လွှကူး ဂူ၁ မြေနှင့် ကြေခိုင်း အလွန် မြောက်အလိုး အလုံ တောင်
ဂိုး ကျောက်ပုထိုး ရွှေမြင်တင်ဘုရား အချား ၊ နယ် လေး ရပ်ရွာစ်ရပ်ပိုင်း ခြား
၍ စစ်တန်း ဆက်သွင်း သည်ဖြစ် သော အမြင့်မြို့နယ် လေး ရပ်ရွာစ်ရပ်ပုံ စစ်တန်းထွက်
ပါ၀င်သည်၊ မြောင် တောင်ဂူ၁ မြောက်ဂူ၁ နဖက် ကျောက်ရစ်နွင်း ကိုင် ဒေါင်
ရွေး ပဂိုမ္မ ကျား အိုဂူ၁ များ နှင့်နယ်ထွင်း ပါသည့်ဂူ၁ များ ကိုအမြင့်မြို့နယ် မြေ
ဖြစ် ၈စ။

27 February 1823
(သက္ကရာဇ်) ၁၁၀၄ခုတ ပေါင်း လပြည့် ကျော် ၃ရက် နေ့နား ခံစ မြောင်
မှား တွင်ပြန်။

(မင်း ဂဲအမြင့်ပုရပိုက်)

ရတနာပုရအာဝေါ်မြို့တော် ရွှေနန်း တော်တည်လုပ်ပြီး ပြေလျှင် ရွှေ းဘေး လေငြး တော်မဟာသမတစ သောမန္တာတိစကြာမင်း တို့ကဲ့သို့ ရာဇာဘိ သေက မုဋ္ဌါဘိသိက်ကို ခံ တော်မူ၍ ရွှေမြို့တော် ရွှေနန်း တော်သိမ်း မြန်း တော်မူမည်၊ အခါနေ့ ရက်ကို ဆရာ တော်တို့နှင့်မှူး တော်မတ် တော်ပုဏ္ဏား ပညာရှိလူပညာရှိတို့ ကိုညီနှိုင်း ရွေး ချယ် စေသည်ထွင် ရွှေနန်း တက် တော်မူသည်မှ ငါး နှစ် မြောက် (သ ကၠရာဇ်) ၁၁၈၅ ခုတ ပေါင်း လအလုံး စုံအခါ တော်သင့်မြတ် ကြောင်း နှင့်မှူး တော် 29 February 1824 – 4 March 1824
မတ် တော်ဝန်ရာရှိတို့ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း သကၠရာဇ် ၁၁၈၅ ခုတ 29 February 1824 – 4 March 1824
ပေါင်း လရာဇာဘိ သေက မုဋ္ဌါဘိသိက်ခံ တော်မူ၍ ရွှေမြို့တော် ရွှေနန်း တော်သိမ်း မြန်း တော်မူသင့်သည်၊ သာသနာတော်ကျမ်း လောကီဗေဒင်ကျမ်း စာတမ်း စါ ဟောငြး မှား နှင့်ထောက်ထား နှိုင်း ရှည်၍ မင်း တိုင်ပင်အမတ်မဟာဇေယ သကြိန်ကဆက်သွင်း စေသည်ရာဇာဘိ သေက မုဋ္ဌါဘိသိက်စာတမ်း ဘိုး တော်ဘုရား လက် ထက် တော် (သကၠရာဇ်) ၁၁၄၅ ခု၄ ဖြုနှစ်ရာဇာဘိ သေက မုဋ္ဌါဘိသိက်ခံ တော်မူ 1783
သည့်စာတမ်း စာရင်း မှား နှင့်ညှိနှိုင်း တိုက်ဆိုင်စီရင်ခင်း စီရင်ဘွယ်ရှိသည် 1784
မှား ကိုခန့်ထား ပြီး ပြေ အောင်စီရင်၊ စာရင်း ကိုလည်း သွင်း ။

(သကၠရာဇ်) ၁၁၈၅ ခုပဉ္စမဝါဆိုလဆန်း ၇ ရက် နေ့နံ့ 14 June 1823 ခံနေ ချိန် ရာဇာ
ဇေယျသူထွင်ပြန် ။

(တောင်ငွင်စာစု)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ် တော်မူလှ သော ရေမြေအသျှင်ဆန္ဒန်ဆင်မင်း သခင်
ဆင်ဖြူများ ရှင်လက်နက်စကြာသခင်အသျှင်ဘဝရှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား သက္က
ရာဇ်၁၁၈၅ခုပြာသိုလဆန်း ၅ရက် နေ့မတာ ဇေတရာဇ်ကုဋေ၀ တော် ရွှေ တောင်
သိခီသူ သွေး သောက်ခဲ့ တော်မူသည်၊ အမှု တော်ကို ဖြောင့် ဖြောင့်ဂိုး ဂိုး ကုန်ကွင်
အောင်ထမ်း ။

(စိန်ချွန် တော်)

5 January 1824

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ် တော်မူလှ သော ရေ မြေအာဿင်ဆန္ဒနှင်ဆင်မင်း သခင်
ဆင်ဖြူများ ဥင်လက်နက်စကြာသခင်အာဿင်ဘဝဥင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား သက္က
ရာဇ်၁၁၈၅ခုပြာသိုလဆန်း ၅ရက် နေ့မဟာ ဇေတရာဇ်ကို ရတနာပုံရာအဝ
ဥေမြို တော် ဥေပြည်စိုး ခန့် တော်မူသည်။
(စိန်ခြန် တော်)

5 January 1824

ဘိသိက် တော်ဆက်ရှစ်ပါး ပူဇော်သား တို့မှာ မင်္ဂလာ ထော်ကြိုး ရာဇဘိ သေက မှုခွါဘိသိက်
ခံ တော်မူမည့်အခန်းအနားတွင်အသန့်အပြန့်ထမ်း ဂူက် စေရုမည်ဖြစ်၍အမျိုး အ
နွယ်အကျင့်သိက္ခာများ ကိုစစ် ဆေး တော်မူလျှင်ပိဿနိုး ဝါဒဖြန့်ခွာစာ ရီအကျင့်ကို
သာတရား ကျမ်း ဂန်ဟိရာကျင့် ဆောင်၍ မဟာရာဇာန္ဒအဂ္ဂမဟာဓမ္မရာဇာဂုရု၊
မဟာရာဇာန္ဒမဇ္ဈိကမဟာရာဇာဂုရု၊ မဟာသီရိရာဇာန္ဒအဂ္ဂဓမ္မရာဇာဂုရုတို့သုံး
ခေါင်း သုံး စုအသင့်အတင့် ပေါင်း ဘက် နေထိုင်ဟို ကြောင်း ကိုအစစ်ခံ ချက်ဟိသည်
နှင့်အညီဂဂိရာဝမ်၊ သောမြ၊ လက္ခဏတို့အစုပူဇော်သား များ ကို ဆေး ဘော်ကြောဘက်
မပြုမလုပ်မ ပေါင်း မဘော်သီး သန့်ခြား နား နေထိုင်ထမ်း ဂူက်ကြ စေ၊ သီရိရာ
မ၊ ရာမဘဏ္ဍာရု၊ ဂူဝိစန္ဒရု၊ ရာဇာဗလ၊ ကာနယာတို့ကို မဟာသီရိရာဇာန္ဒအဂ္ဂဓမ္မ
ရာဇာဂုရု နှင့်ထမ်း ဂူက် စေ၊ နောက်ကိုလည်း သုံး ခေါင်း သား တို့တစုနှင့်
တစုမကူး မသန်း မနှုတ်မယူခွဲ ဝေ တော်မူသည့်အတိုင်း ငြိမ်ဝပ်ကြ စေ၊ ဂဂိရာဝမ်၊
လက္ခဏ၊ သောမြတို့အစုမှာအမျိုး အနွယ်အ ခြေအမြစ်ကို မသိမသာမဂူင်း မလင်းဖြစ်
သည့်အစုအကွက် ခြား နား ၍သင့်ရာ မြေတွင်ချထား နေနိုင်စေ။

9 February 1824

သဣရာဇာဘဂဂဂ်ခုတိုတွဲလဆန်း ဘဝဂုက် နေ့နား ခံနေ့မျိုး ရာဇာစည်သူ
တွင်ပြန်။

(အောင်ငြိမ်း စု)

27 March 1824

30 March 1824

သဏ္ဌရာဇာဝေဂဒုတိယခုတိယဘာဏဝါရ ကျောက်ဆည်ကြီးမြို့ ပါဒမြည့်ဘုရားကြီးနှင့် ပြန်လှရာပြိုသောလက်မိန်စာ၊ ဂြိုဟ်း ၂လုံး၊ နက္ခတ် ၄လုံး၊ ပါဒထက်လက်စီး လျက်နာရီ၏ဘဝါး သော်တာ၊ ဖေဘဝါး ဘဂုလက်သစ်ဝမူယော ဂနှမ်း လွဆံခြည်အဆိုနှင့်တွင်ထီး ဆောင်း မင်္ဂလာမဟာဥကင်သဖွင့် တော်မူရာသည့် ကောင်း မြတ်သောမင်္ဂလာအခါတော်ရာကြောင်း နှင့်ပညာရှိတို့ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း မတာဥတင်သဘွင့် တော်မူမည်၊ ခန့်ထား ဆင့်ဆိုစီရင်ရန်ရှိသည်မှာ းကိုပြီး ပြေအောင်စီရင်၊ စာရင်း ကိုလည်း သွင်း ။

27 March 1824

(သဏ္ဌရာဇာ)ဘဂဂဒုတ ပေါင်း လပြည့်ကျော်ဘဂုရက် နေ့နာ း ခံနေမိုး ရာဇာဇေယျသူတွင်ပြန်။

(တက်ဇတိုင္ဘာဝရ)

28 March 1824

30 March 1824
သင်္ကြာဇင်ဘဝဂျုတန်ခူးလဆန်း ၁ရက်နေ့ထီး ဆောင်း မင်္ဂလာမဟာဥကင်
သွင့်တော်မူမည်မှာစာရင်း ဂုဏား ဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ။
28 March 1824
(သင်္ကြာဇင်)ဘဝဂျုတပေါင်းလပြည့်ကျော်၁၄ရက်နေ့နား ခံ၍
တောင်နန်းမိတ်ထွင်ပြန်။
(တက်ဗတိုင္ဂ္ဂါဝရ)

စစ်တကောင်း ပန်း ဝါမောက်သုဇာမြို့ကြီး ရွာများ ထွင်ခိုမှီး ဆိုး သွမ်း ဂို
နေသည့်ကုလား တို့ကိုအကုန်အစင်သိမ်း ယူစေမည်ဝန်ကြီး နှစ်ဦး နှစ် ကြောင်း
နှစ်ဝဂိုလ်မှူး ဗိုလ်ချုပ်ခန့်အပ်ချီတက်သိမ်း ယူစေရာကုလား တို့အလွန် ကြောက်ရွံ့
ခန့်ငြား ၍ခိုမှီရာ ခဲ့ရှိလျှင် ရေ ကြောင်း ထင့်ရာဟံသာဝတီမြို့အစွန်အနား ကျေး
ရွာများ သို့အ ရေး ပြုလုပ်လာ ရောက်သည့်အ ကြောင်း ဖြစ်သည်၊ သင်း တို့တစုကိုတ
စုံတယောက်မထွက်မလွတ် စေရလမ်း ပေါက်လမ်း ဝဆီး ဆို့၍အကုန်အစင်သိမ်း ယူ
စေရမည် ဖွေဘဝါး တော် အောက်ဂို အောက်မြို့ကြီး ရွာ လွေစုကိုသင်း မှူး တို့သို့
ပေး အပ်လိုက်ထမ်း စေ၊ အောက်တပြင်မြို့ကြီး ရွာများ မှာလည်း လက်နက်လူ
သူအင်အား အများ သိမ်း ရုံး စည်း ကြပ်ပြီး လျှင်ဝန်ကြီး သတိုး မင်း ကြီး မဟာ
မင်း ခေါင်ကိုဗိုလ်မှူး၊လက်ယာဝင်း မှူး မင်း ကြီး မဟာမင်း ခေါင်၊ ကင်း
ဝန်မင်း ကြီး မဟာမင်း လွ ကျော်စွာတို့ကိုစစ်ကဲ၊ အောက်မ၁း ဝန် မဟာ
မင်း လွမင်း ထင်၊ အနောက်ဘက်တိုက်ဝန် နေမျိုး မင်း လွမင်း ခေါင်တို့ကိုနာ
ခံ၊ စာရေး ကြီး နေမျိုး သီဂိုရာဇာ၊ အသုံး စာရေး နေမျိုး စည်သူ ကျော်စွာ
တို့ကိုဗိုလ်တပ်ရေး ခန့်ထား ချီတက် စေ၍တ ယောက်မကျန်ကုန်စင် အောင်ဘမ်း
ဆီး သတ်ဖြတ်သိမ်း ယူစေ၊ အမှုတော်ကိုလိုက်ထမ်း မည့် လွေစုမှာ လွေတစင်း လျှင်
သင့်ရာအမြောက်စီန် ပြောင်း တင်စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၈၆ခုနှစ်လပြည့် ကျော်၉ရက် နေ့နံ့း ခဲနေမျိုး ရာဇဓ
ဇေယျသူတ္တင်ပြန်။

(အုပ်ချုပ်ပုံ၊ စ၊ ပိဒ်၅၀၅၊ စာ၂၄၁)

ရဟန်း ပြုခြင်း တော ရ ဆော က် ဇာ ခြင်း များ သည် သ ော သ နာ တော် အ မြစ် အ ခြေ ပြု များ စေ လျက် အိမ် ထော င် က နာ သား မယား စီး ပွါး ဥ စ္စာ စွန့် ခွါ၍ ကျင့် နိုင် ခဲ သော သူ တော် သူ မြတ် တို့ ဆီး က ပ မ္မီ ဝဲ ကျင့် ဆော င် ရာ သံ သ ရာ မ္မ ထွက် မြော က် ရာ သော အ ကြော င်း ဖြစ် သည် ၊ ဂုံး မ စာ ရေး နေ မျိုး သီ တ သူ က ကုသို လ် တော် ပွါး ရန် ရဟန်း ပြု လုပ် ပါ ရ မည့် အ ကြော င်း ၊ မယား ကိုလည်း သီလ သည် လုပ် ဆော င် ပါ ရ မည့် အ ကြော င်း နှင့် ဤ ခို်း သံ တော် ဦး တင် သည် မ္မ ာ အ ရာ အ ထူး အ မည် အ ရည် နှင့် သ နား တော် မြတ် ခံ ရ သူ မင်း ကျွန် ဖြစ် သော် လည်း ကုသို လ် တော် ပွါး များ ရ သည့် အ ကြော င်း ဖြစ် ၍ အ ခွင့် ပေး တော် မူ သည် ၊ သ နား တော် ခံ ချက် အ တို င်း နေ မျိုး သီ တ သူ ကို ရဟန်း ပြု စေ ၊ မယား ကိုလည်း သီလ သည် ပြု လုပ် ကျင့် ဆော င် စေ ၊ ဂုံး မ စာ ရေး နေ မျိုး သီ တ သူ နေ အိမ် ဝ င်း ခြံ ကို အ ဓိ အ သက် ရ ဝ အ ရွယ် နေ စေ ၊ ညီ ဇေ ယျ သူ ရ ကိုလည်း နေ မျိုး သီ တ သူ အ စား ဂုံး မ စာ ရေး ခန့် ထား ရေး မှတ် ထမ်း ပွက် စေ ။

(သ ဏ္ဍ ရာ ဇ်) ၁ ၁ ဝ ဖ ခု နယု နှ် လ ပြည့် ကျော် ၁ ဝ ရက် နေ့ နံ း ခ် နေ မျိုး ၎ 21 June 1824 တော် ထွ င် ပြ ။

(သူ ဌီ ယ ၊ ထွ ဝ ဖ ၊ မှတ် ရ ၊ စက် တင် ဘာ ဝ ဂု ၂ စ် ၂ ၃ ၊ သူ တော် ဓ ါ စု)

တံသာပတီသို့ကုလား သုပုန်များ ဝင်ရောက်သည်ကိုအသိမ်း အယူ ရွှေစက် တော်မြတ်
ဖြန့်လာ တော်မူမည်ဖြစ်သည်၊ ကြည်း တပ်ရေတပ်ဆင်မြင်း အမြောက် သေနတ်
ဆေး ခဲယမ်း တောင့်ကဲ့ယာမျိုး ဂိုက္ခာ၊ တောင် တော်၊ လွှ တော်၊ သမ္ဗာန်
တော်၊ ဆင် တော်၊ မြင်း တော်မှစ၍ နောက် တော်လိုက်အစောင့်အနောနှံထိုး
စီရင်ရန်ရှိသည်ကိုပြီး ပြေအောင်စီရင်၊ စာရင်း ကိုလည်း ဆက်သွင်း စေ၊ ဓ
ညဝတီ ကြောင်း ချီတပ်စုကို ဗိုလ်မှူး ဝန်ကြီး သတိုး မဟာဗန္ဓုလကသင့်ရာအာဏာအာဏ
ချုပ်ခန့်ထား ပြီး လွှင့်စည်း ကြပ်ရန် နေမြဲ နေ စေ၊ ဗိုလ်မှူး ဝန်ကြီး သတိုး မဟာ
ဗန္ဓုလမှာဂံသာဝတီအရေး တော်ရှိရာချီသွား လုပ်ကြံထမ်း ရွက် စေ၊ ဝန်ကြီး သ
တိုး သုဓမ္မမဟာသက် တော်ရှည် သေလွန်ရာမှာပုခန်း မင်း ကြီး သတိုး သိရိမတာ
ဥဇနာ သေလွန်ရာတွင်သကြွေဟ်သည့်နည်း ကံကုန်ရာအရပ်မှာလုပ် ဆောင်သကြွေဟ်
စေ၊ ဝန်ကြီး အဆောင်အရွက်ပစ္စည်း ဥစ္စာ သေနတ်ဓါး လံ့မှား ကို သောင်ကန်
ရွာ နေရင်း ဝန်ကြီး ဆွေသား မျိုး သား လူ၅ဝနှင့်စာရေး အဆောင်ကိုင်ကြပ်
မ ဆောင်ရွက်ပြန်လာ စေ၊ ကောသာလီ ကြောင်း ချီစစ်ကဲကြီးနှစ်ဦးချီနှင့်သည့်
တပ်စုပြင်မကို ပူရမြို့ တော်စခန်း များ ထွင်တပ်မနှင့်ပါသည့်အရာရှိဗိုလ်စုတပ်
စုတဲ့မက်လက်နက်ကိုင်လူတို့ကို ရွှေဘဝါး တော် အောက်အရာရှိတစုကိုသိမ်း ဂုံး စည်း
ကြပ်၍ပြန်လာ စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၈၆ခု ဝါဆိုလပြည့် ကျော်၉ရက် နေ့နံ့ 19 July ခံ ပြောကြီး မှူး 1824
မဟာသီရိရာဇသံတွင်ပြန်။

(သူရိယ၊ ထွဲဝ၂၊ မှတ်ဉ၊ မေဝ၉ဉ၂ ၊စာ၂ဝ)

မည်သည့်ကိုင်း ပြည်မြို့ရွာသို့မဆို ချီတက်လျှင်လက်နက်ကိုင်ကသည်မြို့ကျေး ရွာကိုခန့် ခြေ
လက်နက်ကိုင် လူတို့ထွင်
အသက် ၂၀မပြည့်သူ၊ အသက် ၅၀ ကျော်သူတို့ကိုမခန့်မထား မပါမဖွို့ စေနှင့်၊
တပ်ပါလူတို့ထွင် ခြေသိမ်၊ လက်သိမ်၊ မျက်စိတိမ်စွဲ၊ မျက်ခမ်း တို၊ ကိုယ်ထက်ခူး ပေါင်
ရှည်သူ၊ ခေါင်း ရှည်လူတို့ကိုလည်း မခန့်မထား မပါမဖွို့ စေနှင့်၊
သေနတ်ကိုင်လူတို့မှာ သေနတ်မီး ဖုံး သေစွေး သုတ် သေနတ်လက် စေ့ပါစေ၊
သေနတ်တလက်လျှင်ဘန့် ၆၀း ကြိုး သုံး လွန်း တင်အရှည်ရတောင်ပါစေ၊
သေနတ်တလက်လျှင်မီး ကျောက်ပြား ရေ၅၊ ကျီယမ်း ချိန်၁၊ နား ဆေး ချိန်၁၀၊
ကိုလုံး ရေ၁၀၀ပါစေ၊
၄သစ်သံချွန်၅ချောင်း ၊ ၁၀သစ်သံချွန်၅ချောင်း ပါစေ၊
၂ပြည်ဝင်ဆန်စလွယ်၁၊ လွှာဘိနပ်ကိုယ် စေ့ပါစေ၊
အသီး သီး လက်နက်ကိုင်ကသည်မြို့ကျေး ရွာကိုစုံတိုစုံရှည် နှင့်ဆင့် စေခန့် ခြေလက်နက်
ကိုင်လူတို့ကို ရွှေဘဝါး တော် အောက် ရောက်၍တပ်စည်း ကြပ်သည့်ကာဃ၅ ယောက်
လျှင်တအုံး စား ၊ တအုံး စား လျှင်မိုး ကာ၁၊ ထား မာ၊ ဆောက်ခုံး ၁၊ ဆောက်
ပြား ၁၊ စူး လွန်၁ပါဒွိ စေရမည်၊
လူ၁၀ ယောက်လျှင်အကြပ်၁၊ ၅ကြပ်လျှင် သွေး သောက်ကြီး ၁၊ ၂ သွေး သောက်လျှင်
ရာတပ်မှူး ၁၊ ၅တပ်မှူး လျှင်ဗိုလ်၁ခန့်ထား စည်း ကြပ်ရမည်၊
တပ် တော် ချီတက်သည့်ကာလအကြပ်မှာလူ၁၀ ယောက်အကြား ၊ သွေး သောက်ကြီးမှာ
လူ၅၀အကြား ၊ ရာတပ်မှူး မှာလူ၁၀၀အကြား ၊ ၅၀၀ဗိုလ်မှာလူ၅၀၀အကြား ၊
အနေအထား မပျက်ချီတက်ကြရမည်၊ ချရပ်အိမ် နေလျှင်လည်း ချီတက်သည့်နည်း အ
နေအထား မပျက်ချရပ်အိပ် နေကြရမည်၊
တပ် တော် ချီတက်သည့်ကာလတပ်ပါလူတို့ထွင်ဗိုလ် ခြေအင်အား ကို ထောက်၍ ၅စု စုပြီး
လျှင်ဗိုလ် ရွှေချီတပ်၁စု၊ ဗိုလ် နောက် ၂စု၊ ခန့်ထား စည်း ကြပ်ချီတက်ကြရမည်၊
ရွှေတပ်၊ နောက်တပ်၊ တပ်မမှစ၍တပ် တော်ချင်း မလျှပ်မ ထွေး ရအောင်တ
တပ်နှင့်တတပ်သုံး တိုင်ကွာချီတက်ကြရမည်၊
တပ် တော် ချီတက်သည့်ကာလ ရွှေဦး ချီ၅၀၀ဗိုလ်တပ် ရွှေခရီး တတိုင်ခွဲအကွာမြင်း

၂ဝယူတို့မှာတဝက်မြင်း စီး မှာ သေနတ်၊ တဝက်မြင်းစီးမှာ ထား လုံခွဲကိုင် စေ
၍ချီတက်ကြရမည်၊ ၄င်း နောက်တပ်ဦး နှင့်ခရီး တတိုင်တွာမြင်း ၄ဝလူတို့မှာ
၂ဝမြင်း စီး မှာ သေနတ်၊ ၂ဝမြင်း စီး မှာထား လုံခွဲကိုင် စေ၍မြင်း တပ်၂
တပ် ရွေ့ကင်း ထား ၍ချီတက် စေရမည်၊
တပ် တော်မချရပ်မီ ရွေ့ကင်း မြင်း ၂တပ် တပ်မှူး တို့ကယ နေ့ချရပ်မည့်စခန်း
မှာတပ်ခင်း သာယာ၍တပ်ဝန်း ချ လောက်သည်၊ တော တောင် ချောက်ကမ်း ထူ
ထပ်၍တပ်ဝန်း မချ လောက်လျှင်တပ်လှား ချရပ်ရမည်၊ ဆင်စာမြင်း စာမျက်
ရေများ သည်နည်း သည်၊ ရွှေသူပုန်ရန်သူတို့ကို ထောက်လှမ်း စုံစမ်း ရာမည်ကဲ့သို့
ကြား သိထင်မြင်သည်၊ မကြား မသိ၊ မထင်မမြင်သည့်အကြောင်း များ ကိုတပ် တော်
မချရပ်မီ၅ဝဝဖိုလ်ထံ ရွေ့ချီမြင်း ၂တပ်ကမြင်း စေလွှတ်၍အစီရင်ခံရမည်၊ ၅ဝဝ
ဖိုလ်ကမ္ဘအရေး အကြောင်း ဦးလွင်အရေး အလျောက်ဖိုလ်ချပ်ထံမြင်း စေလွှတ်
လျောက်ထား အစီရင်ခံရမည်၊
ရွေ့တပ်၊ နောက်တပ်၊ တပ်မမှစ၍တပ် တော်ချရပ်သည့်ကာလဆင်မြင်း ကြိုး ကမ
ချမီအရပ်ရွှေ့မျက်နှာတပ် တော်နှင့်ခရီး တတိုင်တွာကိုတမျက်နှာလွှင်ကင်း တိုကင်း
ရွှေသုံး ကင်း ထား ၍ကင်း အနေအထား ကုမ္ပဆင်မြင်း ကြိုး ကချ၍ ရဲမက်လက်နက်
ကိုင်လူတို့ထမင်း ဟင်း ချက်ပြုတ်စား သောက်ကြရမည်၊
တပ်မမှစ၍ ရွှေ့တပ် နောက်တပ်မှား မှာတညလွှင် မောင်း သုံး ယံခတ်ပြီး လွှင်
ထား လုံကိုယ်ပါး အနီး ထား ၍နီး ကြား စေ၊ ဆင်မြင်း ကြိုး လွှန်မြင်း စေ၊ တပ်
ဆော်ကဟစ် အော် စေ၊
တကြပ်လွှင်မီး ဖိုတဖို၊ တဖိုလွှင်လူ ၃ယောက်အလှည့်အလည် စောင့်နေရမည်၊
ဖိုလ်တပ် ရေး တို့တတပ် ဆော်ကိုဆင့်ဆို၍တပ် ဆော်ကတိုက် မောင်း ခတ်ပြီး လွှင်လှည့်
ပတ်နှိုး ဆော်ရမည်၊
တပ် တော်ချရပ်သည့်စခန်း တိုင်း တွင်လည်း ၅ဝဝဖိုလ်တပ်မှာတပ်ပါအရာရှိတို့
ထား စွဲကိုင်ပြီး လွှင်၅ဝဝဖိုလ်ထံ၊ တပ်မမှာလည်း တပ်ပါအရာရှိတို့ထား စွဲကိုင်
ပြီး လွှင်ဖိုလ်ချပ်ထံဝင်ထွက်ခစား ၍အရေး တော်တိုက် ရေး ခိုက် ရေး ကြဲ ရေး
စည် ရေး လှုပ် ရေး များ ကို ဆော ဆောလှုပ်လှုပ်လှုပ်ကြသင့်သည်၊ ဆေး ဆေး လေး

(19 July 1824)

လေး လုပ်ကြံသိမ်း ယူသင့်သည် မှား ကိုယ် ကောင်းထင်မြင်သမျှ ဗိုလ် ချုပ်တပ်မှူး တို့ထံအ
စီရင်ခံကြရမည်။

(19 July 1824)
(သင်္ကြာဇာဝဂ်ဒေါက်တာဖခုဝါဆိုလပြည့် ကျော်ဂုဂိ နေ့ ဗိုလ်မှူး ဝန်ကြီး သတိုး မ
ဟာဗန္ဓုလအာမိန့်)

(သူရိယ၊ ဇွဲ၂၊ မှတ်ဂု၊ စက်တင်ဘာဝဂုဝဂစာဒုဂ-ဂ၊ အုပ်ချုပ်ပုံ၊ စ၊ ဝိုဒ
၁၀၅၊ စာ၂ဒုဂ-ဂု ၊သူတော်ကောင်းစာစု)

ဝန် ထောက်မင်း ကြီး နော်ရထာသည်စစ်ကဲကြီး အရာ ရှိနှင့်အမှု တော်ကိုထမ်း
ရွက်ရာဆင်ခြင်၍ မြင်း ဦး ထွင် သေဆုံး ရှိသည်၊ သား သံ တော်ဆင့်မင်း လွှဲဟသူ
ကိုအဘအစား ဝန် ထောက်ခန့်၊ အဘအစီး အနင်း အ ဆောင်အ ရွက်ကိုသနား တော်
မူသည်၊ ဝတ်ဆင်စီး နင်း ဆောင်ရွက်စေ၊ အဘအုပ်ထိန်း ရင်း မင်း တုံးရွာကို
လည်း အဘအုပ်ထိန်း သည့်နည်း အုပ်ထိန်း စေ၊ အဘ နေရင်း အိမ်ခြံနှင့်အဘစား
ရင်း ကျောက်စာ ရေး ကျေး သိမ်း စု တောင်ဘက်လယ်ထွင်းကွမ်း ဆေး မြေ
ရေလယ် ၂ ခကိုလည်း သနား တော်ခံ စေ၊ တောင်ဝှေ ကြောင်း ချီစစ်ကဲဝန် ထောက်
မဟာသီဂိုသခံ ရာဆဲသဘုံး မြို့စား မင်း ကြီး မဟာ ဇေယျသုတို့ကလက်နက်ကိုခွဲစုကျ
မြင်း ကို တောင်ဘက်တိုက်စာ ရေး ဝင်ရွေ ဦး ၊ ထရံကာမြို့သူကြီး ၊ ပင်လယ်မြို့သူကြီး၊
နတ်မောက်မြို့သူကြီး တို့တ ပြေကုန် အောင်မ ဆောင်၊ တိမ်း ရှောင်နေသည်၊ ပြင်
ကြီး ရွာကပထမနတ်ရွင် ရွေး လူ ၂၅ ကို ရွေးပြည်ရုန် အောင်မြင်း စာ ရေး ကြီး ၊
မြင်း ခေါင်း တို့တ မအာပ်မ ပေး နိုင်၍ (အမှု တော်) ထမ်း (ရာ) သို့မပါ၊ သွေး
သောက်ကြီး ဝင်ရွန်း နှင့်ပထမနတ်ရွင် ရွေး လူ ၁၁ တိမ်း ရှောင်ထွက် ပြေး သည်၊
ရွှမ်း အမတ်ငသိလုံ ဇေယျရာဇာနှင့်လိုက်ထမ်း စေ အမိန့် တော်ပါလူ ၁၀အနက်ဂ
ယောက်လူကိုမြင်စိုင်းမြို့သူကြီးကသိမ်း ခေါ်ချပ်ထား ပြီး လျှင်မြို့သူကြီး တိမ်း ရှောင်
နေသည်၊မဟာမင်း ကျော်တပ်ပါစာရင်း ကလူ ၄၀အနက်အမိန့် တော်နှင့်ပြန်စုသူ
၁၄ မလိုက်မထမ်း မရွက်ထွက် ပြေး ကိမ်း ရှောင်သည်း၊ကျောက်နှင့်ငိုက်ညီင
အုပ်တို့လမ်း ခရီး ကထွက် ပြေး တိမ်း ရှောင် ကြောင်း မှား နှင့်ရှိခိုး သံ တော်
ဦး တင်သည်၊ လက်နက်ကိုင်မြင်း လူမှား ကို ပြေကုန် အောင်မ ဆောင်မရွက်၊ တိမ်း
ရှောင်သည့်မြို့သူကြီး မှား နှင့်တပ်ကထွက် ပြေသည့်သူတို့ကိုကြား မြင်သမျှအ မှား ကြောက်
ရွံ့ အောင်ရာဇဝတ်အပြစ်အ လျောက်စီရင်မည်၊ ခေါ် စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၈၆ခု ဝါဆိုလပြည့် ကြော်၁၂ရက် နေ့နံ့း ခံနေ မိုးရာဇ် 22 July 1824
ဇေယျသုတွင်မြန်။

(သူဋီယ၊ တွဲ၁၂၊ မှတ်၃၊ မော၉၃၂၂၊ စာ၂၁-၂၂၊ သုတေသနစာစု)

စစ်ဘဝရိကုလား ခုဝကိုဗန့် မော်မြိုဝန်သို့အပ်၍အလုပ်အ ဆောင်ရွှေ့ပြောင်းဆိုင်
စေ၊ စုံး မြို့နေလူစုကိုအထက် သွေး သောက်ချွေးစည်း ရုံး အတိုင်း ကျောက် ဆောက်
မြို့စား မင်း သား ကပြုစုအုပ်ထိန်း ထမ်း ရွက် စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၈၆ ခုဝါခေါင်လဆန်း ၁၂ ရက် နေ့ ၁ နာရီ ခန့် မြို့ ဇေယျ
သူတွင်ပြန်။

(သူဌေး၊ တွဲဝါ၊ မှတ်ခု၊ ဇမဝဂုဝါ၊ စိုးပွါး၊ သုတေသီစိစစ်စု)

ပုဏ္ဏား သဘသနာပိုင်မဟာရာဇာဇီနှအာဋ္ဌမဟာဓမ္မရာဇာဂုဏ်ကရွေဘဝါး တော်
အောက်အလျောက်အထား စေရောက်သူဗဘရာဏသီမြို့နေပုဏ္ဏား နရောဇ္ဈမတိ
သိက် တော်ဆက်ရှစ်ပါး ပုဏ္ဏား မဟာဇေယရာဇာဇီနှမဟာဓမ္မရာဇာ ဂုဏ်၊ သီဂို
မတီနှဓမ္မရာဇာ ဂုဏ်၊ သီဂိသုဝံသရာဇာဇီနှမဟာဓမ္မရာဇာ ဂုဏ်၊ စကား ပြန်
ရွေ တောင်သမ်းမြို ကျော်ထောင်တို့ကုံဇုလိမှား ဝန်ကြီး သတိုး မဟာဗန္ဓုလတပ်သို့ ပို့ပြီးလျှင်
မဇ္ဈိမဒေသဂို့ဒ္ဒရာမြို့ လက္ခနောင်မြို့ ပဉ္စာလမြို့ နေပံ့မြို့များ သို့ တော်သင့်
အောင် ထောက်လှမ်း ပြောဆို ပေါင်း စည်း ၍ အဂ်လိပ်လူမျိုး တို့ဘဂ်လား မြို့မှာ
အရပ်အနေဖွင့်သည်ကိုကုန်စင်အောင်ဘမ်း ဆီး သတ်သွစ်ရမည်၊ ရွှေမှက်နှာတပြင်
ကလည်း ပန်း ဝါစစ်တကောင်း ဒါကာ မောက်သူဇာမြို့များ သည်ရတနာပုရ ရွှေ
ပြည် တော်ကြီး အခြံအရံဓညဝတီမြို့အပါအဝင်နယ် မြေဖြစ် ကြောင်း ကုတ်ထုံး ဟောင်း
စာ ဟောင်း ထွက်ရှိသည်နှင့်အညီပဋ္ဌနာမြို့ ရောက်လက်နက်နိုင်ငံသမ်း ယုမည့်အ
ကြောင်း နှင့်ပုဏ္ဏား သဘသနာပိုင်မတာရာဇာဇီနှအာဋ္ဌမဟာဓမ္မရာဇာဂုဏ်ရှိ
ရာ ပေါက် ရောက် အောင်ဆင့်ဆိုမှာထား ပြန်သွား စေ၊ ရှိန္ဒရာမင်း လက္ခ
နောင်မင်း ပဉ္စာလမင်း နေပံ့မင်း တို့ကိုလည်း ဗိုလ်မှူး ဝန်ကြီး သတိုး မ
ဟာဗန္ဓုလတပ် ရွှေဆီစစ်ကဲကြီး တို့က တော်သင့်အောင်မှာထား စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၈၆ခု ဝါခေါင်လဆန်း ၁၂ရက် နေ့နံ့း ခဲနေ့မှိုး ရာဇာ
ဇေယသူတွင်ပြန်။

(အုပ်ချုပ်ပုံ၊ တ၊ ဝိဒိခ ၅ရ၊ ဂ၊ စာဖဖ)

ဝန်ကြီး သတိုး မဟာဗန္ဓုလဆင်ဖြူဖျန်း ဆိပ်သို့ ရောက်လျှင်ပါသည့် ဗိုလ်စုတပ်စုရဲမက် လက်နက်ကိုင်တို့ကို အုပ်စီး မပျက်ဆင်ဖြူဖျန်း ဆိပ်ကရပ် နေစေ၊ ဝန်ကြီး သတိုး မဟာဗန္ဓုလမှာ ရွှေဘဲဝါး တော် အောက်လာ စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၈၆ ခု တော်သလင်း လဆန်း ၂ ရက် နေ့နံ့ ၁း ခဲ နေ မိုး ကျော်စွာ စည်သူထွင်ပြန်။

(သူရိယ၊ ထွေး၂၂၊ မှတ်ခု၊ မေး၉၃၂၊ စိ၂၂၊ သုတေသီ စိစု)

သဘသနာ တော်အညစ်အကျေး ပြည် လေး ပြည်မှာ ဖြစ် သောကုလား မိန်ဘတို့ နေ
ရပ်အိန္ဒိယတိုင်း သည်သဘသနာ တော်ကွယ်ပ၍ ရုတနာသုံး ပါး မှန်း မသိ၊ သင်း တို့
သည် မိန်ဘအယူကို စွဲယူကျင့်ကြသူများ ဖြစ်သည်၊ ငါအသျှင်ဂေါတမ ဘုရားမြတ်သည်သ
သနာပြုမင်း တရား ကြီး ဖြစ် တော်မူသည်၊ မိန်ဘကုလား တို့ကိုသုတ်သင်သန့်ရှင်း
၍ အိန္ဒိယတိုင်း မှာသဘသနာအဂ္ဂညတည်ထွန်း စေမည်၊ ဧရာဝတီး တော် အောက်က
ဝန်ကြီး သတိုး သုဓမ္မမဟာဗန္ဓုလကို တံသဝတီ ကြောင်း ဗိုလ်မှူး ခန့်အပ် တော်မူ၍
ရှိသည်၊ သဘယဝတီမင်း ကလူ ပေါင်း ၁၆၀၀၀ (တ သောင်း ခြောက် ထောင်)
ကျော်စည်း ကြပ်မိ၍ (သက္ကရာဇ် ၁၁၈၆ ခု) သတင်း ကျော်လ ဆန်း ၁၅ ရက် နေ့ ကြည်း 7 October 1824
ရေ ချီတက်တိုက်ခိုက် စေမည်ရှိခဲ့း သံ တော်ဦး တင်သည်မှာ အရေး တော်အလုံး မပြီး
မ ပြေတစ်နှန်း တစသဘ လွှင်ဖြစ်လည်း အစည်း အကြပ်ကြန့်ကြာရှိ ရသည်၊ သူပုန်ကုလား
တို့ကိုတစုံတယောက် မထွက်မလွတ် စေရ၊ သင်း ထိုထွင် ဆောင်ယူ ပါသမျှသ ော်ဘသန္တာန်
အ မြောက် သေနတ်များ နှင့်တကွအကုန်အစင်သိမ်း ယူ စေမည် ဝန်ကြီး သတိုး သုဓမ္မ
မဟာဗန္ဓုလကို အ ရေး နှင့်တကွလွှဲအပ်ခန့်ထား တော်မူသည်၊ အောင်တပ် တော်လည်း
နေ့ရက်မရွှေ့ ချီတက် တော့မည်ဖြစ်၍ သဘယဝတီမင်း ကအာချီအတက်အလုပ်အကြံကိုရပ်
ဆိုင်း စေ၊ လက်နက်လူသူများ ကိုသဘအပြီးအခိုင်အလုံအ လောက် တောက်ငင်ကာရ
အောင်အသင့်ခန့်ရန်စည်း ကြပ်ရှိ စေ၍ ဗိုလ်မှူး ဝန်ကြီး ဆိုက် ရောက်သည့်ကာလ
မှာကြိုက်ရာလုပ်ကြံသိမ်း ယူဆက်သ စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၈၆ ခုသီတင်း ကျော်လ ဆန်း ဝရက် နေ့နား ခံ နေ မှီး ရာ 31 August 1824
ဇ ဇေယျသူတ္တင်ပြန်။

(တက်ဗဟိုင္ဂ်၂၁၅ရ၊ အုပ်ချုပ်ပုံ၊ တ၊ ပိုဒ်၃၅၉/၀၊ စာ၆၉)

သမုဒ္ဒရာပင်လယ်ခြား သောယွန်းကြီး ပြည်ကိုအစိုး ရသောယွန်းကြီး မင်း က
ဘုန်း တော်တန်ခိုး တော်ကုံကြား သိသောကြောင့်ရာဇသံဋ္ဌိခိုး လက် ဆောင်
တော်များ နှင့်ဝေစက် ထော် အောက်သံ စေလွှတ်၍ထား ဝယ်မြို့သို့ ရောက် ကြောင်း
ကိုထား ဝယ်မြို့ဝန်မင်းကြီး မင်း ကျော်စည်သူကဋ္ဌိခိုး သံတော်ဦး ဇင် စေလွှတ်
လာရောက်သည်မှာမိုး ရေကြီး သည်အတွင်း အခါဖြစ်သည်၊ လာရောက်သည်ယွန်း
ကြီး မင်း သံတိုကုထား ဝယ်မြို့တွင်ရပ်နေ စေ၍ထား ဝယ်မြို့ဝန်က ကောင်း မွန်
အောင်တဲ့အိမ်နေရာအစား အသောက် ပေး ကမ်း ကျွေး မွေး စေ၊ ယွန်းကြီး
ပြည်သို့သံဘက်ခန့် စေလွှတ်ရင်း သူပုဆိန်အ ကောက်ဝန် ဟောင်း နေမျိုး သီဂီရာဇ
ဂုဏ်ရတ်နှင့်သင့်ရာအ ဆောင်မြဲကိုထား ဝယ်မြို့ဝန်သို့မှာထား၍ ဝေဘဝါး ထော်
မြတ် အောက်အလှောင် ရောက် အောင်လာစေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၈၆ခု တော်သလင်း လဆန်း ၁၃ရက်နေ့အိမ်နံ့တော် 5 September 1824
ဇေတဝန်ဆောင် ထော်ထွင်အတွင်း ဝန်မင်းကြီး ကျော်ထင်နော်ရထာ ဝေ့
သံတော်ဆင့်မင်း ထင်ရာဇသူမှတ်။

(တက်ဗဟိုဂ္ဂ၂၁၁ရ)

ဝန်ကြီး သတို့ မဟာဗန္ဓုလ ချီတပ်ထွင်ဆင်တပ်မှာဆင်ဝန် ထောက် နေမျိုး ဇေယျ ရန် အောင်ကိုတပ်မှူး ၊ ဆင်မှူး ဥဒိန်ရဲလှ ကျော်စွာတို့ကို စစ်ကဲ၊ ဆင်အစုသွေး သောက်ကြီး ဥဒိန် ဇေယျ ဝေဿဝဏ် ၊ ငသာမွှေး တို့ကိုနှင်း ခံ၊ ဆင်စာရေး ဇေယျရန် အောင် ၊ ရွှေလွှဲတို့ကိုတပ်ရေး အရာခန့်ထား ထမိး ရွက် စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၈၆ ခုသီတင်း ကျတ်လဆန်း ၅ ရက် နေ့နှင်း ခံ ပြေးကြီး မှူး မဟာသီရိ ဇေယသိန်ရာထွင်ပြန်။

(အုပ်ချုပ်ပုံ၊ ဧ၊ ပုဒ်၅၀၅၊ စီ၂၄၁)

ခြေသော်စာကျား စာများကိုလုံး မှာအနှံ့အပြား ဆင့်ဆိုတောင်း ရသော ကြောင့်
မလောက်မဝဖို့သည်၊ ရတနာပုရစစ်ကိုင်း ကျွန်းများ မြင်း သေအမဲများ ကုမြို့စ၊
ရေး ရွှေတောင်ပုံချီ ကျော်တသိမ်း ဆည်း ၍ လောက် အောင်ပေး ကမ်း ကျေး
မွေး စေ၊ ရန်ကုန်မြို့တပ် တော်ကဘမ်း ဆီး ရမိသည်လက်ရုံလား တို့စစ်ချက်
တွင်ကုလား တို့တသုံး ပင်တိုင်သ ကော်ဖစင်း နှင့်မုဆွ မမြို့သို့လွှင့်သွား ကြောင်း
ကုပါဂျီသည်၊ သင်း တို့တစုကို မထွက်မလွတ် စေရ၊ ရမိ အောင်ဘမ်း ဆီး သိမ်း ယူ
ဆက်သရမည်အ ကြောင်း နှင့်မုဆွ မမြို့ဝန်သို့ လွှဲလျှင် ပေး အပ် စေလွှတ် စေ၊ ရေး ၊
ထား ဝယ်၊ မြို့တ်၊ တနင်္သာရီ၊ အာလံ၊ အင်း ဝမြို့များ မှာလည်း ကြည်း ရေအလုံအ
ခြံစည်း ကြပ် စောင့်နေထိမ်း ရွက် စေ၊ ယွန်း ကြီး ပြည်သို့ဘက်ခန့် စေလွှတ်ရသူပုသိန်
အကောက်ဝန် ဟောင်း နေမျိုး သီရိရာဇာဂုဏ္ဍရုတ်နှင့်သင့်ရာအဆောင်မြဲ
ကုထား ဝယ်မြို့ဝန်သို့မှာထား ၍ ခြေဘဝါး တော်မြတ် အောက်အလျှင် ရောက် အောင်
လာ စေ။

22 November 1824
(သက္ကရာဇ်) ၁၁၈၆ခုနှစ် တော်လဆန်း ၂ရက် နေ့နံ့ ခဲနေ့ မျိုး နံ့ဒဲ
မိတ် ရွှေတောင်ထွင်ပြန်။

(သူလျိုး၊ တွဲဝ၂၊ မှတ်ခု၊ မော်ဇခု၂၊ စာ၂၂)

မင်း တိုင်ပင်အမတ်မဟာဓမ္မသင်္ကြိန်အစီရင် တော်ခံပါသည်၊ အမိန့် တော်မြတ်နှင့် ပိဋကတ်ထမံး ရင်း လူတို့သား မြေး မျိုး ကိုဆိုင်ရာသူကြီး တို့က ရွှေလွှတ် တော်က ပေး အပ်သည့်စာရင်း ကုအတိုင်း ပိဋကတ် တော်ကိုလုပ် ဆောင် ရေး သား ပါစေ သည်ကိုတပယင်း မြို့ကျေး ကြည်ရွှေတော မောင်း ထောင်ကူရွာ ရှိဝမင်း နှင့်လူ၂၂၊ အလုံမြို့ကျေး မောက်ထက်စီရင်း ကုမကွရာမြို့မှာလုပ်စား နေထိုင်သူဝန်ချီ၊ ဝဆိုင်၊ ဝရှင်း ၊ အလုံမြို့ကျေး ကံသစ်ရွာ နေဝရောက်တို့ကိုကြည်ရွှေတော မောင်း တောင်ကုသူကြီး မကွရာမြို့သူကြီး ကံသစ်သူကြီး တို့ကလက်နက်ကိုင်ခန့်ထား ခေါ်သိမ်း ရှိပါသည်၊ တုသို့လ် တော်ဖွဲ့ပိဋကတ် တော်မှာ ရေး သား လုပ် ဆောင်မြဲ ရေး သား လုပ် ဆောင်ပါစေရ အောင် နှုတ်ယှဉ်ကယ်မ တော်မူပါမည့်အကြောင်း ကိုအစီရင် တော်ခံ ပါသည်ဘုရား ၊ မြို့ရွာခန့် ခြေတပ်ဝင်သူမဟုတ်၊ ပိဋကတ် ရေး ဖြစ်သည်၊ ရအောင် နှုတ်၍ဆိုင်ရာအပ်။

သင်္ကရာဇ်၁၁၈၆ခုနှစ် ပြာသိုလဆန်း ဖြဂုဏ် နေ့စလင်း 24 January 1825 မင်း သား ဝန်ရှင် တော် ကောလင်း မင်း ကြီး မိန့်ချက်၊ ဝန် ထောက် ထော်မင်း ကြီး မဟာသီဟသူဆင့်။

(ရွှေ း ဟောင်း သူ တော်သန)

သာသနာတော်စည်ပင်ထွန်းလင်းရာနိုင်ငံတော်အစွန်အနားကျေးရွာများကုန်လာ
မိန်ဘုရားတို့နောက်ရှက်သည်မှာသတ္တဝါတို့အစီးအပွါးသာသနာတော်ရေး
အကြောင်းဖြစ်သည်၊ သာသနာတော်ရေးနှင့်စပ်သည်ကိုလုပ်အပ်သည်ရှိ စေသင့်
သည်မဟုတ်၊ မြို့ရွာအမှုထမ်းတို့တာဝန်ဖြစ်သော်လည်းဆင်းရဲသားတို့အား သ
နားခြင်းကိုထောက်တော်မူ၍ ကြေးငွေအကုန်အကျအထိအပါးမရှိစေရ၊ ကြေး
တော်ငွေတော်အများထုတ်ပေးတော်မူပြီး လျှင်အသိသိုးအောင်ပွဲရသူအစေ့
အငုသနားတော်ခံစေ၍ဗိုလ်ခြေရဲမက်သုံးသောင်းကျော်တည်တည်တည့်တစ်ည်းကြပ်
ရှိသည်၊ မိုးနဲဗိုလ်မှူးမင်းသားသီဂိမဟာဓမ္မရာဇာကိုဗိုလ်မှူးခန့်၍အုပ်ချုပ်
ချီတက်စေ၊ ဗိုလ်မှူးမင်းသားမှာလည်းခန့်တော်မူသမျှအမှုတော်ကိုပေါက်
မြောက်ပြေကုန်အောင်ထမ်းဆောင်နိုင်မည်ယုံမှတ်တော်မူသည်ဖြစ်၍အရေးနှင့်
တကွလွှဲအပ်တော်မူသည်၊ ချီရေးတက်ရေးလုပ်ကြံသိမ်းယူရေးများကိုအလျှင်အ
မြန်ပြီး ပြေကုန်ထွင်လွယ်အောင်လုပ်ကြံသိမ်းယူဆက်သစေ၊ ဗိုလ်မှူးမင်းသားကြီး
တပ်ထွင်အောင်ပင်လယ်လမိုင်းဝန်မင်းလှနေဝံရထာ၊ ကျော်ခေါင်မဟာနေ
မျိုးတို့ကုစစ်ကဲစေရေးကြီးနေမျိုးမင်းလှ၊ လက်နက်တိုက်ဝန်နေမျိုးရန်တင်သူ
ရတို့ကိုနားခံ၊ သံတော်ဆင့်မင်းလှဇောယျကျော်၊ ဆီမီးခုံရှေ့စားနေမျိုးမင်း
လှကျော်တို့ကိုဗိုလ်တပ်ရေးခန့်၊ အောင်တပ်တော်ချီတက်ရာသည့်ကျေးမြေတိ သော
အခါနေ့ရက်ကိုပညာရှိတို့က ရွေး ချယ်ဆက်သွင်းချက်အတိုင်း သတ္တရာဇာဝဝဂရခုန
ယုန်လပြည့်ကျော်ဝဝဂုက်နေ့နံနက်၄ချက်တီး ကျော်၅နာရီ၂၂ပါတိုက်ကို 10 June 1825 အောင်တပ်
တော်ချီတက်စေ၊ ကြည်းဘက်ရေဘက်ရဲမက်လက်နက်ကိုင်တပ်သွဲ့တပ်ရုံစုရင်းကို
လည်းသွင်း ။

သတ္တရာဇာဝဝဂရခုနယုန်လပြည့်ကျော်၄ဂုက်နေ့နား 4 June 1825 ခံနေမျိုးနန္ဒမိတ်
ရွှေတောင်တွင်ပြန်။

(တောင်ခွင်စာစု)

ရွှေနန်း တော်အထွင်း ကြေး ဆင်း တုသွန်း လုပ် တော်မူမည်၊ ဆင်း တု တော်ကြီး ဘ ဃောင်း ပုံလုပ် ဆောင်ပြီး ပြေ ငှိသည်၊ ပြည်သူပြည်သား တို့ကို ဝင်ထွက်ဘူး မြွော် ဇော။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၈၇ ခုဝါဆိုလပြည့် ကျော် ၁၅ ရက် နေ့နံ့ ၁း ခဲ ပြေ ၁ ကြိုး မှိုး နေ မျိုး မင်း လွှ ကျော်ထင်ပြန်။

(တက်မတိုင်း ၂၂၁ ရ)

မြို့ဝန်မဟာသိန်ယာကအမရပူရမြို့တော်ရပ်စုတွက်စုသွေး ကြီး သွေး ဆော်အရပ်
သား တစုတို့ကအသီး အသီး စုပုံဝယ်ချမ်း လုပ် ဆောင်သည့်ပ ဒေသာင့်ခုကို မဟာ
ဗိဇယဒုံသီဘုရား ဒွေ့သယ်ာ တော်တို့ကိုတိုခေါင်လလှူခဲ့နှိုး ပါရမည့်အ ကြောင်း နှင့်
ရှိနိုး သံ တော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း လှူခဲ့နှိုး ၈စ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၈၇ ခုတိုခေါင်လဆန်း ၂ ရက် နေ့နား ခံ နေ့မျိုး ရာဇာဇော
ယသူပြန်။

(တက်ဗတို့ ၄၅၂၀၇)

7 October 1825

ညီတော် တောင်ငူမင်း သီဂိုမဟာသီဟသူရမဟ္မရာဇာ တောင်ငူမြို့တွင် လေ ဝေ ဒနာစွဲ ရောက် သော ကြောင့်တ ဆေး မသင့်တ ဆေး သင့်သမား တော်တို့နှင့် ကြပ်မကုမ စေသည်ကို ဝေဒနာမှမထမ မြောက်သကဲ့ရာဇာဝဝဂရခုသတင်း ကျွတ်လ ပြည့် ကျော်ဂုဂုက် နေ့ကုန်သည်မှာ ရွှေဘဝါး တော် အောက် ဆောင်ယူ၍ စကြာဝ ဒေး မန္တစ်မင်း တို့ကိုသဂြိဟ်သည့်နည်း သဂြိဟ် တော်မူမည်၊ ဝန် ထောက်မင်း ကြီး မဟာသီဟသူနှင့်အထက်ခန့်ထား ရင်း အနောက်ဝန်စာ ရေး ကြီး တို့ကိုကြပ်မ ဆောင် ယူ စေ၊ ရွှေဘဝါး တော် အောက် ရောက်လျှင်

မိုး ထိ ကျောင်း အ ရွှေသင့်ရာ မြေလပ်ထွင်ထား ရန်တန် ဆောင်း ကို ဆောက်လုပ် စေ။

7 October 1825

(သဂ္ဂရာဇာ) ၁၁ဂရခုသတင်း ကျွတ်လပြည့် ကျော် ၁၁ရက် နေ့နား ခံ နေ မိုး ရာဇ ဇေယသူတွင်ပြန်။

(တက်ဗတိုင္ဂ၂၁ရ၊ မတွေး လွစ်စု)

ညီတော်တောင်ငူမင်း အလောင်း ထား သည့်တန် ဆောင်း တွင်မျှ တော်မတ်
တော်က တော်မယား တို့ နေ့ညအလှည့်အလယ်သွား၍ စောင့်နေအိပ်ကြ စေ။

11 November 1825

သတ္တရာဇာဘဝဂရုနတ် တော်လဆန်း ၂ ရက် နေ့နား ခံ နေ မျိုး နန္ဒမိတ်
ရွှေတောင်တွင်ပြန်။

(မလွေး လှစ်စု)

21 November 182

23 November 182

ညီတော်တောင်ငူမင်း အလောင်း ကိုယ်ရောဇာဝဝဂရခုနှတ် တော်လဆန်း ၁
ရက် နေ့ထွက်၍သင်္ကြာ တော်မူမည်၊ ဝင်း ခင်း နောက် တော်လိုက်အ စောင့်အ
မှစ၍ ခန့်ထား စီရင်ရန်ရှိသည်မျှား ကိုပြီး ပြေ အောင်စီရင်၊ အလောင်း ထိ
သည့်တံ ဆောင်း မှာရှိသည့်မင်း ညီမင်း သား ၊ မင်း မိဘုရား ၊ မှူး တော်မ
တော်၊ က တော်မယား တို့ကိုယခု နေ့ကစ၍ အဝတ်ဖြူဝတ်ဆင်ကြ စေ၊ ညီ တော် တော
ငူမင်း အရိုး ကို တောင်ငူမင်း အထိန်း သား နေမျိုး ဇေယျသူ ကောက် စေ။

21 November 182

သင်္ကြာရောဇာဝဝဂရခုနှတ် တော်လဆန်း ၁၂ ရက် နေ့နှင်း ခ နေ မျိုး နန္ဒမိ
ရွှေ တောင်ထွင်ပြန်။

(မကွေး လွှစ်စု)

ညီတော်တောင်ငူမင်း အလောင်း ကိုထွက်၍သင်္ဂြိဟ်တော်မူမည်၊ အခမ်း အနား ဝင်း ခင်း နောက် တော်လိုက်စာရင်း ကိုဆက်သွင်း သည်မှာထိုး ဖြူတော်စုံက ကတင်ဆင်ကိုမပါစေနှင့်။

သင်္ကရာဇ်၁၁၈၇ခုနှစ် တော်လဆန်း ၁၃ရက် နေ့နံ့ ခံစေမြောင်မှုး နေမိုး ကျော်စွာစည်သူတွင်ပြန်။

(မကွေး လွှစ်စု)

22 November 1825

သီဂိုမြတ်စွာမ ထေက်ကုန်သည်မှာဘုံး တော်ဘုရား လက်ထက်ဇွန်မြို့စား သီဂို
ဇာမ ဟေက်ကုန်ရာထွင်သကြိုဟိသည့်နည်း သကြိုဟိ ၈စ။

8 December 1825

(သဏ္ဌရာဇ်) ၁၁၈၇ခုနှတ် တော်လပြည့် ကျော်၁၄ရက် နေ့နား ခံ၉ မြေ၁၄
မှူး နေမိုး ကျော်စွာစည်သူထွင်ပြန်။

(တက်မဟိုင်္ဂဒေသ)

အေး လောင်း တော်ကိုး လောင်း တော်အဆက်ဆက်သဘသနာ တော်အစဉ်စည်
ဝင်ထွန်း လင်း ရာဖြစ် သောနိဗ္ဗာန်ငံ့ တော်အစွန်အနား ကျေး ဇူ မှား သို့ကု
လား မိန္ဒာတို့ နှောက်ယှက်ဖျက်ဆီး၍ သဘသနာ တော်ညစ်နွမ်း ရသည်၊ သဘသနာ
တော် ရေး နှင့်ရှည်စေသည်ကိုလည်ကောင်းစွာ စေရာသည်မဟုတ်၊ ငါအသွင်ကေရာဇ်
မင်း မြတ်သည်သဘသနာပြုမင်း တရား ကြီး ဖြစ် တော်မူသည်နှင့်အညီဟံသာဝတီ
ရန်ကုန်မြို့သို့ ရေ ကြောင်း ရွှေစက် တော်မြတ်ဖြန့်ချီ တော်မူပြီး လွှင့်သူပုန်ကုလား
တို့ကိုအကုန်အစင်သုတ်သင်သန့်ရှင်း၍ ကြွန်ုပ်ယုတ်ငင်း အလုံး ကိုသိမ်း တော်မူမည်၊ ရ
တနာ ရွှေ လောင်း တော်ကြီး လက် ရွေး ကြီး လွှဲကား တော်မှစ၍ တောင်
တော် လွှဲကား တော် လွှ တော်ရဲ့ လွှသမ္ဘာန် ရေ ကြောင်း စည်း ကြပ်လိုက် စေ
ရန်ဆင် တော်မြင်း တော်ရထား တော်မှစ၍ကြည်း ကြောင်း လိုက် စေရန်စစ်အင်
လေး ပါး ဆင်မြင်း ရတား ခြေသည်ကြည်း ဘက် ရေဘက်ရဲ့ မက်လက်နက်ကိုင်တပ်ရံ
တပ်သွဲ့စာရင်း ရွှေမြို့တော်တွင်း အ စောင့်အ နေစာရင်း မှား ကိုရုံထား ဆက်
သွင်း စေ၊ ရွှေစက် တော်မြတ်ဖြန့်ချီ တော်မူမည် အောင်တပ် တော်ကြီး ချီ တောင်း
မြတ်သည့်အခါ နေ့ရက်ကိုလည်း ပညာရှိတို့က ရွေး ခြယ်ဆက်သွင်း စေ၊ ရွှေဘဝါး တော်
အောက်ကပုဂံမြို့ ရောက်ကွန်း ထောက်စံနှန်း တော်ပုဂံမြို့တွင်စံနန်း တော်မှား
ကိုလည်း ဝန် ထောက်မဟာမင်း လွှသီဟသူအလျင်သွား ၍ပြီး ပြေ ကောင်း မွန်
အောင်လုပ် ဆောင် စေ။

သက္ကရာဇ်၁၁၈၇ခုနှစ်ပြာသိုလဆန်း ၃ ရက် နေ့နား ခံ ပြေ ကြီး မှား တွင်ပြန်။

(တောင်ခွင်စာစု)

ရွှေနန်း တော်အဆောင်တော်များ မှာထွန်း ပြောင်ရန်ဆီတလဝဝဝ်။ ဂုတ
နာပူရမြို့တော်နယ်ပြင် စည်ရွာကိုအခြား မင်း မှုမခန့်မထ်ား ဆီအသုံး တော်
ကုသဆက်သွင်း စေသည်၊ ဘဃောင်း တိုင်ပေး မြဲထွန်း မြဲကုမင်း မှုတော်အတွင်း
ဆီကုထွန်း စေမည်ဖြစ်၍ပြင် စည်ရွာသူကြီး ကုမေး လျှောင်ပြင်စည်ရွာမှာစုခြား
ငန်း ခြား ပြင်အသည်အလာလူတို့ကိုအခြဝ် တပါး အကဝ်အခို မတ္ထိသာနာညီမျှခန့်
ထား ဆက်သွင်း ပါဂုလ္လင်တလဆီဝဝဝတိုး ၍အသုံး တော် လောက် အောင်ဆီ၂ဝဝ
ဆက်သွင်း နိုင်ပါမည်အစစ်ခံထွက်ဆိုသည်၊ နန်း တော်မှာထွန်း ပြောင်ရန်ဆီအ
ရဝ်ရဝ်အသုံး တော်ဆီများ မှာပြင်စည်ရွာ (သက္ကရာဇ်ဝဝ) ၄၅ခုစာရင်း ကျ 1783
အသည်အလိဝင် နေကဝ်ပါး လူတို့ကိုအခြဝ် တပါး အကဝ်အခို မတ္ထိ စေရ၊ ဆီ တော်ကုသ
တဝတည်း သူကြီး ကနှိး ဆော်ဆက်သွင်း စေမည် စာဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၈၇ပြာသိုလဆန်း ၅ရက် နေ့နာ ခံနေ့ မြန်း ၃၁ ဗေဒင် 13 December 1825
သူတွင်ပြန်။

(တက်ဗဟို ၄၅၂ဝရ)

အင်္ဂလိပ်လိုမှား အရေး ပိုင်တို့နှင့်လယ်ကိုင်း မြို့စား ဝန်ကြီး မဟာမင်း လွှတ်ကော်ဆင်၊ ဒွေခွန် ဝန်အထွင်း ဝန်မင်း ကြီး မဟာမင်း လွှတ်ဟသူ၊ အရေး ပိုင်တို့ ၂ တိုင်း ၂ ပြည်ရန်စစ်မတိုင် မြေ ငြိမ်း အောင်စကား ပြောရန် ပြေငြိမ်း ဆံဆိုင်လက်မှတ်ထိုး သည့်အတိုင်း ပြေငြိမ်း ကြ၏။

I6 February I826

သည်ရာဇဝင်သဝဝရခုတ ပေါင်း လဆန်း ၁၁ ရက် နေ့ ဒွေနေ့ ၁း ခံ ၈ ဘွဲ့ ပြောကြီး မှား နေမျိုး မင်း လွှတ်ထင်ပြန်။

ဤ အဓိန့် တော်ကို အင်္ဂလိပ် စကား အလျား ၅၊ အနံ ဘိုင်မှာ အသုံး စာရေး နေမျိုး ဇေယျ ကော် ကိုမင်နှင့် ရေး စေပြီး လွှင့်မှက် နှာ ဒွေမွှင့်ချယ် သည်၊ ပြီး လွှင်သင့် အောင်လိပ်ခြ ဒွေ ပဒွန်ဆီအိတ်မှာ သွတ်သည်၊ ပြီး လွှင်ဆင်စွယ်ကျည်မှာ သွတ်သည်၊ ဆင်စွယ်ကျည်ကို ကဏ္ဍ ပါအိတ်မှာ သွတ် ပြီး လွှင်ပို့ နီကြီး နှင့်အသုံး စာရေး နေမျိုး ဇေယျ ကော်စည်း စေရွက်စုံတံဆိပ်ခတ်သည်၊ ပြီး လွှင်ဝန်ဂွင် တော်လယ်ကိုင်း မြို့စာရေး ဝန်ကြီး မင်း ကြီး မဟာမင်း လွှတ်ကော်ဆင်၊ ဒွေခွန် ဝန်အထွင်း ဝန်မင်း ကြီး မဟာမင်း လွှတ်ဟသူတို့ကို အင်္ဂလိပ်ကုလား တို့နှင့် စကား ပြောရာရာ၌ ပိုရောက်လွှေ တော်နှင့် ဆောင်ယူစုန်သွား သည်။

(တဆည်မြို့ အိုင်ယား ဝွာ ပုရပိုက်)

23 February I826

ရန်ကိုဖွဲ့ခဲ့မှာဘဝတွင်ရခဲ့ဖူးဖြစ်ခဲ့ဖူးတဲ့ ပါဠိ လပြည့်ကျော်ဝရက်နေ့ ဘီလပ်အရေး ပိုင်ဇိုလ်ချုပ်မင်း တို့နှင့်မြန်မာအရေး ပိုင်လယ်ကိုင်း မြို့စား ဝန်ကြီး မင်း ၊ ဘွဲ့ခွန်ဝန်အထွင်း ဝန်မင်း ကြီး တို့သည်အချင်း ချင်း စိတ်ဆောတူ၍ ပြေဆိုကြသည့်စကား။ ပြည်ကြီး ၂ပြည်တိုင်း ကြီး ၂တိုင်း နိုက်ရန်မဖြစ်မပွါး ကြဆောင်မကောင်း ကြလူဆိုး မှား အချင်း ချင်း မသင့်မတင့်ရန်မဖြစ်ရအောင်ပြည်ကြီး ၂ပြည်တိုင်း ကြီး ၂တိုင်း မကောင်းသောအကျိုး မရောက်မဲ့ရအောင်ပြည်မြို့မှာအစ်လိပ်ဗိုလ်ချုပ်မင်း တို့ရပ်နေ၍ မထွက်မသွား မှီပြည်မြို့ပတ်လည်ခရီး ၃သောင်း ကွာအထွင်း မြန်မာတပ်မဟုတက် စေရဆင့်ဆိုသိမ်း ဆည်း ပါဆိုသည့်အတိုင်း သိမ်း ဆည်း ပါမည် ၎င်း ရန်ကုန်မြို့မှာအစ်လိပ်ဗိုလ်ချုပ်မင်း တို့ရပ်နေ၍ အစ်လိပ်မြို့သို့မစုန်မသွား မှီရန်ကုန်မြို့ပတ်လည်ခရီး ၃သောင်း ကွာမြန်မာတပ်မဟုတက် စေရဆင့်ဆိုသိမ်း ဆည်း ပါဆိုသည့်အတိုင်း သိမ်း ဆည်း ပါမည် ၎င်း ရေ၁၀ကီမြစ်တွင်အစ်လိပ်ဗိုလ်ချုပ်မင်း တို့က လှေတက်သွန်နေ၁က်ကုန်၍ နေ့လွှင်မသိမ်း မယူမတား မဆီး ပါနှင့် ၊ သူ့ခိုး လူဆိုး တို့ကိုလည်း မတိုက်မယူစေရဆင့်ဆိုမစပြီး လွှင်ရန်ကုန်မြို့ဖြစ်စေ၊ ပင်လယ်ရောက်ဖြစ်စေ ဘုန်း တော်ကိုခိုလှုံ ကောင်း တောင်း ဆုရောက်ပါစေဆိုသည့်အတိုင်း မြန်မာအရေး ပိုင်လယ်ကိုင်း မြို့စား မင်း ကြီး ဘွဲ့ခွန်ဝန်အထွင်း ဝန်မင်း တို့တအသဘအဆဝလာရောက်စေ မည်ဆိုသည်၊ လယ်ကိုင်း မြို့စား ဝန်ကြီး ၊ ဘွဲ့ခွန်ဝန်အထွင်း ဝန်။

(တဆည်မြို့ အိုင်ဆား ဘွဲ့ ပုဂုံတိုက်)

23 February I826

သည်ရာဇဝင်ဘာဝရခုတပေါင်း လပြည့်ကျော်ခုရက် နေကြက်ဝေငှိုလ်တရသတ်၊ ကရန်ဟိုး၊ မုက်မှန်ဗိုလ်၊ ရေကြောင်း ဗိုလ်၊ ဝန်ထောက်ဆိုသူတို့နှင့်အနုံအညီလယ်ကိုင်း မြို့စား ဝန်ကြီးမင်း ကြီး မဟာမင်း လွန်ကျော်ထင်၊ ရွှေခွန်ဝန်အတွင်း ဝန်မင်း ကြီး မဟာမင်း လွသိဟသူ၊ ဝန်ထောက်မင်း ကြီး မဟာသိဟသူ၊ သံဃာဒိဋ္ဌမင်း ကျော်သိဒို၊ စာရေး ကြီး သမံယာစည်သူ၊ နေမျိုး စည်သူ၊ သာယာဝတီဝန်မဟာမင်း ကျော်နော်ရထာတို့အနုံအညီ ပြောဆိုမှတ်ထား ချက်။ လွှမပြည့်နုံလွှင်ပြည်မြို့မှာ လွှကိုင်ရဲရဝါ နေသည့်အတွက်၊ ပြည်မြို့နှင့်ခရီး ဝေးသောင်း တွာအတွင်း ကိုမြန်မာတစ်မနုန်မလာပါစေနှင့်၊ ပြည်မြို့ကနုန်ရွာနုန်မြို့မှာရဝါ နေသည့်အတွင်း လည်း ရနုန်မြို့ခရီး ငါးသောင်း တွာအတွင်း မြန်မာတစ်မနုန်မလာပါစေနှင့်၊ တိုင်း ကြီး ၂တိုင်း ပြည်ကြီး ၂ပြည်ရန်စစ်မဖွဲ့ပြေငြိမ်း ရဲ့ဂျီသည့်အတိုင်း စစ်တောင်း ၊ ရွှေကျင်မှာဂျီသည့်တစ်ကို နှုတ်သိမ်း မည်၊ မြန်မာတစ်ကိုလည်း နှုတ်သိမ်း ပါ၂ဦး ကစားလူစေပါမည်၊ ကသည်း သို့လည်း စာလူစေလွှတ်နှုတ်သိမ်း ပါမည်၊ မြန်မာတစ်ကိုလည်း နှုတ်ပါ၊ အာသံကြောင်း သို့ရှိရ မည်ဆင့်သည့်ထစ်ကိုလည်း နှုတ်သိမ်း မည်၊ လူ၁၅၀၀၀စီး ရန်လွှအနက်၅၀၀၀စီးရန်လွှကို ၅ရက်နှင့်၄ပေး ပါ၊ လွှလှည်းရချင်း စုန်ပါမည်၊ ရွာဒါသံ၊ ဂူဇယ်၊ သိရက္ခစ်တို့ဥစ္စာပစ္စည်း များ ကိုသိမ်း ယူသည်ကိုလည်း ၅ရက်နှင့်ပြန်ပေး ပါ၊ မြောက်ဝန်၊ ဒဝယ်ဝန်၊ မေဆဝတီမြို့ဝန်၊ မွန်း ကြီး သို့စေသူနေမျိုး တန်ဆောင်တို့နှင့်မြန်မာမင်း ကွန်ဇာဒိုး ချစ်ထား ဂျီသူတို့ကို လည်း ခေါ်ပါစေသည်၊ ရေကြွင်းရေကျန်ချင်း ပေး အပ်ပါမည်။

(တဆည်မြို့ အိုင်ယား ဂွာ ပုရပိုက်)

အခြေယတိုက်ကိုအစိုး သောအင်္ဂလိပ်ဝုန္ကကီဘုရင်ကခန့်ထား သောအရေး ပိုင်ဝိုလ်ချုပ်မင်း ကြီး
မှူး မတ်ကြီး အစိုးတောကင်ဘက်၊ အရေး ပိုင်မင်း ရေဒေအစ်စ၊ ဧရာဝတီမြစ်တွင်ရှိ သော
အင်္ဂလိပ်တိုက်သန္တာန်များ ကိုနှုတ်စိုး ရသောမင်း ခပ်တို့နှင့်မြန်မာဘုရင်ခန့်ထား သော
လယ်ကိုင်း မြို့စား မင်း ကြီး မင်း ကြီး မဟာမင်း လွှ ကျော်ထင်၊ ရွှေခွန်ဝန်အတွင်း ဝန်
မင်း ကြီး မဟာမင်း လွှသီဟသူတို့က သင်္ကရာဇ်၁၁၀၇ခုတ ပေါင်း လပြည့် ကျော်၄ရက် နေ့
ရာသီဝွဲဘွာ ဇွေးမြို့ ဝုန္ကကီမင်း မြန်မာဘုရင်အရှင်း ချင်း စစ်ကြီးမိုး ဖွဲ့ မိတ်သဟာရ
ဆွဲ သောစာချုပ်ကား ၊

ပဌမစာချုပ်၊ အင်္ဂလိပ်ဝုန္ကကီမင်း နှင့်မြန်မာဘုရင်တို့က စစ်ကြီးမိုး ဖွဲ့ မိတ်သဟာရ
အစဉ်အဆက်ဖြစ်စေ၊ ၁။

ဒုတိယစာချုပ်၊ မြန်မာဘုရင်တ၊ ဆာသံပြည်မြို့ဝ၊ အာသံပက်ပြည်၊ ဝေသာလီပြည်တို့ကိုအစိုး
မပိုင်၊ နောက်တဘန်မစီရင်ရ၊ မကိုပူရမြို့မှာလည်း ဝန်ထိရှိန်ကမိမိပြည်
သို့မင်း ပြုလုပ်နေလိုလျှင်မြန်မာဘုရင်ကအင်း အတား အနှောင့်အယှက်
မပြုရ နေစေရမည်၊ ၂။

တတိယစာချုပ်၊ နောက်တဘန်ပြည်ကြီး ၂ပြည်အပိုင်း အခြား ကိုညင်း ခုံရန်အကြောင်း မရှိ
ရအောင်အင်္ဂလိပ်မင်း ကတိုက်ခံ့ အောင်ခဲ့ပြီး သောဂရိုင်ရမ်း မြို့သံတွဲမန်
အောင်တည်း ဟူသောဂရိုင်ပြည်ကြီး ကိုအစဉ်ယူ၍မြန်မာဘုရင်ကအစိုး
မပိုင်ရ၊ ရှိုး မတို့ ခေါင်တောင်တန်း မော်တင်စွန်း စောတ်ကြီး ထိစပ်ကြား
အပိုင်း အခြား ဖြစ်စေ၊ နောက်မှာအပိုင်း အခြားရန်ကိုသင်း ခုံရန်ရှိလျှင်အင်္ဂ
လိပ်မင်းမြန်မာမင်း ခန့်ထား သောသူတို့အထက်နယ်နိမိတ်အတိုင်း မှန်ကန်
အောင်စီရင်စေ၊ ခန့်ထား သောသူတို့လည်း အရာရှိမှူး မတ်သူကောင်း ဖြစ်
စေရမည်၊ ၃။

စတုတ္ထစာချုပ်၊ မြန်မာဘုရင်ကအင်္ဂလိပ်မင်း ကို ယေး ၊ ဒဝယ်၊ မြိတ်၊ တနင်္သာရီမြို့ဝန်ဟောင်
နိမိတ် ၄တောင်ကမ်း ကျွန်း များ နှင့်တကွအပိုင် ပေး သည်၊ သံလွင်မြစ်ကအပိုင်း
အခြား ဖြစ်ရမည်၊ နောက်မှာအပိုင်း အခြား ကိုညင်း ခုံရန်ရှိလျှင်ဆိုခဲ့ပြီး
သည့်အတိုင်း စီရင်စေ၊ ၄။

ပဉ္စမစာချုပ်၊ မြန်မာဘုရင်ကပြည်ကြီး နှစ်ပါး အစဉ်မိတ်သဟာရဖွဲ့စေချင်သောစေတ
နာအလိုရှိစေရ၊ အောင်၄င်း ၊ အင်္ဂလိပ်မင်း ကစစ်တိုက်ရာကုန်ပြီး သောစ
ရိတ်အနှစ်အနှည်း ငေ်ပြေရအောင်၄င်း ၊ ဒဂိုး များ ရေတပ်ဖွဲ့ပေး ရ
မည်၊ ၅။

ဆဋ္ဌမစာချုပ်၊ ယခုစစ်တိုက်ကြသည့်အတွင်းကုလားဘက်သို့ဝင်စား သောမြန်မာဘုရင်ကျွန်၊
မြန်မာဘက်သို့ဝင်စား သောကုလား ၊ အလိုလိုဝင်စား သည်ဖြစ်စေ၊ အဘယ်
သူမျှတဆက်ကတဘက်သို့ဝင်စား သည်အတွင်း ရာဒဇဝတ်မခံအနှောင့်အယှက်မရှိ
စေရ၊ ၆။

ဆတ္တမစာချုပ်၊ ပြည်ကြီး ၂ပါး ယခုသွဲ့ သောမိတ်သဟာရဖြစ်စေရ အောင်အင်္ဂလိပ်မင်း ခန့်
ထား သောအရာရှိ၊ တယောက်အခြွေအရံလူ၁၀လက်နက်အစုံနှင့်မြန်မာမြို့

တော်မှာနေစေ၊ မြန်မာမင်း ခန့်ထား သောအရာရှိတို့ ယောက်ဆ ဖြေ
ဆုံလူဝဝလက်နက်အစုံနှင့်ဝှမ်းကီဘုရင်မြို့တော်မှာနေစေ၊ ကုလား ပြည်မှာ
နေသောမြန်မာမင်း ၊ မြန်မာပြည်မှာနေသောကုလား မင်း တို့ နေစရာ
ဘို့အတော်အသင့်တိုက်အိမ်ကိုဝယ်လိုလျှင်ဝယ်၍ နေစေ၊ အသစ်တည်လုပ်လိုလျှင်တည်
လုပ်စေ၊ ငင်း နိုင်ငံ၌ပါး အကျိုးစီးပွါး ကုံပွါး စေချင်း ဘို့ငွေလမ်း ငွေလမ်း
မှုခင့်အခွင့် ချင်း ဘောက်ကား ရောင်း ဝယ်ခြင်း အမှုအရေး များ နှင့်
ဆိုင်သောစာချုပ်ကိုထပ်၍လုပ်ဆောင်ရမည်၊ ဂု။

၈၌မစာချုပ်၊ စစ်မင်္ဂလာမုတိုက်ဘို့ ကြွေး ဟောင်း မြို့ဟောင်း ဘိုသမ္မာမင်း အရာရှိဆိုင်သည်ဖြစ်
စေ၊ သန့်ဘိုသည်အတိုင်း ကုန်စင်အောင်ဆပ်ပေး ရစေရမည်၊ ကြွေး တင်
သည် နောက်စစ်ဖြစ်သည်ဆိုရံ မကပ်မခိုစေရ၊ သုဉ္ဇာကိုအသိမ်း အယူမရှိ ဖြစ်
ရ၊ စစ်တိုက် သောအမှုကြောင့်အာဃာတသူမှုကုလား ဖြစ်စေ၊ မြန်မာဖြစ်စေ၊
ငင်း အင်္ဂလိပ်ဘုရင်ကျွန်ဖြစ်သူတို့ကမြန်မာမင်း နိုင်ငံတွင် သင့်အားမွေခံ
မတ္တိုလျှင်ကျွန်ရစ် သောဥစ္စာပစ္စည်း ဘိသမ္မာကိုမြန်မာနိုင်ငံတွင် နေသောအင်္ဂ
လိပ်မင်း အရာရှိလက်သို့အပ်ရမည်၊ ကုလား ထုံး စံဘိသည်အတိုင်း အပ်ရမည်၊
ထိုနည်း တူအင်္ဂလိပ်နိုင်ငံတော်ဘုရင်မြန်မာဘုရင်ကျွန်ဖြစ်သူ သင့်အားမွေခံ
မတ္တိုလျှင်ကျွန်ရစ် သောဥစ္စာပစ္စည်း ဘိသမ္မာကိုအင်္ဂလိပ်နိုင်ငံတွင် နေသောမြန်
မာမင်း အရာရှိလက်သို့အပ်ရမည်၊ ဂ။

၉၀မစာချုပ်၊ အင်္ဂလိပ်သင်္ဘောများ ကိုမြန်မာမြို့ဆိပ်ကမ်း သို့ဝင်ရောက်လျှင်၊ တက်မမချင်း
မြောက်မချ၊ အင်္ဂလိပ်မြို့သို့ဝင်ရောက်သောမြန်မာသင်္ဘောနေသကဲ့သို့အနှောင့်
အယှက်မတွေ့ဘဲ ၈နေရမည်၊ ၉။

၉၁မစာချုပ်၊ အင်္ဂလိပ်မင်း နှင့်မိတ်သဟာဝရဖွဲ့သောဘိုး ဒယား ဘုရင်အင်္ဂလိပ်ဘက်သို့စစ်
ကူ၍ဝင်စား လာသည်မှာယခုလုပ်ကြံ သောစာချုပ်အပါအဝင်ဖြစ်သည်ကိုမှတ်ရ
မည်၊ ၁၀။

၉၂ခုမစာချုပ်၊ ယခုလုပ် သောမိတ်သဟာဝရစာချုပ်ကိုမြန်မာဘုရင်ခန့်ထား တော်မူ
သောအရေး ပိုင်သံတမန်တို့ကလက်မှတ်တံဆိပ်ခတ်ရမည်၊ ချုပ်ထား သောအင်္ဂ
လိပ်အမတ်ကာအစရှိ ၈သောကုလား ဖြူကုလား နက်ရှိသမ္မာတို့ကိုအင်္ဂလိပ်အရေးပိုင်
သံတမန်တို့လက်သို့အပ်ရမည်၊ ငင်း အန္တြိယတိုင်း ကိုအစိုး ရသောဝှမ်းကီဘုရင်
ကခံဝန်ရှိလက်မှတ်တံဆိပ်ခတ် သောစာချုပ်ကိုငွေလအတွင်း မြန်မာဘုရင်လက်
ဝေါ်သို့ပြန်ရံ ပေး လိုက်ရမည်၊ အင်္ဂလိပ်မင်း ချုပ်ထား သောမြန်မာလူမျိုး ဘို
သမ္မာတို့ကိုဘင်္ဂလားပြည်မှာအလှည်အမြန် ခေါ်ခဲ့မြန်မာမင်း လက်သို့အပ်ရမည်။
၁၁။

လပ်ကိုင်း ဖြစ်စေ၊ ဝန်ကြီး ၊ ဝွေခွန်ဝန်အတွင်း ဝန်၊ နောက်ထပ်ရှုချုပ် သောစာချုပ်ကား
အင်္ဂလိပ်အင်္ဂရိ ပိုင်သံတမန်တို့ကစစ်ကြီးမိုး စေချင် သော်စေ၊ နာအလို ထင်ရှား ၈ရ
အောင်ငင်း အထက်ပဉ္စမအခန်းလာသည်အတိုင်း မြန်မာဘုရင်ကဒဂိုး ပြား ရေတကူ ငွေ
ကို ပေး ရမည်ဆို သော်အလွယ်တကူ ပေးရ အောင်ငင်း ဒဂိုး တကူ ငွေ၄၅၀၀ ဟူ သောမြန်မာအ

ရှိန်ငွေတော်ရာ၅၀၀အနက်၄ပုံတပုံတည်း ဟူသော ငွေရှိန်၁၀၇၅၀ကို ပေး ပြီး မှဇင်လိပ်
တပ်ကရန်ကုန်မြို့ကိုင်အောင်ဆုတ်သွားလိမ့်မည်၊ ယခု နေ့မှစ၍ ရက်ပေါင်း ၁၀၀အတွင်း၁၀၇၅၀
ကိုထပ်၍ ပေး ပွင့်အင်လိပ်တပ်ကမြန်မာနိုင်ငံထဲမှအပ်လွှင့်အမြန်ထွက်သွား လိမ့်မည်၊ ကျန်ငွေ၂ပုံ
မှာယ နေ့မှစ၍တန့်စေအပ်ငွေး ဘုံ၊ ၄င်း ၂နှစ်အတွင်း တပုံကိုမြန်မာနိုင်ငံထွင်း နေသော
အင်္ဂလိပ်မင်း အရာရှိထွင် ပေး ရမည်။

လက်ကိုင်း မြို့စား ဝန်ကြီး ရွှေခွန်ဝန်အတွင်း ဝန်။

(တဆည်မြို့ ဆိုင်ယား ဝေ ပုဂိုက်)

4 March I826

သဿဂဗ်ဘဘဂရခုတ ပေါင်း လပြည့် ကျော်ဘ၂ရက် ဇနေသော် ဘသူကြီး ဝုတယ်ပန့်ည်း ဥစ္စာအဆိုး
သင့် ဒွေနှင့် ဝုတယ်ကအာရဝ်ရဝ်ရရန်ဂွိသည်၊ လက်မှတ်တွက် ဒွပါအုစုစုဘရာဒုဝ်၊ ပေး ရန်ဂွိ
သည်ကိုလယ်ကိုင်း မင်း ကြီး ၊ ကိုဝန်အတွင်း ဝန်မင်း ၊ ဝန်ထောက်မင်း ကြီး မဟာသိဟသူတို့
ဆင့်ချက်အတိုင်း ဒဂ္ဂတိုက်စိုး ဇနမြို့ မင်း ကျော်ရာဇသူ၊ ဂဃေဘင်း မြောင်တိုက်စိုး ကျော်
ထင်ရာဇသူ၊ တိုက်စာရေး ဒဂ္ဂ ဇောင်သင်္ကော်၊ စံကိုင်ဒဂ္ဂမြို့တို့နှင့်အစုံအညီဝန်မှတ်ချ
ဝုတယ်သို့ရှိန် ပေး သည့်စာရင်း ။
သဿဂဗ်ဘဘဂရခုတ ပေါင်း လပြည့် ကျော်ဘ၂ရက် 4 March I826

ကုန်အမည် ကိုယေး ဒွေ	ဒွေချိန်	ထိုးနှုတ်	နိုတင်	အခွန်	ငွေသင့်
ကြေဝင်္ဂ ဇေ ကျွဲအိုနှံ	၂၉၂	၃၆၁၂	၂၅၅၁၂	၂၀	၅၁၁၀
ဒို ဇေ ကျွဲအိုနှံ	၅၅၈	၁၅၅၂	၅၀၂၂၂	၂၀	၁၀၀၄၄
ဒီးခဲ့နှံ ကျွဲထီးလွှဲအိုနှံ	၂၁၁	၅၂၂ခဲ့နှံ	၂၀၅၃၂ နှံ	၂၀	၄၁၁၄၃၂
ဒီး ဖြ ဇေကျွဲအိုးလွှဲအိုနှံ	၇၀၂၂ခဲ့	၄၃၂ခဲ့နှံ	၆၅၇၃ခဲ့နှံ	၂၀	၁၃၁ ၇၂၂ခဲ့
ဒူ ဇေကျွဲအောင်းအိုနှံ	၂၄၉	၄၅၃	၁၅၅၂၂	၂၀	၃၅၀၄
ကျွဲနီလင်ပန်းပျက်အိုနှံ	၉၆		၉၆	၂၀	၁၉၀၀
ကျွဲမူန်ကြီးဇွဲခဲ့ဇေကျွဲခဲ့အိုနှံ	၅၂၃	၁၃၀၂ခဲ့	၃၉၂၂၂ခဲ့	၂၀	၇၀၄၅
ကျွဲမူန်အိုနှံ	၆၀၇၂၂	၁၅၁၀၂ခဲ့နှံ	၄၅၅၆၂ နှံ	၂၀	၉၁၀၂၂၆၂
ကျွဲမူန်ဒွဲကျွဲဖြူဇော်လျှိုဇွဲခဲ့ဇေ	၄၀၄	၁၄၀၆၂	၂၆၂၄၂	၂၀	၅၂ ၅၂
ဟေင်း:	၃၀၁၃ခဲ့	၅၃၅၆ခဲ့နှံ	၂၄၃၃၆ခဲ့နှံ		၄၀၅၅၆၂ခဲ့

ကုဆယ် Henry Gouger, English merchant in Ava since I822
(တဆည်မြို့ အိုင်ယား ဖွာ ပုဂိုက်)

သဏ္ဌာဂ်ာဝဂုတ ပေါင်း လပြည့် ကျော်ဂျာက် နေ့ ဒါသီး၊ ငွေ ငွေ အထည် အလိပ် ပန်း၊ I826
ဥစ္စာအကို သင့် ဒါသီး လက် မှတ် ထွက် ငွေ ဂုဂဂုဒို ပေး ရန် ရှိသည်ကို ငွေ တော်ကဂု ဒါသီးကို မှတ်
သား ချိန် ပေး ရမည် ထိုကို ငင်း ကြီး ၊ ကျိုက်အတွင်း ဝန်မင်း ၊ ဝန်ထောက်မင်း ကြီး
မဟာသိဟသူတို့ ဆင့် ချက်အကို ငင်း ဂု ဒါသီးကို ပေး သည့်အခုံး ငွေ သင့် စာရင်း၊ 4 March I826
သဏ္ဌာဂ်ာဝဂုတ ပေါင်း လပြည့် ကျော်ဂျာက်

	လွှေ ချိန်	မီး နှုတ်	နီ တင်	နှုန်း	ငွေ သင့်
ဥဒေါ်ကိုယေး လွှေ (လွှေ ချိန် သူ ဂျွေ)	၄၂၃ ပြား	၆၄	၂၅၈၈ ပြား	၂၀	၅၁၆၀ ကျပ်

Adoniram Judson, American Baptist Missionary

(တဆည့်မြို နိုင်ယား ဂျာ ပုဂုံကိ)

8 March I826

သဏ္ဌာရာဇ်ဝေဝဂရာခုတန်ခူး လဆန်း ၁ရက် ၎နေ့စေ၁ရေး ကြီး ရာဇဇကျော်ထင်၊ ရွှေတိုက်စိုး နေမျိုး ရာဇာ ကျော်၊ မြတိုက်သံဆင့်စည်သူ ရွှေ တောင်ရာဇာတို့ဖွင့်ပါသည့် ဂုဇယ်သို့ပေး ရန် အထသိဇလိပ်စုအနက် ဂုဇယ်သို့ပေး ရန်မ ပြေကျန် ငွေဂ၁၉ဒိဂိုစေ၁ရေး ကြီး ရွှေတိုက်စိုး တို့ နှင့်ပါသည့်အထသိဇလိပ်စုတစေဘား ပြန်သိရိ ဇေတရတ်၊ ငမြိစေတို့နှင့်အစုံအညီ ဂုဇယ်သို့စေ၁ရေး ကြီး ရာဇဇကျော်ထင်၊ ရွှေတိုက်စိုး နေမျိုး ရာဇာ ကျော်၊ မြတိုက်သံဆင့်စည်သူ ရွှေ တောင်ရာဇာ တို့ ရေးထွက်မှတ်သား ၎ပး သည့်စေ၁ရင်း ၊

8 March I826

သဏ္ဌာရာဇ်ဝေဝဂရာခုတန်ခူး လဆန်း ၁ရက်

	ထည့်ရေ	အိုး	ငွေ သင့်
ဂုဇယ် တို့ ပေး ငံ့နှီ ငံ့နက် ငံ့ကြာ ဂုဇယ် ကို ပေး ငံ့ကု ကာကြီး ပဓါ	၉၄၁၀ ၃၆၀	ရှဲခဲ့ ၅	၈၂၃ဒိသျှဲ ၃၆၀
ဇေါင်း: ဂုဇယ် ကို အထက် ပေး ကြီး:	၉၂၇၀		၈၅၉ဒိသျှဲ ၄၀၇၅ဒိသျှဲ
နှစ်စု			၅၃၂၅၀ဒိသ

(ဂဒသိမြို့ နိုင်ယား ဂွာ ပုဂုံကိုက်) ဦ Voyle

မှား တော်မတ် တော်မတ် တော်တို့သနား တော်မြတ်ခံရသည့်အ ဆောင်အရွက်အစီး
အနင်း ပြန်တမိုး အဓိန့် တော်ထွက်အတိုင်း စာရင်း ကောက်နှုတ်ဆက်သွင်း စေ
ဘုရား အဓိန့် တော်မြတ်ကိုဦး ထိပ်ထက်ဆင်ရွက်သည့်အတိုင်း သက္ကရာဇ်၁၁၈၅ခု
15 March 1824
တပေါင်း ဃပြည့် ကြော်၁ရက် နေ့ရာဇာဘ ဃေကမုဋ္ဌါဘိသိက်ခံ တော်မူ၍ ရတနာ
(8) March 1826
ပုရအာဝရွေနန်း တော်သိမ်း တော်မူသည်အခါမိုး အနား ထွင်ဃနား တော်မြတ်
ခံရသည်မှား တော်မတ် တော်သက္ကရာဇ်၁၁၈၇ခုတန်ခူး လ(ဆန်း ဝရက် နေ့)တိုင်
သနား တော်မြတ်ခံရသည့်မှား တော်မတ် တော်တို့အ ဆောင်အရွက်အစီး အနင်း အ
ဓိန့် တော်ပြန်တမိုး နှင့်ကုန်ဆုံင ကောက်နှုတ်၍ ၁မှတ်အ ဆောင်အရွက်ကသည် ၉မှတ်
တိုင်အ ဆောင်အရွက်အစီး အနင်း (အဃနား တော်မြတ်)ခံရသည့်မှား တော်မတ်
တော်တို့စာရင်း ကုဆက်သွင်း သည့်အဓိန့် တော်မြတ်ကိုခံရသည်အတွင်း ဝန်မင်း တို့

၁ မှတ်အ ဆောင်

ဇေါင်း ခတ္တိုပါနီ ရွှေသား ပန်း၁၂၊ တမာရွက် ထောင်၁၂ ၀
ဘွဲ့သင်း ကျစ်တပ် ၁
ရွှေနား တောင်း မီး ထွင်း ၁
ခတ္တိုပါဝတ်လုံဘဲရုံ ရွှေဖျင်ဒိတဆင့်တပ် ၁
ဘွဲ့ဖြူ ရွှေမြိတ်ဂံ ၁
ရွှေစလွယ်၁၂သွယ် ၁
မောက်တိုရွှေဗန်း ရွှေကုံး စိန်တောင်၁၂၊ ရွှေထပ်ရွှေထွတ် ကျောက်တ
ရုစ်စီ၊ ငွက်မနား စိန်ပွင့်၁၂ ၁
ပါး ကာ၊ နား ကာ၊ ရွှေကာ၊ နောက်ကာ၊ မောက်ရု၊ ပါလည် ကွေးခတ္တိုပါ
နီဃက်ပုား သတ် ၁
မျက်စိ ကုခတ္တိုပါစိမ်း ဃက်ပုား သတ် ၁
မျက်စိ ဂူညိခတ္တိုပါနက်ဃက်ပုား သတ် ၁
ကွမ်း ခွက်၊ လဘက်အိုး ၊ တကောင်း ဝိတ်၊ ဂူစီ ထောင့် ပဃင်း တပ် ၁
ကွမ်း လံပသုံး မြွာပဃင်း တပ် ၁
မိုး ကြိုး ထွေး အင် ၁

ခတ္တိပါအုံး ဝန်း ၁

ရွှေပေခေမောက် ၁

တောင်ဝေး ကျောက်စီ ၁

ဓါး ခွေး မ၊ ခွေး ငယ်၊ နောက်ပိတ် ပတ္တမြား စီ၊ အိမ်မည်သရီမွမ်း ၊
သံပတ်ရတန်၊ ပတ္တမြား တရစ်စီ၊ ရင်ဖျား သဖြူဒါနှံခံ၊ ပတ္တမြား စီ ၁

ခွဲကြိုး ၊ ပုဒရက်၊ ကန်တော့၊ လက်ပံတွင်း ၊ အနား ပတ္တမြား တရစ်စီ ၄

ဆောင်ဓါး ၊ မိုး ကြိုး ဆင်၊ သဖြူလတ်အိတ်နီသွတ် ၁

ထီး နီ၊ ရွှေညောင်ရွက်ခုဆင့်၊ ညောင်ရွက် ရေခုဖ၊ အချက်အထွတ် ရွှေ၊ အင်္ဂုံး
ရွှေကြဲဆစ် ၁

ကျိုင်း အချက်၊ အထွတ် ရွှေ၂၊ အအုံအဂ်အင်္ဂုံး အနီသုတ် ၁

ထမ်း စင်၊ ခွက်၊ ခါး ပန်း ၊ စက်၊ အနား ဇောဝတ်ဝင်း ၊ အထွင်း ကြယ်၊ ကြာနု
တဆင့်၊ ကမ္ဘတ်၊ သံပင့်၊ တမြို့၊ ခြေး ၊ ဘီနပ်ကုလား ပန်း ၊ အိမ်အထွင်း ညောင်
ရွက်၊ အနား မန်ကျည်း ရွက်၊ ဘဝဲး ရွဲ၊ ဘောင်ထိပ် သံပင့်၊ ပန်း လှ၊ ကြာ၊
အထွင်း ညောင်ရွက်၊ အနား မန်ကျည်း ရွက်၊ ဘဝဲး ရွဲ၊ ထောင့်ကြက်ရင်၊ ကု
လား ပန်း ၊ ထောင့်အုပ် ကျေး စေတိုင်၊ အုံး တား တကဝန်း ၊ မြင့်မိုရ်၊
ကျေး စေတိုင်၊ အဖြေမြင်း နား ၊ ရွှေ၂စု၊ အနီတစု၊ ခါး အနီ ၁

မြင်း ကတိုင်း ညောင်ရွက်ရ၊ ရွှေပစွန်ခွံမွမ်း ၊ နင်း နှင်း သိပ်၊ ဆက်၊ ပါး
ကာ ရွှေဇဝါဗန်း ၊ တ တောင် ရွှေဗိန်း ၊ မြင်း ကြိုး ၊ ဦး ခက်၊ ထိပ် ဆောင်း
မြီး ဖြန်း ၊ ရင်ပတ်ကြိုး ခတ္တိပါ ရွှေကြယ်တပ်၊ စီး နီး ခတ္တိပါ၊ ခတ္တိပါ တင်
ရမ်း ၊ စက်ရွန်း ခုဆင့်၊ ရွှေယက်ပျား ကွပ် ၁

ဆင်ပေါင်း ဝန်း အချက်၊ အထွတ် ရွှေ၊ အမိုး ရွှေ၂စု၊ အနီတစု၊ ကာ တောင်
ရွှေပြည့်ရေး ၊ ကခွက် ရွှေ၂စုအနီတစု ဝ

ရဲကတွက် ရွှေ၂စုအနီတစု၊ ကာ တောင် ရွှေပြည့်ရေး ၊ အလံကျည်၊ လွှံကျည်၊
ရင်း ဖျား ရွှေဝိ ၁

ဆင် ကြိုး သဖြူလတ် ဘဲကွပ် ၁

စည်နီရ၊ စည်ပုတ်၁၊ ပုံသာ၁၊ ငွေနဲကြိုး ၁၊ ငွေနဲငယ်၂၊ ခရာ၁၊ လင်း

ခွင်း ၁ ၁

လော်ကား ၊ ခုံနှန်း၊ ငှက်ပျံ ရုပ် အလယ် ၂လုပ် ၊ ဆံထုံး ပဇတ်ချည်ခုဆင့်၊
ဦး ပဲ့ ၊ တပက် ၊ ပဲ့ဘီ ၊ ထုရင်အနီ ၊ အမ ၊ အထွတ် ၊ ဝတ်ဆံ ရွှေ ၊ ညောင်ရွက်၊
ရွှေထည်၊ လုင်တိုင် အနီ ၊ အဖြေပန်း ဆုပ် ၊ ပုံတိုင် ၊ လက်ခတ် ၊ အနီ ၊ အလံ
ဘဲနီ ၊ အထွတ် ရွှေ ၊ အလံတိုး ၊ အလံကျည် အနီသုတ် ၊ ခဲကြိုး ၊ ငွေ ကတော့ ၊
အောင်း နီ ဦး တပွင့် ၊ ပဲ့ပွင့် ၊ တက်မအနီ ၊ လော်တက်ဖြူ ၊ ခင်ခုရင်
အမိုး အုံ နီ ၊ မှတ်တိုး ထောက်အနီသုတ် ၊ လက်ရမ်း အဖြေ ပန်း ဆုပ်
အနီ ၊ ပွတ်လုံး အနီသုတ် ၊ ၁

ဒုဆက်အင်္ကျီ ၊ ပတင်း ရွှေထည် ၊ ရွှေဆောင်ဦး မိုးတိုင် ၂ ရွှေထည် ၁

အိမ်ခြံမြင်း ကြမ်း ယက်ကမ္ပတ်သတ် ၁

ဆောင်း ထီး ရွှေအလယ်သံ ငုံလုပ် ၁

ပေါင်း ၃၁

ဝမ္မတ်အ ဆောင်သနား တော်မြတ်ခံရသူ

ဆရာဝန်ကြီး သနား တော်မြတ်ခံရရင်း ၁

အလုံဝန်ကြီး ငှင်း ၁

ပေါင်း ၂

၂မှတ် အ ဆောင်

ဗေါင်း ခဏ်ပါနီ ရွှေသား ပန်း ၁၂ ၊ တမာရွက် ထောင်၁၂ ၁

ဘွဲ့သင်း ကုစ်တပ် ၁

ရွှေနား ထောင်း မီး ထွင်း ၁

ခဏ်ပါဝတ်လုံ ၊ ဘဲရုံ ၊ ရွှေဖျင်ဘတဆင့်တပ် ၁

ဘွဲ့ဖြူ ရွှေမြိတ်ဝံ ၁

ရွှေစလွယ် ၁၂သွယ် ၁

မောက်တို ရွှေဗိန်း ၊ ရွှေကုံး ၊ စိန်တောင်၁၂ ၊ ရွှေထိပ် ၊ ရွှေထွတ်
ငှက်မနား ၊ စိန်ပွင့်၁၂ ၁

ပါး ကာ ၊ နား ကာ ၊ ရွှေကာ ၊ နောက်ကာ ၊ မောက်ဂု ၊ ပါးလည် ကွေး ၊

ခတ္တီပါန် ယက်ပျား သတ် ၁

မျည်း တို ခတ္တီပါစ်မ်း ယက်ပျား သတ် ၁

မျည်း ဂျည် ကတ္တီပါနက် ယက်ပျား သတ် ၁

ကွမ်း ခွက်လေးကိုးဒုံး ၊ တ တောင်း ပ်တ် ၊ ဂျစ် ထောင့်ပယင်း တပ် ၁

ကွမ်း လိပ်သုံး မြွာပယင်း တပ် ၁

ငွေ ထွေး အင် ၁

သင်္ဘလတ်ခုံး ဝန်း ၁

ရွှေ ပေခ မောက် ၁

ဓါး ခွေး မ ၊ ခွေး ငယ် ၊ နောက်ပ်တ် ပတ္တမြား စ် ၊ အိမ်မည်သရီမွှမ်း ၊
သံပတိဂုတန့် ပတ္တမြား စီ ၊ ဂုင်း ဖျား ၊ သင်္ဘဒန် ငုံခံ ၊ ပတ္တမြား စီ ၁

ခွဲကြိုး ၊ ပုဒဂုက်ကန် တေ့လက်ပံကွင်း အနား ပတ္တမြား တဂုစ်စီ ၁

ဆောင်ဓါး ၊ မိုး ကြိုး ဆင် ၊ သင်္ဘလတ် အိတ်နီ သွတ် ၁

ထီး နီ ၊ ရွှေ ညောင်ဂွက် ခုဆင့် ၊ ညောင်ဂွက် ရေခဲ ၊ အချက် အထွတ် ရွှေ
အတုံး ရွှေကြိဆစ် ၁

ကျွင်း အချက် အထွတ် ရွှေ ၂ ၊ အခုံ အဂွက် အတုံး အနီသွတ် ၁

ထမ်း စင် ၊ ခွက် ၊ ခါး ပန်း ၊ စက် ၊ ဂျစ် ထောင့် ၊ အထွင်း ကြာချက် ကြယ်
ကြာနု တဆင့် ၊ ကမ္ဘတိဂဂွက် ၊ မော် အကြား သံပွင့်ကြက်ဂုင် ကုလားပန်း ၊
ကျေး စေတုံင် ၊ အ ဖြေ မြင်း နား ၊ အုံး တား ထက်ဝန်း ၊ မြင်း မုဂ် ၊
ကျေး စေတုံင် ၊ ဘီနပ် ကုလား ပန်း ၊ အိမ် အထွင်း ညောင်ဂွက် ၊ အ
နား မန်ကျည်း ဂွက် ၊ ဘောင်ထိပ် သံပွင့် ၊ ပန်း လှ ၊ ကြာ ၊ အထွင်း ညောင်
ဂွက် ၊ အနား မကျည်း ဂွက်အန် ၁

မြင်း ကကုံင်း ၊ ညောင်ဂွက်ဂု ၊ သံပဂုခွံယက် ဘောက်က တောင်ခွဲ ၊ ဆက် ၊
ပါး ကာ ရွှေ ဇဂါပိန်း ၊ နင်း နှင်း သိပ် ၊ အိမ် မြွောင် ဂုင်ပတ်ကွင်း
ငွေ ဇဂါ ၊ က တောင် ၊ ရွှေ ရေး ၊ ဇာ မဂီဂုပ် ၊ ပန်း ခက်ကုံက် ၊ အနား သံငုံ
ရွှေ ပိန်း ၊ ဦး ခက် ၊ ထိပ် ဆောင်း ၊ မြီး ဖြန်း ၊ ဂုင်ပတ် ၊ သင်္ဘလတ်ကြိုး ၊
ရွှေကြယ်တပ် ၊ စီး နှံ ၊ သင်္ဘဒန် ၊ သင်္ဘလတ် တင်ဂုန်း စက်ဝှန်း ခုဆင့် ၁

ဆင်ပေါင်း ဝန်း ၊ အချက် အထွတ် ရွှေ ၊ အမိုး ရွှေ ၂ စု ၊ အနီတစု ၊ က
တောင် ရွှေပြည့် ရေး ၊ ကခွက် ရွှေ ၂ စုအနီတစု ၊ ဝဲကခွက် ရွှေ ၂ စု ၊
အနီတစု ၊ က တောင် ရွှေပြည့် ရေး ၊ အလံကျည် ၊ လွှဲကျည် ၊ ဂင်း ဖျာ ရွှေ ဒီ ၊
ဆင်ကြိုး သဖွားလတ် ဘဲကွပ် ၁
စည်နီဂု ၊ စည်ပုတ် ၁ ၊ ပုံသာ ၁ ၊ ငွေနဲကြီး ၁ ၊ ငွေနဲငယ် ၂ ၊ ခဂျာ ၁ ၊
လင်း ဖွင်း ၁ ၁
လွှဲကား ၊ ခိုနန်း ၊ ငှက်ပုံရုပ် အလယ် ၂ လုပ် ၊ ဆံထုံး ၊ ပဇုတ်ချည် ၃ ဆင့်
ဦး ပဲ့ ၊ တပက် ၊ ပဲ့ဘ ၊ တုဂင်အန်း ၊ အမအထွတ် ဝတ်ဆံ ရွှေ ၊ ညောင်ရွက် ရွှေ
ထည်လုင်တိုင်အန်း ၊ အဖြေပန်း ဆုပ် ၊ ပုံတိုင် ၊ လက်ခတ် အန်း ၊ အလံအန်း အ
ထွတ် ရွှေ ၊ အလံထူး ၊ အလံကျည် အန်သုတ် ၊ ခဲကြိုး ၊ ငွေကတော့ ၊ အောင်း နှံ ၊
ဦး တပွင့် ၊ ပဲ့ ၂ ပွင့် ၊ တက်မအန်း ၊ လွှဲတက်ဖြူ ၊ ခင်ဒုဂင် အမိုး အုံနှံ ၊
မှတ်ထူး ထောက်အန်သုတ် ၊ လက်ဂမ်း အဖြေ ပန်း ဆုပ် အနီ ၊ ပွတ်လုံး
အန်သုတ် ၁
ဒုဆက်အိမ် ၁
အိမ်ခုံမြင်း ကြမ်း ယက်ကမွတ်သတ် ၁
ဆောင်း ထား ရွှေအလယ် ဝ လုပ် ၁

ပေါင်း ၃၀

၂ မှတ်အ ဆောင်သနား တော်မြတ်ခံဂသူ

သတို့ မင်း ကြီး မဟာမင်း ခေါင်
မင်း ကြီး သီဂိုမဟာဥဇနာ
မဟာမင်း လှ ကျော်ထင်
မဟာသီဟသူဂ
မင်း ကြီး မဟာမင်း လှဂျာဇာ
မင်း ကြီး ကျော်ထင်

ပေါင်း

၁ ကိုဝန်ကြီး
၁ ကောလင်း ဝန်ကြီး
၁ လယ်ကိုင်း ဝန်ကြီး
၁ မြင်း စုကြီး ဝန်
၁ ဟံသာဝတီဝန်ကြီး
၁ ဂရန်မင်း ကြီး
၆

ဒုမှတ်အ ဆောင်

ဗေါင်း ကတ္တီပါနီ ရွှေသား ပန်း ၉၊ တမာရွက် ၉ ၁

ဘွဲ့သင်း ကျစ်တစ် ၁

ရွှေနား တောင်း ကြက်ဂုင် အနား ဆူး ၂ တစ် ၁

ကတ္တီပါ ဝတ်လုံ၊ ဘဲရုံ၊ ရွှေဖျင် ဒီ တဆင့်တစ် ၁

ဘွဲ့ဖြူ ရွှေမြိတ်ဂံ ၁

ရွှေစလွယ် ၁၂ သွယ် ၁

မောက်တို ရွှေပန်း ၊ ရွှေမောက်စွန် တောင် ၉၊ ရွှေထိပ်၊ ရွှေထွတ်
ဌက်မနား ၊ စွန်ပွင့် ၁၂ ၁

ပါး ကာ၊ နား ကာ၊ ဒွေ့ကာ၊ နောက်ကာ၊ မောက်ဂူ၊ ပါလည်ကွေး ၊
ကတ္တီပါနီ ယက်ပျား သတ် ၁

မျှည်း တို၊ ကတ္တီပါစွမ်း ယက်ပျား သတ် ၁

မျှည်း ဒူညီကတ္တီပါနက်ယက်ပျား သတ် ၁

ကွမ်း ခွက်၊ လဘက်အိုး ၊ တကောင်း ဝိတ်၊ ဒူစ်ထောင့် ပယင်း တစ် ၁

ကွမ်း လိပ်ခုမြွာ ပယင်း တစ် ၁

ဒွေ့ကွေး အင် ၁

ဓါး ခွေး မ၊ ခွေး ငယ်၊ နောက်ဝိတ် ပတ္တမြား စီ၊ အိမ်မည်သရိမ္ဘမ်း ၊
သံပတ်ရတန် ပတ္တမြား စီ၊ ဂုင်း ဖျား ၊ သတ္တဒါန်ဂုံခံ၊ ပတ္တမြား စီ ၁

ခွဲကြိုး ၊ ပုဒဂုက်၊ ကန် တော့၊ လက်ပံတွင်း ၊ အနား ၊ ပတ္တမြား တရစ်စီ ၁

ထီး နီ၊ ရွှေ ညောင်ရွက်ခုဆင့်၊ ညောင်ရွက် ရေခုဖ၊ အချက် အထွတ်
ရွှေအုဋ်း ရွှေကြိဆစ် ၁

ကျိုင်း ရွှေထွတ်၂၊ အခုံ၊ အရွက်၊ အဝိုး အနီ သုတ် ၁

ထမ်း စင်၊ ခွက်၊ ဦး တဘက်ပါ၊ ဘီနဝ် ကုလား ပန်း ၊ အထွင်း
ညောင်ရွက်၊ အနား မကျည်း ရွက်၊ ဘဝါး ၊ အထွင်း ညောင်ရွက်၊
ဘောင်ထဝ် ဘယောင်း ပွင့်၊ ပန်း လ၊ ကြာ၊ အထွင်း ညောင်ရွက်၊ အ
နား မကျည်း ရွက်၊ အထွင်း ဘဝါး ၊ ခါး ပန်း ၊ ကြာနု၊ တမြုံခြွေး ၊
ကမ္ဘတ် နား ၊ အထွင်း ပြင် ပွတ်ခြစ်မ်း ၊ စက် ခိုနန်း ၊ အထွင်း ကြယ်

နား ကုလား ပန်း ၊ ညောင်ရွက် ၊ ဘမြဲခြေး ၊ ကြက်ရုင်ကုလား ပန်း ၊
အိမ်အတွင်း ကုလား ပန်း ၊ ထောင့်ကျီး စေတိုင် အဖြေ ၊ မြင်း နား၊
လျောက်၅ဝန်း ၊ ဦး ၂ဝန်း ၊ ထုပ်ဒဝန်း ၊ ထုပ်ပြောက်အနီသုတ် ၊ အရင်
ဘီဒင့် ၊ ခါး ပန်း ၊ စက် မှာလက်ဝဲလက်ယာဘဝ ၊ ဦး ၊ လက်ဝဲလက်ယာ ၂
ဝန်း ၊ ထုပ်ရွှေနောက်ဖဝန်း ၊ စက် အတွင်း ဆင်စွယ်ကြယ် ၊ စက်
နား ညောင်ရွက် ဆင်စွယ် ၊ ကမ္ဘတိနား အတွင်း ပြင် ဆင်စွယ်_ပွတ်
ခြမ်း ၊ ကြက်ရုင် ကုလား ပန်း ၊ အိမ်ဆင်စွယ်၅တန့် ၊ ဦး ဒုတန့်လည်သီး
အထက် အောက်ဆင်စွယ် ၊ မှော်သေး ၊ ကျီး စေတိုင် ဆင်စွယ်တပ် ၊ ပန်း လှ
ကြာ ၊ အတွင်း ညောင်ရွက် ၊ အနား မကျည်း ရွက် ၊ ဘဝါး အတွင်း
ညောင်ရွက် ဆင်စွယ် ၊ ဘောင်ထပ် ဘယောင်း မွှင့် ၊ ချက် ဆင်စွယ် ၊ ဘီနပ်
ကုလား ပန်း ၊ အိမ် ညောင်ရွက် ၊ အနားမကျည်း ရွက် ၊ ဘဝါး အတွင်း
ညောင်ရွက် ဆင်စွယ် ၊ တမ်း စင် ပေါင်း ဆင်စွယ်၉တန့် ၁
မြင်း ကကုံင်း ၊ ညောင်ရွက်ရ ၊ သံပရာခွံ ၊ ယက် ဘောက် ၊ က တောင်ဆွဲ ၊
ဆက် ၊ ပါး ကာ ရွှေဇဝါဗန်း ၊ နင်း နှင်း သံပ ၊ အိမ် ရှေ့ခင် ၊ ရင်ပတ်
တွင်း ငွေဇဝါ ၊ တ တောင် ရွှေရေး ၊ ဇာမရီရွှပ် ပန်း ခက်ကုံက် ၊ အ
နား သံငုံ ရွှေဗန်း ၊ ဦး ခက် ၊ ထိပ် ဆောင်း ၊ မြီး မြှန်း ၊ ရင်ပတ် ၊ သက္ကလတ်ကြိုး ရွှေကြယ်တပ် ၊ စီး နှီး ၊ သက္ကဒန် ၊ သက္ကလတ်တင်ရမ်း ၊ စက်ရွန်း
ဝဆင့် ၁
ဆင် ပေါင်း ဝန်း ၊ အချက် ၊ အတွတ် ရွှေ ၊ အမိုး ရွှေတစု ၊ အနီတစု ၊ က
တောင် ရွှေပြည့်ရေး ၊ ကခွက် ရွှေတစု ၊ အနီတစု ၊ ငဲကခွက် ရွှေတ
စု ၊ အနီတစု ၊ က တောင် ရွှေပြည့်ရေး ၊ အလံကျည် ၊ လွှဲကျည် ၊ ရင်း ဖျား
ရွှေဗ ၁
ဆင်ကြိုး သက္ကလတ် ဘကွပ် ၁
စည်နီရ ၊ စည်ပုတ်ဘ ၊ ပုံသဘ ၊ ငွေနဲကြိုး ဘ ၊ ငွေနဲငယ် ၂ ၊ ခရာဘ ၊
လင်း ခွင်း ဘ ၁
လွှဲတား ၊ ခိုနန်း ၊ ၄က်ပုံ ရွှပ် အလယ်ဒံငုံလှပ် ၊ ဆံထုံး ပဇတ်ချည်ဝ

ဆင့် ဦး ပဲ့ တပတ် ပဲ့ဘ် တုရင်အနီ အမ အထွတ် ဝတ်ဆံ ရွှေ ညောင်ရွက်
ရွှေထည် လုင်တိုင် အဖြေ အနီ ပန်း ဆုပ် ပုံတိုင် လက်ခတ် အနီ အလံ ဘဲ
နီ အထွတ် ရွှေ အလံတိုး အလံကျည် အနီသုတ် ခဲကြိုး ငွေက် တော့ အောင်း
နီ ဦး တပွင့် ပဲ့ပွင့် တက်မ အနီ လွှဲတက်ဖြူ ခင်ဒုရင် အမိုး အုံနီ
မှတ်တိုး ထောက်အနီသုတ် လက်ရုံး အဖြေ ပန်း ဆုပ် အနီ ပွတ်လုံ အနီ
သုတ် ၁
အိမ်ခြံ မြင်း ကြမ်း ယက် ကမ္ဘာသတ် ၁
ဆောင်ထီး ရွှေအလယ်ပွင့်လပ် ၁
ဆောင်ထား မိုး ကြိုး ဆင်သက္ကလတ်အတ်နီသွတ် ၁

ပေါင်း ၂၇

ဥမ္မတ်အဆောင်သနား တော်မြတ်ခံရသူ
မင်း ကြီး မဟာမင်း လွမင်း ခေါင် ၁ မိုး ကောင်း မြို့စား
ပေါင်း

ဥမ္မတ်အဆောင်
ဗောင်း ကတ္တီပါနီ ရွှေသား ပန်း ၉ တမာရွက် ထောင် ၉ ၁
ဘွဲ့သင်း ကုစ်တပ် ၁
ရွှေနား တောင်း ကြက်ဂုင်အနား ဆူး ၂ထပ် ၁
ကတ္တီပါ ဝတ်လုံ ဘဲရုံ ရွှေဖျင်ဘ တဆင့်တပ် ၁
ဘွဲ့ဖြူ ရွှေမြိတ် ဂံ ၁
ရွှေစလွယ် ၁၂သွယ် ၁
မောက်တို ရွှေပဒုန်း ရွှေကုံး စိန်တောင် ၉ ရွှေထပ် ရွှေထွတ် ဥက်
မနား စိန်ပွင့် ၁၂ ၁
ပါး ကာ နား ကာ ရွှေကာ နောက်ကာ မောက်ဂူ ပါးညီ ကွေး
ကတ္တီပါနီ ယက်ပျား သတ် ၁
မျည်း တို ကတ္တီပါစမ်း ယက်ပျား သတ် ၁
မျည်း ရှည် ကတ္တီပါနက် ယက်ပျား သတ် ၁

ကွမ်း ခွက်၊ လဘက်အိုး ၊ တကောင်း ပိတ်ဂွစ် ထောင့်ပယင်း တပ် ၁
ကွမ်း လိပ်ခုမြွာပယင်း ထပ် ၁
ငွေ ထွေး အင် ၁
ခါး ခွေး မ၊ ခွေး ဝယ်၊ နောက်ပိတ် ပတ္တမြား စီ၊ အိမ်မည်သ ဦးမွမ်း ၊
သံပတ်ရတန်၊ ပတ္တမြား စီ၊ ရင်း ဖျား သက္ကဒန် ငုံခံ၊ ပတ္တမြား စီ ၁
ခွဲကြိုး ၊ ပုဒရက်၊ က်တော့၊ လက်ပံတွင်း ၊ အနား ပတ္တမြား တရစီစီ ၁
ထီး နီ၊ ရွှေ ညောင်ရွက်ခုဆင့်၊ ညောင်ရွက် ရေခဲ၊ အချက်အထွတ် ရွှေ၊ အ
ဝိုး ရွှေကြိဆစ် ၁
ကျွဲ ရွှေထွတ်၂၊ အခုံအရွက် အဝိုး အနီသုတ် ၁
ထမ်း စင်ခွက်၊ ဦး တဘက်ပါ၊ ဘီနပ်ကုလား ပန်း ၊ အိမ်အထွင်း
ညောင်ရွက်၊ အနား မကျည်း ရွက်၊ ဘဝါး အထွင်း ညောင်ရွက်၊
ဘောင်ထပ် ဘယောင်း ပွင့်၊ ပန်း လှကြာ၊ အထွင်း ညောင်ရွက်၊ အနား
မကျည်း ရွက်၊ အထွင်း ဘဝါး ၊ ခါး ပန်း ၊ ကြာနု၊ တမြိုခြွေး ၊ ကမ္ဘတ် အနား
အထွင်း ပြင် ပွတ်ခြမ်း ၊ စက် ခိုနန်း ၊ အထွင်း ကြယ်၊ ကုလား ပန်း ၊
ညောင်ရွက်၊ တမြိုခြွေး ၊ ကြက်ရင် တုလား ပန်း ၊ အိမ် အထွင်း ကုလား
ပန်း ၊ ထောင့်ကျေး စေတိုင်၊ အဖြေမြင်း နား ၊ လျှော်ကျပန်း ၊ ဦး ၂
ပန်း ၊ ထုပ်ခုပန်း ၊ ထုပြောက်အနီသုတ်၊ အရပ်ဝဲဝဲ့၊ ခါး ပန်း စက်မှာ
လက်ဝဲ လက်ယာ ၁၀၊ ဦး လက်ဝဲလက်ယာ ၂ပန်း ၊ ထုပ်ရွှေနောက်ဖပန်း၊
စက်အထွင်း ဆင်စွယ် ကြယ်၊ စက်နား ညောင်ရွက်၊ ဆင်စွယ်၊ ကမ္ဘတ်၊
နား အထွင်း ပြင် ဆင်စွယ် ပွတ်ခြမ်း ၊ ကြက်ရင် တုလား ပန်း ၊
အိမ် ဆင်စွယ်၅တန့်၊ ဦး ခုတန့်၊ လည်သီး ၊ အထက် အောက် ဆင်စွယ်၊
မှော်သေး ၊ ကျေး စေတိုင် ဆင်စွယ်တပ်၊ ပန်း လှ၊ ကြာ၊ အထွင်း
ညောင်ရွက်၊ အနား မကျည်း ရွက်၊ ဘဝါး အထွင်း ညောင်ရွက်၊ ဆင်
စွယ်၊ ဘောင်ထပ် တယောင်း ပွင့်၊ ချက် ဆင်စွယ်၊ ဘီနပ် ကုလား ပန်း၊
အိမ်အထွင်း ညောင်ရွက်၊ အနား မကျည်း ရွက်၊ ဘဝါး အထွင်း ညောင်
ရွက် ဆင်စွယ်၊ ထမ်း စင် ပေါင်း ဆင်စွယ်၉တန့် ၁

မြင်း ကကိုင်း ၊ ညောင်ရက်ရ ၊ သံပရာခွံ ၊ ယက် ဘောက် ၊ က တောင်ဆွဲ၊
ဆက် ၊ ပါး ကာ ရွှေဇဝါပိန်း ၊ နင်း နှင်း သံပ ၊ အမ်မြေင် ၊ ရင်ပတ်
ထွင်း ငွေဇဝါ ၊ က တောင် ၊ ရွှေရေး ၊ ဇာမရီရုပ် ပန်း ခက်ကိုက် ၊ အ
နာ သံငုံ ရွှေပိန်း ၊ ဦး ခက် ၊ ထိပ် ဆောင်း ၊ ဖြိုး ဖြန်း ၊ ရင်ပတ်သကလတ်
ကြိုး ရွှေကြယ်တပ် ၊ စီး နှင်း ၊ သကလဒန် ၊ သကလတ် တင်ရမ်း ၊ စက်ရွန်း ၃
ဆင့် ၁
ဆင် ပေါင်း ဝန်း ၊ အချက် ၊ အထွတ် ရွှေ ၊ အမိုး ရွှေတစုအနီ ၂ စု ၊ က
တောင် ရွှေပြည့်ရေး ၊ ကခွက် ရွှေတစုအနီ ၂ စု ၁
ထံကခွက် ရွှေတစု အနီ ၂ စု ၊ က တောင် ရွှေပြည့်ရေး ၊ အလံကျည် ၊ လွှံကျည်
ရင်း ဖျာ ရွှေဝိ ၁
ဆင်ကြိုး သကလတ် ဘဲကွပ် ၁
စည်နိရ ၊ စည်ပုတ် ၁ ၊ ပုံသဏ္ဌာန် ၁ ၊ ငွေနဲကြိုး ၁ ၊ ငွေနဲဝယ် ၂ ၊ ခရာ ၁ ၊ လင်း
ခွင်း ၁
လွှဲကား ၊ ခိုနန်း ၊ ငွက်ပုံ ရွှေပ် ၊ အလယ်ဦးလွှဲပ် ၊ ဆံထုံး ပဂိုတ်ချည် ၃
ဆင့် ၊ ဦး ပဲ့ ၊ တဘက် ၊ ပဲ့ဘီ ၊ တုရင်အနီ ၊ အမ ၊ အထွတ် ၊ ဝတ်ဆံ ရွှေ ၊ ညောင်
ရွက် ရွှေထည် ၊ လုင်ကိုင်အနီ ၊ အဖြေပန်း ဆုပ်ပုံတိုင် ၊ လက်ခတ်အနီ ၊ အလံဘဲ
နီ အထွတ် ရွှေ ၊ အလံထူး ၊ အလံကျည် အနီသုတ် ၊ ခဲကြိုး ၊ ငွေက်တေ့ ၊ အောပ်း
နီ ဦး တပွင့် ၊ ပဲ့ ၂ ပွင့် ၊ တက်မအနီ ၊ လွှဲတက်ဖြူ ၊ ခင်ဒုရင် ၊ အမိုး အုံနီ
မှတ်ထူး ထောက်အနီသုတ် ၊ လက်ရမ်း အဖြေပန်း ဆုပ် အနီ ၊ ပွတ်လုံအနီသုတ် ၁
အမ်မခြံမြင်း ကြမ်း ယက် ၊ ဝိတုံး ဝိတ ၁
ဆောင်ထီး စီမံး ၁

ပေါင်း ၂၆

ငှမ်တိအဆောင်သနား တော်မြတ်ခံရသူ

မင်းကြီး မဟာမင်းလွှဲရာဇာ	၁	ဝန်ကြီး	၂ မှတ်တက်
မင်းကြီး ကျောင်းထိုင်	၁	ငှင်း	ငှင်း
သက် တော်ရှည်	၁	ရွှေတိုက်အတွင်း ဝန်	

မင်းကြီး မဟာသီဟသူရ ၁ အတွင်း ဝန် မောင်စ
မင်းကြီး ကျော်ထင် နော်ရထာ ၁ ဌာန် မောင် ရေချမ်း
မင်းကြီး သီရိမဟာနန္ဒသကြိန် ၁ ဌာန် မောင်ရစ်
မင်းကြီး မဟာမင်း လှသီဟသူ ၁ ဌာန် ကျော်ဝန်
မင်းကြီး မင်း လှမင်း ခေါင်
ကျော် ၁ ရွှေဝင်း မှူး
မင်းကြီး မဟာသကြိန် ၁ လက်ဝဲဝင်း မှူး
မင်းကြီး မဟာမင်း ခေါင် ၁ လက်ယာဝင်း မှူး
မင်းကြီး မင်း ကျော်ရာဇာ ၁ နောက်ဝင်း မှူး
မဟာမင်းကြီး ကျော်ထင် ၁ အလုံတပယင်း မြို့ဝန်
မင်း လှသီရိ ကျော်ထင် ၁ အသျှင်နန်း မတော်ဘုရား ဝန်
မင်းကြီး မဟာမင်း လှ ကျော်
စွာ ၁ ကင်း ဝန်
မင်းကြီး မဟာမင်းလှမင်း
ခေါင် ၁ မြို့လပ်ဝန်
မင်းကြီး အတုလမဟာသီဟသူ ၁ အမရပူရမြို့ဝန်
မင်း လှမဟာမင်း ခေါင် ၁ ဟံသာဝတီဝန် ဟောင်း
မဟာမင်း ငယ် ကျော်ထင် ၁ တပယင်း ဝန် ဟောင်း
မင်း ကျော်မင်း ထင် ၁ ပုသိန်မြို့ဝန်
မင်းကြီး သီရိမထာသီဟသူ ၁ သဲလွင်မြို့စား ဟောင်း
ပေါင်း ၂၀

၅မှတ်အဆောင်

ဗောင်း တတီပါနီ၊ ရွှေသား ပန်း ၉၊ တမာရွက် ထောင်၉ ၁
ဘွဲ့ဆင်း ကျစ်တပ် ၁
ရွှေနား တောင်း ကြက်ရင်အနား ဆူး ၂ထပ် ၁
ဟင်္ဂါပါဝတ်လုံတဲ့ ရွှေဖျင်ဝိတဆင့်တပ် ၁

ဆွဲဖြူရွေဖြိတ်ဝံ ၁

ရွှေစလွယ်ဇလွယ် ၁

မောက်တို ရွှေဝိန်း ၊ ရွှေကုံ း ၊ စိန်ထောင်ဇ၊ ရွှေထိပ်ရွေထွတ်
ငွက်မနား စိန်မွှင့်ဘ၂ ၁

ပါး ကဘ၊ နား ကဘ၊ ရွှေကဘ၊ နောက်ဂါ၊ မောက်ဂူပါလည်ကွေး ၊
ကတ္တိပါနီ ယက်ပျား သတ် ၁

မျည်း တို၊ ကတ္တိပါစိမ်း ယက်ပျား သတ် ၁

မျည်း ရှည်၊ ကတ္တိပါနက် ယက်ပျား သတ် ၁

ကွမ်း ခွက်၊ လဘက်အိုး ၊ တကောင်း ဗိတ်ရွှစ်ထောင့် ပယင်း တဝ် ၁

ကွမ်း လိပ်ဝမ္ဗြာ ပယင်း တဝ် ၁

ငွေထွေး အင် ၁

ဓါး ခွေး မ၊ ခွေး ငယ်၊ နောက်ဗိတ်၊ ပတ္တမြား စီ၊ အိမ်မည်သင်္ဘ မ်း ၊
သံပတ်ရတန်၊ ပတ္တမြား စီ၊ ရင်း ဖျား သတ္တဒါန် ငုံခံးပတ္တမြား စ် ၁

ဆွဲကြိုး ၊ ပုဒရက်၊ က်တော့၊ လက်ပံတွင်း ၊ အနား ပတ္တမြား တရစ်စီ ၁

ထီး နှိ၊ ရွှေ ညောင်ရွက်ဝဆင့်၊ ညောင်ရွက် ရေဝဖ၊ အချက်အထွတ် ရွှေ၊
အင်္ဂုံး ရွှေကြိဆစ် ၁

ကျွဲငံး ရွှေထွတ် ၂ ၁

ထမ်း စင်၊ တလဝ၅ဝန်း ၊ ဘီနဝ်၊ ကုလား ပန်း ၊ အိမ် အတွင်း
ညောင်ရွက်၊ အနား မကျည်း ရွက်၊ ဘဝါး အတွင်း ညောင်ရွက်၊
ဘောင်ထိပ် ဘယောင်း ပွင့်၊ ခါး ပန်း ၊ ကမ္ဘတ်၊ ကြာနု၊ တမြိုခြေး ၊
ကမ္ဘတ် နား ၊ အတွင်း ပြင် ပွတ်ခြေမ်း ၊ စက် ဗိုနန်း ၊ အတွင်း ကြယ်
ကုလား ဝန်း ၊ ညောင်ရွက်၊ တမြိုခြေး ၊ ကြက်ရင် ကုလား ပန်း ၊ အိမ်အ
တွင်း ကုလား ပန်း ၊ ထောင့် ကျေး စေတိုင်၊ အဖြေ မြင်း နား ၊
လျောက်ဂဝန်း စ် ၊ နောက်ဝဝန်း ၊ ရွှေ၂ဝန်း၊ စက်အတွင်း ဆင်စွယ်ကြယ်၊
စက်နား ညောင်ရွက် ဆင်စွယ်၊ ကြက်ရင်ကုလား ပန်း ၊ အိမ် ဆင်စွယ်ဝ
တန်၊ လက်သီး ဆင်စွယ်၊ မှော်သေး ၊ ကျေး စေတိုင် ဆင်စွယ်တဝ်၊ ဘောင်

ထိပ် ဘယောင်း ပွင့်၊ ချက် ဆင်စွယ်၊ ဘဲနပ် ကုလား ပန်း၊ အိမ် အ
ထွင်း ညောင်ရွက်၊ အနား မကျဉ်း ရွက်၊ ဘဝါး အထွင်း ညောင်
ရွက် ဆင်စွယ်၊ ထမ်း စင် ပေါင်း ဆင်စွယ်ရတန် ၁
မြင်း ကတိုင်း ၊ ညောင်ရွက်ရ၊ သံပရာခွံ၊ ယက် ဘောက်၊ က တောင်
ခွဲ၊ ဇက်၊ ပါး ကာ ရွှေဇဝါဗိန်း ၊ နင်း နွင်း သိပ်၊ အိမ် ရှေ့ခြောင်၊ ရင်
ပတ်ထွင်း ငွေဇဝါ၊ က တောင် ရွှေရောင်း ၊ ဇာမဏိ ရွှဲ ပန်း ခက်ကိုက်၊
အနား သံငုံ ရွှေဝိန်း ၊ ဦး ခက်၊ ထိပ် ဆောင်း ၊ မြီး ဖြန်း ၊ ရင်ပတ်၊ သ
ဏ္ဍာလတ်ကြိုး ရွှေကြယ်တပ်၊ စိန် နှီး ၊ သဏ္ဍာဒန် သဏ္ဍာလတ်၊ တင်ရမ်း စက်ရွန်း
ခုဆင့် ၁
ဆင်ပေါင်း ဝန်း အချက်၊ အထွတ် ရွှေ၊ အဓိုး အနက်၊ က တောင် ရွှေပြည့်
ရောင်း ၊ က ခွက် ရွှေတစုအနီ ၂ စု ၁
ဝဲ ကခွက် ရွှေတစုအနီ ၂ စု၊ က တောင် ရွှေပြည့် ရောင်း ၊ အလံကြည်၊ အဖျား
ရွှေဝိ ၁
ဆင် သဏ္ဍာလတ် ကြိုး လုံး နီ ၁
စည်နီရ၊ စည်ပုတီ၁၊ ပုံသာ၁၊ ငွေခဲကြိုး ၁၊ ငွေခဲငယ် ၂၊ ခရာ၁၊
လင်း ခွင်း ၁ ၁
လှေကား ဦး ဒွက်ပုံရုပ်ဝ၊ ပဲ့ဒွက်ပုံရုပ်ဖ၊ ဆံထုံး တပက်၊ ဘဝဲတုံး ၊
ပဂိုတ်ချည် ခုဆင့်၊ ခင်ဒုရင် အမှုံး အုံနီ၊ ပဲ့ဘ၊ တူရင်၊ လှင်တိုင်၊
ထောင့်ဖြေပန်း ဆုပ်၊ ကြေး ၊ ကြိုး ၊ ငွေကံတော့၊ အောင်း နီ ဦး တ
ပွင့်၊ ပဲ့၂ပွင့်၊ တက်မ အနီ၊ လှေတက်ဖြူ ၁
ဘုန်တော်အဆောင်သနား တော်မြတ်ခံရသူ ၂၄
မဟာကျစွာ ၁ ကောင်း တုံမြို့စား
မင်း လွမင်း ခေါင် ၁ စား တော်ဝန်
မဟာမင်း ကျော်သီဟသူ ၁ စိုး တော်မြင်း ဝန်
မဟာမင်း လွသခိယာ ၁ ဆင်ဝန်
မဟာမင်း လွ ၁ ရေကြည်ဝန်

မဟာမင်းကြီး ကျော်စွာ ၁ မည်ဝတ်မျိုဝန်တောင်း

မဟာနော်ရထာ ၁ အာချုပ်ဝန်

မင်းကြီး မဟာသီဟသူ ၁ ဝန်ထောက်မောင်မှူး

မဟာကျော်ဇင် ၁ ဌင်း အဃညီဝန်

မဟာမင်းလှသီတသူ ၁ ဝန်ထောက်မောင်ပု

မဟာရာဇာကျော်ထင် ၁ ဌင်း ဘောင်ဝန်

မဟာမင်းလှရာဇာ ၁ ဌင်း မောင်ရွှန်း

ပေါင်း ၁၂

ဖြူတိအာဆောင်

ဗောင်း ကတ္တီပါနီ၊ ရွှေသား ပန်း ၉၊ ဘမာဥက်ထောင်၉ ၁

ဆွဲသင်း ကျစ်တပ် ၁

ရွှေနား တောင်း ကြက်ရုင်အနား ဆူး ၂ထပ် ၁

ကတ္တီပါ ဝတ်လုံ၊ ဘဲရုံ၊ ရွှေဖျင်ဒီ တဆင့်တပ် ၁

ဆွဲမြှူရွှေမြိတ်ဝံ ၁

ရွှေစလွယ်ဇလွယ် ၁

မောက်တို ရွှေဝိန်း ၊ ရွှေတုံ ၊ စိန်ထောင်၉၊ ရွှေထိပ်၊ ရွှေထွတ်၊

ဌက်မနား စိန်မွှင့်၁၂ ၁

ပါး က၁၊ နား က၁၊ ရွှေက၁၊ နောက်က၁၊ မောက်ဂူ၊ ပါလည်ကွေး

ကတ္တီပါနီ ယက်ပျား သတ် ၁

မျှည်းတို ကတ္တီပါစိမ်း ယက်ပျား သတ် ၁

မျှည်းရှည် ကတ္တီပါနက် ယက်ပျား သတ် ၁

ကွမ်း ခွက်၊ လဘက်အိုး၊ တကောင်း ဝိတ်ရွှစ်ထောင့် ပယင်း တပ် ၁

ကွမ်း လိပ် ဝမ္ပြာ ပယင်း တပ် ၁

ဒွေးကွေး အင် ၁

ထား အဆောက်ကတ္တီပါနက်မွှမ်း ၊ ရုင်း ဖျား ၊ ခွေး မ၊ ခွေး ဝယ်၊ သံ

ပတ်ရုတန့်၊ ရွှေသား ကျော်အိမ်ပါ၊ အိမ် ကတ္တီပါနက်မွှမ်း ၁

ဂုင်း ဖျား ၊ ခွေး မ ၊ သံပတ်ဂုတန့် ၊ ရွှေဆား ကျောက်အိမ်ပါ ၁
ထီး နီ ၊ ရွှေညောင်ရွက် ၂ဆောင့် ၊ ညောင်ရွက် ရေ ၂၄ ၊ အချက် ၊ အ
ထွတ် ရွှေ ၁
ကျိုင်း ရွှေထွတ် ၁
ထမ်း စင်ဟလဲ ၁၂ ဝန်း ၊ ဘိန်ပတ်ကုလား ပန်း ၊ အိမ် အထွင်း
ညောင်ရွက် ၊ အနား မကျည်း ရွက် ၊ ဘဝါး ၊ ဘောင်ထိပ် ဘယောင်ပွင့်
ခါး ပန်း ၊ ကမ္ပတ် ၊ ကြာနု ၊ တမြိုခြွေး ၊ ကမ္ပတ်နား အထွင်း ပြင် ပွတ်
ခြစ်း ၊ စက် ၊ ပုံနှန်း ၊ အထွင်း ကြယ်နား ကုလား ပန်း ၊ ညောင်ရွက်
တမြိုခြွေး ၊ ကြက်ဂုင် ကုလား ပန်း ၊ အိမ် အထွင်း ကုလား ပန်း ၊ ထောင့်
ကျေး စေတိုင် ၊ အဖြေ မြင်း နား ၊ လျောက်ဝန်း ၅ ဝန်း ၊ ထုပ် ၃ ဝန်း ၊ ထု
ပြောက် အနီသုတ် ၊ ခါး ပန်း စက်မှာ လက်ဝဲလက်ယာ ၄ ဝန်း စီ ၊ ရွှေ
နောက်ထုပ် ၂ ဝန်း စီ ၊ စက် အထွင်း ဆင်စွယ်ကြယ် ၊ စက်နား ညောင်
ရွက် ဆင်စွယ် ၊ ကြက်ဂုင် ကုလား ပန်း ၊ အိမ် ဆင်စွယ် ၃ တန့် ၊ လည်သီး
ဆင်စွယ် ၊ မှော်ဆေး ၊ ကျေး စေတိုင် ဆင်စွယ်တပ် ၊ ဘောင်ထိပ် ဘ
ယောင်း ပွင့် ၊ ချက် ဆင်စွယ် ၊ ဘိန်ပတ် ကုလား ပန်း ၊ အိမ် အထွင်း
ညောင်ရွက် ၊ အနား မကျည်း ရွက် ၊ ဘဝါး အထွင်း ညောင်ရွက် ဆင်
စွယ် ၊ ထမ်း စင် ပေါင်း ဆင်စွယ် ၅ တန့် ၁
မြင်း ကိုင်း ၊ ညောင်ရွက်ဂု ၊ သံပဂုခွံ ၊ ယက်ဘောက် ၊ က တောင် ခွဲ ၊
ဆက် ၊ ပါး ကာ ရွှေဇဝါပိန်း ၊ နင်း နှင်း သိပ် ၊ အိမ် မြောင် ၊ ဂုင်ပတ်
ကွင်း ငွေဇဝါ ၊ က တောင် ရွှေရေး ၊ ဇာမဂီဂုပ် ပန်း ခက်ကိုက် ၊
အနား သံငုံ ရွှေပိန်း ၊ ဦး ခက် ၊ ထိပ်ဆောင်း ၊ မြီး ဖြန်း ၊ ဂုင်ပတ် ၊
သက္ကလတ်ကြိုး ရွှေကြယ်တပ် ၊ စီး နှီး သက္ကခန် ၊ သက္ကလတ် တင်ဂုမ်း
စက်ခွန်း ၃ဆင့်
ဆင် ပေါင်း ဝန်း အချက် ၊ အထွတ် ရွှေ ၊ အမိုး အနက် ၊ က တောင်
ရွှေ ၂ စုအနီတစု ၊ ကခွက် ရွှေတစုအနီ ၂ စု ၁
ငဲကတွက် ရွှေတစုအနီ ၂ စု ၊ က တောင် ရွှေ ၂ စုအနီတစု ၊ အလံကျည် ၊ လွှဲ

ကျည် အဖျား ရွှေဝိ ၁

ဆင် သစ္ဆလတ် ကြိုး လုံး နီ ၁

စည်နီရ၊ စည်ပုတ်၁၊ ပုံသာ၁၊ ငွေနဲကြီး ၁၊ ငွေနဲငယ်၂၊ ခရာ၁၊

လင်း ဂွင်း ၁ ၁

လွှဲကား ဦး ငှက်ပုံရုပ်၄၊ ပဲ့ငှက်ပုံရုပ်၆၊ ဆံထုံး ၊ တပတ်၊ ဘဝဲတုံး ၊

ပရိတ်ရှည်ခုဆင့်၊ ခင်ဒုရင် အမိုး အုံနီ၊ ပဲ့ဘီ၊ တုရင်၊ လုင်တိုင်၊ ထောင့်

ဖြေ ပန်း ဆုပ်၊ ကြေး ကြိုး ၊ ငွေကံတော့၊ အောင်း နီ ဦး တမွှင့်၊ ပဲ့၂

မွှင့်၊ တက်မ အနီ၊ လွှဲတက်ဖြူ ၁

ပေါင်း

ဖမှတ်သနား တော်မြတ်ခံရသူ

မဟာဓမ္မသင်္ကြန် ဝ မင်း တိုင်ဝင်အမတ်

မဟာသီရိဇေနာ ဝ ရွှေနန်း ဦး လမိုင်း ဝန်

မင်း ကြီး မဟာဇေနာ ၁ မုဆွမမြို့ဝန်

မဟာသီဟသူ ၁ လင်း ဇင်း သေနတ်ဝန်

မဟာမင်း လွှစည်သူ ၁ မောင်ဖွန်း တောင်

နေမျိုး မဟာမင်း ခေါင် ၁ ငွေခွန်ဝန်

မင်း ကြီး မင်း လွှမင်း ထင် ၁ မိုး နဲတပ်စစ်ကဲ

မင်း ကြီး ကျော်ထင်တရဖျား ၁ အနောက်ဝန်

ပေါင်း ဂ

ရမှတ်အဆောင်

ဇောင်း ကတ္တိပါနီ၊ ရွှေသား ပန်း ၉၊ တမာရွက် ထောင်၉ ၁

သွဲ့သင်း ကျစ်တပ် ၁

ရွှေနား ထောင်း ကြက်ရင် အနား ဆူး ၂ထပ် ၁

ကတ္တိပါ ဝတ်လုံ၊ ဘဲလုံ၊ ရွှေဖျင်ဒိတဆင့်တပ် ၁

သွဲ့ဖြူ ရွှေမြိတ်ဝံ ၁

ရွှေစလွယ် ၉သွယ် ၁

မောက်တိုရွေပိန်း ၊ ရွေကုံး ၊ စိန်တောင်ဂူ၊ ရွှေထီပ်၊ ရွှေထွတ်၊ ၄က်
မနား စိန်မွင့်၁၂ ၁
ပါး က၁၊ နား က၁၊ ရွှေက၁၊ နောက်က၁၊ မောက်ဂူ၊ ပါလည်ကွေး
ကတ္တီပါနီ ယက်ပျား သတ် ၁
မျည်း တို ကတ္တီပါစိမ်း ယက်ပျား သတ် ၁
မျည်း ဂွည် ကတ္တီပါနက် ယက်ပျား သတ် ၁
ထွမ်း ခွက်၊ လဘက်အိုး ၊ တကောင်း ဝိတ်၊ ဂွစ်ထောင့် ပယင်း တပ် ၁
ကွမ်း လိပ် ၃၍ပြာ ပယင်း တပ် ၁
ငွေထွေး အင် ၁
ထီး နီ၊ ရွှေညောင်ရွက် တဆင့်၊ ညောင်ရွက် ရေ၁၂၊ အချက်၊ အထွတ်
ရွှေ ၁
ကျိုင်း ရွှေထွတ် ၁
ထမ်း စင်၊ တလဲ၃ဝန်း ၊ ဘိန်ပိကုလား ပန်း ၊ အိမ် ညောင်ရွက်၊ အတွင်း
ကုလား ပန်း ၊ တောင်ထီပ် ဘဃောင်း မွင့်၊ ခါး ပန်း ၊ ကမ္ပတ်၊ ကြာနု၊
တမြိုခြေး ၊ ကမ္ပတ် နား အတွင်း ပြင် မွတ်ခြမ်း ၊ စက်၊ ဘီလူး ခေါင်း ၊
အတွင်း ကြယ်နား ကုလား ပန်း ၊ ညောင်ရွက်၊ တမြိုခြေး ၊ ကြက်ဂုံ ကု
လား ပန်း ၊ အိမ် ညောင်ရွက်၊ အတွင်း ကုလား ပန်း ၊ ထောင့်ကျေး စေ
တိုင် အဖြေမြင်း နား ၊ လျောက်၅ဝန်း ၊ ထုပ်၃ဝန်း ၊ ထုပြောက်အနီသုတ်၊
ခါး ပန်း ၊ စက်မှာ လက်ဝဲလက်ယာ၃ဝန်း စီ၊ နောက်၂ဝန်း ၊ ရွှေတဝန်း
စက် အတွင်း ဆင်စွယ်ကြယ်၊ စက်နား ညောင်ရွက် ဆင်စွယ်၊ ကြက်ဂုံ
ကုလား ပန်း ၊ အိမ် ဆင်စွယ်၂တန့်၊ လည်သီး ဆင်စွယ်၊ မှော်သေး ၊ ကျေး
စေတိုင် ဆင်စွယ်တပ်၊ တောင်ထီပ် ဘဃောင်း မွင့်၊ ချက် ဆင်စွယ် ၁
မြင်း ကကိုင်း ၊ ညောင်ရွက်ဂု၊ သံပရာခွံ၊ ဂုက် ဘောက်၊ က တောင်ဆွဲ၊
ဆက်၊ ပါး က၁ ရွှေဇ၀ါပိန်း ၊ နင်း နွင်း သိပ်၊ အိမ်မြောင်၊ ဂုင်ပတ်
ထွင်း ငွေဇ၀ါ၊ က တောင် ရွှေရေး ၊ ဇာမဂိုဂုပ် ပန်း ခက်ကိုက်၊
အနံသံ့ ရွှေပိန်း ၊ ဦး ခက်၊ ထီပ်ဆောင်း ၊ မြီး ဖြန်း ၊ ဂုင်ပတ်၊ သတ္တလပ်

ကြီး ရွှေကြယ်တပ်၊ စီနီး ၊ သတ္တဒန်၊ သတ္တလတ် တင်ရမ်း စက်ရွန်း ၃
ဆင့် ၁
ဆင် ပေါင်း ဝန်း ၊ အချက်၊ အထွတ် ရွှေ၊ အဓိ အနက်၊ က တောင်
ရွှေတစုအနီတစု၊ ကခွက် ရွှေတစုအနီ၂စု ၁
ရဲကတ္တက်၊ ရွှေတစု၊ အနီ၂စု၊ က တောင် ရွှေတစု၊ အနီ၂စု၊ အလံကျည်၊
လွှံကျည်၊ အဖျား ရွှေဒိ ၁
ဆင် သတ္တလတ်ကြီး နီ ၁
စည်နီရ၊ စည်ပုတ်၁၊ ပုံသဝ၁၊ ငွေနဲကြီး ၁၊ ငွေနဲငယ်၂၊ ခရ၁၁၊
လင်း ကွင်း ၁ ၁
လွှဲတား ဦး ၄က်ပုံရုပ်၄၊ ပဲ့၄က်ပုံရုပ်၆၊ ဆံထုံး ၊ တဖက်၊ ဘဝဲ့တုံး ၊
ပဒိတ်ချည်၃ဆင့်၊ ခပ်တုရင် အဓိ အုံနီ၊ ပဲ့ဘီ၊ တုရင်လုင်တိုင်၊ ထောင့်
ဖြေပန်း ဆုပ်၊ ကြေး ကြီး ၊ ငွေက်တော့၊ အောင်း နီ ဦး တမွှင့်၊ ပဲ့၂
ပွင့်၊ တက်မအနီ၊ လွှဲတက်ဖြူ ၁

ပေါင်း

ရမွှတ်အ ဆောင်ဃနား တော်မူမြတ်ခံရသူ
မဟာမင်း လွှသီဟသူ ၁ ဝန် ထောက် မောင်ပူ ၅မွှတ်တက်
မဟာသီဂိဃန်ယာ ၁ အောင်ပင်လယ်လမိုင်း ဝန် မောင်ရွှေစံ
မင်း ထင် ကျော်သူ ၁ သံတော်ဆင့် မောင်ဘူ
မင်း ကျော်သီရိ ၁ ၄င်း မောင်ရွှင်
မင်း ထင်ရ၁ဇသူ ၁ ၄င်း မောင်ရွှေပုံ
မင်း လွှရ၁ဇာ ၁ ၄င်း မောင်ကံရေး ၅မွှတ်တက်

ပေါင်း ၆

ဂမွှတ်အ ဆောင်
ဗောင်း ကတ္တီပါနီ၊ ရွှေသား ပန်း ၉၊ တမာရွက် ထောင်၉ ၁
ဘွဲ့သင်း ကျစ်တပ် ၁
ရွှေနား ထောင်း ကြက်ရင် အနား ဆူး ၂ထပ် ၁
၁

ကတ္တီပါ ဝတ်လုံ၊ ဘဲလုံ၊ ရွှေဖျင်ဒိတဆင့်တပ် ၁

ဘဲဖြူ၊ ရွှေမြိတ်ဂံ ၁

ရွှေစလွယ်ဇလွယ် ၁

မောက်တို ရွှေပိန်း ၊ ရွှေကုံး ၊ စိန်တောင်ဇ၊ ရွှေထိပ်၊ ရွှေထွတ်၊
ငွက်မနား စိန်ပွင့်၁၂ ၁

ပါး ကာ၊ နား ကာ၊ ရွှေကာ၊ နောက်ကာ၊ မောက်ဂူပါလည် ကွေး
ကတ္တီပါနီ ယက်ပျား သတ် ၁

မျည်း တို ကတ္တီပါစီမံး ယက်ပျား သတ် ၁

မျည်း ဂျည် ကတ္တီပါနက် ယက်ဖျား သတ် ၁

ကွမ်း ခွက်၊ လဘက်အိုး ၊ တကောင်း ပိတ်ဂွစ် ထောင့် ပယင်း တပ် ၁

ကွမ်း လိပ်မြွာ ပယင်း တပ် ၁

ငွေ ထွေး အင် ၁

ထား အဆောက်ကတ္တီပါနက်မွမ်း ၊ ဂုင်း ဖျား ၊ ခွေး မ၊ ခွေး ငယ်၊
သံပတ်ဂုတန့်၊ ရွှေသား ကျောက်အိမ်ပါ၊ အိမ် ကတီပါနက်မွမ်း ၊ ဂုင်း
ဖျား ၊ ခွေး မ၊ ခွေး ငယ်၊ သံပတ်ဂုတန့်၊ ရွှေသား ကျောက်အိမ်ပါ ၁

ထီး နီ၊ ရွှေညောင်ဂွက် တဆင့်၊ ညောင်ဂွက်ရေဝ၂၊ အချက်၊ အထွတ်
ရွှေ ၁

ကျိုင်း ရွှေထွတ် ၁

ထမံး စင်၊ တလဲဂုဝန်း ၊ ဘိန်ပ ကုလား ပန်း ၊ အိမ် ညောင်ဂွက်၊
အတွင်း ကုလား ပန်း ၊ ဘောင်ထိပ် ဘယောင်း ပွင့်၊ ခါး ပန်း ၊ ကမ္ပတိ
ကြာနု၊ တမြိုခြေး ၊ ကမ္ပတိနား အတွင်း ပြင် ပွတ်ခြမ်း ၊ စတ်၊ ဘီလူး ခေါင်း
အတွင်း ကြယ်နား ကုလား ပန်း ၊ ညောင်ဂွက်၊ တမြိုခြေး ၊ ကြက်ဂုင် ကု
လား ပန်း ၊ အိမ် ညောင်ဂွက်၊ အတွင်း ကုလား ပန်း ၊ ထောင့်ကျေး စေ
တိုင်၊ အဖြေမြင်း နား ၊ လျောက်၅ဝန်း ၊ ထုပ်၃ဝန်း ၊ ထုပ်ပြောက်အနီသုတ်၊
ခါး ပန်း ၊ စက်မှာလက်ဝဲလက်ယာ၃ဝန်း စီ၊ နောက်၂ဝန်း ၊ ရွှေတဝန်း ၊
စက်အတွင်း ဆင်စွယ်ကြယ် ၊ စက်နား ညောင်ဂွက် ဆင်စွယ်၊ ကြက်ဂုင်ကုလား

ပန်း ၊ အိမ် ဆင်စွယ် ၂တန့်၊ လည်သီး ဆင်စွယ်၊ မှော်သေး ၊ ကျေး စေ
တိုင် ဆင်စွယ်တပ်၊ ဘောင်ထိပ် ဘယောင်း ပွင့်၊ ချက်ဆင်စွယ် ၁
မြင်း ကတိုင်း ၊ ညောင်ရွက်ရ၊ သံပရာခွံ၊ ရက် ဘောက် က တောင်ခွဲ၊
ဆက်၊ ပါး ကာ ရွှေဇဝါပိန်း ၊ နင်း နှင်း သိပ်၊ အိမ် မြောင်းရင်ပတ်ကွင်း
ငွေဇဝါ၊ တ တောင် ရွှေရေး ၊ ဇာမရီရွပ် ပန်း ခက်ကိုက်၊ အနား သံငုံ
ရွှေပိန်း ၊ ဦး ခက်၊ ထိပ် ဆောင်း မြီး ဖြန်း ၊ ရင်ပတ်၊ သင်္ကလတ်ကြိုး ရွှေ
ကြယ်တပ်၊ စီး နှီး သင်္ကဒန်၊ သင်္ကလတ် တင်ရမ်း စက်ွန်း ခုဆင့် ၁
ဆင် ပေါင်း ဝန်း ၊ အထွတ် ရွှေ၊ အမိုး အနက်၊ က တောင် ရွှေတစုအနီ
၂စု၊ ကခွက် ရွှေတစုအနီ ၂စု ၁
ရဲကတွက် အနီ၊ က တောင် ရွှေတစုအနီ ၂စု၊ အလယ်ကြည်၊ လွှဲကြည်၊ အဖျား ရွှေ
ငှဲ့ ၁
ဆင် သင်္ကလတ် ကြိုး လုံး နီ ၁
စည်နီရ၊ စည်ပုတ်၁၊ ပုံသဏ္ဌာန်၁၊ ငွေနဲကြိုး ၁၊ ငွေနဲငယ် ၂၊ ခရာ၁၊
လင်း ထွင်း ၁ ၁
လှော်ကား ဦး ဌက်ပုံရွပ်ဝင်၊ ပဲ့ဌက်ပုံရွပ်ဖြဲ၊ ဆံထုံး ၊ တဘက်၊ ဘဝဲတုံး ၊ ပ
ဂိတ်ခြည်ခုဆင့်၊ ခင်တုရင်အမိုး အုံး နံ၊ ပဲ့ဘီ၊ တုရင်၊ လုင်တိုင်၊ ထောင့်
ဖြေ ပန်း ဆုပ်၊ ကြေး ကြိုး ၊ ငွေကတော့၊ အောင်း နီ ဦး တပွင့်၊ ပဲ့၂
ပွင့်၊ တက်မအနီ၊ လှော်တက်ဖြူ ၁

ပေါင်း

ဂမ္ဘက်အဆောင်သနား တော်မြတ်ခံရသူ

နေမျိုးမင်း ခေါင်နော်ရထာ	၁ ဝင်း ကောင်ဟန်ဝန် ဟောင်း
မဟာမင်း ကျော်ရဟာ	၁ ရွှေမြို တော်ဝန် မောင်မြတ်ရာ
မဟာထန်ယာ	၁ မြို့ဝန် ဟောင်း မောင်ပေး
မင်းကြီး မဟာသီဂိသီဟသူ	၁ ဗန့် မော်မြို့ဝန်
မဟာမင်း လှမင်း ထင်	၁ အောက်မာ ဝန် ဟောင်း
မဟာမင်း လှမင်း ကျော်	၁ အောက်မာ ဝန် မောင် ရောက်

မင်း ကျော် နော်ရတာ ၁ စီး တော်မြင်း ဝန်
မင်း ကြီး မင်း ကျော်စည်သူ ၁ ဒဝယ်ဝန် ဟောင်း မောင်ရွှေတုတ်
မင်း လွှဲရိန် ၁ နတ်စုလက်ဝဲဗိုလ် မောင်ဖွန့်
မင်း လွှမင်း ထင် ကျော်သူ ၁ ယွန်း စုဝန် ဟောင်း မောင်ဘိုး
မဟာမင်း ကျော် နော်ရထာ ၁ သာယာဝတီဝန်
မင်း လွှသီရိသန်ယာ ၁ ရွှေထား

ပေါင်း ၁၂

ဧမှတ်အ ဆောင်

ဗောင်း ကတ္တီပါနီ၊ ရွှေသား ပန်း ၉၊ ထမာရုက် ထောင် ၉ ၁
ဘွဲ့သင်း ကုစ်တပ် ၁
ရွှေနား တောင်း ကြက်ရုင်အနား ဆူး ၂ ဆယ် ၁
ကတ္တီပါဝတ်လုံဘဲရုံ ရွှေဖျင်ဒိတဆင့်တပ် ၁
ဘွဲ့ဖြူ ရွှေမြိတ်ဂံ ၁
ရွှေစလွယ် ၉ သွယ် ၁
မောက်တို ရွှေပိန်း ၊ ရွှေကုံး ၊ စိန် တောင် ၉၊ ရွှေထိပ်၊ ရွှေထွတ်၊
ငွက်မနား စိန်ပွင့် ၁၂ ၁
ပါး ကာ၊ နား ကာ၊ ရွှေတာ၊ နောက်ကာ၊ မောက်ဂူ၊ ပါလည် ကွေး
ကတ္တီပါနီ ယက်ပျား သတ် ၁
မျှော်း တို ကတ္တီပါစိမ်း ယက်ပျား သတ် ၁
မျှော်း ရှည် ကတ္တီပါနက် ယက်ပျား သတ် ၁
ကွမ်း ခွက်၊ လာက်အိုး ၊ တကောင်း ပိတ် ရွှေ ထောင့် ၁
ကွမ်း လိပ် ခုမြွာ ၁
ငွေ ထွေး ဆင် ၁
ခါး အဆောက် ကတ္တီပါနက်မွှမ်း ၊ ရုင်း ဖျား ၊ ခွေး မ၊ ခွေး ငယ်၊
သံပတ်ရတန်၊ ရွှေသား ကျောက်အိမ်ပါ၊ အိမ် ကတ္တီပါနက်မွှမ်း ၊ ရုင်း ဖျား
ခွေး မ၊ သံပတ်ရတန်၊ ရွှေသား ကျောက်အိမ်ပါ ၁

ထီး နီ ရွှေ၊ ညောင်ရွက် တဆင့်၊ ညောင်ရွက် ရေ၂၊ အချက်၊ အထွတ်
ရွှေ ၁
ကျိုင်း ရွှေထွတ် ၁
ထမံး စင်၊ တလဲ့ဝန်း ၊ ဘိန ပ် ကုလား ပန်း ၊ အိမ် ညောင်ရွက်၊
အထွင်း ကုလား ပန်း ၊ ဘောင်ထိပ် ဘယောင်း ပွင့်၊ ခါး ပန်း ၊
ကမွတ်၊ ကြာနု၊ တမြိုခြေး ၊ ကမွတ် အထွင်း ပြင် မွတ်ခြမ်း ၊ စက်ဘီလူး
ခေါင်း ၊ အထွင်း ကြယ်နား ကုလား ဝန်း ၊ ညောင်ရွက် ၊ တမြိုခြေး ၊
ကြက်ဂုံကုလား ပန်း ၊ အိမ် ညောင်ရွက်၊ အထွင်း ကုလား ပန်း ၊
ထောင့် ကျား စေတိုင် အဖြေမြင်း နား ၊ လျောက်၅ဝန်း ၊ ထုပ်၃ဝန်း ၊
ထုမြောက်အနီသုတ်၊ ခါး ပန်း ၊ စက်မှာလက်ဝဲလက်ယာ ၃ဝန်း စီ၊ နောက်
၂ဝန်း ၊ ရွှေတဝန်း ၊ စက် အထွင်း ဆင်စွယ်ကြယ်၊ စက်နား ညောင်
ရွက် ဆင်စွယ်၊ ကြက်ဂုံ ကုလား ပန်း ၊ အိမ် ဆင်စွယ်၂တန့်၊ လည်သီး
ဆင်စွယ်၊ မှော်သေး ၊ ကျား စေတိုင် ဆင်စွယ်တပ်၊ ဘောင်ထိပ် ဘယောင်း
မွှင့်၊ ချက် ဆင်စွယ် ၁
မြင်း ကကိုင်း ၊ ညောင်ရွက်ရု၊ သံဝရာခွံ၊ ရုက်ဘောက်၊ က တောင်၊ ဆက်၊
ပါး ကာ ရွှေဇဝါပိန်း ၊ နင်း နှင်း သိပ်၊ အိမ် မြောင်၊ ရင်ပတ်ကွင်း
ငွေဇဝါ၊ က တောင် ရွှေရေး ၊ ဇာမရီဂုပ် ပန်း ခက်ကိုက်၊ အနား သံ့ဝှေ
ရွှေပိန်း ၊ ဦး ခက်၊ ထိပ်သောင်း ၊ မြီး ဖြန်း ၊ ရင်ပတ်၊ သက္ကလတ်ကြိုး
ရွှေကြယ်တပ်၊ စီး နှီး ၊ သက္ကဒန်၊ သက္ကလတ် တင်ရမ်း စက်ဖွန်း ၃ဆင့် ၁
ပေါင်း

ဇမ္ဗတ်အဆောင်သနား တော်မြတ်ခံရသူ

နေမျိုး သီရိရာဇ ကျော်ထင် ၁ ဝန် ထောက် ဘောင်ဝန် ၅မှတ်တက်
မင်း ကျော် ဇေယ္ယသူ ၁ တောင်ဘက်တိုက်ဝန် မောင်းကေး
မင်း လှ ဇေယ္ယသူ ၁ ပုဏ္ဏား ဝန် မောင်စ
မင်း ထင် ကျော်သူ ၁ သံတော်ဆင့် မောင်ဘူး ရမှတ်တက်
မင်း ကျော်ရာဇသူ ၁ သံတော်ဆင့် မောင်မင်း

မင်း ထင်ရှားဖုသူ ။ ငှင်း မောင်ရွှေပုံ ရမှတ်တက်
မင်း ကျော်သီရိ ။ ငှင်း မောင်ရွှေ ငှင်း
မင်း လှဇေယျကျော် ။ ငှင်း မောင်ရဲ
နေမျိုး ရွှေတောင်သူရ ။ ရွှေပြည်ရန် အောင်မြင်ဝန် ဟောင်း
မင်း လှမင်း ထင် ။ စကိုင်း မြို့ဝန်
နေမျိုး မင်း လှကျော်ထင် ။ နှား ခံ ပြောကြီး ၏
နေမျိုး မင်း လှမင်း ကျော် ။ စိုင်ငှဒိုင်း ဝန်
နေမျိုး ဇေယနော်ရထာ ။ ယော်ဖျာန်းမြို့စား ဟောင်း
သီရိမင်း လှ ။ ကသာမြို့စား
မဟာမင်း လှကျော်သူ ။ ဝင်း ကောင်ဟန်ဝန်
နေမျိုး မင်း လှ ။ စာရေး ကြီး မောင်ရွှန်း ၅မှတ်တက်
မင်း လှမင်း ကျော် ။ မြောက်ဒဂံယိုလ် မောင်ကြာဥ

ပေါင်း ၁၇

အမှတ်မဂ္ဂီဇေဘင်း ကတ္တိပါနီ ရွှေသား သနား တော်မြတ်ခံရသူ
မဟာသီရိစည်သူ ။ ဝက်မစွတ်မြို့စား နဝဒေး
မင်း လှသီရိနော်ရထာ ။ မြို့တ်မြို့ဝန် မောင်မြတ် လေး
နေမျိုး မင်း ကျော် ။ ရေး မြို့ဝန် မောင်ရွှန်း
မဟာမင်း လှ နော်ရထာ ။ ကျိုင်း တုံတပ်ဦး ချုပ် မောင်နိုး
နေမျိုး ကျော်ထင် နော်ရထာ ။ တောင်ဘက်တိုက်ဝန် ဟောင်း မောင်ရေး

ပေါင်း ၅

ဇေဘင်း ဘဲ ရွှေသား သနား တော်မြတ်ခံရသူ
မင်း ထင်ရှားဖော ။ သံတော်ဆင့် မောင်မော့
နေမျိုး ရှားဖသီရိ ။ ငှင်း မောင်မြတ်မင်း
မင်း လှရှားဖော ။ ငှင်း မောင်ကံရေ ၅မှတ်တက်
ကျော်ထင် ဇေယနော်ရထာ ။ ငှင်း မောင်ပေး
နေမျိုး ကျော်စွာစည်သူ ။ နှား ခံ တော် မောင်မြတ်ဖြူ

နေမျိုး ဂုဏ ဇောယသူ ၁ နား ခံ တော် မောင်ဦး

နေမျိုး နန္ဒမိတ် ရွှေ တောင် ၁ ၄ င်း မောင်ဝို

နေမျိုး ကျော်ထင်စည်သူ ၁ သံ တော်ဆင့် ဟောင်း မောင်နတ်ပေး

နေမျိုး ကျော်ထင်ဂုဏ ၁ ၄ င်း မောင်ငြိမ်း

မင်း ထင်စည်သူ ၁ စာ ရေး ကြီး မောင်ထွား ၅မှတ်တက်

ပေါင်း ၁၀

အချုပ်ဘုရား

၁မှတ်အာ ဆောင်သနား တော်မြတ်ခံရသူ ၂

၂မှတ်အာ ဆောင်သနား တော်မြတ်ခံရသူ ၆

၃မှတ်အာ ဆောင်သနား တော်မြတ်ခံရသူ ၁

၄မှတ်အာ ဆောင်သနား တော်မြတ်ခံရသူ ၂၀

၅မှတ်အာ ဆောင်သနား တော်မြတ်ခံရသူ ၁၂

၆မှတ်အာ ဆောင်သနား တော်မြတ်ခံရသူ ၀

၇မှတ်အာ ဆောင်သနား တော်မြတ်ခံရသူ ၆

၈မှတ်အာ ဆောင်သနား တော်မြတ်ခံရသူ ၁၂

၉မှတ်အာ ဆောင်သနား တော်မြတ်ခံရသူ ၁၇

ပေါင်း ၁၄

အမှတ်မဂ္ဂီ ဗောင်း ကတ္တီပါ ရွှေ သား သနား တော်မြတ်ခံရသူ ၅

ဗောင်း ဘဲ ရွှေ သား သနား တော်မြတ်ခံရသူ ၁၀

ပေါင်း ၁၅

၂စု ၉၉

ဗောင်း ကတ္တီပါ၊ ရွှေ သား သနား တော်မြတ်ခံရသည့်မျှား တော်မတ် တော်တို့ကို

၁မှတ်ထသည် ၉မှတ်တို့ ၄င်း ခြယ်သီး သန့် တော်မူ၍ သနား တော်မူသည် နောက်

ဗောင်း ကတ္တီပါ၊ ရွှေ သား သနား တော်မြတ်ခံရသည့်မျှား တော်မတ် တော်တို့

စာရင်း

၆မှတ်သနား တော်ခံရရင်း ထွင်တို့ ၍ ၄မှတ်နည်း သနား တော်မြတ်ခံရသူ

မဟာအတုလသီဟသူ ၁ ၈ အေး အမရပူရမြို့ဝန်

ပေါင်း ၁

အသည်ဝန်မဟာအတုလသီဟသူကို ဗေဒင်း ကတ္တီပါနှီ၊ ရွှေသား ပန်းခု၊ တမာရွက် ထောင်ခု၊ ဘွဲ့သင်း ကုစိတပ်၊ ရွှေနား တောင်း ကြက်ရင် အနား ဆူး ၂ ထပ်၊ ကတ္တီပါ ဝတ်လုံ၊ ဘဲရုံ၊ ရွှေဖျင်ဒီ တဆင့်တပ်၊ ဘွဲ့ဖြူ ရွှေမြိတ်ဝံ၊ ရွှေစ လွယ်ခ ၂ သွယ်၊ မောက်တို ရွှေဝိန်း ၊ ရွှေကုံး ၊ စီန်တောင်ခု၊ ရွှေထီပ်၊ ရွှေ ထွတ်၊ ငှက်မနား စီန်ပွင့်ခ ၂ ၊ ပါး ကာ၊ နား ကာ၊ ရွှေကာ၊ နောက်ကာ၊ မောက်ဂူ၊ ပါလည်ကွေး ကတ္တီပါနှီ ယက်ပုား သတ်၊ မျှည်း တို ကတ္တီပါစိမ်း ယက် ပုား သတ်၊ မျှည်း ရှည် ကတ္တီပါနက် ယက်ပုား သတ်၊ ကွမ်း ခွက်၊ လဘက်အိုး ၊ တ ကောင်း ပိတ်ရွှစ် ထောင့် ပယင်း တပ်၊ ကွမ်း လိပ်ခုမြွာ ပယင်း တပ်၊ ငွေ ထွေး အင်၊ ခါး ခွေး မ၊ ခွေး ငယ်၊ နောက်ပိတ် ပတ္တမြား စီ၊ အိမ် မည် သရီမွှမ်း ၊ သံပတ်ရတနာ့၊ ပတ္တမြား စီ၊ ရင်း ပုား သက္ကဒနာ့ခံ ပတ္တမြား စီ၊ ခွဲကြိုး ၊ ပုဒရက်၊ ကံတော့၊ လက်ပန်း ကွင်း အနား ပတ္တမြား တရစ်စီ၊ ထီး နှီ၊ ရွှေ ညောင်ရွက်ခဆင့်၊ ညောင်ရွက် ရေခဖြ၊ အချက်၊ အထွတ် ရွှေ၊ အဝိုး ရွှေကြိ ဆစ်၊ ကျိုင်း ရွှေထွတ် ၂ အအုံ အရွက် အဝိုး အနီယုတ်၊ ထမ်း စင် ခွက် ဦး တ ဘက်ပါ၊ ဘိနပ်ကုလား ပန်း ၊ အိမ် အထွင်း ညောင်ရွက်၊ အနား မန်းကျည်း ရွက်၊ ဘဝါး အထွင်း ညောင်ရွက်၊ ဘောင်ထိပ် ဘဃောင်း မွှင့်၊ ပန်လှ၊ ကြာ၊ အထွင်း ညောင်ရွက်၊ အနား မန်ကျည်း ရွက်၊ အထွင်း ဘဝါး ၊ ခါး ပန်း ၊ ကမ္ပတ်၊ ကြာနု၊ တမြိုခြွေး ၊ ကမ္ပတ် နား ၊ အထွင်း ပြင် မွှတ်ခြမ်း ၊ စက်၊ ခိုနန်း ၊ အထွင်း ကြယ် ကုလား ပန်း ၊ ညောင်ရွက်၊ တမြိုခြွေး ၊ ကြက်ရင် ကုလား ပန်း ၊ အိမ် အထွင်း ကုလား ပန်း ၊ ထောင့်ကျေး စေတိုင်၊ အဖြေ မြင်း နား ၊ လျောက်ဂဝန်း ၊ ဦး ၂ ဝန်း ၊ ထုပ်ခုဝန်း ၊ ထုပြောက်အနီသုတ်၊ အရပ်ဒီ ၊ ခါး ပန်း ၊ စက်မှာလက်ဝဲလက်ယာဘဝ၊ ဦး လက်ဝဲလက်ယာ ၂ ဝန်း ၊ ထုပ်ရွှေနောက်ဖဝန်း ၊ စက် အထွင်း ဆင်စွယ်ကြယ်၊ စက်နား ညောင်ရွက် ဆင်စွယ်၊ ကမ္ပတ် နား အထွင်း ပြင် ဆင်စွယ် မွှတ်ခြမ်း ၊ ကြက်ရင် ကုလား ပန်း ၊ အိမ် ဆင်စွယ်ဂတန့်၊ ဦး ခုတန့်၊ လည်သီး အထက် အောက်ဆင်စွယ်၊

မှာ်သေး ၊ ကျေး စေတိုင် ဆင်စွယ်တပ်၊ ပန်း လှ၊ ကြာ၊ အထွင်း ညောင်
ရွက်၊ အနား မန်ကျည်း ရွက်၊ ဘဝါး ၊ အထွင်း ညောင်ရွက် ဆင်စွယ်၊ ကျောင်
ထိပ် ဘယောင်း ပွင့်၊ ချက် ဆင်စွယ်၊ ဘိနပ် ကုလား ပန်း ၊ အိမ် အထွင်း
ညောင်ရွက်၊ အနား မန်ကျည်း ရွက်၊ ဘဝါး ၊ အထွင်း ညောင်ရွက် ဆင်
စွယ်၊ ထမ်း စင် ပေါင်း ဆင်စွယ်ဇုတန့်၊ မြင်း ကုတိုင်း ၊ ညောင်ရွက်ရုံ၊ သံ
ပရာခွံ၊ ရုက် ဘောက်၊ က တောင်ဆွဲ၊ ဆက်၊ ပါး ကာ ရွှေဇဝါဝိန်း ၊ နင်း နှင်း
သိပ်၊ အိမ် မြောင်၊ ရင်ပတ်ထွင်း ငွေဇဝါ၊ က တောင် ရွှေရေး ၊ ဇာမဂီ
ရုပ် ပန်း ခက်ကိုက် အနား သံငုံ ရွှေဝိန်း ၊ ဦး ခက်၊ ထိပ်ဆောင်း ၊ မြီး ဖြန်း ၊
ရင်ပတ်၊ သင်္ကလတ်ကြိုး ရွှေကြယ်တပ်၊ စီး နှီး ၊ သင်္ကဒန်၊ သင်္ကလတ် တင်ရမ်း
စက်ွမ်း ခုဆင့်၊ ဆင် ပေါင်း ဝန်း အဆုက်၊ အထွတ် ရွှေ၊ အမိုး ရွှေတစု အ
နီ၂စု၊ ရဲကခွက် ရွှေတစု အနီ၂စု၊ က တောင် ရွှေပြည့်ရေး ၊ အလံကျည်၊ လွှံ
ကျည် ရင်း ဖျား ရွှေဒီ၊ ဆင်ကြိုး သင်္ကလတ်ဘဲကွပ်၊ စည်နီရ၊ စည်ပုတ်ခ၊ ပုံ
သာခ၊ ငွေနဲကြိုး ၁၊ ငွေနဲဝယ်၂၊ ခရာခ၊ လင်း ခွင်း ၁၊ လွှဲတား ၊ ခို
နန်း ၊ ငှက်ပုံ ရုပ် အလယ်ဒံ၂လုပ်၊ ဆံထုံး ၊ ပဂိုတ်ချည် ခုဆင့်၊ ဦး ငဲ့၊ တပတ်
ဝဲဘီ၊ တုရင် အနီ၊ အမ၊ အထွတ်၊ ဝတ်ဆံ ရွှေ၊ ညောင်ရွက် ရွှေထည်၊ လှုင်တိုင်
အနီ၊ အဖြေပန်း ဆုပ်၊ ပုံတိုင်၊ လက်ခတ် အနီ၊ အလံ ဘဲနီ၊ အထွတ် ရွှေ၊ အလံဂိုး
အလံကျည် အနီသုတ်၊ ခဲကြိုး ၊ ငွေက် တော့၊ လက်ရမ်း ၊ အဖြေ ပန်း ဆုပ်အနီ၊
ပွတ်လုံး ၊ အနီသုတ်၊ အိမ်ခြံမြင်း ကြမ်း ယက်၊ ဝိတုံး ဝိတ်၊ ဆောင်ထီး စိမ်း သ
နား တော်မူသည်၊ စာရွက်ရေး မြဲရေး ၍သွင်း ။
ဂမ္ဘီသနား တော်ရုရင်း တွင်တိုး ၍ဖြတ်နည်း သနား တော်မြတ်ခံရသူ
မင်းကြီး ကျော်စည်သူ ၁ ၉ ရွှေတုတ် ထား ဝယ်မြို့ဝန် ဟောင်း

ပေါင်း ၁

ထား ဝယ်မြို့ဝန်မင်းကြီး မင်း ကျော်စည်သူကို ဗောင်း ကတ္တီပါနီ၊ ရွှေသား
ပန်း ၉၊ တမာရွက် ထောင်၉၊ ဘဲ့ သင်း ကျစ်တပ်၊ ရွှေနား ထောင်း ကြက်
ရင် ဆူး ၂ထပ်၊ ကတ္တီပါ ဝတ်လုံ၊ ဘဲ့ငုံ၊ ရွှေဖျင်ဝိတဆင့်တပ်၊ ဘဲ့ဖြူ ရွှေမြိတ်ငုံ၊
ရွှေစလွယ်၉၊ မောက်တို ရွှေဝိန်း ၊ ရွှေကုံး ၊ စိန်တောင်၉၊ ရွှေထိပ်၊ ရွှေ

ယွတ်၊ ငှက်မနား စိန်မွှင့်ဘ၂၊ ပါး ကာ၊ နား ကာ၊ ရွှေကာ၊ နောက်ကာ၊ မောက်ဂူ၊ ပါလည်ကွေး ကတ္တီပါနီ ယက်မှား သတ်၊ မျှား တို့ ကတ္တီပါစိမ်း ယက်မှား သတ်၊ မျှား ဂွမ်း ကတ္တီပါနက် ယက်မှား သတ်၊ ထွမ်း ခွက်၊ လဘက်အိုး ၊ တကောင်း ဝိတ်၊ ဂွစ်ထောင့် ပယင်း တပ်၊ ထွမ်း လိပ်ဝမ္ပြာ ပယင်း တပ်၊ ငွေထွေး အင်း၊ ဓါး အဆောက် ကတ္တီပါနက်မွှမ်း ၊ ဂုင်း ဖျား ၊ ခွေး မ၊ ခွေး ငယ်၊ သံပတ်ဂုတန့်၊ ရွှေသား ကျောက်အိမ်၊ ကတ္တီပါနက်မွှမ်း ၊ ဂုင်း ဖျား ၊ ခွေး မ၊ သံပတ်ဂုတန့်၊ ရွှေသား ၊ ကျောက်အိမ်ပါ၊ ထီး နီ၊ ရွှေ ညောင်ရွက်ဆင့်၊ ညောင်ရွက် ရေ၂၄၊ အချက်၊ အထွတ်၊ ရွှေ ကျိုင်း ၊ ရွှေထွတ်ခ၊ ဃမ်း စင်၊ တလဲ ၁၂ဝန်း ၊ ဘိန်ပ် ကုလား ပန်း ၊ အိမ် အထွင်း ညောင်ရွက်၊ အနား မန်ကျည်း ရွက်၊ ဘဝါး ၊ တောင်ထိပ် ဘဃောင်း မွှင့်၊ ခါး ပန်း ၊ ကမွတ်၊ ကြာနု၊ တမြိုခြွေး ၊ ကမွတ် နား အထွင်း ပြင် မွတ်ချမ်း ၊ စက်ပုံ နန်း ၊ အထွင်း ကြယ်နား ကုလား ပန်း ညောင်ရွက်၊ တမြိုခြွေး ၊ ကြက်ဂုင် ကုလား ပန်း ၊ အိမ် အထွင်း ကုလား ပန်း ၊ ထောင့် ကျေး စေတိုင်၊ အဖြေ မြင်း နား ၊ လျောက်၅ဝန်း ၊ ထုပ်ဝဝန်း ၊ ထု ပြောက် အနီသုတ်၊ ခါး ပန်း စက်မှာ လက်ဝဲ လက်ယာ၄ဝန်း စီ၊ ရွှေနောက်ထုပ်၂ဝန်း စီ၊ စက် အထွင်း ဆင်စွယ်၊ စက် နား ညောင်ရွက် ဆင်စွယ်၊ ကြက်ဂုင် ကုလား ပန်း ၊ အိမ် ဆင်စွယ်ဝတန့်၊ လည်သီး ဆင်စွယ်၊ မှော်သေး ၊ ကျေး စေတိုင် ဆင်စွယ်တပ်၊ တောင်ထိမ် ဘဃောင်း မွှင့်၊ ချက် ဆင်စွယ်၊ ဘိန်ပ် ကုလား ပန်း ၊ အိမ် အထွင်း ညောင်ရွက်၊ အနား မန်ကျည်း ရွက်၊ ဘဝါး အထွင်း ညောင်ရွက် ဆင်စွယ်၊ ထမ်း စင် ပေါင်း ဆင်စွယ်၅တန့်၊ မြင်း ကိုင်း ၊ ညောင်ရွက်ဂု၊ သံပဂုခွံ၊ ဂုက် တောက်၊ က တောင်ဆွဲ၊ ဆက်၊ ပါး ကာ ရွှေဇဝါဝိန်း ၊ နင်း နှင်း သိပ်၊ အိမ် မြေခင်း၊ ဂုင်ပတ်ကွင်း ငွေဇဝါ၊ က တောင် ရွှေရေး ၊ ဇာမဂုံဂွမ် ပန်း ခက်ကိုက်၊ အနား သံငုံ ရွှေဝိန်း ၊ ဦး ခက်၊ ထိပ် ဆောင်း ၊ မြီး ဖြန်း ၊ ဂုင်ပတ်၊ သက္ကလတ်ကြိုး ရွှေကြယ်တပ်၊ စီး နှီး သက္ကဒန်၊ သက္ကလတ် တင်ဂုမ်း . စက်ရွန်း ဝဆင့်၊ ဆင် ပေါင်း ဝန်း အချက်၊ အထွတ် ရွှေ၊ အမိုး အနက်၊ က တောင် ရွှေ၂စု၊ အနီတစု၊ ကခွက် ရွှေတစု၊ အနီ၂စု၊ ဂဲကထွက် ရွှေတစု၊ အနီ၂စု၊ က တောင်

ရွှေတစ်၊ အနီ၂စု၊ အလံကုညီ၊ လွှံကုညီ၊ အဖျား ရွှေဒိ၊ ဆင် သက္ကလတ်ကြိုး လုံး နီ၊ စည်နီရ၊ စည်ပုတိ၁၊ ပုံသ၁၁၊ ငွေနှဲကြိုး ၁၊ ငွေနှဲငယ်၂၊ ခရ၁၁၊ လင်း ကွင်း ၁၊ လွှဲကား ဦး ၄က်ပုံရှုပ်၄၊ ပဲ့၄က်ပုံရှုပ်ဖြ၊ ဆံထုံး ၊ တဘက်၊ ဘဲ့ထုံး ၊ ပဂိတ်ချည်၃ဆင့်၊ ခင်တုရင် အမိုး အုံနီ၊ ပဲ့ဘီ တုရင်၊ လှင်တိုင်၊ ထောင့်ဖြေ ပန်း ဆုပ်၊ ကြေး ကြိုး ၊ ငွေက်တော့၊ အောင်း နီ ဦး ငမွှင့်၊ ပဲ့၂မွှင့်၊ တက်မ အနီ၊ လွှဲတက်ဖြူသနား တော်မူသည် စာချုန်ရေး မြေရေး ၍သွင်း ။

ရမ္ဘက်သနား တော်မြတ်ခံရသူ

သီဂိမဟာဇေယျသူရ ၁ ငသာထွန်း မြင်း စုကြီး ဝန်ဟောင်း
ဗညား သူဂိန် ကျော်ခေါင် ၁ တိုက်ကုလား မြို့စား
မင်း လွှသီဟသူ ၁ မောင်ပု ဝန်ထောက်
ပေါင်း ၃

မြင်း စုကြီး ဝန်သီဂိမဟာဇေယျသူရ၊ တိုက်ကုလား မြို့စား ဗညား သူဂိန် ကျော်ခေါင်တို့ကို ဗောင်း ကတိပါနှီ၊ ရွှေသား ပန်း ၉၊ တမာရွက် ထောင့်၉၊ ဘွဲ့သင်း ကုစ်တစ်၊ ရွှေနား တောင်း ကြက်ရင်အနား ဆူး ၂ထပ်၊ ကတ္တီပါ ဝတ်လုံ၊ ဘဲ့ရွှေဖျင်ဒိတဆင့်တစ်၊ ဘွဲ့ဖြူ ရွှေမြိတ်ဂံ၊ ရွှေစလွယ်၉သွယ်၊ မောက်တို ရွှေဝိန်း ၊ ရွှေကုံး ၊ စိန် ထောင်၉၊ ရွှေထိပ်၊ ရွှေထွတ်၊ ၄က်မနား စိန်မွှင့်၁၂၊ ပါး က၁၊ နား က၁၊ ရွှေက၁၊ နောက်က၁၊ မောက်ဂူ၊ ပါလည် ကွေး ၊ ကတ္တီနီ ယက်ပျား သတ်၊ မျည်း တို ကတ္တီပါစိမ်း ယက်ပျား သတ်၊ မျည်း ပွင့် ကတ္တီပါနက် ယက်ပျား သတ်၊ ကွမ်း ခွက်၊ လဘက်အိုး ၊ တကောင်း ဝိတ်၊ ပွစ် ထောင့်၊ ပယင်း တစ်၊ ကွမ်း လိပ်ခုပ်ခြာ ပယင်း တစ်၊ ငွေထွေး အင်၊ ထီး နီ၊ ရွှေညောင်ရွက်တဆင့်၊ ညောင်ရွက်ရေ၂၊ အချက်၊ အထွတ်ရွှေ၊ ကျိုင်း ရွှေထွတ်၁၊ ထမ်း စင်၊ တလဲ၉ဝန်း ၊ ဘိနပ် ကုလား ပန်း ၊ အိမ် ညောင်ရွက်၊ အထွင်း ကုလား ပန်း ၊ ဘောင် ထိပ် ဘဃောင်း မွှင့်၊ ခါး ပန်း ၊ ကြာနု၊ တမြိုခြေး ၊ ကမ္ပတိ နား ၊ အထွင်း ပြင် ပွတ်ချမ်း ၊ စက် ဘီလူး ခေါင်း ၊ အထွင်း ကြယ်နား ကုလား ပန်း ညောင်ရွက်၊ တမြိုခြေး ၊ ကြက်ရင် ကုလား ပန်း ၊ အိမ် ညောင်ရွက်၊ အထွင်း ကုလား ပန်း ၊ ထောင့် ကျေး စေတိုင်၊ အဖြေ မြင်း နား ၊ လျောက်၅၀န်း ၊

ထုပ်ခုဝန်း ၊ ထုပြောက်အနီသုတ် ၊ ခါး ပန်း စက်မှာလက်ဝဲလက်ယာ ခုဝန်း စီ ၊ နောက်ခုဝန်း ၊ ရွှေတဝန်း ၊ စက် အတွင်း ဆင်စွယ်ကြယ် ၊ စက်နား ညောင်ရွက် ဆင်စွယ် ၊ ကြက်ဂုင် ကုလား ပန်း ၊ အိမ် ဆင်စွယ်ခုတန့် ၊ လည်သီး ဆင်စွယ် ၊ မှော်သေး ၊ ကျေး စေတိုင် ဆင်စွယ်တပ် ၊ ဘောင်ထိပ် ဘယောင်း ပွင့် ၊ ချက် ဆင်စွယ် ၊ မြင်း ကကိုင်း ညောင်ရွက်ရု ၊ သံပရာခွံ ၊ ယက်ဘောက် ၊ ကတောင်ခွဲ ၊ ဆက် ၊ ပါး ကာ ရွှေဇဝါဖိန်း ၊ နင်း နှင်း သိပ် ၊ အိမ်မြှောင် ၊ ရင်ပတ်ကွင်း ငွေဇဝါ ၊ ကတောင် ရွှေရေး ၊ ဇာမရီရုပ် ပန်း ခက်ကိုက် ၊ အနား သံငုံ ရွှေဖိန်း ၊ ဦး ခက် ၊ ထိပ်ဆောင်း ၊ မြီး ဖြန်း ၊ ရင်ပတ် ၊ သက္ကလတ်ကြိုး ရွှေကြယ်တပ် ၊ စီး နှီး ၊ သက္ကဒန် ၊ သက္ကလတ် တင်ရန်း စက်ဝန်း ခုဆင့် ၊ ဆင် ပေါင်း ဝန်း အချက် ၊ အထွတ် ရွှေ ၊ အမိုး အနက် ၊ ကတောင် ရွှေတစု ၊ အနီတစု ၊ ကခွက် ရွှေတစု ၊ အနီ ၂ စု ၊ ကတောင် ရွှေတစုအနီ ၂ စု ၊ အလယ်ကျည် ၊ လွှဲကျည် အဖျား ရွှေဒိ ၊ ဆင်သက္ကလတ်ကြိုး လုံး နီ ၊ စည်နီရ ၊ စည်ပုတ် ၁ ၊ ပုံသာ ၁ ၊ ငွေနဲကြိုး ၁ ၊ ငွေနဲငယ် ၂ ၊ ခရာ ၁ ၊ လင်း ကွင်း ၁ ၊ လွှဲကား ဦး ငှက်ပုံရုပ် ၄ ၊ ပဲ့ငှက်ပုံရုပ် ၃ ၊ ဆံထုံး ၊ တဘက် ၊ ဘဝဲတုံး ၊ ပဂိုက်ချည်ခုဆင့် ၊ ခစ်တုရင် အမိုး အုံနီ ၊ ပဲ့ဘီ ၊ တုရင် ၊ လုင်တိုင် ထောင့်ဖြေ ပန်း ဆုပ် ၊ ကြေး ၊ ကြိုး ၊ ငွေကတော့ ၊ အောင်း နီ ဦး တပွင့် ၊ ပဲ့ ၂ ပွင့် ၊ လွှဲတက်ဖြူသနား တော်မူသည် ၊ စာချွန်ရေး မြဲရေး ၍ ပွင့်း ။

ဂမ္ဘီနည်း သနား တော်မြတ်ခံရသူ

မင်း ထင် ၊ မင်း ခေါင် ဘ ငအေး အလုံဝန်ကြီး ညီ

မတာမင်း ကျော်နော်ရထာ ဘ ငသူ သာယာဝတီဝန် ဟောင်း

ပေါင်း ၂

မင်း ထင်မင်း ခေါင် ၊ မဟာမင်း ကျော်နော်ရထာတို့ကို ဗောင်း ကတို့ပါနှီ ၊ ရွှေသား ပန်း ၉ ၊ တမာရွက် ထောင် ၉ ၊ ဘွဲ့သင်း ကုစ်တပ် ၊ ရွှေနား တောင်း ကြက်ဂုင် အနား ဆူး ၂ ထပ် ၊ ကတို့ပါ ဝတ်လုံ ၊ ဘဲရုံ ၊ ရွှေဖျင်ဒိတဆင့်တပ် ၊ ဘွဲ့ဖြူရွှေမြိတ်ဝံ ၊ ရွှေစလွယ် ၉ သွယ် ၊ မောက်တို ရွှေဖိန်း ၊ ရွှေကုံး ၊ စိန်တောင် ၉ ၊ ရွှေထိပ် ၊ ရွှေထွတ် ၊ ငှက်မနား စိန်မွှေ့ ၁ ၂ ၊ ပါး ကာ ၊ နား ကာ ၊ ရွှေကာ ၊

နောက်ကျ၊ မောက်ဂု၊ ပါလည်ကွေး ၊ ကတ္တီပါနီ ယက်ပျား သတ်၊ မျည်း တို ကတ္တီ
ပါစိမ်း ယက်ပျား သတ်၊ မျည်း ရှည် ကတ္တီပါနက် ယက်ပျား သတ်၊ ထွမ်း ခွက်၊ လ
ဘက်အိုး ၊ တကောင်း ပိတ်၊ ဂျစ်ဆောင့် ပယင်း တပ်၊ ထွမ်း လိပ် ခုမြွာ ပ
ယင်း တပ်၊ ငွေထွေး အင်၊ ဓါး အဆောက်၊ ကတ္တီပါနက်မွှမ်း ၊ ဂျင်း ဖျား ၊
ခွေး မ၊ သံပတ်ရုတန့်၊ ရွှေသား ၊ ကျောက်အိမ်ပါ၊ အိမ် ကတီပါနက်မွှမ်း ၊ ဂျင်း
ဖျား ခွေး မ၊ သပတ်ရုတန့်၊ ရွှေသား ၊ ကျောက်အိမ်ပါ၊ ထီး နီ၊ ရွှေညောင်
ရွက် တဆင့်၊ ညောင်ရွက် ရေဘ၊ အချက်၊ အထွတ် ရွှေ၊ ကျိုင်း ရွှေထွတ်ဘ၊ ထမ်း
စင်၊ တလဲဂုန်း ၊ ဘီနပ် ကုလား ပန်း ၊ အိမ် ညောင်ရွက်၊ အထွင်း ၊ ဘောင်
ထိပ် ဘယောင်း ပွင့်၊ ခါး ပန်း ၊ က မွတ် ၊ ကြာနု၊ တမြွှေးမြွှား ၊ ကမွတ်နာ း
အဖွင်း ပြင် ပွတ်ခြမ်း ၊ စက် ဘီလူး ခေါင်း ၊ အထွင်း ကြယ်နာ း ကုလား
ပန်း ညောင်ရွက်၊ တခြွေခြွေး ၊ ကြက်ဂျင် ကုလား ပန်း ၊ အိမ် ညောင်ရွက်၊ အ
ထွင်း ကုလား ပန်း ၊ ဆောင့် ကျေး စေတိုင်၊ အမြွေမြွင်း နာ း ၊ လျောက်ဂု
ဝန်း ၊ ထုပ်ဂုဝန်း ၊ အနီသုတ်၊ ခါး ပန်း စက်မှာ လက်ဝဲလက်ယာ ဂုဝန်း စီ၊
နောက်ဂုဝန်း ၊ ရွှေတဝန်း ၊ စက်အထွင်း ဆင်စွယ်ကြယ်၊ စက်နာ း ညောင်
ရွက် ဆင်စွယ်၊ ကြက်ဂျင် ကုလား ပန်း ၊ အိမ် ဆင်စွယ်ဂုတန့်၊ လည်သီး ဆင်
စွယ်၊ မွှေသေး ၊ ကျေး စေတိုင် ဆင်စွယ်တပ်၊ ဘောင်ထိပ် ဘယောင်း ပွင့်၊
ချက် ဆင်စွယ်၊ မြင်း တကိုင်း ၊ ညောင်ရွက်၊ သံပရာခွံ၊ ယက် ဘောက်၊ က တောင်
ခွဲ၊ ဆက်၊ ပါး ကာ ရွှေဇဝါပိန်း ၊ နင်း နှင်း သိပ်၊ အိမ် မြောင်၊ ဂျင်ပတ်ကွင်း ၊
ငွေဇဝါ၊ က တောင် ရွှေ ရေး ၊ ဇာမရီရုပ် ပန်း ခက်ကိုက်၊ အနာ း သံ ငုံ
ရွှေပိန်း ၊ ဦး ခက်၊ ထိပ် ဆောင်း ၊ မြီး ဖြန်း ၊ ဂျင်ပတ်၊ သက္ကလတ်ကြိုး ၊ ရွှေ
ကြယ်တပ်၊ စီး နှီး သက္ကဒန်၊ သက္ကလတ် တင်ဂုမ်း စက်ရွှန်း ခုဆင့်၊ ဆင် ပေါင်း
ဝန်း ၊ အထွတ် ရွှေ၊ အမိုး အနက်၊ က တောင် ရွှေတစု၊ အနီ ၂ စု၊ တခွက် ရွှေတစု၊
အနီ ၂ စု၊ ရဲကခွက် အနီ၊ က တောင် ရွှေတစု၊ အနီ ၂ စု၊ အလံကျည်း လုံကျည်၊ အ
ဖျား ရွှေသံငုံ၊ ဆင် သက္ကလတ်ကြိုး လုံး နီ၊ စည်နီဂု၊ စည်ပုတ်ဘ၊ ပုံသဘ၊ ငွေ
နဲ့ကြိုး ဘ၊ ငွေနဲ့ငယ် ၂၊ ခဂုဘ၊ လင်း ကွင်း ဘ၊ လွှဲကား ဦး ဒုက်ပုံဂုပ်ဒု၊
ပဲ့ဒုက်ပုံဂုပ်ဖ၊ ဆံထုံး ၊ တဘက်၊ ဘဂုံတုံး ၊ ပဂိုတ်ချည်ခုဆင့်၊ ခင်ကုဂျင် အမိုး အုံနီ၊

ပဲ့ဘီ၊ တုရင်၊ လုင်တိုင်၊ ထောင့်ဖြေ ဝန်းဆုတ်၊ ကြေးကြိုး ၊ ငွေတံတော့၊
အောင်းနီ ဦးတပွင့်၊ ပဲ့ပွင့်၊ တက်မအနီ၊ လွှဲတက်ဖြူသနား တော်မူသည်၊
စာချွန်ရေး မြဲရေး ၍သွင်း ။

ဧမှတ်အဆောင်သနား တော်မြတ်ခံရသူ

မင်းကျော်သီဟသူ	၁	ငွေသံတော်ဆင့်ဟောင်း
မင်းတင်ကျော်သူ	၁	ငါးကြင်း
မင်းထင်ရာဇသူ	၁	ငွေပုံကြင်း
မင်းကျော်သီရိ	၁	ငွေငါးကြင်း
မင်းလှသီဟသူ	၁	ငပု ကြင်း ဝန်ထောက်ခန့် ၅မှတ်တက်
မဟာသီရိဇေယသန်ဓာ	၁	ငဝင်း နား ခံပြောကြိုး မှား
နေမျိုး မင်းလှကျော်ထင်	၁	ငရန်အောင် ကြင်း စမြောင်မှား
နေမျိုး သီရိရာဇကျော်ထင် ပေါင်း	၁	ငဝန် ဘောင်ဝန်ထောက် ၅မှတ် တက် ၈

သံတော်ဆင့် မင်းကျော်သီဟသူ၊ မင်းထင်ကျော်သူ၊ မင်းထင်ရာဇသူ၊ မင်း
ကျော်သီရိ၊ မင်းလှသီဟသူ၊ နား ခံပြောကြိုး မှား မဟာသီရိဇေယသန်ဓာ၊ စ
မြောင်မှား နေမျိုး မင်းလှကျော်ထင်၊ ဘောင်ဝန်စာရေးကြီး နေမျိုး သီရိ
ရာဇကျော်ထင်တို့ကို ဗေဒင်း ကတ္တီပါနီ၊ ရွှေသား ပန်း၉၊ တမာရွက် ထောင်
၉၊ ရွှေနား ထောင်း ကြက်ရင် အနား ဆူး၂ဆယ်၊ ကတ္တီပါ ဝတ်လုံ၊ ဘဲရုံ၊
ရွှေဖျင်ဒိတဆင့်တပ်၊ ဘွဲ့ဖြူ ရွှေခြေတံ၊ ရွှေစလွယ်၉သွယ်၊ ဓမောက်တို ရွှေဝိန်း၊
ရွှေကုံး ၊ စိန်ထောင်၉၊ ရွှေထိပ်၊ ရွှေထွတ်၊ ၄က်မနား စိန်ပွင့်၁၂၊ ပါး ကါ၊
နား ကာ၊ ရွှေကာ၊ နဖူးကာ၊ မောက်ဂူ၊ ပါလည်ကွေး ကတ္တီပါနီ ယက်ပျား
သတ်၊ မျှားတို ကတ္တီပါစိမ်း ယက်ပျား သတ်၊ မျှားဖူးညှို ကတ္တီပါနက် ယက်ပျား
သတ်၊ ထွမ်းခွက်၊ လဘက်အိုး ၊ တကောင်း ဗိတ်ရွှစ် ထောင့်၊ ကွမ်းလိပ်ခုမြွှာ၊
ငွေထွေး အင်၊ ခါး အဆောက်၊ ကတိပါနက်မွမ်း ၊ ရင်း ဖျား ၊ ခွေး မ၊ ခွေး
ငယ်၊ သံပတ်ရတန်၊ ရွှေသား ကျောက်အိမ်ပါ၊ ထီး နီ၊ ရွှေ ညောင်ရွက်တဆင့်၊
ညောင်ရွက် ရေ၁၂ အောရွက်၊ အထွတ် ရွှေ၊ ကျိုင်း ရွှေထွတ်၁၊ ထမ်း စင်၊ တလဲ၉

ဝန်း ၊ ဘိနပ် ကုလား ပန်း ၊ အိမ် ညောင်ရွက် ၊ အတွင်း ကုလား ပန်း ၊ ဘောင်ထိပ် ဘဃောင်း ပွင့် ၊ ခါး ပန်း ၊ ကမ္ပတ် ၊ ကြာနု ၊ တမြိုခြေး ၊ ကမ္ပတ် ၊ အတွင်း ပြင် ပွတ်ခြမ်း ၊ စက် ဘီလူး ခေါင်း အတွင်း ကြယ်နား ကုလား ပန်း ညောင်ရွက် ၊ တမြိုခြေး ၊ ကြက်ရုင် ကုလား ပန်း ၊ အိမ် ညောင်ရွက် ၊ အတွင်း ကုလား ဝန်း ၊ ထောင့် ကျေး စေတီငှ ၊ အဖြေမြင်း နား ၊ လျောက် ၂ ပန်း ၊ ထုပ်ဒုဝန်း ၊ ထု ပြောက် ၊ အနီယုတ် ၊ ခါး ပန်း ၊ စက်မှာ လက်ဝဲလက် ယာ ဒုဝန်း စီ ၊ နောက် ၂ ဝန်း ၊ ဒွေ့တဝန်း ၊ စက် အတွင်း ဆင်စွယ်ကြယ် ၊ စက်နား ညောင်ရွက် ဆင်စွယ် ၊ ကြက်ရုင် ကုလား ပန်း ၊ အိမ် ဆင်စွယ် ၂ တန့် ၊ လည်သီး ဆင်စွယ် ၊ မှော်သေး ၊ ကျေး စေတီငှ ဆင်စွယ်တပ် ၊ တောင်ထိပ် ၊ ဘဃောင်း ပွင့် ၊ ချက် ဆင်စွယ် ၊ မြင်း ကကိုင်း ၊ ညောင်ရွက်ရ ၊ သံပရာခွံ ၊ သံပရာခွံ ၊ ယက် ဘောက် ၊ ကတောင်ခွဲ ၊ ဆက် ပါး တာ ရွှေဇဝါပိန်း ၊ နင်းနွင်း သိပ် ၊ အိမ် မြောင် ၊ ရုင်ပတ်ကွင်း ငွေဇဝါ ၊ ကတောင် ရွှေရေး ၊ စာမရိုရုပ် ပန်း ခကိုကိုက် ၊ အနား သံငုံ ရွှေပိန်း ၊ ဦး ခက် ၊ ထိပ်ဆောင်း ၊ မြိုးဖြန်း ၊ ရုင်ပတ် ၊ သက္ကလတ်ကြိုး ရွှေကြယ်တပ် ၊ စီး နှီး သက္ကဒန် ၊ သက္ကလတ်တင် ရမ်း စက်ရွန်း ဒုဆင့်သနား တော်မူသည် ၊ စာချွန်ရေး မြဲရေး ၍သွင်း ။

အမှတ်မဂ္ဂီဗေဒင်း ကဏ္ဍ ပါနီ ရွှေသား သနား တော်မြတ်ခံရသူ

မဟာသီဂီစည်သူ	၁	ဝက်မစွတ်မြီစား
မင်း လွသီဂီနော်ရထာ	၁	ဖြိတ်မြိုဝန်
နေမျိုး မင်း ကျော်	၁	ယေး မြိုဝန်
မဟာမင်း လွ နော်ရထာ	၁	ကျိုင်း တုံတပ်ဦး ချုပ်
မဟာမင်း လွယကြိန်	၁	ငသူ ဟံသာဝတီ ရေဝန်
မဟာ ကျော်ထင်သီဟသူ	၁	ငပု ၄င်း
မဟာ ကျော်ယင်သီဟသူ	၁	ငအောင်း မိုး နံနား ခံ
နေမျိုး ကျော်ထင် နော်ရထာ	၁	ငရေး တောင်ဘက်တိုက်ဝန် ဟောင်း
ပေါင်း	ဂ	
စုစု	၂၁	

အချပ်

အမှတ်နှင့်သနား တော်မူရင်း ၈၄

နောက်သနား တော်မြတ်ခံရသူ ၃၆

ပေါင်း ၁၂၀

ဗေဒင် ဘဲ၊ ရွှေသား သနား တော်မြတ်ခံရသူ

နေမျိုး ကျော်ထင်စည်သူ	၁	ငနတ်ပေး	သံတော်ဆင့်
နေမျိုး ကျော်ထင်ရာဇာ	၁	ငငြိမ်း	၄င်း
မင်း ထင်ရာဇာ	၁	ငမော့	၄င်း
မင်း ကျော်ရာဇသူ	၁	ငမင်း	၄င်း
မင်း လှဇေယျကျော်	၁	ငရွှေ	၄င်း
နေမျိုး ရာဇသီရိ	၁	ငမြတ်မင်း	၄င်း
နေမျိုး ကျော်စွာစည်သူ	၁	ငမြတ်ဖြူ	နား ခံ
နေမျိုး ရာဇဇေယသူ	၁	ငဦး	၄င်း
နေမျိုး နန္ဒမိတ်ရွှေတောင်	၁	ငကို	၄င်း
နေမျိုး နန္ဒသူရ	၁	ငရှော	စာရေး ကြီး

ပေါင်း ၁၀

သူဌေး ကတိုပါ၊ ရွှေသား သနား တော်မြတ်ခံရသူ

ဘောဂပုညသူဌေး	၁	ငသာ	သူဌေး သွေး သောက်ကြီး

ပေါင်း ၁

အမျိုး ဘဝသာဂတိုပါ၊ ရွှေသား သနား တော်မြတ်ခံရသူ

မဟာစောသုဒတ်	၁	စောသုဒတ်	ယိုး ဒယား မင်း သား

ပေါင်း ၁

စုစု ပေါင်း ၁၃၂

(မျိုး ကြည့်၊ ပု၊ ၆၀၉)

လက်နက်နိုင်ငံ တော်ဖြစ် သောကိုင်း တော်ပြည် တော်သည်ဘုရား အမှူး ရှိ သော ရတနာသုံး ပါး တည်ရာသာသနာ တော်စည် (ပင်) ထွန်း (လင်း) ပြန့်ပွား၍ ပြည် ထောင်ရာစင်း အမင်း မင်း တို့ဦး ညွှတ်ရာတိုင်း ကြီး ပြည်ကြီး ဖြစ်သည်၊ ငါအသျှင်ဂေါတမ်မင်း မြတ်သည်သဏ္ဌာန်အပေါင်း တို့အစီး အပွါး များ စေခြင်း လောကဏ္ဍစဋိယအကျိုး ကို ထောက် မြော် တော်မူ၍ ပြည်သူဆင်း ရဲသား တို့အား တရား ရှိရာထိန်း စောင့် ရှောက် တော်မူမည်၊ မှုခွါဘိသိက် မြောက်သွန်း ခြင်း တည်း ဟူ သောကြီး စွာ သောဓိဠာန်သစွာဓိဠာန်ခြင်း ဖြင့်တရား နှင့်အညီ ထိန်း သိမ်း စောင့် ရှောက် တော်မူသည်၊ ဝန်ကြီး အထွင်း ဝန်မှူး တော်မတ် တော်တို့မှာလည်း ယုံမှတ်ခန့်အပ် တော်မူသည့်အတိုင်း တရား ကိုမလွန် စေမူ၍ ကျေး ဇူး သစ္စာ တော်မြတ်ကို စောင့်သိ ရှိ သေစွာအနာဘယာစ သောဂတိ လေး ပါး ကိုမငဲ့မကွက်အ ဖြောင့်အမတ်ထိန်း သိမ်း စီရင်ကြသည်ဖြစ်မှ ပြည်ထဲ လေး မှက် နှာသာယာဝပြောရွှင်မြူး တော်မျိုး ဆင်း ရဲသား ဟိုးကျိုး ဖြစ်ထွန်း မည်၊ တိုင်း ရေး ပြည် ရေး ထိန်း သိမ်း စီရင် ရေး များ ကို ဆွေး နွေး နှိုင်း ရှည် တော်မူ လျှင်ဘုန်း သန္ဓာဂုဏ်မာကြီး မြတ် သောအ လောင်း အလှာတို့ဘုန်း တော်ကံ တော် ထိုက်သည်အား လျော်စွာစိုး မိုး ပိုင်သ တော်မူသည့်တိုင်း တော်ပြည် တော်သည်ထီး ဝံနန်း ဝံအကာမြို့ရွာတိုင်း ခရိုင်နိုင်ငံကျယ်ဝန်း များ ပြား ၍ခရီး သွား ဆုံး မကုန်၊ တိုင်း ကြီးပြည် ကြီး ဖြစ်သည်နှင့်သူ ကောင်း ဖြူ တော်မူသည့်မှူး တော်မတ် တော်လည်း အများ အပြား ရှိကြ၍အညီအညွတ်စိတ်သ ဘောကြထမ်း ရွက်ကြသဖြင့်ကြွယ် ရွှေ တော်မူသ မျှသည်ပြီး ဂုမည်ဖြစ်ပါသည်၊ တရား ကို စောင့်ထိန်း တော်မူသည့် အတိုင်း ဝန်ကြီး အထွင်း ဝန်မှူး တော်မတ် တော်တို့အငဲ့သည်အ လျောက်တရား ရှိရာ ထိန်း သိမ်း စီရင်ကြလျှင်ပစ္စုပ္ပန်သံသရာအကျိုး နှစ်ပါး ပွါး များ အံ့ သော ကြောင့် ထိန်း သိမ်း စီရင်နိုင်သူအရည်ရှိသူကိုအ ရေး ပေး ၍ခန့်ထား သင့်ပါကြောင်း နှင့် မင်း ညီမင်း သား မှူး တော်မတ် တော်တို့တညီတညွတ်ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အ တိုင်း လွှတ် တော်ထွင်မင်း ကြီး သီရိမဟာဥဇနာ၊ မဟာမင်း လွှ ကျော်ထင်တို့ကို ဝန်ကြီး အရာနှင့်စီရင်မြို့စီရင် စေ၊ ကျန်သူတို့ကို ဝန်ကြီး အရာကနှုတ်၊ မင်း ကြီး မဟာမင်း လွှရာဇာ၊ မင်း ကြီး ကျော်ထင်တို့ကို ဝန်ကြီး သီရိမဟာဥဇနာ၊ မဟာမင်း

11 March 1826

ပ္ပ ကျော်ထင်တို့နှင့်ဘက်၍ ဝန်ကြီး ခန့်။

11 March 1826

သဣာရဇော ဝဂရခု (နှောင်း) တခုး လဆန်း ၄ ရက် နေ့နေ့ ခံ ၈ပြဲ့ ကြီး မှူး တွင်ပြန်။

(တောင်ငူခေတ်စာရေး)

I9 April I826

၁၁၀၀ခုတပေါင်း လပြည့်ကျော်၄ရက်၊နေ့ကံလိပ်ကုလား ဗိုလ်တို့သို့ပေး ဂန်လက်မှတ်စာချစ်
ဖွက်ခွေရာ၀၀၀သွင်း စုကာကွင်း၁၀ရွာ၁၀၀ပေး နှင့်ရန်ရှိသည်ကိုရန်ပိုင်ဘီစိုးတို့ရောက်
သည့်ခွေကောင်ခွေတော်မှာ ကိုလယ်ကိုင်း မင်းကြီး မဟာမင်း လွှတ်ကျော်ထင်၊ ကိုဝန်အတွင်း
ဝန်မင်းကြီး မဟာမင်း လွှတ်ဟသူ၊ ဝန်ထောက်မင်းကြီး မဟာသိဟသူတို့ဆင့်ချက်နှင့်သံတော်
ဆင့်မင်း ကျော်သိဂီ၊ စာရေးကြီး နေမျိုး စသည်သူ၊ ရွှေတိုက်စိုး နေမျိုး ကျော်ထင်ရာဇသူ၊
ကုလား စကား ပြန်ငသီ၀တ်ဆုံအာဇာတ်ကုလား ပွဲဆင်း ငမသီသတ်၊ ဘီလူး ကျန်း မြို့သူကြီး
ငရုတ်၊ ငစတို့နှင့်စံတော်ကိုင်ငွေမြို့ကိုခန့်မှတ်စေပြီး လွှင်ကဆောင်မြောင်တိုက်စိုး
ကျော်ထင်ရာဇသူ၊ တိုက်စာရေး ငွေတောင်သိန်ကျော်ဇင်ကိုခန့်မှတ်စေ၊နေ့ကံလိပ်ကုလား
တိုက်စိုး နှင့်စကား ပြန်ငသီ၀တ်ဆိုခိုန်ပေး သည်စာရင်း ၊

I9 April I826

၁၁၀၀ခုကဆုန်လဆန်း ၁၄ရက်နေ့စာရေးကြီး နေမျိုး စည်သူတွင်ပေး သည်စာလက်ခံ၊

သတ္တရာဇာဘဝဂခုကဆုန်လဆန်း ၁၄ ရက်ရန်ကုန်ပြည်မြို့ဝန်ထွင်လက်မှတ်စာချုပ်ထွက်အာဇာနည်လိပ်ကုလား
ဖိုလ်တိုက်သို့(ပဋ္ဌမ) ပေးသွင်း စာ၊

ရန်ကုန်အစိုးရ	တွင်းကုထား၊ကိုတိုပေးငွေ	ငွေချိန်	ကြေးဘွဲ့	မီးနှုတ်	နိဂုံး
၁။ လျှင်	ဒီ တက် ငွေချိန်	၁၀၁၀၀	၁၀၀၈		၁၀၂၀၀
၁။ လျှင်	ဒီဒူ တက် ငွေချိန်	၂၀၁၂	၃၀၈၂		၂၀၄၂၃၂
၁။ လျှင်	ဒီလူ တက် ငွေချိန်	၁၀၀၇	၁၀၈၂		၁၀၂၂၇
၁။ လျှင်	ဒီ တက် ငွေချိန်	၄၀၂၁	၈၀၄၂		၄၁၀၁၄
၁။ လျှင်	ဒီဒူ တက် ငွေချိန်	၂၀၁၆	၆၂ ၃		၂၉၀၇ ၃
	ဒီ	၆၀၄၆	၁၀၀၈၃		၆၂၂ ၇၃
	ဒီဃ့	၁၀၀၀	၃၂၇၃		၁၀၄၀၇၃
	ဒီဒူ	၆၀၃၁	၂၀၁၁၂		၆၂၂၄၃
	ဒီ	၁၀၀၁၀	၄၀၃၃		၁၀၅၅၄၃
	ဒီဂျ	၂၀၂၁	၆၃ ၃၂		၂၀၁၇၂၂
	ဒီ	၁၀၀၆၂	၅၀၃၃		၁၀၅၆၃၃
	ဒီဒူ	၁၀၀၂	၃၂၂၃		၁၀၂၇၂၃
	ဒီ	၆၀၁၂	၃၀၆၃		၆၃၂၁ ၃၃
	ဒီ	၃၀၄၁	၂၁၀၆၃		၃၃၃၄၃
	ဒီဂျ	၂၀၀၆	၁၀၄၆၃		၂၀၅၆၄၃
	ဒီဒူ	၂၀၀၀	၁၀၆၆၃		၂၀၆၆၃၃
	ဒီ	၂၀၀၂	၁၀၂၃		၂၀၆၂၀၃
	ဒီ	၁၀၁၆၃၃	၁၅၀၆၃၃		၂၀၅၀၂၃၃
	ဒီဃ့	၆၀၄၄	၆၆၀၃၃		၆၅၁၀၂၃
	ဒီဒူ	၂၀၁၁	၁၀၆၃၃		၂၀၁၆၂၃
	ဒီ	၂၀၁၀	၆၆၂၃		၂၀၁၆၆၃
	ဒီ	၁၀၀၂	၁၀၂၃		၁၀၂၀၂၃
	ဒီ	၃၀၄၀	၆၆၃		၃၃၄၃
	ဒီ	၃၀၃၀	၆၆၃၃		၃၃၄၃
	ဒီ	၃၀၃၀	၆၆၃၃		၃၃၄၃
၁	ဒီ	၁၃၁၀၄၆	၁၃၁၀၄၆၃		၁၃၁၀၄၆၃
၁	ဒီ တက် ငွေသားချိန်ချိန်	၂၀၆၀၂	၂၀၆၀၂၃		၂၀၆၃၀၂၃
၁	ဒီ တက် ခြေကိုချိန်	၆၆၁၀၂	၆၆၁၀၂၃		၂၀၆၃၀၂၃
	ဒီ ဘျင်၁ဝ ထင်ငွေချိန်	၂၀၂၀	၃၀၂		၃၀၂၀
၁	ဒီဒူ	၁၀၀၂	၁၀၆၂၃		၁၀၁၀၂၃

၁၉ ဧပြီဝင်ငွေကုလားသား တို့ကို (ပဌမ) ပေး သွင်း စု (အဆက်)

	ငွေ ချိန်	ကြေး:သွင်း:	မီး:ရှုတ်	နီတင်
၁၊၊ လျှင် ၁ဒိ တက် ငွေ ချိန်	၁၁၀၃	၁၁၀၃ျ		၁၁၁၃ိ၃ျ
၁ဒိ ၅ျ တက်ငွေ ချိန်	၈၀၃၅	၉၂၄		၈၉၅၉
၉ိ၅ျ တက် ငွေ ချိန်	၁၃၀၈၅	၁၂၄၃ ဲ		၁၄၃၂၈ ဲ
၂ျဲ ကဲ ငွေ ချိန်	၃၀၂၆		၇၃၇ျ	၂၉၅၂၂ျ
၃ျ ကဲ ငွေ ချိန်	၄၀၁၇		၁၁၇	၃၉၀၀
၄ျ ကဲ ငွေ ချိန်	၉၈၆		၃၇၆ျဲ	၉၄၈ ဲ
၅ျ ကဲ ငွေ ချိန်	၇၅၃၁		၃၅၈ ၆ျ	၇၁၇၂၄ျ
၆ျ	၃၇၆၃		၂၁၃	၃၅ ၅၀
၇ျဲ	၂၀၃၅		၁၄၂	၁၈၉၃
၈ျ	၂၀၁၇		၁၄၉၅ျ	၁၈၆၇၅ျ
၉ျ	၂၀၀၇		၁၆၅၅ျဲ	၁၈၄၁၄ျဲ
၉ျဲ	၁၀၁၄		၉၇၂ျ	၉၁၆၈ျ
၁၀ိ	၈၅၁၅		၅၀၁၃ျဲ	၅၀၁၃၉ျဲ
၁ိ၂ျဲ	၉၉၉		၁၁၁	၈၈၈
၁၅ိ	၁၀၀၄		၁၃၀၈ျဲ	၈၇၃ ၇ျဲ
၁၆ျ	၉၉၈		၁၃၇၆ျဲ	၈၆၀၃ျဲ
၁၇ျဲ	၂၀၁၂		၂၉၉၆ျဲ	၁၇၁၂၃ျဲ
၅ိ	၂၀၂၂		၇၁၇၅ျ	၁၃၀၄၅ျ
၅ျဲ	၂၂၃၃		၅၉၃၈ျ	၁၆၃၉၂ျ
၂ိ	၂၀၀၃		၄၀၀၆ျဲ	၁၆၀၂ ၃ျဲ
၃ိ	၂၀၀၄		၄၆၂၄ျဲ	၁၅၄၁၅ျဲ
၃ိ	၁၀၀၃		၂၆၀	၇၄၃
၄ိ	၂၀၁၄		၅၇၅၄ျ	၁၄၃၈၆ျ
၄ိ	၁၈၉၃		၅၅၇၅ျ	၁၃၃၅၅ျ
၅ိ	၃၀၄		၁၀၁ ၃ျဲ	၂၀၂၆ျဲ
၆ိ	၁၀၀၇		၃၇၇၆ျဲ	၆၂၉၃ျဲ
၆ိ	၂၀၁		၇၉၄ျ	၁၂၁၅ျ
၃ျ	၁၁၂၀		၂၈၆၂ျ	၇၃၃၇ျ
၂က်နီ ငွေ ချိန်	၁၃၀၉၀			၁၃၀၉၀
ပေါင်း:	၄၇၂၇၂၈	၃၅၈၀၈	၆၉ ၆၆၇ျဲ	၅၀၁၅ ၆၉၂ျဲ
သနက် ဒဒိဝ ၄၈၀ ဒသချိန်ချွတ်ရန်	၂၁၆၃			၂၁၆၃ိ
ကျန် ငွေ	၄၇၀၅၆၅			၄၉၉၄၀၆၂ျဲ

ငှင်း နှင့်မ ပြေသည်ကို ငွေ တော်က ချိန် ပေး သည်။

ဂန္ဓဝိဇ်အိပ်ထွင်ကုလားတို့သို့ (ပဋမ) ပေးသွင်း စုမပြုသည်ကိုငွေတော်ပေး စာရင်း ။

	ငွေချိန်	ဖိုးနုတ်	နီတင်	ရွှေရည်အနှုန်း	ငွေသင့်
ရွှေနီချိန်	၁၂၂၈ ၃ကျပ်ခွဲ		၁၂၂၈ ၃ကျပ်ခွဲ	၂ ဝိ	၂၅၉၆၇ဝိ
ဖိုးလုံ ရွှေ ချိန်	၃၂၅၆၅မူး	၂၅၃၅ခွဲ	၃၀၀၂၆မူး	၁၈၉မူး	၆၀၉၉၈၅မူး
၇ပဲလုံ	၁၀၀၁၉မူး	၁၃၇၅ပဲ	၈၆၃၅ပဲ	၁၇၂ပဲ	၁၅၇၉၈ပဲ
၈ပဲ	၆၅၁၂	၁၄၁၃၅ပဲ	၇၉၆၉	၁၇	၁၆၀၀၁၂၉မူး
၇မူး	၉၉၆	၁၆၁၆မူး	၈၃၄၅မူး	၁၇ပဲ	၁၇၉၉၈၄
၇ ၅	၆၉၇၀၉မူး	၁၁၅၉၇မူး	၉၄၂၀၆ပဲ	၁၆မူး	၁၈၄၁၃ပဲ
၇မူး	၁၉၀၃၁မူး	၃၀၀၆	၁၂၀၂၄၆ပဲ	၁၆	၂၄၀၄၉၉မူး
၆ပဲ	၃၂၉၈ပဲ	၁၁၉၄၃ပဲ	၂၁၄၃၇ပဲ	၁၃	၄၂၈၇မူး
၆မူး	၃၉၇၁၉မူး	၁၃၈၈	၂၀၈၂၉မူး	၁၂	၄၁၆၉၈
၆ပဲ	၉၂၄၁၉မူး	၄၆၂	၈၇၇၉ပဲ	၁၉	၁၇၉၉၈၈မူး
၆မူး	၉၀၃၄ပဲ	၉၀၃ပဲ	၈၁၃၀ပဲ	၁၈	၁၆၂၆၂၉မူး
၅ပဲ	၄၂၇၈မူး	၁၀၇၁	၃၂၀၇ပဲ	၁၉ပဲ	၆၄၁၇၇မူး
၅မူး	၆၈၃၁	၂၀၄၉မူး	၄၇၈၁မူး	၁၄	၉၉၆၃၄
၃ပဲ	၉၁၂	၄၁၀မူး	၉၀၁၆မူး	၁၁	၁၀၀၃၂
၃မူး ၅	၁၀၀၈မူး	၄၇၉	၉၂၉ပဲ	၁၀မူး	၁၀၉၈၉ပဲ
၈ပဲ ၅	၃၁၁၃မူး	၃၈၉ပဲ	၂၇၂၄မူး	၁၇မူး	၉၄၄၈၆
၅ပဲ ၅	၂၀၀၀	၄၉၀ပဲ	၁၉၉၀၇ပဲ	၁၉မူး	၃၁၀၁၉မူး
၆မူး ၅	၄၀၄	၁၉၃မူး	၂၇၂မူး	၁၂မူး	၉၀၉၀
၃မူး ၅	၄၆၂	၁၉၆ပဲ	၂၆၉ပဲ	၁၁မူး	၉၃၁၃
၅မူး ၅	၁၀၀၂	၂၇၉၉ပဲ	၇၂၆ပဲ	၁၄ပဲ	၁၄၉၂၉
ပေါင်း	၉၃၆၀၀၃ပဲ	၉၄၉၃	၇၀၁၀၆		၁၉၆၃၀၉ ပဲ
				နှစ်ရ ရွှေဘိုးပေါင်ငွေ	၂၀၆၂၉၀ဝိ
ပေးရန် ဓိကား ဒင်္ဂါ ချိန် စိကာ ဒင်္ဂါ ဖိုးအောင်ရှက်နှိ ခဝိ လျင်မီး ဒိ တက်					၁၈၇၉၀၀ဝိ ၁၈၇၅၀၀
				နှစ် ရ	၂၀၆၂၉၀ဝိ

အင်္ဂလိပ်ကုလား ဗိုလ်နှင့်စကား ပြောဆိုရ် ငွေ ငွေရှိန် ပေး ဂျာအရပ်ရပ် ပေး သင့်သူတို့ကို
ကျိုး ငွေနှင့်အရပ်ရပ် ပေး သုံး ရန်ရှိသည်ကိုလယ်ကိုင်း မင်း ကြီး ကျဝန်အတွင်း ဝန်မင်း ၊
ဝန်ထောက်မင်း မဟာသီဟသူကို့ဆင့်ချက်အတိုင်း ပေး သုံး သည့် ငွေ ငွေစာရင်း ၊

ဘဝံလိပ်ကုလား ဗိုလ်တို့သို့ ရွှေ ငွေ ရိုန် ပေး စည်အရပ်ရပ် ပေး သင့်သူတို့ကို ပေး ၊

	ငွေကဲ	ငွေချိန်	မီးမျက်	ရိုတဝှ
အစိုးတော် ကုလား ဗိုလ်တို့ ကို ပေး ရန် လက်ဆောင် သစ်ကြား သီး၊ သိန်းဆေး သီး၊ တစ္ဆတ် တယ် ကြဲ ထော ပတ် ပျား ရည် ဝယ် ရန် မဟာ နန္ဒ ဝန် ဥယျာဉ် တော် မှူး ကို ပေး		၁၁၅၅ ရူပီ	၄၀၈ ဂျာ	၇ ရွှေ ၁
အင်္ဂလိတ် ကုလား ဗိုလ် တို့ တဆက် သည် မြင်း ၄ ကောင်း ထိမ်း သည့် မြင်း ထိမ်း ကုလား တို့ ကို ပေး ငွေ	၇၀	၁၀	၄၃၂	၅၉၉
ဆင်ခန့် ကုလား ပွဲ ဈေး၊ စီကျူး၊ ငနေ တို့ ကို ပေး ငွေ	၂၅	၁၈၀	၃၆	၁၄၄
သက္ကယော် အဲကြွယ်ပ ကိုပေး ရွှေသိန္ဓ ကျောင်းသား ဈေး အင်္ကျီ ကို :	၆၀	၈၀	၃၀	၅၀
ဘုပ ဆေးညွှန်းသတ် ကို ပေး ပန်း ပုဆို : ၁ အာဘို :	၆၀	၃၂	၁၂	၂၀
မင်္ဂလာ သတ် ကို ပေး ပန်း ပုဆို : ၁ အာဘို :	၆၀	၃၂	၁၂	၂၀
ဇော ဆေးညွှန်းသတ် ကို ပေး ပန်း ပုဆို : ၁ အာဘို :	၇၀	၃၄	၁၄	၂၀
ဇဂ နေတာ ဆေးညွှန်း ကို ပေး ငွေ	၇၀	၃၄	၁၄	၂၀
အင်္ဂ ဇော ဆေးညွှန်းသတ် ကို ပေး ငွေ	၇၀	၃၄	၁၄	၂၀
ရေ ကြောင်း ဗိုလ် ကို ပေး ပန်း ပုဆို : ၁ အာဘို :	၇၀	၃၄	၁၄	၂၀
ဈေးတိုက် စိုး ကို ပေး ပန်း ပုဆို : ၁ အာဘို :	၇၀	၃၄	၁၄	၂၀
ဈေး ကား ပြန် ငရွှေသား ကို ပေး ငွေ	၇၀	၁၇	၇	၁၀
ဈေး ကား ပြန် ငဉ့ ကျူး ကို ပေး ငွေ	၇၀	၁၇	၇	၁၀
ဈေး ကား ပြန် ကုလား ကလေး ကို ပေး ငွေ	၇၀	၂၅၅၂	၁၀၆၂	၁၅
ဈေး မှူး ဈေး ကား ပြန် ကို ပေး ပန်း ပုဆို : ၁ အာဘို :	၇၀	၃၄	၁၄	၂၀
တပ်ဦး ဗိုက် ဖိုက် မော် ကို ပေး ပန်း ပုဆို : ၁ အာဘို :	၇၀	၃၄	၁၄	၂၀
ရွှေခန့် ပွဲ ဈေး တို့ အကြောင်း သင့် ကြောင်း ကို ပေး	၇၀	၂၅၀	၁၀၅	၁၄၇
ရွှေ ကျည်ရန် အား ဘို : လတ် ချား ဘို : ပေး ငွေ	၂၅	၁၁	၄၂	၆
ပေါင်း :		၁၀၀ ရူပီ	၃၆၅	၅၄ ဂျာ
ဆရာ ပရိတ် ကို ပေး ငွေ		၃၄၀	၁၄၅	၂၁၁
ဆက်		၁၃၆၅ ရူပီ	၅၁၀	၃၅ ရွှေ

ရွှေခန့် ကုလား ပွဲ ဈေး တို့ ကို အကြောင်း သင့် ကြောင်း ရွှေ ရွှေချိန် ဘာ ရှိ	ရွှေချိန်	မီးမျက်	ရိုတဝှ	ရိုန်	ငွေ သင့်
	၅၀	၁၂	၃၀	၂၀	၆၀ ရွှေ
ဆက်					၁၈၁၅ ရူပီ

(ပဌမတစ်ဖွဲ့က) ရန်ကုန်ဆိပ်သို့ ရောက်သည့် ဘွဲ့တော်ဘွဲ့ကောင်များ က အရပ်ရပ်ပေး ဆဝ သည့် စာရင်း ခွဲပါ၊

	စဉ့်ကြီးမြို့	ကြောင်းသွင်း	မီးသွေတို့	နီတင့်
အင်္ဂလိတ်ကုလား တို့ကိုပေး:	၄၇၀၅၆	၃၅၈၀	၄၈၀၃	၄၉၉၄၈
အသေးသဲ့:	၁၃၆၁		၅၁၀	၈၅၈ ခဲ
ပေါင်း:	၄၇၁၉၃	၃၅၈၀	၅၃၁၃	၅၀၀၂၆
	စဉ့်ကြီးမြို့	မီးသွေတို့	နီတင့်	ရန်ကုန်:
အင်္ဂလိတ်ကုလား တို့ကိုပေး:	၉၃၆၀၃	၀၅၄၉	၇၈၂၀	၁၅၆၃၀
ယုဒသဲ့ ကို ပေး:	၃၂၃ ဒဲ့	၆၄၄	၂၄၈ ဒဲ့	၅၀၆ ဒဲ့
ကျေးယိ ကို ပေး:	၉၃၀၁၃	၅၇၅	၂၄၃	၄၈၅
ပေါင်း:	၉၅၆၃	၁၅၁၀	၁၀၆၀	၁၆၁၀
အသေးသဲ့:	၆၀	၁၅	၄	၉၅
အသေးသဲ့: နှစ်ရွာ				၁၈၁၀ ခဲ
အင်္ဂလိတ် ကုလား တို့ကိုပေး ဘွဲ့ဌေး နှစ်ရွာ				၂၀၆၂ ၀၀၀
ကျေးယိ ယုဒသဲ့ တို့ကိုပေး ဘွဲ့ကို:				၅၃၉၂ ၈
ကျေးယိ ပေး အထည်ဘို:				၈၅၉၂၆
			ပေါင်း:	၂၁၂၆၈၃၉

လျှော်ရန်	၁၈၄၅၆
လျှော်ရန်	၁၆၀၅၃
ပို ကျန်	၃၉၆

(တဆည့်မြို့ အိုင်ယား ၀၁ ပုရပိုက်)

အင်္ဂလိပ်ကုလား ဗိုလ်တိုဏ် ပေး မှာသည့်စာလုံး

ဆဋ္ဌမဟာသေနာပတိဝန်ရှင် ဂဘ်မင်း ကြီး မတာမင်း ဖွဂုဇာမှာလိုက်သည့်အင်္ဂလိပ် ဗိုလ်မှူး စစ်ကွပ်ကို၊ မြန်မာတိုင်း ပြည်နှင့်အင်္ဂလိပ်တိုင်း ပြည်ရန်စစ်မတိုင်မြေပြင်မီးကြသည့်၊ ဝန်ကြီး မင်း ကြီး မဟာမင်း ဖွဂုဇာကို ဇအောက်တ လျှောက် တောင်တမြင်မြို့ကျေး ရွာသာယာ ကြီဝပေါ အောင်ဟံသာဝတီမြို့ကအုပ်ချုပ်ရုံ နေစိုရင် စေ၊ အလှည့်ခွဲသနား ဇတ်ခံရုံမပါ ကျန်လပ်သည့်အင်္ဂလိပ်ဗိုလ် ဘော်ဂသတ်ဖွန် ကြေမြင်၊ သာဂကုစ်တို့ကိုလည်း ခွဲသနား တော်ခံ စေ၊ ဘုရား ဆဓိန် တော်မြတ်ကိုဦး ထိပ်ထက်ဆင်ဖွက်ရသည့်အတိုင်း ဖွေဘဝါး တော်မြတ် အောက်က သဘ္ဘရာဇ်ဘဝဂဝဂခုကသုန်လပြည့် ကျော်၉ရက် နေစုန်ထွက်ခဲ့ရှင်း၊ 29 April နှစ်ယုန်လဆုန်း ဂရက် နေ I3 May I826 မြသမြို့ဆိပ် ရောက်သည်၊ ဂန္ဓဗိုဆိပ်တွင်အင်္ဂလိပ်တို့ဂိတ်တို့နှင့်စာချုပ်ဂတိတ်ရှိသည့်အတိုင်း ပေး ဂန်ဖြေများ ကိုမြစ်စည်းမြို့ကျေး ဖွဲ့များ မှာပြက်ပြဟ္ဍ တောအုံခိုခို နေထိုင်သူတို့ကိုသိမ်း ယွင်း ပြုစုပြီး ဘွင်ဆင့်ဆို ဂဘင်း ခံရာဂန္ဓဗုံသည့် ဖြဖြဖြဖြ များ နှင့်ဝန်ထောက်နေမျိုး မင်း ကော်၊ ပြည်မြို့ဝန်မဟာမင်း ဖွစည်သူ၊ သာယာဝတီမြို့ဝန်မဟာမင်း ကော်နော်ရထာတို့ကိုရန်ကုန် မြို့ခန့်ထား ဆင့်ဆို ပေး ယွင်း လာစေသည်၊ နောက်ကိုလည်း အဆက်မပြတ် ပြေလည် အောင် ပေး ပို့လာစေမည်အလှည့်ခွဲသနား ဇတ်ခံရာမပါကျန်လပ်သည့်အင်္ဂလိပ်ဗိုလ် ဘော်ရထတ်၊ ဖွန်ကြေမြင်၊ သာဂကုစ်တို့ကိုသနား ဂဘ်ခံစေရန် ဂဖွသား ခွဲမှား နှင့်တံသာဝတီမြို့အခွန် ဝန်ဇနေမျိုး သိဂီစည်သူအဆောင် တော်မြဂုဇာသူရ ကော်ထင်တို့ကိုအတပ်ခန့်ထား လာစေသည်၊ ရောက်ဖွင် ကြား ရင်း ကွန်ရင်း ကဲ့သို့ယုံမှတ် ဂဘ်မှုဖွဲ့ ခြီး မြွောက်ပြုစု တော်မူသည့်ခွဲကို ကျေင်း မွန်ဂို သေစွာနောခံ၍ခွဲခံရမည့်အကြောင်း ကိုမှာလိုက်သည်။ I4 May I826 ဘဝဂခုနယုန်လဆန်း ဂရက် ဂနေ့ပြည်မြို့ဆိပ်တွင်ဖွန်ခွန်ဝန်ဇနေမျိုး သိဂီစည်သူသို့ ပေး အပ်သည်၊ ဂင်း မှာစာကိုအထက်ကနည်း ဂရး မြဲ ရေး သည်။

(တဆည်မြို့ ဆိုင်ယား ဖွဘ ပုဂုံကိုက်)

မဟာသူရနော်ရထာ	Sir Archibald Campbell	(Desai I939, I72 n.3)
မဟာဇေယသူရ	John Crawfurd	(Desai I939, I72 n.3)
မဟာဇေယရာဇနော်ရထာ	Major Henry Burney	(Desai I939, I72)
သိဂီရာဇနော်ရထာ	Captain George Burney	(Desai I939, I55)
သာဂကုစ်	? Sarkies Manook	

ဆင်္ကလိပ်ထံတိုလ်ထံ ၎င်း မှာသည့်စာလွှဲ

အဋ္ဌမဟာသေနာဓိပတိဝန်ရှင် ကောင်မင်း ကြီး မင်း မဟာမင်း ဘုရားဘာမှာလိုက်သည်
ဆင်္ကလိပ်တိုလ်မှူး စစ်ကွပ်ကို၊ ကိုင်း ကြီး ၂တိုင်း ပြည်ကြီး ၂ပြည်အရှည် ၎ပါင်း အကျယ်တဝှမ်း
အောင်ရန်ငှါ ဆွဲခေါ်ဝင်ရောက်စေရန် ဝံတီထား ရွာ ၎င်း ကမ်း ပြေဘုံ ပြေငြိမ်း ရှိကြသည်အတိုင်း
ဝန်ထောက်နေမျိုး မင်း ကော်၊ ပြည်မြို့ဝန်မဟာမင်း ဘုစည်သူ၊ သာယာဝတီမြို့ဝန်မဟာ
မင်း ကော်နော်ရထာတို့ကို ၎င်း ကမ်း ဂန်ဒွေများ နှင့်ခန့်ထား ပေး ပို့လာသေည်၊
ရောက်သွင်တဦး ကိုတဦး မိတ်ဆွေအဖြစ်ယုံကြည်သင့်ကြသည် နှင့်အညီမှတ်သား သိမ်း ယူမည်အ
ကောင်း ကိုမှာလိုက်သည်။

(သဏ္ဌာဇ်) ၁၁၀၀ခုနှစ်လပြည့် ကော်ဂုဂုက် ၎င်းတို့ ၁၀တိုမြို့ဝင်ဝန်ထောက်တော်
နေမျိုး မင်း ကော်ကိုအပ်သည်၊ ၎င်း မှာစာကိုဆထက်ကနည်း ရေး မြဲရေး သည်လည်း။

(တဆည်မြို့ နိုင်ငံသား ဝေါဟာရ ပုဂ္ဂိုလ်)

ရန်ကုန်စာချစ်အတိုင်း အင်္ဂလိပ်ဘုရင်ကြီးရဲ့ ၁၀၀၀ ပေး ရန်ကုန်သားအနက်ပဋိမတစုတွင် ၁၀၀
ဂွမ်းကိုရောင်းဝယ်ခြင်းပြီးသည်၊ ဒုတိယတစုတွင် ၁၀၀ ပေး ရန်ကုန်သားကိုရောက်၁၀၀
မတွေ့မီရန်ကုန်မြို့ရောက်သွား၍ပေး ရမည်၊ ဟံသာဝတီမင်း ကြီး ၊ မင်း ကြီး မဟာမင်း
ဖွားတော်မိန့်ချက်အတိုင်း သတ္တုရာဇာဝဂ်၁၀၀ခုပဋမပိဋကလွန်း ဘုရင် နန်းတစ်ဆင့် တော်သလင်း
လွန်း တရုတ်နေတိုင်ရန်ကုန်မြို့အာဂာစရိတ်တွင်ဝန်ထောက်နေမျိုး မင်း ကော်၊ ပြည်မြို့
ဝန်မထာမင်း ဖွားစည်သူ၊ သာယာဝတီ၊ ပန်း တောင်း ၊ ကြံခင်း ခုမြို့ဝန်မဟာမင်း ကော်
နော်ရထာ၊ ရေဝန်နေမျိုး နော်ရထာကော်စွာ၊ ဒေး ဝန်ထောက်နေမျိုး မင်း ကော်၊
အင်္ဂလိပ်ကြက် တောင်ဖိုလ်ဘုရဿတိုကဲ့သို့သူကုလား တိုက်စိုး ၊ မြို့စယ်နိုင်ငံစစ်၊ ဆိုရင်းကိုင်
ကာလိပက်စပ်၊ စကား ပြန်ငယ် ဝေတွဲအနုံ့အညီတွင် ရွှေဘဝါး တော်ဆောက်ကတို့ ရောက်သည်၊
ရွှေဘိုး ကျောက်ဘိုး ပါဒွေပုဂံအောက်မြစ်စည်တလောက်၊ ငောင်ဒူး၊ စစ်ဘောင်း ၊ ဒွန်
ကုဒ်၊ ကျောက်ဇမ်၊ ငောင်စည်ခုနစ်မဂ္ဂင်မြို့ရွာ ငောင်း ရဒွန်ဒွေများ ကအကဲအမွေ
ဂိုရာဂရန်ကုန်မြို့နေပွဲစား ရေး စိန်ဝင်း ၊ ငဒွန်စံ၊ ငကောင်း ဇိုကိုန္ဒတ် ငဒွေး ဂျင်အင်း
ရောက်စာရေး ငဇယ ကော်ထင်နော်ရထာ၊ တိုက်စာရေး ငဒွေမှန်၊ စာရေး နရာဇ
ယတို့ကိုရှိန်ဇွယ် ငစရဲကုလား တိုက်စိုး မြေး စယ်နိုင်ငံစစ်၊ စကား ပြန်ငယ် ဝေတို့သို့ရှိန်သွင်း သည်
ဒွေကိုဘဂဂခုတော်သလင်း လပြည့် ကော်ဂုဂုတ် ငနေ့ ဝေး ငရောက်စာငရေး ငဇယ ကော်ထင်
နော်ရထာတင်ပေး သည့်စာရင်း ။

အာကာစရိ Jacob Agazar

(ဒုတိယ ပေး စုဏွက်) သဗ္ဗရာဇ် ၁၁၈၈ ခု တော်သလင်း လပြည့်ကျော် ၅ ရက် ကြာသပတေး ဖိုက်စိုး
မြို့စယ်နီကပ်စင်သို့ ရှိနှံသွင်း သည့် ငွေစာရင်း ။

မြို့တော်ငွေတလေး	ငွေချိန်	ကြေးသွင်း	နှစ်ရု	မီးနုတ်	နီတင်
ဘဝိလျင်ဒိတက်ငွေချိန်	၆၇၂၁၂၅၃	၆၇၂၁၅၇	၇၃၉၃၄၀ ၁		၇၃၉၃၄၀ ၁
စီကာဒမိ ပျားရော့ငွေချိန်	၀၀၅၆	၁၀၅၆	၁၁၆၁၆		၁၁၆၁၆
မဒရပ်ဒ်မိ ပျားရော့၂၅၀၀ မီတ် သင်း ၁၂၃၈ အချိန်	၁၇၆၀၂၃	၁၇၆	၁၉၃၆၂၃		၁၉၃၆၂၃
ရွက်နီ ငွေချိန်	၂၀၅၂၁၄၂၃		၂၀၅၂၁၄၂၃		၂၀၅၂၁၄၂၃
ဒိတဲ ငွေချိန်	၁၃၉၀၂၀		၁၃၉၀၂၁	၃၃၉၀၇	၁၃၅၆၃၀၂
၂ တဲ ငွေချိန်	၁၄၁၇၆၀၇၃		၁၄၁၇၆၀၇၃	၆၇၅၀၅၃	၁၃၅၀၁၀၂
၃ တဲ ငွေချိန်	၂၉၀၄၇၅		၂၉၀၄၇၅	၂၀၂၆၅၃	၂၇၀၂၀၉၃
ပေါင်း	၁၁၈၉၉၈၇၇	၆၇၄၉၄၃	၁၂၅၇၄၈၁၄	၁၂၁၆၇၈	၁၂၄၅၃၁၃၅

မြို့တော် ရွှေက လေး	ရွှေချိန်	မီးနုတ်	နီတင်	ရှန်း	အိုးသင်ငွေ
ရွှေနီချိန်	၂၃၁၀ ၃		၂၃၁၀ ၃	၂၀	၄၆၂၂ ၀
၉ ၃ ၄ ရွှေချိန်	၂၂၅၇	၀၇၃	၂၂၀ ၃	၂၀	၄၄၀၁၃
၉ ၃ ရွှေချိန်	၂၉	၁၄	၂၇၅၃	၂၀	၅၅၁
၉ ရွှေချိန်	၃၇၄၂၂	၃၇၄၂	၃၃၆၈	၂၀	၆၇၃၆၀၅
၈ ၃ ၄ ရွှေချိန်	၂၃၈၈၅	၂၉၈၅၇	၂၀၈၉၈	၂၀	၄၁၇၉၈၅
၈ ၃ ရွှေချိန်	၂၁၉၇	၃၂၉	၁၈၆၇	၂၀	၃၇၃၅၇
၈ ရွှေချိန်	၂၄၇၉၇	၄၉၅၉	၁၉၈၃၈	၂၀	၃၉၆၇၆
၇ ၃ ၄ ရွှေချိန်	၁၂၆၁၉	၂၈၃၉	၉၇၈	၂၀	၁၉၅၆၀၂
၇ ရွှေချိန်	၁၂၄၅၆	၃၇၃၆	၈၇၁၉	၂၀	၁၇၄၃၉၂
၆ ၃ ၄ ရွှေချိန်	၁၈၇၆၂	၆၀၉၇	၁၂၆၆၅	၂၀	၂၅၃၂၉၄
၆ ၃ ရွှေချိန်	၂၀၅	၇၅	၁၄	၂၀	၂၈၀၅
၆ ၃ ၄ ရွှေချိန်	၉၅၆၅	၂၄၆၇	၄၁၀၅	၂၀	၈၂၀၆၂
၆ ရွှေချိန်	၂၉၄၂	၁၁၇၆	၁၇၆၆	၂၀	၃၅၃၁၅
၅ ၃ ၄ ရွှေချိန်	၁၇၉၇	၇၆၄	၁၀၃၃	၂၀	၂၀၆၈၆
၅ ရွှေချိန်	၁၀၃	၅၁၆	၅၁၆	၂၀	၁၀၃၃
၄ ၃ ၄ ရွှေချိန်	၃၇၆၆	၂၈၂	၃၄၈၃	၂၀	၆၉၆၇
ပေါင်း	၁၇၄၁၀	၃၀၀၆	၁၄၄၀၄		၂၈၈၁၆၈
				နှစ်ရု	၁၅၃၃၄၇၃၆

မြစ်ဝင်ဖျိုတွ ဆွေတမေး:	ငွေချိန်	ကြေး:သွင်း:	နှုန်းစု	မီး:နှုတ်ကို	နီတင်
ဒီဃုန်ဒီတက်ကွေ့	၁၅၃၉၆၈၀၃	၁၅၃၉၆၉၂၀	၁၅၆၀၀၆၃၀		၁၅၆၀၀၆၃၀
ဒီကာခင်ကို ဟား:ပြဇ္ဈဝေး	၂၁၀၈၄	၂၁၀၈၄	၂၄၀၂၄		၂၄၀၂၄
ဟန်ဂျင်ခင်ဟား:ပြဇ္ဈဝေး ဒီကာ ၁၅၆၃၄၀၄၀	၃၂၂၀၀၂၂	၃၂၂၀၀၂၂	၃၆၁၀၆၀၂		၃၆၁၀၆၀၂
ဂွမ်းနီ ငွေချိန်	၆၅၂၄၆၅၀		၆၅၂၄၆၅၀		၆၅၂၄၆၅၀
ဒီလဲ ငွေ ချိန်	၁၂၃၁၁၃၀		၁၂၃၁၁၃၀	၃၀၀၀	၁၂၀၃၀၀
၂လဲ ငွေ ချိန်	၇၆၅၂၆၀		၇၆၅၂၆၀	၃၆၂၀၀	၇၂၄၀၀
၃လဲ ငွေ ချိန်	၁၃၆၆၃		၁၃၆၆၃	၂၆၃၀	၁၃၆၆၃

မြစ်ဝင်ဖျိုတွ ဆွေကမေး:	ဝွေ့ချိန်	ဟီး:နှုတ်	နီတင်	နှုန်း:	ငွေသားငှဲ့ နီ
ဝွေ့နီ ချိန်	၁၄၃၂၃		၁၄၃၂၃	၂၀	၂၈၆၀
ငါးဲ ၄% ဝန် ဝွေ့ ချိန်	၁၁၁၃၂	၂၀၂၃	၁၀၈၂၃ ၂%	၂၀	၂၁၆၄၆
ငါး ၄% ဝန် ဝွေ့ ချိန်	၆၀၈၂	၄၃၂	၅၆၂၂ ၃%	၂၀	၁၁၂၄၀
ငါး ဝန် ဝွေ့ ချိန်	၃၀၄၂	၃၁၂ ၄%	၂၈၃၂ ၄%	၂၀	၅၆၆၅၆
၅ဲ ၄% ဝန် ဝွေ့ ချိန်	၁၂၆၀	၁၁၂ ၃%	၁၁၀၆ ၂%	၂၀	၂၂၁၂၀
၅ဲ ဝန် ဝွေ့ ချိန်	၈၀	၀၂၂၀	၇၅၈၀	၂၀	၁၅၁၂
၇ ဝန် ဝွေ့ ချိန်	၃၅၂၀	၇၂၀	၂၀၆၂	၂၀	၅၇၂
၇ဲ ၄% ဝန် ဝွေ့ ချိန်	၁၀၇ ၁	၂၃၂ ၂%	၈၃၂၀ ၂%	၂၀	၁၆၆၃၀၂
၈ ဝန် ဝွေ့ ချိန်	၇၂၄၂	၂၂၃ ၂%	၆၁၀၂ ၂%	၂၀	၁၀၃၃၀၂
၆ဲ ဝန် ဝွေ့ ချိန်	၉၈၂	၃၃၂ ၃%	၆၄ ၄%	၂၀	၁၂၈၀
၆၂ ၄% ဝန် ဝွေ့ ချိန်	၃၇၂	၂၂၂ ၂%	၂၆၂၀ ၂%	၂၀	၅၂၀၄
ငွေ့ချိန် :	၁၁၆၈၂၁	၁၅၇၂၂ ၂%	၁၀၁၀၇၂ ၂%		၂၀၂၀၆၂၂
				နှုန်စု	၁၂၆၀၃၆၂

ဒွေထမံဆျပြ	ဒွန္ဆိန်	ကြော်းသွင်း	နွမ်ဇူ	ဖီးနှုတ်	ဒိုတင်
ဖြိုကော်ဒွကလေ:	၁၁ဂ၉၉၆ဂိုဒ္ဓ	၆၇၃၄ဒိုဒ္ဓ	၁၂၅၇၄ဝဒိုဒ္ဓ	၁၂၁ ၆၇၃ဒ္ဓ	၁၂၄၅၅၁၁ဒိုဒ္ဓ
ဖြစ်ဒှဲဖြိုထွကလေ:	၄၉၇၅၅၀၄ဒ္ဓ	၁၈၈၇၆ဒ္ဓ	၅၁ ၆၄၂၆၇ဒ္ဓ	၇၆၀ ၆၆၃	၅ ၀၈၈၂၀၇၂
လေါင်:	၁၆၈၇၅၂၇ဒ္ဓ	၁၆၃၇၀ဒ္ဓ	၁၇၇၃၈၀၈ဒ္ဓ	၁၉၇၄၂၅၆	၁၇၅၄၁၁၃၇၆
ဒွေထမံဆျပြ	ဒွန္ဆိန်	ဖီးနှုတ်	ဒိုတင်	ဒွန်:	ဒွေသင့်
ဖြိုကော်ဒွကလေ.	၁၇၄၁	၃၀၀ဒိုဒ္ဓ ဝဲ	၁၄၄၀၈ ဒွဲ		၂၈၀၁၆၆	
	၁၁၆၈၂၆	၁၇၇၇ ဒွဲ	၁၁၀၁၀၃၂ ဝဲ		၂၀၂၀၆၂
လေါင်:	၁၈၅၀၀၃	၃၁၆၁၇ ဒွဲ	၂၅၄၁၈၃၂ ဒွဲ		၃၀၃၃၆၂
နွမ်ဇူ					၂၀၆၂၅၀၀
၁၀၅ဃ်ဒွဲ:					၁၈၇၅၀
ဇွင်းကွယ်ဂူ					၁၈၇၁၀၀

(တဘက်ဖြို ဆိုင်ယား ၄၁ ပုဂ္ဂိုလ်က)

ဒေယောပုဂ္ဂိုလ်ထွင် နောက်တပ်ဂ္ဂ ချပ်သည့်စောချပ်၊

ကောက်ကား ရောင်း ဝယ်ခြင်း အမှုနှင့်စပ်ဆိုင်သည်ကိုဘုရြိယတိုင်း ပြည်ကိုအစိုး ရသော ဂုဏ်ကိုတို့ဘုရင်အာဏာလိပ်မင်း ကအရေး ပိုင်ခန့်ထား သောသံတမန်မင်း ကြောပွတ်နှင့်၊ သုနာပရန်၊ တပ္ပဒီပအစရှိ ငါးတိုင်း ကြီး ပြည်ကြီး များ ကိုအစိုး ရတော်မူသောမြန်မာ နေထိုက်ဘုရင်အာဏာမင်း ကအရေး ပိုင်ခန့်တော်မူသော၊ ဆောရှိစား အတွင်း ဝန်မင်း ကြီး သီရိမဟာနန္ဒသုကန်၊ ရွှေခွန်ဝန်အတွင်း ဝန်မင်း ကြီး မဟာမင်း လွှဲသီတသူတို့အာဏာလိပ်

ဘာသာခေါ်သည်ကျောင်းဝင်ပြုခြင်းနာဝင်ဘဲလာဂုဂိုက် နေမြန်မာဘာသာခေါ်သည်ကျောင်း ဝင်ပြုတန်ဆောင်မှုန်း လပြည့်ကျော်ဂုဂိုက် နေ့ရတနာပုရရှိတော်တွင် တွေ့မြင်ကြုံလိုက် မှတ်တမ်းချက်ထား သောစာချပ်ကား ၊ ရန်ကုန်ပွဲဆိုင်တွင်ပြည်ကြီး ပြည်ငယ်ကြီး ခဲ့ပြီသောစာချပ်ကိုဘိုသည့်နှင့်အသိနိုင်ငံပြား အကျိုး စီး ပွါး ဖြစ်စေခြင်း ဘို့ပြည်သူ့ပြည်သား အချင်း ချင်း ကုန်သွယ်တောက်ကား ငရောင်း ဝယ်သည့်အမှုများ ကိုစောင့်မမြုစုခြင်း ကိုအလိုတော်ရှိရှုကြောင်းတိုင်း ကိုအစိုး ရ သောဂုဏ်ကိုတို့၏အာဏာလိပ်မင်း ခန့်ထား သောအရေး ပိုင်သံတမန်မင်း ကြောပွတ်၊ သုနာပရန်၊ တပ္ပဒီပအစရှိ ငါးတိုင်း ကြီး ပြည်ကြီး များ ကိုအစိုး ရတော်မူသောမြန်မာနေထိုက်ဘုရင်အာဏာမင်း မြတ်ခန့်ထား တော်မူသောအရေး ပိုင်ဆောရှိစား အတွင်း ဝန်မင်း ကြီး သီရိမဟာရာဇသုကန်၊ ရွှေခွန်ဝန်အတွင်း ဝန်မင်း ကြီး မဟာမင်း လွှဲသီတသူ၊ ဥဉီး ဂုတနာပုရ ရွှေမြို့တော်ကြီး မြောက်ဒေယောပုဂ္ဂိုလ်မြို့မြစ်ဆိပ်စောကား ပေါ်ပေါက်ထွင်သ ဘောတူပြီး ကြသည့်လက်မှတ် စောချပ်။

ဒုတိယစောချပ်၊ ထိုဆိုယဂုဏ်ကိုတို့၏ဘုရင်အာဏာလိပ်မင်း အစိုး ရသော ပြည်ကြီး ငါးပွဒီပအစရှိ ငါးတိုင်း ကြီး ပြည်ကြီး များ ကိုအစိုး ရတော်မူသောဂုဏ်တော်ကြီး ၂ ပြည် မဟာမိတ်ဖြစ်ရှိကြသည်၊ အာဏာလိပ်မင်း တို့ပြည်ကအာဏာလိပ်လက်မှတ်ရေးထိုးပါသောကုန်သည်၊ မြန်မာနိုင်ငံတော်ကုန်သည်၊ တပြည်ကတပြည်သို့ကုန်အဆင်အလိပ်များ နှင့်အရောင်း အဝယ်ကုန် သန်း လာရောက်လှုပ်ပြည်တံခါး စောင့်ထား မြဲရှိမြဲတွက်အဝင်ကင်း များ တမေး မြဲမေး ရဲ့ကား ငွေမယူစေရ၊ ကုန်စည်များ နှင့်အရောင်း အဝယ်မှန်သမျှကုန်သည်တို့ကိုအဆင်း အတား အနှောင့်အယှက်မရှိဝန်တင်သင်္ဘောနှင့်ဝင်ဆိုက်ရှိ ကောက်ကား ရောင်း ဝယ်သည့် အခွင့်ကိုလည်း ၂ တိုင်း ၂ ပြည်ထွင်ခန့်ထား ရှိကြ သောအရာရှိတို့ကောင်း စွာစောင့်မကြည့် ရှုရှာကောက်အစား မှာရောင်း ဝယ်သည့်ဆိပ်ကမ်း များ ထွင်ထုံး စံရှိရာကောက်ခံပေး ယူသည့်ပြင်အခြား အစား မရှိစေရ၊ ငြိမ်ဝပ်စွာရောင်း ဝယ်ကြစေရမည်။

၂ မှတ်ဒုတိယစောချပ်၊ လွှဲသင်္ဘောများ မှာဝန်း ဝအတွင်း အင်္ဂလိပ်ပေါဂုလက်မှနှင့်တံဆိပ် တသိုက်သောမြန်မာအာဏာတော်ကံရှိသောသင်္ဘောမှစ၍ အောက်လွှဲသောသင်္ဘော သမျှကမြန်မာနိုင်ငံတော်ကုန်သည်၊ မြန်မာအလံတင်၍အင်္ဂလိပ်ရှိဆိပ်သို့ဆိုက်ရောက်သည်ဖြစ်စေ၊ အင်္ဂလိပ်မင်း နိုင်ငံကအင်္ဂလိပ်လက်မှတ်တံဆိပ်ပါသောကုန်သည်အင်္ဂလိပ်အလံတင်၍မြန်မာမင်း နိုင်ငံဆိပ်သို့ဆိုက် ရောက်သည်ဖြစ်စေ၊ အကောက်တော်ကောက်ယူသည့်ပြင်၊ ထွက်သွားသည့်ကာလကင်း အထွက် ၂ ဘို့ ငွေဝတိုသောငါး ရသည်မှတပါး အခြား သောအထွက်ကြေး ငွေမကုန်စေရ၊ ငင်း သဘောသူကြီး က ရောကြောင်း မာလိန်ကိုအလိုအလျောက်မခေါ်မပါမျှော်ရောကောင်း မာလိန်အခွင့်မပေး စေရ၊ သို့သော်လည်း သဘောရောက်သည့်ကာလပင်လယ်ဝ

မှာခန့်ထား သောအရာဒိုက္ခင်ရောက်ကြောင်း သတင်း ကိုတိုင်ကြား ရမည်၊ ဝမ်း ဝအ
တောင်တောင်ကိုအထက်ကိုသာဝိုသမျှ လွှေသင်္ကာများ မှာရန်ဖိုစောချစ်နဝမခန်း ဖွင်
ပါသည့်အတိုင်း ၊ တက်မမခွတ်အမြောက်မချ၊ အင်္ဂလိပ်မြို့ဆိုဝင်ရောက် သောမြန်မာသင်္ကော
နေသကဲ့သို့အနှောင့်အယှက်မရှိဘဲ နေစေရမည်၊ အကောက်တော်မှစ၍ တောက်မြေဆုံး စံရှိသည်
ကိုသာပေး ယူကြစေရမည်၊
ဒုမှတိတိယစာချုပ်၊ တပြည်သား ကုန်သည်တပြည်သို့ရောက်၍ နေထိုင် မှုပြန်ချင်သည်ကာလပြန်
လိုရာပြည်သို့ဝင်း စီး လိုက်လိုရာလွှေသင်္ကော်တွင်း ဝင်း ၊ အင်း အတား မရှိစီး လိုက်စေရ
မည်၊ ကုန်သည်တို့ပိုင်သည့်ဥစ္စာပစ္စည်း များ ကိုရောင်း ပိုင် သောအခွင့်ရှိစေရမည်၊ မ
ရောင်း မချသောဥစ္စာပစ္စည်း အိမ်ထောင်ပရိုက်မှား ကိုအင်း အတား မရှိကြေး ငွေမ
ကုန်ဘဲသွား ရအောင်အခွင့်ရှိစေရမည်၊
ငမှတိစတုဿစာချုပ်၊ အင်္ဂလိပ်သင်္ကော၊ မြန်မာလွှေသင်္ကော်ကုား သွား သည်ကာလ၊ လေမသင့်
သည်ဖြစ်စေ၊ ကြိုး ဝွက်တိုင်တန်ဆာပုက်စီး ကြိုး ပဲ့သည်ဖြစ်စေ၊ ကစ်း နား မှာပုက်စီးသည်
ဖြစ်စေ၊ ဧမထာဂရုဏာတရား နှင့်အညီမြို့အနီး အပါး ဖြစ်လွှင်မြို့နေဝါသား ကုညီဆယ်ယူ
ဂမည်၊ ကုညီဆယ်ယူသည့်အခကိုပုက်စီး သည့် လွှေသင်္ကောအင်အား ကို ထောက်ခံဆ ဂဏ်အသင့်အ
တိုက်အ လျောက်ဆယ်ယူကုညီသူတို့သို့ပုက်စီး သည့် လွှေသင်္ကော်သူကြီး တို့က ပေး ရမည်၊ ပုက်စီး သည့်
လွှေသင်္ကော်မှာကုန်ဝိုင် ငွေသမျှဥစ္စာတို့ကိုဥစ္စာဝွင်ဆို ပေး အပ် စေရမည်။ 17 January I827
သက္ကရာဇ်၁၁၈၈ခုနှစ်သီလပြည့် ကျော်၅ရက် ဂနွေမောင်လတ်ဖွင်ပါ။
သံတမန်မင်း ကြောပွတ် John Crawfurd
(တဆည်မြို့ ဆိုင်ယား ဖွာ ပုရပိုက်)

ရန်မန်အ ပေါင်း ကို အောင်မြင်ရာ သော ဇေယာဘီသိက်အစီအရင်သ ရော ဒယ
ကျမ်း ထွက်အတိုင်း ဘီသိက်ခံ တော်မူသင့် ကြောင်း နှင့်ပညာ ရှိတို့ကဆို ခဲ့ တော်
ဦး တင်ချက်အတိုင်း ဇေယာဘီသိက်ခံ တော်မူမည်၊ ကောင်း မြတ် သော မင်္ဂလာ
အခါနေ့ရက်ကို ရွေး ချယ်၍သ ရော ဒယကျမ်း ထွက်နှင့်အညီခန့်ထား စီရင်ရန်ရှိ
သည်မှား ကိုပြီး ပြေ အောင်စီရင်၊ အခါကိုလည်း သွင်း ။

21 January 1827

သင်္ကရာဇ်၁၁၀၈ခုပြာသိုလပြည့် ကြာ ဂုရက် နေ့နား ခံစ မြောင်မှား နေ
ချိန် ကျော်စွာစည်သူထွင်ပြန်။

(ဆီး ကြည့်၊ ပု၊ ၆၂၈)

သတ္တပါတို့အစီး အပ်ိုး များ စေခြင်း လောကဋ္ဌာစဝံယအကျိုး ကို ထောက် မြော်
တော်မူ၍အ လောင်း အလျာတို့ဖြည့်ကျင့်ဂုက် ဆောင်မြဲဖြစ် သောဂုဏ်ဘာဘိသိက်က
မုဆိုဘိသိက်ကိုသွန်း ခံ တော်မူပြီး သွင်ပြည်သူတို့အား တရား သဖြင့်ထိန်း သိမ်း
စောင့်ရှောက် တော်မူသည်၊ ဘိသိက်ခံခြင်း အကြောင်း အရာအဖျော့ပွတ်ကျမ်း
ဂန်ပါဠိအထွက်အရှိစကား မင်း တို့ဘိသိက်ခံရ သောဂုဏ်ပြက တော့တရား ရှိသည်
များ ကိုဆရာ တော်သင်္ခ တော်မင်း ညီမင်း သား မှူး တော်မတ် တော်မင်း
တို့ငပင်အမတ်ပုဏ္ဏား ပညာရှိလူပညာရှိတို့နှင့် ဆွေး နွေး မှုပ်ိုင်း ရှည် တော်မူရာ
မုဆိုဘိသိက်ခံ တော်မူပြီး သည် နောက်အစဉ်အတိုင်း ဂုန်အ ပေါင်း ကို အောင်မြင်
ရာဇဓာဘိသိက်ခံသင့်ပါကြောင်း ဘိသိက်အကျိုး အာနိသင်အား ဖြင့်ဘုန်း တော်
တန်ခိုး တိုး တက်ခြင်း ၊ အသရေ တော်ကိုပွါး စေလျက်ဂုန်မန်ခပ်သိမ်း ကင်း ငြိမ်း
ရာပြည်ထဲ လေး မျက်နှာသာယာဝပြောအံ့ သောအ ကြောင်း စင်စစ်ဖြစ်ပါသည်၊
သရေဒယကျမ်း ထွက်နှင့်အညီ ဇေယျာဘိသိက်ခံ တော်မူပါမည်အ ကြောင်း နှင့်တ
ညီတညွတ်ထွက်ဆိုကြသည့်အတိုင်း သတ္တရာဇာဝဂဂဂခုတ ပေါင်း လဆန်း ဂရက် ၂ နေ့
ဇေယျာဘိသိက်ခံ တော်မူမည်အခမ်း အနား ခန့်ထား စီရင်ဂုန်ရှိသည်များ ကို
ပြီး ပြေ အောင်စီရင်၊ စာရင်း ကိုလည်း သွင်း ။

5 March 1827

သတ္တရာဇာဝဂဂဂခုတပို့တွဲလဆန်း ၄ ရက် နေ့နား ခံနေ မှုံး မင်း လွှစည်
သူထွင်ပြန် ။

31 January 1827

(မှုံး ကြည့် ၊ ပု ၊ ၆၂၀)

14 February 1827

7 March 1827

ဘုရား သွန်း လုပ် မည် မှာ (သင်္ကရာဇ် ၁၁၈၈ ခု) တ ပေါင်း လဆန်း ၁၀ ရက် နေ့ အခါ ရ ကြောင်း နှင့် ပညာ ရှိ တို့ ဟ ဆို သဲ့ တော် ဦး တင် သည်၊ လုပ် ကြီး ဆောင် ကြီး ဖြစ် သည်၊ အခါ မ ရောက် မီ က ပန်း တည်း ဝန် ကို မေး ၍ အုတ် သဲ့ မြေ ခဲ မ ဖြစ် မှာ း ကို လဲ့ လောက် အောင် ပန်း တည်း ဝန် သို့ ပေး အပ် လုပ် ဆောင် စေ၊ ဘုရား သွန်း လုပ် ပြီး လျှင် မ တာ သ ကျ သီ တ က မ္ဘ ည်း တ ပ် စေ။

14 February 1827

(သင်္ကရာဇ်) ၁၁၈၈ ခု တ ပို့ တွဲ လ ပြည့် ကျော် ၃ ရက် နေ့ အ ထွင်း ဝန် မင်း ကြီး ကျော် ထင် နော် ရထာ ဌေး သဲ့ တော် ဆင့် နေ မျိုး ရာ ဇ သီ ရို မ့ တ် ။

(တက်ဗတို ၄၅၂၁ ရ)

အင်္ဂလိပ်အလံနှင့်ဂုန်ပြိုဆီပင် တော်သူဆိုက် ရောက်လာသည့်သင်္ဘော ကုန်ပစ္စည်းများ (မှာ
အဝင်) အထွက် ကောက်ခံပေး ဆောင်ရသည်ကိုတိုက်စိုး သိဟနေဝဏ်ဘသင်္ဘောကြီး တော်ဝ
ဂါဒသူ၊ ဂုန်သည်ဘူတာတို့အစုံအညီ မေး မြန်း ရေး သည့်စာရင်း ၊
ဂုန်အထည်အလိပ်တင် ဆောင်ဆိုက် ရောက်သည့်ဥပင်တိုင်သင်္ဘော ကုန်ပစ္စည်းအရပ်ရပ် ပေး ဂုန်
ဆောင်မှတ်ရသည့်စာရင်း ၊

သင်္ဘောကြီး လက် ဆောင်စကားနား ပါပုဆိုး	၁
သင်္ဘောကြီး လက် ဆောင်ဥမ္မာတရုတ်အုပ်	၁
သင်္ဘောကြီး လက် ဆောင်ဂျင်ပိတ်အုပ်	၁
သင်္ဘောကြီး လက် ဆောင်ယက်နီကန်ပဝါထည် ရေ	၂
စက္ကူတစ်ရွေးကိုက်	၅၂
ကျောက်သူမြစ်မာလိန်အခွန် တော်ရွေဖြိမာလိန်တွက်ပါ	၂၃၀
အရာဌာနစား စုလက် ဆောင် ရွေးကိုက်	၅။
အရာဌာနငယ်စား စုစကား ပြန်တွက်ပါကိုက်	၁၀၅
အရွာပန်ကန်ပြား ၎ရ	၂၀၀
သကြား ဒိန်	၇။
အကောက် တော်ဆယ်နှုံးတနှုံး၁၀၀လျှင်	၁၀
တိုက်စားအကောက် တော်၁၀၀လျှင်	၂
သင်္ဘောရှင်ကဆွင့်ဦးတင်ဆုပ်လျှင်ကိုက် ရွေးဝါတန်အုပ်	၅
ဂုန်သည်တဦး လျှင်ဆွင့်ဦး ကိုက် ရွေးဝါတန်အုပ်	၁
သင်္ဘောအထွက်၊ မြို့ဝန်မာတရုတ်အုပ်၁	၁
သင်္ဘောအထွက်၊ ရေဝန်မာတရုတ်အုပ်၁	၁
စက္ကူတစ်ရွေးခွန်၎ရး စား ကိုက်	၅၅
(သင်္ဘောအထွက်) မှတ်ချက်မှတ်ပုံအဆင့်စား ပါကိုက်	၅၅
ကြီး စစ်ဝတ်ချည်နီပဝါအုပ်	၁

သက္ကရာဇ်၁၁၀၀ခုနှစ်ပြာသိုလပြည့် ကျော်ဂုရက် နေ့ကောင်ဟန်ဝန်ကောင်း လက်ထွင်ပါ
(တဆည်မြို့ အိုင်ယား ဖွဲ့ ပုဂုံကိုက်၊ ရွှေး တောင်း သုတေသီ)

2 January I827

(ဆုန်း သီး တင် ဆေး ခင် ဆို က် ရော က် သည့်) ခု ပင် တို င် သ ကဲ့ (၁၄ ၁) အ ရ ပ် ရ ပ် ပေး ကု န်
ဆေး ခင် ဖွ က် ရ သည့် စ ာ ရ င်း ၊

သ တ င်း ကြ ား လ က် ဆေး ခ င် တော် စ က် အ နာ း ပါ ပု ဆို း	၁
(သ တ င်း ကြ ား လ က် ဆေး ခ င် တော်) ခ ျ ် မ ာ တ ရ ာ က် ဆု ပ်	၁
(သ တ င်း ကြ ား လ က် ဆေး ခ င် တော်) ၂ ဝ် ပိ တ် ဆု ပ်	၁
(သ ာ င်း ကြ ား လ က် ဆေး ခ င် တော်) ယ က် နှ က နှ် ပ ထ ည် ရ ေ	၂
စ ရိ တ် ဒ ွေ ၂ ဂို က်	(၂၂)
ကျော က် ဆု မ စ် (မ ာ လီ န် အ ခွ န် တော် ဒ ွေ ဖို မ ာ လီ န် ဖွ က် ပါ)	(၂ ၃ ဝ)
အ ရ ာ ဂို စ ား စု လ က် ဆေး ခ င် ဒ ွေ ၂ ဂို က်	(၅ ။)
အ ရ ာ ဂို ဇ ယ် စ ား စု စ က ား ပြ န် ဖွ က် ပါ	(၁ ဝ ၅)
အ ဂ္ဂ ာ ပ န် က န် ပြ ား ဂ ရ	၂ ဝ ဝ
သ ကြ ား ခို န်	၇ ။
အ ကော က် တော် ဆ ယ် နှ စ် တ နှ စ် ၁ ဝ ဝ ဝ ွေ စ်	၁ ဝ
ဂို က် စ ား အ ကော က် တော် ၁ ဝ ွေ စ်	၂
သ ကဲ့ ၁ ွေ စ် က ဆွ ဲ့ ဦ း ဆု န်း သီ း လုံ း ရ ေ	၅ ဝ ဝ
အ ရ ာ ဂို တို က် ို ရ ေ ာ က် လ က် ဆေး ခ င် ဆု န်း သီ း လုံ း ရ ေ	၃ ၆ ဝ
အ ဖွ ဲ့ ဝ ဂို ဖွ က် ဆု န်း သီ း လုံ း ရ ေ	၁ ဝ ဝ
ပြ ည် ဂ ဂို ဖွ က် (၁ ဝ ဝ ဝ) ွေ စ် ဆု န်း သီ း လုံ း ရ ေ	၅
(သ ကဲ့ အ ဖွ က် မြို ဝ န် မ ာ တ ရ ာ က် ဆု ပ်)	(၁)
(သ ကဲ့ အ ဖွ က်) ရ ေ ဝ န် မ ာ တ ရ ာ က် ဆု ပ်	၁
စ ရိ တ် ဒ ွေ စ ာ ွေ ရ ေ း စ ား ၂ ဂို က်	၅
(သ ကဲ့ အ ဖွ က်) မ ွ တ် ခ က် မ ွ တ် ပုံ အ ဆ င့် စ ား ပါ ၂ ဂို က်	၄
က ဲ့ စ စ် ဝ တ် ခ ွ ဲ့ နှ ပ ထ ဆု ပ်	၁

(တ ဆ ဲ့ မြို ဆို ဲ့ ယ ား ဝ ွ ာ ပု ဂ ို က် ၊ ဒွေ း ဟော ဲ့ သု တော်)

ကုန်အထည်အလိပ်တင်ဆောင်ခိုက် ရောက်သည့် ပင်တိုင်သော်ဘွားရပ်ရပ်ပေး တုန်ဆောင်
ခွက်ရသည့်စာရင်း ။

သတင်းကြား လက်ဆောင်ဇတင်စက်အနား ပါပုဆိုး	၁
(သတင်းကြား လက်ဆောင်တော်) ခုန်မဘောရုတက်ဆုပ်	ခ
(သတင်းကြား လက်ဆောင်တော်) ၂ဒဲ့ဖိတ်ဆုပ်	၁
(သတင်းကြား လက်ဆောင်တော်) ရုက်နီကန့်ပထိထည် ရေ	၂
စဂိတ် ငွေ ၂ ဒိုက်	၂၂
ကျောက်ဆူမြစ်မဘလိန်အခွန်တော် ငွေဒို၊ မဘလိန်ထွက်ပါ	၁၇၀
အရာဒိုစား စုလက်ဆောင် ငွေ ၂ ဒိုက်	၅။
အရာဒိုယော်စား စုစကား မြန်ထွက်ပါ ၂ ဒိုက် ငွေ	၁၀၂
အရှာပန်ကန်ပြား ရေ	၂၀၀
သကြား ရှိန်	၇။
အကောက်ကော်ဆယ်ခိုင်တခိုင် ၁၀၀ လျှင်	၁၀
တိုက်စား အကောက်တော် ၁၀ လျှင်	၂
သင်္ဘောရှင်ကဆွင့်ဦး တနှစ်လျှင် ၂ ဒိုက် ငွေ ၁၀ ဒိတန်ဆုပ်	၅
သင်္ဘောအထွက်မြို့ဝန်မဘတရုတက်ဆုပ်	၁
(သင်္ဘောအထွက်) ရေဝန်မဘတရုတက်ဆုပ်	၁
စား ဂိတ် ငွေ စာချုန်ရေး စား ၂ ဒိုက်	၅
(သင်္ဘောအဝွက်) မှတ်ချက်မှတ်ပုံအဆင့်စား ပါ ၂ ဒိုက်	၅
ကင်း စစ်ဝတ်ချသိန်းပထိဆုပ်	၅

(တနည်းမြို့ ဆိုင်ယား ငွေ ပုဂုံကို၊ လွှေး တောင်း သုတေသီ)

ဆုန်း သီး တင် ဆောင်ဆိုက် ရောက်သည့် ၂ပင်တိုင်သင်္ဘောသမ္ဘာရပိရပ်ပေး ကုန်ဆောင်
ဖွက်ရသည့်စာရင်း ၊

သင်္ဘောကြီး လက် ဆောင် တော်စက်အနား ပါပုဇို့	၁
(သင်္ဘောကြီး လက် ဆောင် တော်) ဒုတိယတရက်ဆုပ်	၁
(သင်္ဘောကြီး လက် ဆောင် တော်) ၂ ရံပိတ်ဆုပ်	၁
(သင်္ဘောကြီး လက် ဆောင် တော်) ယက်နီကန့်ပတ်ထည် ၎	၂
စတိတ် ၎ ၂ ကိုက်	၅၂
ကျောက်သူး မြစ်မဂလိန်အခွန် ကော် ၎ ဖွဲ့မဂလိန်ဖွက်ပါ	၁၇၀
အရာရှိစား စုလက် ဆောင် ၎ ၂ ကိုက်	၅။
အရာရှိငယ်စား စုစုကား ပြန်ဖွက်ပါ ၂ ကိုက် ၎	၁၀၅
အရှာပန်ကန်ပြား ရော	၂၀၀
သကြား ရှိန်	၇။
အကောက် ကော်ဒယ်ခိုင်တခိုင်သင့် ၁၀၀ လျှင်	၁၀
တိုက်စား အကောက် တော် ၁၀၀ လျှင်	၂
သင်္ဘောရှင်ကသွင့်ဦး ဆုန်း သီး လုံး ရော	၅၀၀
အရာရှိတို့ကိုလက် ဆောင်ဆုန်း သီး လုံး ရော	၃၆၀
အဖွင်း ဂရီဖွက်ဆုန်း သီး လုံး ရော	၁၀၀
ပြင်ဂရီ (ဖွက် ၁၀၀၀ လျှင်) ဆုန်း သီး လုံး ၎	၅
သင်္ဘောအဖွက်မြို့ဝန်မတရက်ဆုပ်	၁
(သင်္ဘောအဖွက်) ရေဝန်မတရက်ဆုပ်	၁
စတိတ် ၎ စာခွန် ရေး စား ၂ ကိုက်	၅
(သင်္ဘောအဖွက်) မှတ်ချက်မှတ်ပုံအင်္ဂစား ပါ ၂ ကိုက် ၎	၅
ကြီး စစ်ဝတ်ချည်နီပတ်ဆုပ်	၁

(ဇာဆင်မြို့ အိုင်ယား ဖွာ ပုဂုံကိုး ၎ ဟောင်း သုတေသီ)

ကုန်အထည်အလိပ်တင် ဆောင်ဆိုက် ရောက်သည့် (၁) ပင်တိုင်လှေ ၁ မှာ ဆရပ်ရပ်ပေး
ကုန်ဆောင်ရွက်ရသည့် စာရင်း
သတင်းကြား လက်ဆောင်တော်စက်အနား ပါပုဆိုး ၁
(သတင်းကြား လက်ဆောင်တော်) ခြံမာတရုတ်ဆုပ် ၁
(သတင်းကြား လက်ဆောင်ဂတော်) ၂ ဒိုတ်ဆုပ် ၁
(သတင်းကြား လက်ဆောင်ဂတော်) ယက်နီကန့်ပဝါရေ ၂
စရိတ် ငွေ ၂ ကိုက် ၂၂
ကျောက်သူး မြစ်မာလိန်အခွန် တော် ငွေ ဖို မာလိန်တွက်ပါ ၁၇၀
အရာရှိစား စုလက်ဆောင် ငွေ ၂ ကိုက် ၂၅၀
အရာရှိငယ်စား စုစုတား ပြန်တွက်ပါ ၂ ကိုက် ငွေ ၉၀
အရှာပန်ကန်ပြား ရေ ၁၀၀
သကြား ရှိန် ၁၅၀
အကောက်တော်ဆယ်နှုံတနှုံ ၁၀၀ လျှင် ၁၀
တိုက်စား အကောက်ကော် ၁၀ လျှင် ၂
ဧလုပ်ရှင်ကမ္ဘာဦး တဆုပ်လျှင် ၂ ကိုက် ငွေ ၁ ဒိတန်ဆုပ် ၅
ကုန်သည်တဦး လျှင်မှာဦး ၂ ကိုက် ၎ငွေ ၁ ဒိတန်ဆုပ် ၁
ဧလုပ်ထွက်လျှင်မြို့ဝန်မာတရုတ်ဆုပ် ၁
(ဧလုပ်ထွက်လျှင်) ရေဝန်မာတရုတ်ဆုပ် ၁
စရိတ် ငွေ စာရွှန်ရေး စား ၂ ကိုက် ၅
(စလုပ်ထွက်လျှင်) မှတ်ချက်မှတ်ပုံအင်္ဂဒ်စား ပါ ၂ ကိုက် ၅
ကင်း စစ်ဝတ်ချည်နှီပဝါဆုပ် ၁
ဧလုပ် Sloop
(တဆည်မြို့ အိုင်ယား ဝွာ ပုဂုံကို၊ ရွှေး ဖေဘင်း သူတော်)

ဆုန်း သီး ကောင် ဆောင်ဆိုက် ရောက်သည့်(၃)ပင်တိုင်ဇလုပ် ၁ မှာအရပ်ရပ် ပေး ကုန်
ဆောင်ခွက်ရသည့်စာရင်း ၊

သဘင်း ကြား လက် ဆောင် ကောင်းဆုံး ပါပုဆိုး	၁
(သဘင်း ကြား လက် ဆောင် တော်) ခွဲမာတရုတ်ဆုပ်	၁
(သဘင်း ကြား လက် ဆောင် တော်) ၂ ဝဲ့ဝိုက်ဆုပ်	၁
(သဘင်း ကြား လက် ဆောင် တော်) ယက်နှကန့်ပတိထည် ရေ	၂
စကိတ် ငွေ ၂ ကိုက်	၅၂
ကျောက်ဆူး မြစ်မာလိန်အခွန် တော် ငွေမှီမာလိန်ဖွက်ပါ	၁၇၀
အရာရှိစား စုလက် ဆောင် တော် ငွေ ၂ ကိုက်	၂၅၀
အရာရှိငယ်စား စုစကား ပြန်ဖွက်ပါ ၂ ကိုက် ငွေ	၉၀
အရွာပန်းကန်ပြား ရေ	၁၀၀
သကြား ချိန်	၃၅၀
အကောက် တော်ဆယ်ခိုင်တခိုင် ၁၀၀ လျှင်	၁၀
ကိုက်စား အကောက် တော် ၁၀၀ လျှင်	၂
ဆွဲငြိုး ဇလုပ်ရှင်ကအုန်း သီး လုံး ရေ	၅၀၀
အရာရှိကိုကို ရောက်လက် ဆောင်အုန်း သီး လုံး ရေ	၃၆၀
အဖွင်း ဂဠုတွက်အုန်း သီး ရေ	၁၀၀
ပင်တဂိုတွက် ၁၀၀၀ လျှင်အုန်း သီး လုံး ၄ ရေ	၅
ဇလုပ်အတွက်မြို့ဝန်မာတရုတ်ဆုပ်	၁
(ဇလုပ်အတွက်) ၄ ရဝန်မာတရုတ်ဆုပ်	၁
စကိတ် ငွေ ၁ ချောင်း စား ၂ ကိုက် ၄ ငွေ	၅၂
(ဇလုပ်ထွက်လျှင်) မှတ်ချက်မှတ်ပုံအင်္ဂစား ပါ ၂ ကိုက်	၅၂
ကင်း စစ်တက်ချည်နီပတိဆုပ်	၁

ဇလုပ် Sloop

(တဆည်မြို့ အိုင်ယား ဂွေ ပုရပိုက်၊ ရွှေး ဟောင်း သုတေသီ)

ကုန်အထည်အလိပ်တင်ဆောင်ဆိုက်ရောက်သည့်ဝန်း ဝင်ကအထက်ကိုသဘည့်ရောပြင်ဘိုင်
သမ္ပန် ၁ မှာအရပ်ရပ်ဂေပး ကုန်ဆောင်ရွက်ရသည့်စာရင်း ၊

သတင်းကြား လက်ဆောင်ကတ်စက်အနား ပါပုဆိုး	၁
(သတင်းကြား လက်ဆောင်တော်) ဝှံမဘတရာက်အုပ်	၁
(သတင်းကြား လက်ဆောင်တော်) ၂ ငုံဝိက်အုပ်	၁
(သတင်းကြား လက်ဆောင်ထော်) ယက်နီကန့်ပဝါထည် ရေ	၂
စက္ကူတ်ရွေ ၂ ဂိုက်	၅၂
ကျောက်ဆူး မြစ်မဘလိန်အခွန်တော် ရွေ့ဖြိမဘလိန်ဖွက်ပါ	၁၀၀
ဇရာဘွီစား စုလက်ဆောင်တအုပ်လွှင် ၂ ဂိုက် ရွေ့ဂိုတန်အုပ်	၂၀
အရာဘွီငယ်စား စုစကား မြန်ဖွက်ပါဂင်း လွှင် ၂ ဂိုက် ဂိုတန်အုပ်	၁၀
အဘွာဘန်ကန်ပြား ရေ	၁၀၀
သကြား ချိန်	၃၅၀
အကောက်တော်ဆယ်နှုန်းတနှုန်း ၁၀၀ လွှင်	၁၀
တိုက်စား အကောက်တော် ၁၀ လွှင်	၂
သမ္ပန်ဘွင်ကဆွင့်ဦး တအုပ်လွှင် ၂ ဂိုက် ရွေ့ဝဝိတန်အုပ်	၅
ကုန်သည်တဦး လွှင်ဆွင့်ဦး တအုပ်လွှင် ၂ ဂိုက် ဂရွေ့ဝဝိတန်အုပ်	၁
သမ္ပန်ထွက်လွှင်ဖြူဝန်မဘတရာက်အုပ်	၁
(သမ္ပန်ထွက်လွှင်) ရေဝန်မဘတရာက်အုပ်	၁
စက္ကူတ်ရွေစာချန်ရေး စား ၂ ဂိုက် ရွေ့	၅
(သမ္ပန်ထွက်လွှင်) မှတ်ချက်မှက်ပုံဆင့်စား ပါ ၂ ဂိုက် ရွေ့	၅
ကင်း စစ်ဝတ်ချည်နီပဝါအုပ်	၁

သတော်ဘုပင်ကိုင်၊ ၂ ပင်ကိုင်၊ ဇလုပ်သမ္ပန်မှား ထွင်မဘလိန်ကြီး ၊ မဘလိန်ငယ်ကိုကုန်ပါ
လွှင်မဘလိန်ကြီး ကုန်အထည်အုပ်ဘဂဝ၊ မဘလိန်ငယ်ကုန်ရင် ၊ ၂ စုံအုပ် ၂ ၂ ၅၊ အကောက်တော်
မကောက်လွှတ်ရသည့်အထွက်အကောက်သင့်အုပ် ၂ ၂ သင့်သည့်ထွင်မဘလိန်ကြီး ငယ်ကိုမှာအုပ်ရေ
ဘဂယ်ရသည်၊ ဆွင့်ဦး ဂအုပ်တိုက်တော်မှာ ပေး ရသည်။

သမ္ပန် Sampan

(တသည်ဖြူ ဆိုင်ယား ဝွာ ပုဂုပိုက်၊ ရွှေး ဟောင်း သုတေသီ)

သင်္ဘောဧလုပ်သမ္ဘန်များသွင်ပါသည့်ကုန်ဝင်များ ကိုသင်္ဘောက၊ ရတနာပုံတိုက်ဂေါ်သို့သွင်း
သည်မှာကပ်သီးတို့ကသိ ဒဏ် ခြဲထုံး စံရှိသည်၊ ထိုဒဏ် ခမှာကုန်ထုပ်ကြိုး ၁သွင်းအသွင်း ၂ဖိုက်ဘု
ဇထုတ်ကျ၊ သစ်တောကြိုး ၁သွင်းအသွင်း၌ ဖိုက်ဘု၊ ဆုတ်ဘု၊ ဆရက်စသံကြိုး ၁သွင်းအသွင်း ၂ဖိုက်ဒို၊
ဇထုတ်ဒို၊ ဆရက်စသံလက်ဝတ်သွင်းအသွင်း ဘို၊ ဆုတ်ဘို၊ ဆုန်း သီး ၁၀၀၀သွင်း၂ဖိုက်ဘို၊ လွေမှာ
ဘလျောက်ဂေါင်း သွင်းဒို၊ ကပ္ပလသံ ချောင်း ၁၀၀၀သွင်းအသွင်း ၂ဖိုက်၁ဝိ၊ ဆုတ်၁ဝိ၊ ပန်
ကန်လုံး စသည်၁၀၀သွင်းအသွင်း ဘို၊ ဆုတ်ဘို၊ ပန်ကန်ပြား စသည်၁၀၀သွင်းအသွင်း ၁ဘို၊ ဆုတ်
၁ဘို၊ ကျောက်ဆူး ကြီး ၁သွင်းဆသွင်း ဘို၊ ဆုတ်ဘို၊ ကျောက်ဆူး ငယ်၁သွင်းအသွင်း ဘို့၊ ဆုတ်
ဘို့၊ စသည်ထပ်သွင်းသွင်း ကျ၊ ဆုတ်ကျ၊ ဝုံနီအိတ်ထုတ်၊ တယင်းဆေး ဆသေး စုမှာ၁ထုတ်သွင်းအ
သွင်း ၁ံ၊ ဇထုတ်၁ံ၊ ခွံပလွံသီး အိတ်၁သွင်းအသွင်း ၂၂၊ ဆုတ် ၂၂၊ ကုန်သစ်ဘ၁ငယ်၁သွင်းအသွင်း
၁ံ၊ ဇထုတ်၁ံ၊ မွှံဆိုး ၁သွင်းသွင်း ၁ံ၊ ဆုတ်၁ံ၊ သီး ဗုဝ်၁သွင်းအသွင်း ဒံ၊ ဆုတ်ဒံ၊ သွပ်ပြား
ထု၁ဝ၀သွင်းအသွင်း ဘို့၊ ဆုတ်ဘို့၊ ရမြေနီအိတ်၁သွင်း၁သွင်း ၃၊ ဆုတ်၃၊ ဆ၁း ဒိန်၁ဝဝ
သွင်းအသွင်း ကျ၊ ဇထုတ်ကျ၊ သံမဏိစသံပိုင်း ၁သွင်းအသွင်း ဒံ၊ ဆုတ်ဒံ၊ သကြား ဆိတ်၁သွင်းအ
သွင်း ၁ံ၊ ဆုတ်၁ံ၊ ပေး ရသည့်ငွေငွေးမှာ ၂ဘိုက်ငွေကို ပေး ရမြဲထုံး စံရှိသည်၊
ကုန်ဆာတည်းလိပ်မပါ၊ အလွတ်ဆိုက် ရောက်လာသည်သင်္ဘောဧလုပ်သမ္ဘန်များမှာ မှာကုန်ဆာထည်ဆလိပ်
မပါသော ကြောင့်အကောက်ကောင်းသို့ မိုင်တခိုင်တိုက်စား များကိုသာလွှတ်ရသည်၊ ငွင်း ပြင်
ဆောင်ရွက်ရန်များမှာ မှာယခု ရေး သား သည့်စာရင်း ထွက်၊ သင်္ဘော၊ ဧလုပ်၊ သမ္ဘန်နည်း
ပေး ဆောင်ရသည်၊
သင်္ဘောဧလုပ်၊ သမ္ဘန်အတွက်တင် ဆောင်သည့်ကုန်ဝန်များ မှာအကောက်ကောင်ခံယူသည့်စာ
ရင်း ၊
သစ်ပျဉ်မှာ၁သွင်း၀ယ်သူကအခွန်ကောင် ငွေဖိုဒိုကျ၊ ရောင်း သူကငွင်း ငွေဖိုဒိုကျ၎ပေး ရသည်၊
ရှိတ် မှာ၁သွင်းအခွန်ကောင် ငွေဖိုဒိုကျ ရောင်း သူကခံ စေစာချုပ်ရှိသွင် ရောင်း သူကပေး
ရသည်၊ ဝယ်သူကခံ ပေး စေစာချုပ်ရှိသွင်း ဝယ်သူကခံ ရသည်၊
ဒင်္ဂနွယ် မှာ၁သွင်းအခွန်ကောင် ငွေဖိုဒိုကွင်း စာချုပ်ရှိသွင်ငွင်း နှုန်း ပေး ရသည်၊
ဆယောင်း မှာ၁သွင်းအခွန်ကောင် ငွေဖိုဒိုကွင်း စာချုပ်ရှိသွင်ငွင်း နှုန်း ပေး ရသည်၊
ရှာ၁း မှာ၁သွင်းအခွန်ကောင် ငွေဖိုဒိုကွင်း စာချုပ်ရှိသွင်ငွင်း နှုန်း ပေး ရသည်၊
ဖရိလ် မှာ၁သွင်းအခွန်ကောင် ငွေဖိုဒိုကွင်း စာချုပ်ရှိသွင်ငွင်း နှုန်း ပေး ရသည်၊
ဆေး ဒါန်း မှာ၁သွင်းအခွန်ကောင် ငွေဖိုဒိုကွင်း စာချုပ်ရှိသွင်ငွင်း နှုန်း ပေး ရသည်၊
ကသင်ဆီ မှာ၁သွင်းအခွန်ကောင် ငွေဖိုဒိုကွင်း စာချုပ်ရှိသွင်ငွင်း နှုန်း ပေး ရသည်
ဇီး ဆီ မှာ၁သွင်းအခွန်ကောင် ငွေဖိုဒိုကွင်း စာချုပ်ရှိသွင်ငွင်း နှုန်း ပေး ရသည်၊
ဇီး စသီပေါင်း မှာ၁သွင်းအခွန်ကောင် ငွေဖိုဒိုကွင်း စာချုပ်ရှိသွင်ငွင်း နှုန်း ပေး ရသည်၊
ကြေး နီ မှာ၁သွင်းအခွန်ကောင် ငွေဖိုဒိုကွင်း စာချုပ်ရှိသွင်ငွင်း နှုန်း ပေး ရသည်၊
စဉ့်ဆိုး မှာ၁သွင်းအခွန်ကောင် ငွေဖိုဒိုကွင်း စာချုပ်ရှိသွင်ငွင်း နှုန်း ပေး ရသည်၊
သင်္ဘောဧလုပ်သမ္ဘန်ကို ရောင်း ဝယ်ကြသွင်ရောင်း သူကငွေ၁သွင်းအခွန်ကောင် ငွေဖိုဒိုကျ
ပေး ရသည်၊ ဝယ်သူကငွေ၁သွင်ဖိုကျ ပေး ရသည်။

သင်္ကေတလုပ်၊ သမ္ဘန်မှား တွင်မြင်း တင်ရွှေအရပ်ရပ်ပေး ကုန်ဆောင်ရွက်ရသည့်စာ
ရင်း ၊

မြင်း ၁စီး ရွှေမြို့ဝန်မဟတရာကိုဆုပ်	၁
(မြင်း ၁စီး ရွှေ) ရေဝန်မဟတရာ ကိုဆုပ်	၁
စာချုပ်စာရေး စား ၂ ကိုကဲ့ ၄	၀
မှတ်ချက်မှတ်ပုံအဆင့်စား ယို၂ ကိုကဲ့ ၄	၇
(မြင်း ၁စီး ရွှေ) ရေဝန်မှတ်ချက်မှတ်ပုံ ၂ ကိုကဲ့ ၄	၅
နား ခံ ၂ ကိုကဲ့ ၄	၂
တံဆိုး ၂ ကိုကဲ့ ၄	၈
ကင်း စစ်တပ် ၂ ကိုကဲ့ ၄	၉၂
စကား ပြန် ၂ ကိုကဲ့ ၄	၈၂

(တဆည်မြို့ အိုင်ယား ရွာ ပုရိုက်၊ ရွှေ ဟောင်း သုံးတော်)

အခြား ကုန်သည်တို့ ကျောက်ထုပ် ကြေး နှစ်ဆင် လျှော်အရပ်ရပ် ပေး ဆောင် ရသည့် စာရင်း ၊

မြို့ဝန်မဟတရာကာအုပ်	၁
ရေဝန်မဟတရာကာအုပ်	၁
စာခွန်ရေး စား ၂ ကိုက် ၄ ပွဲ	၄
မှတ်ချက်မှတ်ပုံအဆင့် စား ပါ၂ ကိုက် ၄ ပွဲ	၅
ရေဝန်မှတ်ချက်မှတ်ပုံ ၂ ကိုက် ၄ ပွဲ	၅
နား ခံ ၂ ကိုက် ၄ ပွဲ	၂
တံခါး ၂ ကိုက် ၄ ပွဲ	၉
ကင်း စစ်ဝတ် ၂ ကိုက် ၄ ပွဲ	၉၂
စကား ပြန် ၂ ကိုက် ၄ ပွဲ	၉၂

သင်္ဘော မှာတင်သည့် ကျောက်အကျိုး ကိုဖြတ်ရှိ ၄ ပွဲ သလျှင် ၂ ကိုက် ၅ ကျပ်ခြပြတ်တို့ကယူခြံ၊ ကျောက်ထုပ်တံဆိပ်ခတ်ရလျှင်တံဆိပ်ခတ်ခွက် စား ယူခြံ ၂ ကိုက် ၉ ပဲ ရသည် ၊

သင်္ဘော ၊ လှေ ၊ သမ္ဗန် များ ထွင်ပါသည့် ကုန်ကအခြား ဖြစ်ပွားတိုင်း ပြည်မှာ ရောင်း ရန်ပါလျှင် အပေါ်အပါး ကုန်ထုပ်တစ်တာများ ကိုတိုက် တော်သို့ သွင်း ထား ရသည် ၊ အကောက်အစား မရှိ ၊ သင်္ဘောထွက်သည်က ဒလမှကုန်သည်သို့ ပေး အပ် ရသည် ၊ အလေး ကုန်ဝင်များ မှာသင်္ဘော ပေါ်ထား မြဲထား ရသည် ၊ ထွက်သွား သည့်ကာလမှကြည့်ရှု ခြင်းငှာလျှင် စစ်ရှု မည် ၊

8 March I827

သင်္ဘောဝင်ဝင်ဂဂနှုတ်ပေါင်း လဆန်း ၁၁ ရက် နေ့ဝန်ရှင် တော်မင်း ကြီး မှာအစီရင်ခံလွှာ အမြောက်ဗိုလ် ရော်လင်သေည်သို့ ၊ တိုက်နိုး ထိုင်နှင့်ရထားကို စေလွှတ်ပို့အပ် စေမိန့်တော်မူ ချက်အတိုင်း အမြောက်ဗိုလ် ရော်လင်သေည်သို့ပို့အပ်ရမည်ဆို၍ တိုက်နိုး ထိုင်နှင့်ရထားကို စေ လွှတ်ပေး ပို့ စေသည့် စာရင်း ။

(ကဆည်မြို့ အိုင်ဆား ရွာ ပုဂိုက် ၊ ရွှေး ဟောင်း သူကေသီ)

သံတော်ဆင့်မင်း ဖွဲ့ရာဇဝင်၊ ရေဝန်နေမျိုး နန္ဒကျော်ထင်တို့ ချုပ်ခဲ့သည့်စာချုပ်၊ သဏ္ဌာန် June I827
ဘဝဂုဇနယုန်လဆန်း ၁၂ရက် နေ့ထွင်မြန်မာမင်း ကအိုဖြိုယတိုင်း ကိုအုပ်ချုပ်ရေး
မင်း ထံစကား အကြောင်း အရာများ ကို ပြောဆိုရန်သံတမန်အရာနှင့် စလွတ်သောသူသံ
တော်ဆင့်ရတနာထမ်း စင်ကော်မှူး မင်း ဖွဲ့ရာဇဝင်၊ ရေဝန်နေမျိုး နန္ဒသူတို့ဖြစ်သည်၊ I6 March I827
ရန်ကုန်စာချုပ်အတိုင်း တတိယအစုငွေကို (သဏ္ဌာန်ဖော်ဘဝဂဝဂု) တပေါင်း လပြည့်ကျော်၌
နေ့ထွင်ပေး ရန်ကွိသည့်သံတမန်တို့ဘင်္ဂလားမြို့ကူး သွား ရသောကြောင့်ခြင်း ဆိုသည့်နေ့
ထက်ကြား လွန်၍ ဝုန်းကြီးမင်း ကကြက်ဇောဝင်ဗိုလ်ချုပ်မင်း ထံသို့စကား အပြန်အပြောအဆိုအလွှဲအပ်
သည့်အတိုင်း သံတမန်တို့ကိုပြန်၍ စေလွှတ်သည်၊ ဇမော်လမြိုင်မြို့ပိုင်ချုပ်မင်း ထံသို့ ရောက်လျှင်သံတ
မန်တို့ကအထက်စာချုပ်ထွင်ပေး ရန်တတိယအစုငွေများ ကိုနှစ်ကျိုးလျှော့ 4 September I827
ကောင်း လျှင်အခွင့်မပေး ၊ ထော်သလင်းလဆန်း ၁၄ရက် နေ့တိုင် ရောက်လျှင်ပေး အပ်
ဂမသိုဗိုလ်ချုပ်မင်း ကဆို သောကြောင့်သံတော်ဆင့်ရတနာထမ်း စင်မှူး မင်း ဖွဲ့ရာဇဝင်၊
ရေဝန်နေမျိုး နန္ဒသူတို့ ယောက်ကမြန်မာငွေဘုရင်အတွက်တိသဖွယ်နှင့်ယောတူစာချုပ်
လက်မှတ်ရေး ပေး ပါသည်၊ တတိယပေး စုသင့်ငွေစီကဒကိုး ပြား ရေ၂၅၀၀၀၀၀ကိုယခု 6 June I827
စာချုပ်သည့်နေ့ကရက် ပေါင်း ၉၀ဟူသော (သဏ္ဌာန်ဖော်) ဘဝဂုဇနှင့်သလင်း လဆန်း ၁၄
ရက်နေ့ကစ၍ ၂၅ရက်အထွင်း တဝက်ငွေကမလျော့စေရ၊ နောက်၂၅ရက်အတွင်း တန်ဆောင် 4 September I827-29 September I827
မုန်း လဆန်း ၄ရက်နေ့တိုင် ရောက်လျှင်အပြေပေး ပါမည်၊ အထက်ပေး သည့်ငွေများ ကိုနေ 23 October I827
ရက်မကြာမမှီသည်ဆိုင်း လင့်ပေ သောကြောင့်အင်စာရင်း အမှန်အကန် ရောက် အောင်တဦး
နှင့်တဦး ခြင်း ခုံရန်ဖွိကြသည်ကိုသံတမန်တို့ကဂတိစာချုပ်ထား သည့်နောက်ကျန်သည့်ပေး ရန်
ငွေ၂စုထွက်ကိုမြန်မာငွေငွေပေး လျှင်ရန်ကုန်မြို့ထွင်ပေး သည့်ငွေ၊ နောက်စာရင်း ထွက်
သည်အတိုင်း ထွက်စေပေး ပါမည်အထက်ဆိုသည့်ဂတိအတိုင်း ရန်ကုပိစာချုပ်ဖွင့်စတုဿအစုပေး ရန် 29 October I828
ငွေကို (သဏ္ဌာန်ဖော်) ဘဝဂုပြည့် ဂဇော်သလင်း လပြည့်ကျော်ဂုရက် နေ့ဟူသောယခုစာချုပ်သည့်
နေ့ကဂုက်ပေါင်း ၄၁၀တိုင် ရောက်လျှင်အထက်ဆိုသည့်တတိယငွေစုအတိုင်း အရက်ဂဝန့်ပြေလည်
အောင်ပေး ဆပ်ပါမည်။

(တဆည်မြို့ အိုင်ယား ဝွာ ပုရပိုက်)

ရန်ကုန်စာချုပ်ထွင်ကောဒဿမအတိုင်း မှာမြန်မာမင်း ကချုပ်ထား သောလူများ ကိုအချုပ်
ကမ္မမလွတ် သောကြောင့်ဗိုလ်ချုပ်မင်း စိတ်ခုနှင့်ဆိုသည်ကိုသိတဖန်တို့ကချုပ်ထား သည့်လူမဂ္ဂိမသိ
ရပါဆိုပြင်ဗိုလ်ချုပ်မင်း ကချုပ်ထား သည့်လူအများ ကိုစာရင်း ပေး နိုင်သည်ဆိုပြင်သိတမန်
တို့ကဂတိသဒ္ဒါနှင့်စာချုပ်ခံသည်၊ အင်း ဝမြို့ရောက်လျှင်ခြား နား အောင်အသေအချာ
စစ်ဆေး ဒဏ်မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း အာဏာလိပ်မင်း တို့နှင့်စစ်တိုက်ခိုက်သည့်ကာလအတွင်း ဘဝ်း
ရဲချုပ်ထား သောလူဂျိပ်ပုန်ကန်မင်း ကြေး ကျွန်ဖြစ်စေ၊ မကိုပူရအထူးပက် ဝေသာလီအာသံ
ပြည်၊ အာဏာလိပ်မင်း တို့နှင့်မိတ်ဆွေသင့်တင့်ကြသည့်ပြည်များ က ကြေး ကျွန်ဖြစ်စေ၊ လူတို့ကိုကိုယ့်
နေရပ်မြို့ပြန်ရ အောင်ဗိုလ်ချုပ်မင်း ခန့်ထား သောဗိုလ်တ ယောက်ကိုအပ် ပေး ပါမည်၊
မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း က မပြန်ချင်ရှိ စိတ်သ ဘောနှင့် နေလိုသူတို့ကို ခွင့်ပေးရမည်၊ ကြက် ဂ ာင်
ဗိုလ်ချုပ်မင်း က၊ ရန်ကုန်စာချုပ်အတိုင်း အာဏာလိပ်နှင့်စစ်တိုက်ကြသည့်ကာလအတွင်း မြန်မာက
ဘဝ်း ရဲချုပ်ထား သောလူများ တို့ကိုအာဏာလိပ် ကြေး ကျွန်ဖြစ်စေ၊ မကိုပူရမြို့၊ အာသံမြို့၊ အထူး
ပက်မြို့၊ ဝေသာလီမြို့များ က အသေး အသား ကြေး ကျွန်ဖြစ်စေ၊ အာဏာလိပ်နှင့်စစ်တိုက်ကြသည့်ကာ
လဒိတ်ဆွေသင့်တင့်ကြသည့်မြို့များ က ကြေး ကျွန်ဖြစ်စေ၊ ကြက် ဂ ာင်ဗိုလ်ချုပ်မင်း ထခန့်ထား
သောဗိုလ်တ ယောက်သို့အလွှဲအမြန် ပေး အပ်ရမည်၊ နောက်တဘဝ်ကြား ခုံရုံမဖြစ်မပွါး
ရအောင်မြန်မာဘက်က ခန့်ထား ကသာသူ၊ အာဏာလိပ်ဘက်က ခန့်ထား သောသူတို့က မကိုပူရ
နယ်နိမိတ်အပိုင်း အခြား များ ကို ပြောဆိုပြတ်သား အောင်ခန့်ထား စေလွှတ်ရမည်၊ မြန်
မာမင်း သံတမန်သံတော်ဆင့်ရောင်ခေါ်ပဲ စင် ဂ ာ်မှား မင်း ပုဂံစာ၊ ရေဝန် နေမျိုး
နန္ဒသူတို့ကအထက်ဆိုသည့်စကား ဂျပ်များ ကိုဗိုလ်ချုပ်မင်း နှင့်ပြောဆိုပြီး မှ နောက်စဉ်း စား
ပြန်ရအဓိန့် တော်အထက်သံတမန်တို့ကသာပိုရှိအခွင့်မပိုင် သောကြောင့်၊ စာချုပ်တွင်လက်မှတ်
မထိုး မရေး ဝံ့ပါ။

သက္ကရာဇ်၁၁၈၉ခုနှစ်လဆန်း ၁၄ရက် နေ့ ၈ မော်လမြိုင်မြို့တွင် ရေး ပေး သည့်စာချုပ်၊
သံတော်ဆင့်ရတနာဇမင်း စင် ဂ တော်များ မင်း လှရာဇာ၊ ရေဝန်နေမျိုး နန္ဒသူ၊
(ဇာဆင်မြို့ အိုင်ယား ရွာ ပုရပိုက်)

8 June 1827

3 August 1827

13 August 1827

သက္ကရာဇ်၁၁၈၉ခုဝါခေါင်လပြည့် ကျော်ဒေါက် နေ့စွဲမှ၏ မြတ်စွာဘုရား သခင်နှင့်ရဟန္တာအာရှင်မြတ်တို့ကိုအာမခံပူဇော်မြို့က ငွေမြို့ တော်သို့ပင့်ဆောင် တော်မူမည်မှာစေရင်း ငုံထား ဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ။

3 August 1827

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၈၉ခုဝါခေါင်လဆန်း ၁၁ရက် နေ့နံ့ခေါ်ခြင်းမှုနေမျိုး မင်း လွှဲသိန်သူတွင်ပြန်။

(တက်ပတိုင်္ဂ၂၁ရ)

သက္ကရာဇ် ၁၁၈၉ခုဝါဆေးလပြည့် ကျော်ဒေါက် နေ့အမရပူရမြို့က စန်မုဏ်ဘုရား
ရဟန္တာအာရှင်မြတ်တို့ကိုရတနာပူရမြို့ တော်သို့ပင့်ဆောင်တော်မူလွှင်သင့်ပါမည့်
အကြောင်း နှံ့ပညာရှိတို့ကဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သက္ကရာဇ် ၁၁၈၉ခုဝါဆေး
လပြည့် ကျော်ဒေါက် နေ့အမရပူရမြို့သို့ထွက် တော်မူ၍ပင့်ဆောင်တော်မူမည်၊
အောင်တော် လှေတော်သမ္ဘာန် တော်မှစ၍ဝင်း ခင်း နောက် တော်လိုက်အ
စောင့်အ နေခန့်ထား စီရင်ရန်ရှိသည်မှား ကိုပြီး ပြေအောင်စီရင်၊ စာ
ရင်း ကိုလည်း သွင်း ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၈၉ခုဝါဆေးလဆန်း ၁၄ရက် နေ့နား ခဏေမျိုး နန္ဒိ
မိတ် ရွှေတောင်ထွင်ပြန်။

(တက်ဗဟို ၄၅၂၁၈)

စန္ဒမုဏ်မြတ်စွာဘုရား သခင်ကိုပင့်ဆောင် တော်မူ၍ ရွှေမြို့တော်သို့ ရောက် လျှင်ယိုး ဒယား တံခါး ဆိပ်ကတင် ဆောင်သင့် ကြောင်း နှင့်ပုံစံဆက်သွင်း ချက် အတိုင်း သင့်ပြီ။

10 August 1827

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၈၉ခု ဝါခေါင်လပြည့် ကျော်ခုရက် နေ့နား ခံနေမျိုး နော်ရထာတွင်ပြန်။

(တက်ဗတိုင္ဂျာရ)

အမရပူရမြို့ဝှိစန္ဒမုဏိဘုရား ထား သည့် ကျောက်ပလ္လင်ကိုယူ၍ မထာမုဏိဘုရား ရှေ့စန္ဒမုဏိဘုရား ဆွင်း ထား သည့်ပြဿဒါတ္တင်ပလ္လင် ကောင်း မွန် အောင်လုပ် ဆောင် စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၈၉ခု ဘါခေါင်လပြည့် ကြာ သာရက် နေ့နှင်း ခဲ နေ ချိန်း နန္ဒမိတ် ရွှေ တောင်တွင်ပြန်။

(တက်ဗဟို ၄၁၂၁ ခရ)

16 August 1827

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ် တော်မူလှ သော ရေ ပြေအသွင်ဆန်ခန်ဆင်မင်း သခင်
အသွင်ဘဝဂွင်မင်း တရား ကြီး သုတ သား အမိန့် တော်ရှိသည်၊ ရွှေမြို့ တော် ရွှေ
နန်း တော်ထီး ဆက် တော်စေါင်နှံတိမ္မစ္ဆိသဿနာ တော် စောင့်သမာဒေဝနတ်
လောက စောင့်နတ်အပေါင်း တို့ငါအသွင်ကေတုဇာမင်း မြတ်သည်သမ္မာသမ္မာဒိ
သမ္ဗုဒ္ဓတဘုရား ဆုမြတ်ကိုပန်ဆင် တော်မူသည့်အသွင်ဖြစ် တော်မူသည်နှင့်အညီအ
လောင်း အလျာစကြာမန္တာတိမင်း တို့ကျင့်ထုံး ဖြစ် သောမင်း ကုဋေတရား အ
ပေါင်း တို့ကိုမြဲမြံစွာဖြည့်ကျင့်ရွက် ဆောင် တော်မူလျက်ရှိတန်း ရွှင်လူပြည်သူပြည်သား
အပေါင်း တို့ဦးခိုး ချစ် စေကြောင်း ကိုမြတ် သောသမာဆန္ဒဩဃ တော်ဖြင့်သတ္တ
ဝါအပေါင်း တို့အား တရား နှင့်အညီထိန်း သိမ်း စောင့်ရှောက် တော်မူသည်၊
ပစ္စုပ္ပန်သံသရာအကျိုး ၂ ပါး ပွါး စေကြောင်း လောကတ္ထစရိယအကျိုး ငါးလည်း ရ
တနာဒုပါး မြဲစေခြင်း ၊ ပဉ္စသီအဒ္ဓသီစသော ဥပဒါသတင်း စောင့်ထုံး ခြင်း
များ ကိုမယွင်း မမေ့စေရ၊ ဂရုမမှတရား ကို ရွှေမြို့ တော်ကြီး အတွင်း ပြင် လ
စဉ် အမိန့် တော်ဘတ်ပြန် စေခြင်တရား စည်ကြီး တီး တော်မူသည်၊ နတ် ကောင်း
နတ်မြတ်တို့အား လည်း အပဏ်ဟာနိယတရား ရပါး နှင့်အညီနှစ်စည် နှစ်ဆ်မပြတ်
သော သောဇာည်အဟာရသီး မျိုး မွှဲ့ မျိုး အစုံး အထုံ စသည်ဖြင့်ပသတင်း ကြား
ဖြိုရှိသည်များ ကိုတိုင်း ကြီး ပြည်ကြီး ထုံး ဓလေ့ကို ရာဇပြက တေ့တရား နှင့်အညီတင်
ကြား ပသ တော်မူသည်၊ နတ်အပေါင်း မှစ၍သတ္တဝါတို့အား တရား မကင်း ထိန်း
သိမ်း စောင့်ရှောက်ခြင်း ဖြင့် စောင့် တော်မူသည်ကို ရွှေပြည် တော်အရပ်အလွက်
နိုင်ငံ တော်မြို့ကျေး ရွာများ ထွင်ကွန် တော်များ တို့ဥပါဒိ ရောဂါဓေဒနာအထိအ
ပါး ရှိ ကြောင်း များ နှင့် ရွှေနား တော်မြတ်ကြား သိ တော်မူရသည်၊ နတ် ကောင်း
နတ်မြတ်တို့အ စောင့်အကြပ်လစ်လပ်ရ မည်မဟုတ်၊ ဘုတ်ပြိတ္တာဝတ ဆွေ တော နေအဟိတ်
မျိုး ဖြစ် သောနတ်ဆိုး နတ်ဘီလူး တို့ကုံ လေ့ မုန်တိုင်း ပုတ်သင်္ကြိ ရွှေပြည် တော်ကြီး
အတွင်း ပြင်ကုန်စင် အောင်နှင်ထုတ်ပယ်လွှင့်၍ ငါအသွင်ကေတုဇာမင်း မြတ်မိဘုရား
ခေါင်ကြီး သမီး တော်သား တော် ဆွေ တော်များ တော်မှား တော်မတ် တော်တို့နှင့်
တိုင်း သူပြည်သူ ရွှင်လူသတ္တဝါတို့ကို ရောဂါဥပါဒိကင်း လွတ် စေလျက်အသက်မြင့်ရှည်
တည် စေရာ သောအကြောင်း များ ကိုနတ်အပေါင်း တို့ကောင်း သောကြည့်ရှု

စောင်မခြင်း ဖြင့်ကြည့်ရှု စောင်မကြရမည်။

21 October 1827

သင်္ကာရာဇာဝဂဂဇခုံတန် ဆောင်မှန်း လဆန်း ၂ ရက် နေ့နာ ခံနေမျိုး မင်း လွှစည်သူတွင်ပြန်။

(တောင်ခွင်စာစု)

စန်ပူရောက်ပုဏ္ဏား သီဂီဖေယရာဇဖြဟ္မာ၊ သီဂီဒေဝနန္ဒသီဂဖြဟ္မာ၊ နန္ဒ
ဒေဝအိန္ဒဖြဟ္မာ၊ သီဂီဒေဝနန္ဒဖြဟ္မာ၊ အိန္ဒဒေဝနန္ဒဖြဟ္မာ၊ သီဂီအိန္ဒဒေဝ
ဖြဟ္မာ၊ သီဂီအိန္ဒဖေယဖြဟ္မာ၊ ဖေယအိန္ဒနန္ဒဖြဟ္မာတို့ကို မဟာဝိနှံပူဖော်ပုဏ္ဏား
တို့နည်း ဘောင်း ၊ စလွယ်အသနား တော်ခံစေ။

19 November 1827

သင်္ကရာဇ်၁၁၈၉ခုနှစ် တော်လဆန်း ၁၇ရက် နေ့နား ခံနေမိုး နန္ဒမိတ်
ရွှေတောင်ပြန်။

(အောင်ငြိမ်း စိစု)

ဝန်စာရေး ကြီး တို့က (သက္ကရာဇ်၁၁) ၄၅ခုသွား တော်မူထ၏ ဟောင်း ပုခန်း ကြီး မြို့ကျော် ချစ်သူရွာမဂဲလာအိမ် တော်ပါအမိန့် တော်နှင့်ထမ်း ရွက်ရသည့် ကျော်ခေါင်ဗလသူ သွေး သောက်ရဂ၊ သီဂို ကျော်ထင်ငမြတ် နေတို့နှင့်၆၊ ညောင်စောက်နယ်သံဘို ရွာ မြေ တော် ညောင်ပင်ရွာ၊ တပယင်း မြို့၊ ပခန်း ကြီး မြို့၊ ရွှေပြည်ရန် အောင်၊ ရွှေပြည်တံခွန်၊ မြင်း မြေ ကျေး ရွာ နေကွန် တော်မျိုး လက်ရှိစာရင်း ပါမှန်သည့်လူတို့ကိုမြို့ရွာသူကြီး မြင်း ခေါင်း မြင်း စီး စုရှင်ငန်း ရှင်တို့ကစုဘက်စာရင်း မဘက်မတွဲမပေး မစွက်ငြိမ်ဝပ်စွာထမ်း ရွက်ပါရမည့်အကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း ပုခန်း ကြီး မြို့နယ်အတွင်း ရှိမင်္ဂလာအိမ် တော်ပါကျော် ခေါင်ဗလသူ သွေး သောက်ရဂ၊ သီဂို ကျော်ထင်ငမြတ် နေတို့နှင့်၆၊ (သက္ကရာဇ်၁၁) ၄၅ခုရွာနှင့်တကွစစ်တမ်း စာရင်း ပါသွား တော်မူထ၏ ဟောင်း ကျေး ဘဏ္ဍာအသည်ချစ်သူရွာ ညောင် စောက်နယ်သံဘို ရွာ မြေ တော် ညောင်ပင်ရွာ နန္ဒင်း ကိုင်ရွာတပယင်း မြို့နယ်ရှိတရုပ်မြို့နယ်ရှိ ရွှေပြည်ရန် အောင် ရွှေပြည်တံခွန်၊ မြင်း မြေ ကျေး ရွာရှိလွတ် တော်လက်ရှိစာရင်း ပါကွန် တော်မျိုး မှန်သမျှကိုအရပ်ရပ်မြို့ရွာသူကြီး မြင်း ခေါင်း မြင်း စီး စုရှင်ငန်း ရှင်တို့ကအစုခွဲစာရင်း မှာမတွဲမဘက်မသွင်း မနှောက်မရွက်မနှုတ်မယူစရိုက် ခြား ငွေမတောင်း မခံစေနှင့်၊ ထမ်း ရွက်မြဲထမ်း ရွက်စေ။

သက္ကရာဇ်၁၁၉ဝပြည့်ကဆုန်လဆန်း ၁၂ရက် နေ့နာ 25 April ခေါ် နေ့မျိုး နှစ်မိတ် 1828 ရွှေတောင်တွင်ပြန်။

(ရွှေး ဟောင်း သုတေသန)

သဿရာဇာဝင်ပြည့်ဝဆဲခေါင်လဆန်း ၃ရက် နေ့ဝန်ထောက် မဟာမင်းထင်ကျော်၊ စာရေးကြီး နေမျိုးမင်းထင်၊ အဝေး ဂရာက်နေမျိုး နေ့ရထာ၊ အမှာရေး နေမျိုး သိရိနေ့ရထာ၊ သင်္ကေသူကြီး ဘဝဂရာဇသူ၊ အင်္ဂလိပ်မှုလ်ချပ်ကိုယ်စား လည်ကပ္ပတ်ရေဝဘက်ဝယ်၊ ဇော်ရှဇ်ဟာရီရေလင်သေည်၊ စကား ပြန်ငယ်ဝေတို့အစုံအသိထွင်အင်္ဂလိပ်စိုလ်ချပ်အာဒ္ဒပတိကြီး မင်း မှာစာလက်မှတ်ပါသည့်အတိုင်း ရန်ကုန်စာချပ်ထွက်အင်္ဂလိပ်အရာရှိတို့သို့တတိယ ပေး ရန်မြန်မာဒေကောင်း ရိန်ဘဂရှဝအနက်ရန်ကုန်မြို့ထွင်ကပ္ပတ် ရေဝဘက်ဝယ်၊ ဇော်ရှဇ်ထရီ ရေဝလင်သေည်တို့သို့မြန်မာဒအရာရှိမင်း တို့

က (သဿရာဇာ) ဘဝဝဂုခုတေဝဿလင်း လဆန်း ၁၄ရက် နေ့ကစ၍ (သဿရာဇာ) ဘဝဂပြည့်ဝဆဲခေါင်လဆန်း ၃ရက် နေ့တိုင်အစုစု ပေး ဝင်သည့်မြန်မာဒေကောင်း ရိန်ဘရှဝဂုဂိ၊ ဖွက်နီဒေရိန်ဘဂုဖဝဂိ၊ ဒံကဲဒေရိန်ဖြူဂုဂိ၊ ငါးကဲငွေဂုဂုဂိ၊ ဒေါ်ဘိုး ဖွက်နီဒေရိန်ဂဂဘဂုဒိဂူ၊ ကပ္ပိတ်ရေဝဘက်ဝယ်လက်မှတ်နှင့်အာဂနာ်သင်္ကေတွင်တင် ပေး ရသည်၊ မူလ်ဘိုး မြန်မာဒေကောင်း အရှိန်ဂုရာဒိ၊ ကပ္ပိတ်ရေဝဘက်ဝယ်က စေ၍ စကား ပြန်ငယ်ဝေလက်မှတ်နှင့်မွဲစာရေး ကြီး သို့ရိန် ပေး ရသည်၊ မူလ်ဘိုး မြန်မာဒေကောင်း အရှိန်ဘဂုဂို၊ အင်္ဂလိပ်စိုလ်ချပ်မှာစာလက်မှတ်နှင့်ကပ္ပိတ် ရေဝဘက်ဝယ်၊ ဇော်ရှဇ်ဟာရီ ရေဝလင်သေည်၊ ကပ္ပိတ်မယ် ကော်လိတို့အနုံအသိအဘိုး ထား စာရင်း နှင့်မူဌမမြို့ထွင်အမှုထမ်း သိရိရာဇကျော်သူကို စေ၍ကပ္ပိတ်မယ် ကော်လိသို့သွင်း ပေး စေသည်၊ ကျွဲထီး မကြီး ငယ် ကတာင် ရေပဝဂုအဘို့ မြန်မာဒေကောင်း အရှိန်ဘဂုဖြူစာရင်း တွက်စစ်ရှင်လင်း ရှရသည်၊ မပြေကျန်ငွေကို ကပ္ပိတ်ရေဝဘက်ဝယ်၊ ဂမော်လမြိုင်မြို့သို့သွား သည် ဂနာက် ဇော်ရှဇ်ဟာရီ ရေဝလင်သေည်သို့ မြန်မာအရာရှိမင်း တို့က ပေး သွင်း ရမည်ဆိုရွှဲအနုံအညီစာချပ်ထား ကြသည်၊

ဂရေဝဘက်ဝယ် လက်မှတ် Captain Robert Ware

ရေဝလင်သေည်လက်မှတ် Lieutenant George Harry Rawlinson

(သဿရာဇာ) ဘဝဂပြည့်ဝဆဲခေါင်လဆန်း ၃ရက် နေ့မြန်မာဒစာချပ်အရာအင်္ဂလိပ်ဘာသာ စာချပ်လက်မှတ် ရေး ဂစရမည်၊ ဝန်ထွင်တော်မင်း ကြီး မိန့်ချက်အတိုင်း အဝေး ဂရာက် စာရေး နေမျိုး နေ့ရထာ၊ အမှာရေး နေမျိုး သိရိနေ့ရထာတို့သွား ရွှေဆင့်ဆို စေရာ အင်္ဂလိပ်ကပ္ပိတ် ရေဘက်ဝယ်၊ ဇော်ရှဇ်ဟာရီ ရေဝလင်သေည်တို့ကသင်္ကေသူကြီး ဘဝဂရာဇသူ ရှေ့မြန်မာစာချပ်အရာအင်္ဂလိပ်ဘာသာ ရေး ပေး သည့်စာချပ်လက်မှတ်။

(တဆက်မြို ဆိုင်ယား ရွာ ပုဂုတိုက်)

ဂုဏ်တိုစာချုပ်အကိုင်း အင်္ဂလိပ်ကုလား ဗိုလ်တို့သို့ရ၅၀၀၀ပေး ရန်ရှိသည့် ငွေအနက်ပဌမ
စုဆက်၁၀ရ၅၀၊ ဒုတိယစုဆက်၁၀ရ၅၀ ငွေမှာ၎ပေး သွင်း ရှိသည်၊ တတိယတစုဆက်၁၀ရ၅၀
ပေး ရန်ရှိသည်ကိုအင်္ဂလိပ်ဗိုလ်ချုပ်ကြီး တောင်ဗိုလ်ဘရသတ်တို့ကလက်မှတ်စာနှင့်လွှဲအပ်၍ ငွေ
ဆဲခဲအယူထား သူအင်္ဂလိပ်ဗိုလ် ရေဘတ်ဝယ်၊ ဇော်ရှင်ဟာရီ ၄ရက်လင်သေသည်ကိုသို့ ပေး ပို့မည့်
ဟံသာဝတီမင်း ကြီး မင်း ကြီး မတာမင်း သုရာဇာမိန့်ချက်အတိုင်း (သတ္တရာဇ်) ၁၁၉၀ခု၌
တော်သလင်း လဆန်း ၁၄ရက် ၅နာရီ (သုဘရာဇ်) ၁၁၉၀ပြည့် ဓါဠိခေါင်လပြည့် ကျော် ၁၃ရက်
နေ့တိုင်ရန်ကုန်မြို့ရတနာပုံတိုက် တော်တွင်ဝန်ထောက်မင်း ထင်ကျော်၊ ပန်း တောင်း ကြွင်း
မြို့ဝန်မဟာမင်း ကျော်နော်ရထာ၊ အဝေး ရောက်စာရေး နေမျိုး နော်ရထာတို့အစုံ
အညီတွင် ရွှေဘဲဝါး တော်အောက်ကပို့ ရောက်သည့် ရွှေကိုးပါ ငွေ၊ ပြည် အောက်မြစ်စည်ပင် လျောက်
မြို့ကျေး ရွာများ နှင့်၊ တောင်ငူ၊ စစ်တောင်း ၊ ဂွေကုင်၊ ကျောက်မော်မြို့ကျေး ရွာများ
တတောင်းရွှေဘိုး ပါ ငွေ၊ ရန်တုန်မြို့အကောက်တော်ရှေအထည်ဘိုး ၊ အသေး ရောင်း ရငွေ၊
ဆိပ်ခွန်၊ အရက်ခွန်တွက် ငွေများ ကိုရန်ကုန်မြို့နေပွဲစာရေး ငကောင်း ၊ ငဆိ၊ ငပွေစံ၊
ငစိန်ပင်း ၊ စံကိုင်ငမြတ် ထွေး တို့ခန့်မတ် စေပြီး လွှင်၊ တိုက်စိုး ၎နေမျိုး သိဟ နော်ရထာ၊ ဆိ
ရေး ရွှေတောင်နန္ဒမိတ်တို့ကိုချိန်မှတ် စေရအင်္ဂလိပ်ဗိုလ် ရေဘက်ဝယ်၊ ဇော်ရှင်ဟာရီ ရေဘ
လင်သေသည်၊ စကား ပြန်ငယ် ဝေတို့သို့ ပေး သွင်း ရာခရုပတ်မွှေ့ကွယ်ခိုင် ငွေများ မှာ ငွေ
မီး သွင်း ရသည်၊ ဂွက်နီဒဲကဲ့ ငွေများနှင့် ရွှေမြှုံအရည်အကဲရှိရုံ ခန့်မှတ် ပေး သွင်း စာ
ရင်း ၊

4 September I827
August I828

(တတိယ ပေး စုတွဲက) သတ္တုဂျင်္ဂေဒဝင်ပြည်ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် ကျေဇူးတင်ရက်။

မြို့ကော် ငွေ က လေး:	ငွေစျိန်	မီး:နှုတ်	ပွဲင့်ကွယ်
ပွဲင့်ကွယ်ငွေ	၁၂၉၃၁၂၅၀		၀၂၉၃၁၂၅၀
ဂွက်နီ	၄၈၇၂၇၀	၄၃၃၆၄	၄၃၃၀၆
ဒံလဲ	၂၀၆၈၀၃	၃၂၇၈၂	၂၄၇၀
ဒါလဲ	၃၀၄၄၄	၂၀၀၃	၂၆၄၇၀
စေါင်း:	၁၄၄၄၄၄၃	၁၂၇၂၄	၁၃၆၈၆၄

မြို့ကော် လွှတ လေး:	လွှစျိန်	အနှိုး:	ဘိုးသင့်	မီး:နှုတ်	ပွဲင့် ကွယ်
လွှေနီ	၁၁၃၆၂	၂၄	၂၂၇၂		
ပြုံခဲ့ဝံ့လွှေ	၄၁၅၂၂	၁၆၁၂	၈၀၆၄		
ပြုံခဲ့ ဆွေ	၅၃၆၆၂	၁၆	၁၀၂၅၆		
ငြိ ဝံ့ ဆွေ	၃၄၀၇	၁၀၂၂	၆၄၇၁		
ငါ ဆွေ	၄၂၁၁၂	၁၈	၇၅၆၅		
ဆွဲခဲ့ဝံ့ ဆွေ	၃၆၂	၁၇၂	၆၆		
ဆွဲခဲ့ ဆွေ	၁၅၆၂၂	၁၇	၂၆၆၀		
ဂျ ဆွေ	၁၆၆၃၂	၁၆	၃၁၀၆၂		
ဖျဲခဲ့ ဆွေ	၃၆၇၂	၁၅	၅၁၂၂၂		
ဖြ ဆွေ	၃၁၂၂	၁၄	၄၂၇၂		
ပြုံခဲ့ဝံ့ ဆွေ	၂၆၄၂	၁၃၂	၃၅၇		
စေါင်း:	၂၃၀၄၅၂		၂၂၀၇၆၂	၃၀၂၄	၃၀၂၄၆၂
နွမ် စု			၀၄၅၃၀၇၂	၁၆၅၄၆၂	၀၄၃၆၄၄၆
ဗန်း ဆော်တံ အိပ်တွတ် ဘွဲ့: ပွဲင့် ကွယ်			၁၂၂၆		၁၂၂၆
ဘုံး စု			၁၄၆၆၀၃	၁၆၅၆၂	၀၄၃၁၁၆၂
အောက်မြို့ကျေး ဘွာ ဆောင်းထုဆွေက လေး:			ငွေ စျိန်	မီး:နှုတ်	ပွဲင့်ကွယ်
ပွဲင့် ကွယ်			၂၇၄၀၅၃၂		၂၇၄၀၅၃၂
ဂွက်နီ			၆၇၀၆၂	၇၂၇၆၂	၆၀၅၆၂
ဒံလဲ			၃၃၄၀၂	၃၅၆၀	၂၆၅၂၀
ဒါလဲ			၁၁၇၀၀	၁၆၅၀	၁၀၀၃၀
စေါင်း:			၃၆၆၀၇၃	၁၂၄၀၃၂	၃၀၄၄၆၂

	ငွေချိန်	မီးနှုတ်	ပွင့်ကွယ်
ပျဉ် လေး ဘိုး သင့် ပွင့်ကွယ်ငွေ	၁၀၆၅၀		၀၀၆၅၀
ကျဲ့ လေး ဘိုး သင့် ပွင့်ကွယ်ငွေ	၁၃၆၂၀		၁၃၆၂၀
ပေါင်း :	၂၄၆၇၀		၂၄၆၇၀
နှုတ်ရ	၄၂၁၂၀	၁၂၀၀	၀၀၆၀၀

ကောက်ခြင်းကျေး ကွာကောင်းရေးကျေကလေး :	ကျသင့်	နှုန်း	ဘိုး သင့်	မီး နှုတ်	ပွင့်ကွယ်
ဒုံး ခဲ ၀့် ကျေ	၄၆၅	၁၉	၈၆၀၆		
ငါး ခဲ ကျေ	၆၁၆	၁၉	၁၁၃၀		
ဖား ကျေ	၃၂၄	၁၄	၆၆၀		
ခြင် ကျေ	၁၆	၁၂	၂၀၀		
ပေါင်း :	၁၆၅၄		၃၀၆၆	၂၂၉	၂၂၀၆
သုံး ရ			၄၂၄၆၄	၁၂၆၆၁	၂၆၁၄၄
အကောက်ကော်ရုအထည်ခွင် ဘိုး :			၁၅၀၀၀		၀၅၀၀၀
အကောက်ကော် အသေးလောင်းရုံ			၆၅၀၀		၆၅၀၀
ဆိပ်ခွန် ပဲ့ခွန်			၂၅၀၀		၂၅၀၀
အဂုက်ခွန်			၁၀၀၀		၁၀၀၀
ပေါင်း :			၂၅၀၀၀		၂၅၀၀၀
လေး ရ			၄၂၄၆၄	၁၂၆၆၁	၂၆၁၄၄
ရ ရ	၂၅၃၄		၁၉၀၄၁၂	၂၆၁၂၆	၁၈၅၉၀၀
အဆွဲတွဲကော် ငွေ ကလေး :			၀၄၁၂၄	၁၂၆၆	၁၂၆၆
မြို့ကွ ငွေ ကလေး :			၄၄၆၄၄	၁၂၆၀၆	၂၂၆၄၄
ပေါင်း :			၁၈၅၉၀၄	၂၅၂၆	၁၈၅၂၆၆
အဆွဲတွဲကော် ကျေ ကလေး :	၂၂၀၄		၄၂၀၂၄	၂၂၆၄	၂၂၆၄
မြို့ကွ ကျေ ကလေး :	၁၆၅၄		၃၀၆၄	၂၂၆	၂၂၆
ပေါင်း :	၂၄၆၂၆		၆၅၁၀	၂၂၆	၂၂၆
နှုတ်ရ			၁၉၀၄၁၂	၂၆၁၂၆	၁၈၅၉၀၀

(တစ်သိန်း ဆိုင်ယား ၅၁ ပုဂ္ဂိုလ်)

8 August I828

သည်ရက်ခင်ဗသခုဝပြည့်တိုင်ခေါင်လပြည့်ကျော်သောရက် နေ့တတိယပေး ရန်ကုန်ထွက်ဝန်ထောက်
မဟာမင်း ထင်ကျော်၊ အဝေး ရောက်စာရေး နေမျိုး နော်ရထာ၊ တိုက်စိုး နေမျိုး သီ
ဟနော်ရထာ၊ နေမျိုး။ ဒေယနော်ရထာတို့အစုံအညီ၊ အင်္ဂလိပ်ဗိုလ် ဒေါရဇီဟုတ် ရော်လင်
သော်သို့ပေး သွင်း သည့်မြန်မာ ငွေကောင်း ရှိန်၂၀၀။ ၎င်း လပြည့် ကျော်သခုရက် နေ့
အဝေး ရောက်နေမျိုး နော်ရထာ၊ တိုက်စိုး နေမျိုး သီဟနော်ရထာ၊ နေမျိုး ဒေယနော်
ရထာတို့အစုံအညီ၊ အင်္ဂလိပ်ဗိုလ် ဒေါရဇီဟုတ် ရော်လင်သော်သို့ပေး သွင်း သည့်မြန်မာ ငွေ
ကောင်း ရှိန်၁၀၁၀။ ၂စုံမြန်မာ ငွေကောင်း ရှိန်၂၅၀၁၀ဝတို့သွင်းပေး သည်။

ရော်လင်သော်လက်မှတ် Lieutenant George Harry Rawlinson

ရန်ကုန်စာရင်းအတိုင်း အင်္ဂလိပ်ဗိုလ်တို့သို့ ၇၁၀၀၀ပေး ရန်ကျိုသည့် ငွေအနက်ပဌမပေး စု
၁၀၇၅၀ခုတိယပေး စု၁၀၇၅၀တတိယပေး စု၁၀၇၅၀ ခုစု ငွေ၁၆၂၅၀ပေး ဝင်
ကျိသည်၊ ကျန်စုတွင်ပေး စု၁၀၇၅၀ပေး စုကျွတ်သည်ကိုအင်္ဂလိပ်ဗိုလ်ချော်ကြက် တောင်ဗိုလ်အာ
ဂျပတီကြေမင်း ကလက်မှတ်စာနှင့် ငွေအခံအယူထား သူအင်္ဂလိပ်ဗိုလ် ဒေါရဇီတရို ရော်လင်
သော်၊ ကြက်တောင်ဗိုလ်သား ဇံကြေမြင်၊ တပ်ဖွဲ့ရော်တက်ဝယ်ကို့သို့ပေး ရမည်၊ ဟံသာဝတီ
မင်းကြီး မဟာမင်း လွှတ်တော်ဆင့်ချက်အတိုင်း ရတနာပုံတိုက်တော်၊ ရော်လင်သော်သည် နေ
သည့်တိုက်အိမ်မှား ထွင်ဝန်ထောက်မဟာမင်း ထင်ကျော်၊ စာရေးကြီး နေမျိုး မင်းဃင်၊
အဝေး ရောက်စာရေး နေမျိုး နော်ရထာတို့အစုံအညီရန်ကုန်မြို့နေပွဲစား ရေးငကောင်း၊
ငအိ၊ ငရွှေစံ၊ ငစီနဝင်တို့ကိုခန့်မှတ်စေပြီး လွှင်ရတနာပုံတိုက်စိုး နေမျိုး ဒေယနော်ရ
ထာ၊ နေမျိုး နော်ရထာစသည်သူ၊ တိုက်စာရေး ကျော်ထင်ဒေယသူ၊ စာရေး ရွှေတောင်
နန္ဒမိတ်ဖွဲ့ကိုရှိန်ထွက် ဇစ္ဆိအမြောက်ဗိုလ် ဒေါရဇီဟုတ် ရော်လင်သော်၊ ကြက်တောင်ဗိုလ်သား
ဇံကြေမြင်၊ တပ်ဖွဲ့ရော်တက်ဝယ်၊ စကားပြန်ဝေါ်ကို့သို့ရှိန်ပေး သည့်စာရင်း ၊

မြို့တော်	ငွေကပေး	၁၀၂၉၅၆၇ ၃ ၁
မြစ်စဉ်မြို့ရွာ	ငွေတပေး	၃၉၂၅၀၄ ၆ ၁
	နှစ်စု	၁၄၂၂၃၂၅
	ကျန်ရန် ငွေ	၄၅၂၆၄၇

(တစည်မြို့ အိုင်ယား ၆၁ ပုဂုံတိုက်)

မြတ်စွာဘုရား ဟောကြား တော်မူ သော ဝိဋ္ဌကတိသုံး ပုံသည်သာသနာ တော်အ
ခြေအမြစ်ဖြစ်သည်၊ ဝိဋ္ဌကတ် ရေး လူတို့ကို မတိမ်မမြုပ် စေနှင့်၊ ရွှေ ရေး မင် ရေး
ကျည် ရေး လူတို့ကို ဝိဋ္ဌကတ် တော်မှာ ရေး မြဲ ရေး စေ၊ ဗိုလ် သေနတ်စ ရေး သွေး
ကြီး တို့ကအိပ်လှည့်အိပ်တန်ဆာခန့်အ ထား မငြိ စေနှင့်။

20 December 1828

သင်္ကရာဇ်၁၁၉၀ပြည့်ပြာသိုလဆန်း ၁၅ရက် နေ့နေ့ ခံ နေ မိုး မင်း လွှ
စည်သူတွင်ပြန်။

(ရွှေ ဟောင်း သုတေသန)

ဒါနစ သေဘအလှူဝတ္ထုတွင်ဆွမ်း လှူရခြင်း အကျိုး သည်အဘုဝဏ္ဏသုခဗလအကျိုး ငါး ပါး နှင့်ပြည့်စုံသည်၊ သင်္ကန်း လှူရခြင်း သည် ဇော်ဘိက္ခုဆုကိုပြည့်စုံသည်၊ ဆေး လှူရခြင်းသည် ဂုဏ်ပါး သေဘအနာဂတ်း လွတ်၍အသက်ရှည်သည်၊ ကျောင်း လှူရခြင်း အကျိုး မှာခပ် သိမ်း သေဘအလှူကိုလှူသည်မည်သည်၊ နေ့စဉ်မပြတ်ကုသိုလ် တော်ပွား များ သည်ကြင်လည် လေရဘဝတို့နှိုက်ပင်ငါသန္တေ နေရ သော်လည်း ကျည်း မြေဝင်း ခြင်း ဓတ္တိဝ၂်ရှိ သေတိုက်ခန်း နှိုက် နေရသကဲ့သို့ရှိသည်၊ ရေစက်သွန်း ချသည့်နှင့်တပြိုင်နက်တဝ တီသနတ်ပြည်နှိုက်နတ်တို့စီမဝန် ပေါက်သည့်အ ကြောင်း များ ကိုကျမ်း ဂန်ပါဠိတွက် ရှိသည့်အတိုင်း သမ္မာသမ္မောဓိသဗ္ဗညုတဘုရား ဆုမြတ်ကိုပန်ဆင် တော်မူလျက် ကျောင်း ဦး ပြဿဒါနှင့်တကွထူး ဆန်း ကြီး ကြယိစွာ သေစံကျောင်း တော် ဆောက်လုပ်ပြီး ပြေသည်ကိုမဟာ အောင် မြေဘုံသဝကမ္ဘည်း မော်ကွန်း စုံက် တော်မူ၍ မုနီန္ဒဘုံဝံ သမ္မ သေနာပတိမဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဇဂုဏ်ဆိပ် တော်ရှိ သောသာသနာ တော်ပြုဆရာ တော်ကြီး အား သင်္ဃအလှူကိုတင်လှူတော်မူသည်၊ ရေစက်သွန်း ပွဲ တော်တွင်း ရွှေထီး ငွေထီး ပုဆိုး ၊ ထည်မျိုး အုပ်မျိုး အလုံး အ ဆောင်များ ကို တောင် ကြီး ပုံသကဲ့သို့ဖြစ် စေ၍ မင်္ဂလာဟု သေဘစကား မကြား စေခြင်း ငွေနှင့်လုံး သွင်း ရှိ ရင်း တော်မူလျက် ဘေး လောင်း တော် ဝေယ္ယာကုရာမင်း ကြီး လက်ထက်ကဲ့သို့ ဒါန ပဂိုစာရအရာနှိုက်သဒ္ဓါပီတိအသစ်အသစ်ဖြစ်ပွါး တော်မူ၍ထက်ဝန်း ကျင်အရပ် ရှစ်မျက်နှာမှလာလာသမျှ သေဘအလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ဖြန့်ချီ ပေး ကမ်း လှူဒါန်း စွန့်ကြဲ တော်မူသည်၊ ရေစက်သွန်း ပွဲ တော်နှင့်တပြိုင်နက်တချက်တည်း အချိန်အခါ ထွင်လည်း ကုသိုလ် တော်သည်မှုံး ပေါ်ချီး ပင်လွင်ဘီသကဲ့သို့ဖြစ်၍သမ္မဒဒ္ဓရပစ္စုန္နနတ် သကြား နတ်ပင်ဖြာဟွာမင်း တို့မှုံး ပေါက်မှိုး ပန်း ဆွတ်ဖြန့်ကုန်လျက် ကောင်း ကြီး ပေး ခြင်း ကြွေး ကြော်ခြင်း တို့ဖြင့်ပန် တော်မူ သောဆုထူး ကိုဖြည့်ရာနမိတ်ပြကါ မင်္ဂလာထူး ဖြစ် လေသည်၊ အလောင်း တော်တို့ဆုကြီး ပတ္တနာဗျာဒိတ်ခါဝယ်သတ္တ ဝါ အပေါင်း တို့ဘေး ဥပါဒိကပဝိသုံး ပါး လွတ်ကင်း လျက်ချမ်း သာအတိဖြစ် စေသကဲ့သို့အ ပြစ်အ လျောက် ထောင်တန်း အကျည်း ခံ နေရ၍ဆင်း ရဲကြီး စွာရှိကြသည် များ မှာ လည်း ကုသိုလ် တော်ပြုသည့်အခါမင်္ဂလာအခန်း အနာ း နှင့်ကြိမ်ကြိုက်သည်ဖြစ်သည်၊ သေ ပြစ် သေဒဏ်ထိုက် သော်လည်း သမ္မတ္တုတညာဏ် တော်၏အ ထောက်အကူပါရမီဆယ် ပါး ကို

ဂုဏ်စေလွှတ်ဇီဝိတဒါနတရားကို ဆောက်တော်မူ၍ရာဇဝတ်အပြစ်ကို ချမ်းသာပေး တော်မူသည်၊ အနှောင်အဖွဲ့ရှိသည်မျှားကိုကုန်စင်အောင်အကျည်းကလွတ်၊ ဝန်အိမ်မှာအကျည်း ဇွဲသည့်ပြည်မြို့သူကြီး ဟောင်းသားသမက်တို့ကိုလည်းအကျည်းကလွတ်။

သည္ဟုရာဇာဝါဂ္ဂဝ(ပြည့်)တပေါင်းလဆန်းဥုဂုက်နေ့နေ့ခေနမိုး 5 February 1829
နေ့ထွက်ပြန်။

(တောင်ခွင်စာစု)

ဗိဋကတ် တော် ရေး လုတ်မှာအာဓိန် တော်နှင့်ဖြစ်သည်၊ မြို့ဝန်ဗိုလ် သေနတ်စ်၊
ရေး သွေး သောက်ကြီး တို့က မင်း မှအိပ်ဘန်အာ သေး အာဇွဲ့ မခန့် မထား စေနှင့်၊
စ်ပေဗိဋကတ် ရေး သံ့ည်စာရင်း ကိုလည်း လစဉ်အစီရင်ခံ စေ။

သက္ကရာဇ် ၁၁၉၀ (ပြည့်) (နှောင်း) တန်ခူး လပြည့် ကျော် ၉ ရက် နေ့
28 March 1829
စလင်း မင်း သား ဝန်ရွှင် တော်ကျော်ဝန်မင်း ကြီး တောင်မင်း ကြီး အာမြောက်
ဝန်မင်း ကြီး မိန့်ချက်ဝန် ထောက် တော်မင်း ရာဇာဆင့်။
(ရွှေ း တောင်း သူ တေသန)

သဘသနာ တော်အ ခြေအမြစ်ဖြစ်ထွန်း စေခြင်း ငှါဘုံး တော်ဘုရား လက်ထက် ဗိဋကတ် ရွှေ ရေး မှင် ရေး ကြည်စ် ရေး ပေလုပ်မျဉ်း ကိုင်ဘွဲ့စည်း ၍ ဗိဋကတ် တိုက် တော်မှာ ရေး သား လုပ် ဆောင်ထိမ်း ကွက် စေသည့် ဗိဋကတ်အစုအမှုထမ်း သား ပွါး မြေး ပွါး မှန်သည့်လူတို့ကို တိုလ် သေနတ်စာ ရေး မြို့ရွာသူကြီး သွေး သောက်ကြီး ခေါင်း အကြီး တို့က စစ်လက်နက်ကိုင်တိုင်သူရင်း မင်း မှမင်း ခင်း အသေး အဘွဲ့ခန့်ထား ကြောင်း နှင့် ရွှေနား တော်မြတ်ကြား သိတော်မူရသည်၊ ရွှေ ရေး မင်ရေး ကြည်စ် ရေး ပေလုပ်မျဉ်း ကိုင်ဘွဲ့စည်း ရင်း သား ပွါး မြေး ပွါး မှန်သည့်လူတို့ကို အခြား မင်း မှမင်း ခင်း အခန့်အထား မတို့ စေနှင့်၊ နှုတ်၍ အပ်၊ ဗိဋကတ် တော်နှင့် စပ်ဆိုင်သည့်အမှုကိုသာ အထက်အမိန့် တော်ရင်း အတိုင်း တဝတည်း ရေး သား လုပ် ဆောင်ထိမ်း ကွက် စေ၊ အမှုထမ်း စည်း ကြပ်ရာ စာရင်း ပါလျှင် သင့်မိုး ။

(သတ္တရာဇာ) ၁၁၉၁ ခုကဆုန်လပြည့် ကြာ၁၀ရက် နေ့နံ့ 27 April 1829 ခု တော် နေ့မှိုး နေ့ရထာတွင်ပြန်။

(ရွှေး ဟောင်း သုတေသန)

အမရပူရမြို့တွင်ကုသိုလ် တော်မိုးတည်ထား တော်မူသည့် မဟာဝိဇယရံသီ စေတီ တော်သည်သတ္တဝါအပေါင်း တို့လည်း လျောင်း ကိုး ကွယ်ရာသာသနာ တော် ၅၀၀၀ ပတ်လုံး မဆုံး မပျက်အစွန်ရှည်စွာတည် စေရာ သောဌာဝရကုသိုလ် တော်ကြီး ဖြစ်သည်၊ စေတီ တော်တွင်သုတ်သင်သန့်ရှင်း စေရန်အ စေခိုင်အ ရွေ့ကျလူတို့အိမ် ခြေဦး ရေကျား ကြီး မကြီး ကျား ငယ်မငယ်စာရင်း ဘုတော်မူရန်ဝတ်မှုံး ဝတ် မြေထား ဝယ်မြင်း ဖျက် ရွှေတား သင်း တောအစုသား တို့ကိုဆထက်ချ ပေး တော်မူ ရင်း တောင်ဘက်ငါး ခရိုင်အဝင်မြင်စိုင်း မြို့နယ်အတွင်း ဇော်ဂီမြစ်လွှဲသင်း တွဲ ဆည် ရေ သောက် မြေပယ်ဒဝဒဲ ၅ ကိုသစ်စည်းနယ်နိမိတ်အပိုင်း အခြား နှင့်စာရင်း ရံထား ဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း ကျောက်စာထိုး မှတ်နှင့်ထား စေ၊ ဘုတော်မူသည့် ဝတ်မှုံး ဝတ် မြေလယ်ယာမြား ကိုလည်း အရံ စေခိုင်သူတို့ကထုံး စံ ဂျီရာ ကျောက်စာ ထွက်အတိုင်း ချထား လုပ် ဆောင် စေ။

(သင်္ကရာဇ်) ၁၁၉၁ ခုနှစ်လပြည့် ကျော်ဂရက် နေ့ 25 May နေ့ မြန်း နှုန်းမတ် 1829 ခရစ်တော် တွင်ပြန်။

(တက်ဗဟို ၄၅၂၁ ရ)

မဟာဝိဇယရုံဆီစေတီ တော် ရွှေထွင်သွန်း လုပ်သည့် ခေါင်း လောင်း တော်ကြီး တံ
ဆိပ်နာမံကိုဆရာ တော်တို့နှင့်မင်း တိုင်ပင်အာမတ်ဝက်မစွတ်မြို့စား ပညာရှိတို့
က မဟာ မေဂုမကုဋ္ဌကဏ္ဍရာဇာတ်ဆိပ်နာမံတပ်သင့် ကြောင်း နှင့် ရွေး ချယ်ဆက်
သွင်း လျှောက်ထား ချက်အတိုင်း ခေါင်း လောင်း တော်မှာ မဟာ မေဂုမကုဋ္ဌက
ဏ္ဍရာဇာတ်ဆိပ်နာမံတပ် စေ။

(သတ္တရာဇာ) ၁၀၉၁ခုနှစ်လပြည့် ကျော် ၁၃ရက် နေ့နံ့ ခံ နေ ချိန် 30 May 1829 မင်း
လွှစည်သူတွင်ပြန်။

(တက်ဗတိုင်း ၅၂၁၁ရ)

ကိုဝန်ဝန်စုဝွေသံသစွေး ပယင်း ကျောက်အခွန် တော်ဆက်လူတို့မှာအသည်သမှန့်
ဝွေအစုသား ဝွေအစုသမှန့်အသည်သား သင့်နေသည်မှာ ဝွေသို့ပါစေ၊ အသည်သ
မှန့် ဝွေပြည် သေနတ်သား သင့်နေသည်မှာအသည်သို့ပါစေ၊ အသည်သမှန့်ဆင်
ခြေဘုံး သေနတ်သား သင့်နေသည်မှာအသည်သူကြီး တို့ကဲ့စေ၊ သံချက်အစုသမှန့်
အသည်သား သင့်နေသည်မှာသံချက်ကဲ့ပါစေ၊ သံချက်အစုသမှန့်နွား ဘက်ယွန်းသင့်
နေသည်မှာသံချက်သို့ပါစေ၊ နွား ဘက်ယွန်း အစုသမှန့်အသည်သား သင့်နေသည်
မှာယွန်း သို့ပါစေ၊ တောင်ဘက်ဒိုင်း အစုသမှန့်အသည်သား သင့်နေသည်မှာ
ဒိုင်း သို့ပါစေ၊ တောင်တလုံး မြင်း အစုသမှန့် ဝွေပြည် သေနတ်သား သင့်နေ
သည်မှာမိလိုက်ဘပါဖြစ်စေ၊ မြင်း အစုသမှန့်အသည်သား သင့်နေသည်မှာအသည်
သို့ပါစေ၊ (သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ခုနှစ်ပြဋ္ဌာန်း ဝိုင်း ခြား သည့်အဓိန့် တော်အ 1810
တိုင်း ပြီး ပြတ်ငြိမ်ဝပ်စေရမည်ဖြစ်သည်၊ ယခုကိုဝန်ဝန်စုနှင့် မြေခုံး မြို့သူကြီး
ကျေး ရွာသူကြီး တို့စကား မှာလည်း ဝွေသံသစွေး အစုသမှန့်အသည်အလာတို့သင့်
နေသည်မှာအထက်အဓိန့် တော်အတိုင်း ကိုဝန်ဝန်စု ဝွေသံသစွေး အစုမှာထမ်း
ရွက်စေ၊ မြေခုံး မြို့သူကြီး ကျေး ရွာသူကြီး တို့ကအနောက်အရွက်မဖို့စေနှင့်။

သက္ကရာဇ်၁၁၉၁ခုနယုန်လပြည့် ကျော်၁၃ရက် နေ့နှား 30 May ခံပြေ့ကြီး မှူး 1829
နေမျိုး မင်း လှ ကျော်ထင်ဆွင်မြန်။

(မြို့ ကြည့်၊ ပု၊ ၆၀၄)

1 June 1829

4 June 1829
သက္ကရာဇ်၁၁၉၁ခုပဉ္စမဝါဆိုလဆန်း ၄ရက်၅တေး နေ့နံနက်တချက်တီး ကျော်
ငနာရီခုပါဒ်အချိန်တွင် ခေါင်း လောင်း တော်ကြီး ကိုခွဲလျှင် ကြောင်း နှင့်ပ
ညာရှိတို့ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း ခွဲလျှက်တော်မူမည်၊ အခန်း အနား ခန့်
ထား စီရင်ရန်ရှိသည်များ ကိုပြီး ပြေ အောင်စီရင်။

1 June 1829
(သက္ကရာဇ်) ၁၁၉၁ခုပဉ္စမဝါဆိုလဆန်း ၁ရက် နေ့နား ခံနေမျိုး ရာဇ
ဇေယသူတွင်ပြန်။

(တက်ဗဟို ၄၅၂၁၇)

စကြင်တောင်ရှိ ကျောက်ဖြူတော်ကို ရွှေမြို့တော်သို့ ဆောင်ယူမည်မှာ လွဲကြိုး ပိုး
ကုတ်ကုန်ဝင်ရန်များ နှင့်လွှဲ ပေါ်သို့တင် ဆောင်မည်များ ကိုနန်း ကဲ့ကွေး ဝန်
နေမျိုး စည်သူ၊ ပန်း ဘဲဝန်နေမျိုး စည်သူ ရွှေတောင်၊ လက်သမား အုပ်နေမျိုး
သခိုသူရ၊ ဆောင်း ဦး ကင်း စား နေမျိုး ဇော်ယနော်ရသာ၊ မှုံ မိတ်မြို့ဝန်
ဟောင်း နေမျိုး မင်း လှဇော်ကျော်၊ ကျော်စည်တိုက်စာရေး ဟောင်း ကျော်
စွာ သီဟနော်ရထာ၊ ပန်း တည်း ဝန်သား နေမျိုး ရွှေတောင်လှတင်တို့ကို မေး
လျှင်အသီး သီး ထွက်ဆိုကြသည် ကျောက် တော်ကိုကြည့်ရှု စေ၍တင် ဆောင် စေမည်ဟု ကုတ်
ကြိုး များ ကိုအသင့်ရှိ စေ၊ မည်ရာဆည်ဝန်၊ ကျော်စည်တိုက်ဝန်တို့ဆင့်ဆို မှာထား
ရှိသည်၊ တင်ရန် လွှဲကို မေး လျှင် လွှဲဝမ်း ဝါ၌ စောက်ငှံ၌ စကျင်း ၁ဝံ လွှဲစင်း
ရေ၂၊ လွှဲတစင်း အားဟု ငွေ၅။ ပေး ရမည်ပွဲပြတ် လွှဲစီး တို့ထွက်ဆိုသည်၊ လော
ကသရဘုဘုရား ကျောက် တော်ကိုယူသည့်ကာလပုဂံမင်း သား ပေါင်း လား တို့တ
လွှဲ၂စင်း ပေး ရကြောင်း ကိုအမိန့် တော်စီ ဟောင်း ထွက်သည်၊ လွှဲဝမ်း ဝ
ါ၌ လွှဲစင်း ရေ၂ကိုပုဂံမင်း သား ပေါင်း လား ဦး နှင့်ဝတ် မြေဝန်ဝန်စု
လူတို့က ပေး စေမည်စာဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၉၁ခုနှစ် ပဝါဆိုလပြည့် ကျော်၂ရက် နေ့နံ့ ခံစမြောင်
မှား နေမျိုး မင်း လှသီခိုသူတွင်ပြန်။

(တက်ဗဟို၄၅၂၁ရ)

17 June 1829

19 July 1829

5 August 1829
မြန် အောင်ဘုံသာဘုရား တည်လုပ်မည်မှာသက္ကရာဇ် ၁၁၉၁ခု ဝါဆေင်လဆန်း ဖြဂ်ုတ်း နေ့ နေ့၂ချက်တီး ကျော်ဂနာဂိုဒုပါဒ်ဒုဗီဇနာအချိန်တွင် ရွှေအုတ် ငွေအုတ်စ၍ စီခင်း တည်လုပ်သင့်ကြောင်း နှင့်ပညာဇ္ဈတို့အခါဆက်သွင်း ချက်အ တိုင်း တည်လုပ်စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၉၁ခု ဒုတိယဝါဆိုလပြည့် ကျော်ဂုဂက် နေ့နံ၁း ခံစ မြောင်း မှား တွင်ပြန်။

(တက်ဗတိုဂ္ဂ၂၁ရ)

19 July 1829

စကျင် တောင်ဘို ကျောက် တော်ကြီး ကို ဆောင်ယူ ရ မည် မှာ မဖြာ ရာ ဆည် ဝန် ဝန် စု ဆည် ရေ သောက် ကျေး ရွာ ၊ ငစည်ကူး မြို ကျေး ရွာ နယ်ထွင်း မည်သည့်အစုအမှ ထမ်း မဆို ကျေး ရွာသူကြီး အစုအငန်း ခေါင်း အကြီး တို့ကိုယ်နှင့်မဖြာ ရာ ဆည် ဝန် ငစည်ကူး မြို ဝန်တို့ဆင့်ဆို ခန့်ထား ရာ နာခံလုပ် ဆောင် စေ မည်၊မင်း ထွန်း ၊ စကိုင်း ၊ ဘိုမွှေကား ၊ နန်း တော်များ မှာလည်း ဆိုင် ရာ ဆင့်ဆို၍ ပုံစံ ပေး အပ် လုပ် ဆောင် စေ မည် စာဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း ဆင့်ဆို ခန့်ထား လုပ် ဆောင် စေ။

သဖြင့် ရာဇာဝေ ခု ဒုတိယ ပါဆိုလပြည့် ကျော် ဝဝ ရက် နေ့ နား ခေ နေ မျိုး

ရာဇ ဇေယျသူဇင်ပြန်။

(တက်ဗတိုင်း ၅၅၂၁ ရ)

25 July. 1829

ဂုန်ကုန်ဖြို့အိမ်ကတော်ထွင်ကုန်သည်တို့ကောက်ကား ရောင်း ဝယ်သည့်ကုန်မှား ကို ၁။ လျှင် ၎
အိမ်ခွန်တော်၊ ၁။ လျှင် ၅ ကို ၃ ကို ပွဲဆ ကောက်ပေး ဆောင်ရမြဲ ကုန်ဓိရင်း ။
၁။ လျှင် ၎ ကို အိမ်အကောက်ခံရသည့်စောရင်း
ပိုး ကာ၊ ဂွမ်း သီး (တောင်ငူမဂ္ဂမခရောင်း ဂွမ်း သီး စု)၊ ထီး စည်ပေါင်း ၊ ဖွေ
နှိုင်း ၊ ငရုတ်ကောင်း ၊ ကညင်ဆီ၊ ထီး ဆ၊ တိန်ညင်း ၊ ထောပတ်၊ ခဲ၊ သကြား ၊ ပိုး စည်း ၊
ခွင်း စိမ်း ၊ သေတ္တာ ၊ သီတင်း ၊ သံ ရောင်သံတုံး ၊ သံ ဓှိ၊ ဒွက် တောင်၊ ကန့် ၊ ပေါင်း ၁၉။
၁။ လျှင် ၅ ကို ၃ ကို ပွဲဆ ကောက်ခံရသည့်စောရင်း
ဆီ၊ ဆေး ၊ ဖြတ်သီး ၊ ဆန်း လွက်၊ လက်၊ မကျည်း မှဉ့်၊ ထီး ထုံ ခြောက်၊ ကြက်သွန်၊ ထယိုင်း၊
ဂမဲ ခြောက်၊ ထီး ၊ ပဒွန်ကင်၊ ဆား ၊ ဓနိ၊ ထီး ဝါ၊ ထီး ပိ ထောင်း သား ၊ ဖျင်ဖြူ၊ ဖျင်နှ၊
ဖျာ၊ ဝိုင်၊ မြေ၊ ကြမ်၊ သက်ငယ်၊ ဥမျိုး ၊ ပွင့်ဖျိုး ၊ သီး မျိုး ၊ မြစ်မျိုး ၊ လဲ၊ ထ၊ ထီး ဇိမ်၊
ထီး သား ကို၊ ပဒွန် နေလှန်း ၊ ပဒွန်ဆီ၊ စိမ်း စား ငပိ၊ ထီး ထုံး၊ ထိပိုင်း ၊ ဆဓဲစိမ်း ၊
ထီး စိမ်း ၊ နှမ်း ၊ ဝဲမျိုး စုံ၊ ပွဲလွက်၊ လွှေ၊ ထီး ခွက်ရိတ်ကုက်၊ သစ်စေး ၊ ပရိုက်ရာစုံ၊ ကုန်
သေး ၊ ဆပ်ဖျာ၊ ထီး ခွင်စိမ်း ၊ ထုံး မုံ၊ ပုား ဂျင်း၊ စကူ၊ ကုလား ဌေ၊ သနထော်၊ နန္နင်း
တက်၊ ဒယိုင်္ဂီး ၊ ရေနံ၊ အစ်၊ ခွက်၊ ခေါင်လန်း ၊ ဖျင်၊ အုပ်၊ ထား မ၊ ပုဆိန်၊ ပိုး သား ပု
ဆိုး ၊ ပိုး သား ထမီ၊ ပုဆိုး ကြမ်း ထဘီကြမ်း ၊ စောင်၊ ထင်း ဓိမ်၊ ဝက်ကြက်ဝမ်း ဘဲ၊ ထင်း ၊
မီး သွေး ၊ ကြံ၊ ထီး စိမ်း လွှေ။ ပေါင်း ဂုဌ။

2I August I829

သဏ္ဌရာဇ်၁၁၉၁ခုထိ ခေါင်လပြည့် ကျော်ဂုဂက် ၎အင်္ဂလိပ်စကားရေး ခံအင်္ဂလိပ်အမြောက်ဒိုလ်
ရောလင်သေဘီ ပေး ဂုန်စကား ပြန်ဘီ ဝေကိုအပ်သည့်စောရင်း လည်း။

(တဆသိမြို့ ဆိုင်း ယား ဌာ ပုဂုဒိုက်)

ကျောက်တော်မှာအကြီး အကြပ်လုပ်သူဝန် ထောက်စာရေး ကြီး တို့နှင့်အကြီး အကြပ် တို့ကိုအကျည်း ယူစေ၊ ငကံရေး သား မယား တို့ကိုအကျည်း ထား ၊ ငကံရေး ကိုအ လှင် ရောက် အောင်တိုက် လွှန့်အကျည်း ယူစေ၊ကျောက် ထော်ကြိုထွက် တော်မူမည် မှာသဘ္ဘရာဇာဝဇရာခု တော်သလင်း လဆန်း ၁၀ရက် နေ့ထွက် တော်မူမည်ကြည်း 7 September 1829
တပ် ရေတပ်ခန့်ထား စီရင်ရန်ရှိသည်များ ကိုပြီး ပြေ အောင်စီရင်၊ (သဘ္ဘရာဇာ ဝဇရာခု) တော်သလင်း လဆန်း ၁၀ရက် နေ့တိုင်မှ ကျောက် ထော် ဆောင် 7 September 1829
ယူရန်အခန်း အနား မပြီး မပြေလျှင်ဝန်ကြီး ဝန် ထောက်တို့ကိုအဆုံး စီရင်မည်၊ ငကံ ရေး မှာအကျည်း ယုမြိယု စေ၊ နန်း ကံ ကျွေး ဝန်၊ ပန်း ဘဝန်ထို့နှင့်အကြီး အ ကြပ်တို့မှာအကျည်း ယုကိုချမ်း သာ ပေး တော်မူသည်၊ ကြီး ကြပ်လုပ် ဆောင်မြဲကြီး ကြပ် လုပ် ဆောင် စေ။

(သဘ္ဘရာဇာ) ၁၁၉၁ခု ဝါခေါင်လပြည့် ကျော်၁၄ရက် 28 August 1829 နေ့နေ့ ခဲ နေ့မျိုး မင်း လှစည်သူထွင်ပြန်။

(တက်ဗတို ၄၅၂၁၀၇)

31 August 1829

1 September 1829

သင်္ကရာဇ်၁၁၉၁ခု တော်သလင်း လဆန်း ၄ ရက် နေ့ ကျောက် တော်ကြီး ရှိရာ အကြည့်အဖျယ်ထွက် တော်မူမည်၊ သမ္မန် တော် လေ တော်မှစ၍ ဝင်း ခင်း နောက် တော်လိုက်အ စောင့်အ နေခန့်ထား စီရင်ရန်ရှိသည်များ ကိုပြီး ပြေ အောင်စီရင်၊ ကျောက် တော်ကြီး ထုတ်ယူရန် ရေ မြောင်း ကိုလည်း ထုတ်ယူနိုင် အောင်တူး လုပ် စေ။

31 August. 1829

(သင်္ကရာဇ်) ၁၁၉၁ခု တော်သလင်း လဆန်း ၃ ရက် နေ့နံ ၁း ခဲ နေ မျိုး ရာဇ ဇေယျသူတွင်ပြန်။

(ဇက်ဗတိုင္ဂ္ဂ၁ရ)

2 September 1829

27 October 1829 - 25 November 1829
ကျောက်တော်ကြီး တင်ရန် လွှေကုံသင်္ဘောဇော်ဘဝခုတန် ဆောင်မှုန်း လအာထွင်း ပြီး ပြေခိုင်ခန့် အောင်တည်လုပ် စေ၊ ကျောက်တော်ကြီး မှာဆပ်လုပ်ပြင်ဆင်ရန် သင့်သမျှကို ကျောက်ဖြူကျောက်ဆစ် ကျောက်ညို ကျောက်ဆစ်အစုသား တို့နှင့် ကျောက် ဆစ်တတ်သူတို့ကို မည်သည့်အစုအမှုထမ်း မဆို ခန့်၍ နန်း ကံ ကျွေး ဝန် မတ္တရာဆည်ဝန် ကျော်စဉ်တို့က ဝန်တို့ကြီး ကြပ်ဆပ်လုပ် စေ၊ ဝန်ကြီး ဝန် ထောက်စာ ရေး ကြီး ပန်း ဘဲဝန်အဂ္ဂတိဝန်တို့ကို ရွှေဆဲ ဝါး တော် အောက်လာ စေ။

2 September 1829
(သင်္ဘောဇော်) ဘဝခုတော်ဆလင်း လဆန်း ၅ရက် နေ့နေ့ ခေနေ မျိုး နှစ် ဓိတ် ရွှေ တောင်တွင်ပြန်။

(တက်ဗတို့ ၄၅၂ ဘရ)

နိုင်ငံတော်အဋ္ဌမကနှလဝဂုဏ်တိုင်း မိုင်း လျည်း ကြီး မြို့မှ စောခန်း ဆုံး ကို စော်ဘွား ခန့် တော် မူ၍ အငြိမ်အဝပ်ရှိသည်ကို မိုင်း လျည်း ကြီး ပြိုနယ်တန် စည်း ဝေ နေ ထိုင် မှန် ငယ်သည် ဝင် ယောင်ပြု၍ လုဆိုး လုသွမ်း တို့နှင့် ပေါင်း ဘက်ပြီး လျှင် မြို့ဝ မငြိမ်မဝပ် အောင်ဆိုး သွမ်း ကျင့်ကြံသူဖြစ်သည်၊ ပြည်ဆူး ပြည် ညောင်ဦးသ နာတော်အညစ်အကြေး ငထိုင် မှန် ငယ်ကိုကြား မြင်သမျှ ကြောက်ရွံ့ အောဝ်လည်ကို တောင်း လောင်း ဖြတ်ပြီး လျှင်အပေါင် အလက်ချ၍ တန်း တည်မည်၊ ငထိုင် မှန် ငယ် ဆွေမိုး နီး ဂုင်း သူတို့နှင့်အပေါင်း အဘော်ဆိုး သွမ်း သူတို့ကိုလည်း ဂုဗိ အောင် ဘမ်း ဆီး ၍ဆုံး ဖျဲ့ အောင်စီဂုင်မည်စာဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း မိုင်း လျည်း လူ ဗျူး ငထိုင်မှန် ငယ်ကိုကြား မြင်သမျှ ကြောက်ရွံ့ အောင်လည်ကိုဖြတ်၍တန်း တင် စေ၊ သင်း နှင့်ဆိုး သွမ်း ဂုဘပါသူအပေါင်း အဘော်တို့နှင့်သင်း ဆွေမိုး ပေါက် တော်မှန်သူတို့ ကိုလည်း ကဗ်အောဇတိုင်း ဖြစ် သေမှုံး နဲ၊ ညောင် ဝွေး ၊ လဲခြား မြို့၊ ခေမ ဂုဒ္ဓတိုင်း ဖြစ် သေကျွင်း တုံမြို့၊ ဇောတိန ဂုထိုင်း ဖြစ် သေကျွင်း ဝုံး ကြီးမြို့သေ ဂို ဂုဒ္ဓတိုင်း ဖြစ် သေသိန္နီမြို့မှ စ၍အဋ္ဌမကနှခြိုကျေး ဝွေ (အမှား တကော)ကြား သိ အောင်မိုင်း လျည်း ကြီး မြို့ထွင်သား မယား နှင့်တကွ မီး ပုံ၍ တိုက်။

(10 January 1830)

(သဏ္ဌာဂေါဝဇဝခုပြောသိုလပြည့် ကျော်၂ ဂုက် နေ့)

(တောင်ခွင်စံစု)

သတ္တ ဝါတိုအစီး အပ္ပါး များ စေခြင်း လောကတ္တစရိယအကျိုး ပ္ပါဘုရား အမှူး ဖို
သောရတနာသုံး ပါး အဦး ထား လျက်ဘုန်း တော်ကြီး ရာသက် တော်ရှည်ရာ
ပြည်ထဲ လေး မျက်နှာသာယံဝပြော စေ သောအ ကြောင်း ဖြင့်ဖုသ္သနက္ခတ်နှင့်
စန်း ရှည်ကြိုက် ကောင်း မြတ်သည့်မင်္ဂလာအခါ နေ့ရက်ကို ဖုသ္သ မဟာသကြိန် ခေါ
တော်မူမည်၊ အပြစ်အ လျောက် ထောင်တန်း အကျည်း ဝိုသူတို့မှာလည်း မင်္ဂလာအ
ခန်း အနာ း နှင့်ကြိမ်ကြိုက်သည်ဖြစ်၍ ရာဇဝတ်အပြစ်ကို ချမ်း သာ ပေး တော်မူ
သည်၊ အ နှောင်အဖွဲ့ဝိုသည် ယောကျာ း မိန်း မလူအ ပေါင်း ဖဝကိုအကျည်း ကလွတ်။

သတ္တရာဇာဝဒဝခုပြာသိုလပြည့် ကြာ၂ရက် နေ့သကြိန်နှစ်း တော်ထွင်[10 January 1830]
နာ း ခံ နေ မျိုး ရာဇစည်သူထွင်ပြန်။

(တောင်ခွင်စာစု)

ကျောက်တော်ကြီး အခွံအဆောင်မှာငစည့်ကူး မြို့နယ်တွင်း နေလုတို့နှင့်မတရာ
ကျော်စည်တို့ကိုနယ်တွင်း ကျေး ရွာ နေလုတို့ကို မည်သည့်အစုအမှုထမ်း မဆိုခန့်ထား
ခွဲဆောင် စေ၊ ကျောက်တော်ခွဲ ဆောင်သည့်လမ်းကိုလည်းပုံစံ ရေးသားမှီငှိနိုးသံ
တော်ဦး တင် စေ၊ အမရပူရမြို့မဟာဝိဇယရုံသီစည်း ခုံ တော်ကြီး တွင်ကုသိုလ်
တော်မှာသွန်း လုပ်သည့် ခေါင်း လေင်း တော်အလုပ်အဆောင်ပြီး ပြေသည်ကို
သက္ကရာဇ် ၁၁၉၁ခုတပို့တွဲလဆန်း ၁၁ရက် နေ့အမရပူရမြို့သို့ထွက်စံ တော်မူ၍ ရေ 3 February 1830
စက်သွန်း ချလှုဒါန်း တော်မူမည်၊ ကြည်း တပ် ရေတပ်ဝင်း ခင်း နောက် တော်
လိုက်အစောင့်အနေမှစ၍အခမ်း အနား ခန့်ထား စီရင်ရန်ရှိသည်မှာ ကုပြီး
ပြေ အောင်စီရင်၊ စာရင်း ကိုလည်း သွင်း ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၉၁ခုပြာသိုလပြည့် ကျော်၁၀ရက် နေ့နား ခံစ မြောင် 18 January 1830
မှူး နေမျိုး မင်း လွှဲသိန်သူတွင်ပြန် ။

(တက်ဗတို၄၅၂၁၀ရ)

9 February 1830

သက္ကရာဇ် ၁၁၉၁ခုတပို့တွဲလပြည့် ကြာ၀ဲရက် နေ့ ခေါင်း လေါင်း ရေစက် တော်
16 February 1830

သွန်း တော်မူမည်၊ ခန့်ထား စီရင်ရန်ရှိသည်မှာ ကိုပြီး ပြေ အောင်စီရင်။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၉၁ခု တပို့တွဲလပြည့် ကြာ၀ဲရက် နေ့နံ့ ခေါင်း နေ့
9 February 1830

ရထာထွင်ပြန်။

(တက်ဗတိုင္ဂ်ာဝရ)

မဟာသကၠသီဟဘုဂုဝး ကိန်း ဝဝ် တော်မူရန်အုတ်ပြဿဒါကိုမင်္ဂလာအခါတော်နှင့်
ရွှေအုတ်ငွေအုတ်စီခင်း တော်မူ၍ ပစ္စယာဆင့်တိုင်အလုပ်အဆောင်ပြီး ပြေသည်၊
(သက္ကရာဇ်၁၁၉၁ခု)တပေါင်း လဆန်း ၉ရက် နေ့လည်း သင်္ကြန် တော်ကြီး အခမ်း
2 March 1830
အနား နှင့်ကြိမ်ကြိုက်သည်၊ သက္ကရာဇ်၁၁၉၁ခုတပို့တွဲလပြည့် ကြာ၁၄ရက် နေ့ ရွှေ
21 February 1830
နန်း တော်သို့ဝင် တော်မူမည်၊ ဝင်း တော်အခင်း အကျင်း မျှား ကိုစီရင်။
19 February 1830
(သက္ကရာဇ်)၁၁၉၁ခုတပို့တွဲလပြည့် ကြာ၁၂ရက် နေ့နှင်း ခံစမြေဝင်
မှုး ထွင်ပြန်။
(တက်ဗတိုင္ဂ၂၁၁ရ)

အမရပုရမြို့ခေါင်း လေါင်း တော်ကြီး သာဓု ခေါ်ထွက်စံ တော်မူရာအိပ်ဘန်
လူပြင်သုံး အိမ်တ ယောက်ကျ နောက် တော်လိုက်အ စောင့်ခန့်ထား လာရောက်
သည်မြို့ဂ္ဂာအမှုထမ်း လူတို့ကုမြို့ဂ္ဂာသို့ပြန် စေ။

6 March 1830
(သင်္ကရာဇ်) ၁၁၉၁ခုတ ပေါင်း လဆန်း ၁၃ရက် နေ့နံ့ား ခံနေမြို့း
ရာဇ ဇေယသူထွင်ပြန်။
(တက်ဗတိုင္ဂ္ဂါသရ)

မြတ်စွာဘုရား ကိုယ်စား ဂုဝ်ပါး ဆင်း တု တော်ထုလုပ်ကိုး ကွယ် တော်မူမည့် ကျောက်ဖြူဆင်း တု တော်ကြီး မှာသတ္တ ဝါအ ပေါင်း တို့မှီခိုရာအမွန့်ဂုဏ်စွာတည် စေ ရာ သောဃာဝရကုသိုလ် တော်ကြီး အာဆောက်အဦး ဖြစ်သည်၊ ဤး ဘုရား တို့အ မည်သည်ဃာထား ဖြဲ ကုမ်း ဂန်ပါဒ်ဖွယ်ဂိုသည့်အတိုင်း ကမ္ဘည်း အာဂရာဃာထား တော် မူရန်ကိုဆရာ တော်သင်္ဃာ တော်တို့နှင့်စည်း ဝေး ဆွေး နွေး တော်မူရာမဟာ သကျဝံသီနာမံ တော်နံစံအာဂရာသင့်မြတ် ကြောင်း နှင့်သာဆနာပြုဆရာ တော်ကြီး ဤး ချယ်မိန့်ဆို တော်မူချက်အတိုင်း ကျောက်ဖြူ တော်မှာ မဟာသကျဝံသီက မ္ဘည်း ရဂုး ထား ဧစ။

(သက္ကရာဇ်)၁၁၉၂ ခုကဆုန်လဆန်း ၄ ရက် နေ့နား ခံ ပြေ့ကြီး မှူး နေ မျိုး မင်း လွှ ကျော်ထင်ထွင်ပြန်။

(တက်ဗဟို၄၅၂၁၀ရ)

5 August 1830

သတ္တဝါအပေါင်း တို့ဘုး မြေဘိမှီခိုရာဖြစ် သောမြက်ခွာဘုရား ကိုယ်စား တော်
ရုပ်ပွါး ဆင်း တုထုလုပ်ကိုး ကွယ် တော်မူရန်စကျင် တောင်က ဆောင်ယူ ရောက်သည့်
ကောက်ဖြူတော်ကြီး ကိုသတ္တရာဇာဝေဠုခုတံ ခေါင်လပြည့် ကျော်ခုရက် နေ့ဘုံ ကျော်
ကျောင်း တိုက်အ ရှေ့စံနန်း တော်သို့ထွက် တော်မူ၍ကြည့် ရှုထုလုပ် တော်မူမည်၊ ဝင်း
ခင်း နောက် တော်လိုက်အ စောင့်အ နေမှစ၍အခမ်း အနား ခန့်ထား စီရင်
ရန်ရှိသည်မျာား ကိုပြီး ပြေ အောင်စီရင်၊ စာရင်း ကုလည်း သွင်း ။

(သတ္တရာဇာ) ဝေဠုခုတံ ခေါင်လပြည့် ကျော်ခုရက် နေ့နား ခနေမှု
ရာဇာ ဇောထသူတွင်ပြန်။

(ထက်ဗဟိုဒ္ဓ၅ခရ)

5 August 1830

6 August 1830

စကြင်တောင်က ဆောင်ယူတော်မူခဲ့၍ ရောက်သည့် ကျောက်ဖြူတော်ကြီး ကိုမြတ်
စွာဘုရား ကိုယ်စား တော်ရုပ်ပွါး ဆင်း တုထုလုပ်ကိုး ကွယ် တော်မူမည်မှာ ကျောက်
ဖြူကျောက်ဆစ် ကျောက်ညို ကျောက်ဆစ်အစုသား တို့နှင့်မညီသည့်အစုအမှုထမ်း မဆို
ကျောက်ဆစ်လုပ်တတ်သူတို့ကိုသိမ်း ခုံး ခန့်ထား လုပ် ဆောင် စေ။

6 August 1830

(သဏ္ဌရာဇ်) ၁၁၉၂ ခုဝါခေါင်လပြည့် ကြာဉုဂုက် နေ့နား ခံ နေ မိုး
နေ့ရထာတွင်ပြန်။

(တက်မဟိုဂ္ဂ၂၁ရ)

ကျောက်ဖြူဆင်း တု တော်ကြီး အလုပ်အ ဆောင်အခမ်း အနား များ ကိုအ နေအထား ကု အောင်အလုပ်သည်ပညာသည်တို့ကိုပြ ထ တော် မူ၍ ရှိသည်၊ သင်္ကရာဇ် ၁၁၉၂ ခု
28 August 1830
တော်သလင်း လဆန်း ၁၁ ရက် နေ့ ည နှင့် တော်သို့ ဝင် တော် မူ မည်၊ တပ် တော် အခင်း အကျင်း များ ကို စီရင်မြဲစီရင် စေ။

27 August 1830
(သင်္ကရာဇ်) ၁၁၉၂ ခု တော်သလင်း လဆန်း ၁၀ ရက် နေ့ နှင့် ခံ နေ ရှိ မင်း လွှစည်သူ ထွင်ပြန်။

(တက်ဗဟို ၄၁၂၁၀ ရ)

ဘုရား ပုစံထုထုလုပ်ရန် မင်္ဂလာဆည်ဝန် ကျော်စည်တို့ကို ဝန်မဟာနန္ဒရာဇ်က ဆက်သည့် ကျောက်အနာမလွတ် ကြောင်း နှင့်နှန်း ကဲ့ကျွေး ဝန်ကင်္ကိုနိုး သံတော်ဦး တင်သည်၊ တင်ပြင် ခွေ့ငှဲအနာလွတ်သည့် ကျောက်ကို မင်္ဂလာဆည်ဝန်ငစည့်ကူး မြို့ ဝန်တို့က စကျင် တောင်မှာ ရွေး ချယ်၍ အလျှင် ရောက် အောင် ဆောင်ယူဆက်သ စေ။

(သင်္ကရာဇ်) ၁၁၉၂ ခု တော်သလင်း လပြည့် ကျော် ၂ ရက် နေ့နား ခံ ပြဲ့ ကြီး မှူး ထွင်ပြန်။

(တက်ဗဟို ၄၅၂၁၀၇)

3 September 1830

မတာသကူသီဟဘုရား မွာထား ရန်ရတနာအသီတိဂဝကိုလုပ် ဆောင်ပြီး ရှိသည်၊ ကုမာရကဿပနှင့်တိုင်၍ မင်း ညီမင်း သား မှား တော်မတ် တော်တို့တတဆူစီမတာသကူသီဟဘုရား တန် ဆောင်း ထွင်လုပ် ဆောင်တာ၊ ကြ ဧစ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၉၂ခု တော်သလင်း လပြည့် ကျော် ၁၀ ရက် ၆နာရီ ခံ နေ့ မိုး နှဲ့ မိတ် ရွှေ တောင်ထွင်ပြန်။

(တက်ဗတိုင္ဂျာရ)

11 September 1830

28 November 1830
သက္ကရာဇ်၁၁၉၂ခုနှစ် တော်လဆန်း ၁၄ရက် နေ့ကုသိုလ် တော်မဟာသကျသီဟ
ဘုရား ထား ရန်အုတ်ပြဿဒီစိလုပ် ဆောင်မည့်အခမ်း အနား မှား ကိုစာရင်း
ဝုံထား ဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ၊ အလုပ်အ ဆောင်က် ကျွေး လူမှာပြည်အထက်
အမှထမ်း စည်း ကြပ်ပြီး မြို့ရွာအမှထမ်း မစည်း မကြပ်ကုန်မြို့ရွာများ ကအိပ်လှည့်
ဆိပ်ဘန်အ စောင့်အ နေမဂ္ဂီ သေး သည့်မြို့ရွာများ ကိုခန့်ထား လုပ် ဆောင် စေ။
29 October 1830
(သက္ကရာဇ်)၁၁၉၂ခုတန် ဆောင်မုန်း လဆန်း ၁၄ရက် နေ့နား ခံ
ပြောကြီး မှား နေမျိုး မင်း လွှ ကျော်ထင်တွင်ပြန်။
(တက်ဗတိုင္ဘ၂၁၇)

မဟာသကျသီဟဘုရား အုတ်ပြဿဒ်လုပ် ဆောင်မည်မှာစဉ်းငံ့ထား ဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ။

2 November 1830

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၉၂ ခုတန် ဆောင်မုန်း လပြည့် ကြာသပတေးနေ့နံ့ခံ နေမျိုး နန္ဒမိတ် ဒွေ တောင်ထွင်ပြန်။

(တက်ဗတိုင့်၅၂၁၀)

သက္ကရာဇ်၁၁၉၂ခုနှစ် တော်လပြည့်ကျော် ၂ရက်၄မိုး နေ့နေ့၁ချက်တီး ကျော်၄
နာရီ၃ပါဒအချိန်ထွင် လေး ထပ်ကြီး ကျောင်း တိုက်အထွင်း ကုသိုလ် တော်မဟာသက္ကာ
သီတာဘုရား ပြဿဒ် တော်ကြီး တည်လုပ်ရန် မြေစနစ်ရာသည် (သက္ကရာဇ်၁၁၉၂ခု)
နှစ် တော်လပြည့် ကျော်၁၁ရက် ၆ကြာ နေ့ နေ့၃ချက်တီး ကျော်၅နာရီ၃ပါဒ၄၆စက္ကန့်
နာအချိန်ဆွင် ဥဿဘုတ် ဥဿဘုတ်စ၍ စီခင်း ဂုဏသည် ကောင်း မြတ် ဆေးမင်္ဂလာအ
ခါသင့်မြတ် ကြောင်း နှင့်ပညာဒိဋ္ဌတို့အခါဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ၊ ခန့်ထား စီ
ရင်ရန်ဖြိုသည်များ ကိုပြီး ပြေ အောင်စီရင်။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၉၂ခုတန် ဆေးမှန်း လပြည့် ကျော်၁၁ရက် နေ့နား ခ
ပြေကြီး မှူး နေမျိုး မင်း လွှ ကျော်ထင်ထွင်ပြန်။

(တက်ဗဟို၄၅၂၁၁၇)

15 November 1830

ရွှေနန်း တော်အတွင်း သွန်း လုပ် တော်မူသည့် မဟာသကျသီဟဘုရား ကိန် ဝပ်
ရန် လေး ထပ်ကြီး ကျောင်း တိုက် မဟာဝံအတွင်း ကုသိုလ် တော်အုတ်ပြဿဒ်အလုပ်အ
ဆောင်ကို သက္ကရာဇ် ၁၁၉၂ ခုနှစ် တော်လဆန်း ၁၄ ရက် နေ့ မြန်စနစ်၍လပြည့်
ကျော် ၁၁ ရက် နေ့အုတ်မြစ်စိုက်၊ တော်မူမည်မှာ ပွဲလမ်း သဘင်အခင်း အကျင်း
နှင့်ဖြစ်သည်၊ အခါတော်မရောက်မီ (သက္ကရာဇ် ၁၁၉၂ ခု) နှစ် တော်လဆန်း ဂ
ရက် နေ့ဘုံ ကျော်စံလွတ် ကျောင်း အရှေ့စံနန်း တော်သို့ထွက်စံတော်မူမည်၊ ဝင်း
ခင်း နောက် တော်လိုက်အစောင့်အနေမှစ၍အခမ်း အနား စီရင်ရန်ရှိသည်
မှာ းကိုပြီး ပြေ အောင်စီရင်၊ စာရင်း ကိုလည်း သွင်း ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၉၂ ခုနှစ် တော်လဆန်း ၁ရက် နေ့နံ့ ခံ နေ မျိုး မင်း
လွှစည်သူထွင်ပြန် ။

(တက်ဗတို ၄၅၂၁၇)

အမရပူရမြို့တော်ထွင်ကုသိုလ်တော်ပွါး တည်ထား ကိုး ဖွယ် တော်မူသည့် မဟာဝိဇယ ရုံသီစည်း ခုံ တော်သည်သဖွယ် ဝါအာ ပေါင်း တို့မှီခိုကိုး ဖွယ်ရာအာဒွန့်ဂျည်စွာတည် စေ ရာ သောဌာဝရကုသိုလ် တော်ဖြစ်၍လျှက် တော်မူသည့်ဝတ်မှိုး ဝတ် မြေအာ စောင့်အ ရှောက်အရုံကျန်သီး တော်နှင့်တကွကြီး ကျယ်စွာ သောအာ ဆောက်အဦး တုသိုလ် တော် အပြီး သို့ရောက်သည်၊ ဓါတ် တော် မွေ တော်ကိန်း ဝပ်ရာ မဟာဝိဇယရုံသီစည်း ခုံ တော်ကြီး ဘုရား နှစ်စဉ်ပွဲ တော်မှာ ဝါခေါင်လ လွဲပွဲ၊ တပေါင်း လဆုန်း ပွဲ၊ စက် ပွဲ၊ နှစ်စဉ်ပွဲသဘင်ခံ စေ၊ အမရပူရမြို့တော် ရွှေမြို့တော်ဝတ်လည်ပြည်သူပြည်သား တို့ကိုလည်း စေ့နှံ့အောင်ဆင့်ဆိုနှိုး ဆော်၍ပွဲ တော်လတိုင် ရောက်သည်ကာလသဘင် ပွဲလမ်း ခင်း ကျင်း ကြ စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၉၂ ခုနှစ် တော်လပြည့် ကျော်၁၄ရက်နေ့နံ့ဘး ခဲ နေ့မြိုး နော်ရထာထွင်ပြန်။

(တက်ဗဟိုဂ္ဂဇ္ဇာဝရ)

14 December 1830 - 12 January 1831

သင်္ကရာဇ် ၁၁၉၂ ခုပြာသိုလမြင်း ခင်း သဘင်ပွဲ တော်မှာကုသိုလ် တော်မဟာသက္ကံဟုရား ကိန်း ဝပ် တော်မူရှိနှုတ်ပြဿဒါတည်လုပ် တော်မူသည့်အခမ်း အနား နှင့်ကြီမ်ကြိုက်သည်ဖြစ်သည်၊ ဘုံ ကျော်စံလွတ် ကျောင်း တိုက်အ ရှေ့ထွင်မြင်း ခင်း သဘင်ထွက် တော်မူမည်၊ ထံနန်း တော်မှစ၍အခမ်း အနား ခန့်ထား စီရင်ရန်ရှိသည်မှာ းကိုပြီး ပြေ အောင်စီရင်။

22 December 1830

(သင်္ကရာဇ်) ၁၁၉၂ ခုပြာသိုလဆန်း ၉ ရက် နေ့နား ခံ ပြေကြီး မှူး နေမျိုး မင်း လှ ကျော်ထင်ထွင်ပြန်။

(တက်ဗတိုင္ဂ၂၁ရ)

ဂုဝ်ပွါး ကျောက်ဖြူတော်ကြီး ကိုစကျင် တောင်ကချ ဆောင်သည့် မြွေဂွေ မြောက်မြစ် အိပ်ထွင် မင်္ဂလာဆည်ဝန် မဟာနန္ဒရာဇ်ကိုကြီး ကြပ်တည်လုပ် စေသည့်ကုသိုလ် တော်ဘုရား အုတ်ဂိုး အင်္ဂတေပြီး ပြေရှိသည်ကိုထီး တင်လှူတော်မူမည်၊ တင်လျှဲရန်ထီး ကိုစနစ်ပုံစံ တော်သင့် အောင်လုပ် ဆောင် စေ၊ လုံး ပတ်ဝန်ရ ကျောက်သင်္ဘတိ တော်ကို လည်း တင်ပြင် ခွေ့ရ ကျောက်နှင့်အတူသင့်ရာအနီး အနား ကျေး ဂွာကိုခန့်ထား၍ မင်္ဂလာဆည်ဝန် မဟာနန္ဒရာဇ်ကဆက် စေ။

(သင်္ဂလာဇ်) ၁၁၉၂ ခုတပို့တွဲလဆန်း ၁၄ ရက် နေ့နား ခံ ပြေ့ကြီး မှူး ထွင်မြန်။

(တက်ဗဟို ၄၅၂၁၀ရ)

သီရိဂုဏ်တိုင်း သိန်းမြို့စေ်ာ်ဘွား အဂျလပ်သည်မှာအထက် စေ်ာ်ဘွား သား သီရိ
ဂုဏ်မဟာဝံသဂျာကိုသိန်းမြို့စေ်ာ်ဘွား ခန့် သိန်း စေ်ာ်ဘွား သီရိဂုဏ်မဟာ
ဝံသဂျာကိုထီး ဖြူ ရွှေ ညောင်ရွက် ၃ဆင့် ညောင်ရွက် ရေ၃၆ ထီး ချက်ထီး
ထွတ် ရွှေဆယ်လျှို့ အင်္ဂို့း ဘုံ ရွှေပိန်း ၊ သံလျက်အိမ်ဖြူသမ္ဗတ်ဂုတန့် ပတ္တမြား စီအင်္ဂို့း
ရွှေကွပ်ဂုင်း ဖျာ ပတ္တမြား တဂုစ်စီ၊ ရွှေသား ခြေနင်း ၊ သား မြီး ယပ်အ
ဂို့း ရွှေထည်ဂုင်း ဖျာ ကျောက်တဂုစ်စီ၊ သင်း ကျစ် ရွှေသား ၊ ကွမ်းခွက်၁၂ဂုာ
သီပတ္တမြား ၃ဂုစ်စီ၊ လဘက်အို့း တကောင်း ပိတ်အနား အထွတ်ပတ္တမြား ၃ဂုစ်စီ၊
ကွမ်း လိပ်၃မြွာအနား ပတ္တမြား ၃ဂုစ်စီ၊ ကြွတ်ခွက်အစုံ၊ ရွှေ ထွေး အင်၊ ရွှေစ
လွယ်၁၅သွယ်၊ ဒွမ်း ဗောင်း ဖြူမြစ်ဖွန့်ပစ်ခြမ်း ၊ ရွှေပန်း ၁၅၊ တမာရွက်
ဆောင်၁၅၊ နား ငွေ့ောင်း မီး ထွင်း ၊ ကံ တော့်ခံ၊ ကတ္တိပါဝတ်လုံဘဲရုံတဆင့်တပ်၊
ခါး ပိုး ကြိုး ဆင်၊ ရွှေချည်စုံအိမ်ဖြူ၊ သတ္တလပ်အိမ်နီသွတ်ဖုံတံဆိပ်၊ ခါး လိုက်အင်္ဂို့း ရွှေ
ကွပ်အိမ်ဖြူဖေစင်း ၊ မြင်း ကကိုင်း ညောင်ရွက်ဂုတ်ဂုင်း ၊ ရွှေဇတိပိန်း ၊ နင်း နှင်း
သိပ်၊ အိမ် မြွောင်ဂုင်ပတ်ဂုင်း ရွှေဇတိ၊ က တောင် ရွှေပိန်း ၊ မြင်း ကြိုး ကအို
ပါ ရွှေကြယ်တပ်၊ စီး နှီး တင်ဂုမ်း စက်ရွှမ်း ၃ဆင့်၊ ဆင် ပေါင်း ဝန်း ကခွက်
ရွှေတစုအနီ၂စု၊ တိုင်ထုပ် လျောက် ရွှေပိန်း ၊ အုန်း နီ၊ ယင်နီ၊ ချင်ပိတ် ရွှေ၂စု
အနီတစု၊ အထွတ် ရွှေပိန်း ၊ အလံကျည်၊ လုံကျည် ဂုင်း ဖျာ ရွှေဒီ၊ က တောင် ရွှေ
ရေး ၊ ဝံကခွက် ရွှေ၂စုအနီတစု၊ တိုင် ရွှေပိန်း ၊ က တောင် ရွှေ ရေး ၊ အလံကျည်
လုံကျည် ဂုင်း ဖျာ ရွှေဒီ၊ စည်နီဂု၊ စည်ပုတ်၁၊ ပုံဆာ၁၊ လင်း ကွင်း ၁၊ ငွေ
နဲ့ကြိုး ၁၊ ငွေနဲ့ငယ်၂၊ တပိုး ၁၊ ဆောင်ထီး အလယ်သံဝှဲလွှဲ ရွှေထည်၊ ဆင် ပေါက်
၃၊ ဆင်မ၁၊ ဟော်အိမ်အ ဆောင်မ ဆောင်ဦး လည် ပေါ်အနီသုတ်၊ အဓိုး ဖြူ၊ ပြု
တင်း ရွှေချ၊ လက်ဝဲ ဆောင်၊ လက်ျာ ဆောင်၊ နောက်သုံး ဆောင်၊ စ ကြော၂ပွင့်
ချင်ပိတ်အမွှမ်း လည် ပြောက်အနီသုတ်၊ ဟော်ပလွင်အဂုပ်ျအချင်း ဝှဲ၊ ရွှေ၂စုအနီ
တစုသနား တော်မူသည်၊ စ၁ချွန် ရေး မြေ ရေး ၍သွင်း ၊ နေ ဖျိုး သခံယာကိုသိန်း
မြို့စစ်ကဲအဂုာကနှုတ်၊ ရွှေဘဝါး တော် အောက်လာ စေ၊ ဂုံ ခေါင် ဗေယျ ကျော်ကို
သိန်းမြို့စစ်ကဲခန့်။

5 May 1831

(သင်္ကရာဇ်) ၁၁၉၃ခုကဆုန်လပြည့် ကျော်၁၀ရက် နေ့နံ့၁း ခံနေမှုး
နော်ရထာထွင်ပြန်။
(သူဂိုယ၊ ထွဲ၁၂၊ မှတ်၉၊ နိုဝင်ဘာ ၁၉၂၀၊ စါ၄၆)